PROJECTE TÈCNIC D'OBRA DE RECUPERACIÓ I POSADA EN VALOR DEL CASTELL D'ORÍS: Camí d'accés, capella i celler.
Codi 22/X/331502

PROPIETAT DE L'AJUNTAMENT D'ORÍS (per contracta de cessió)

IN INDEX DEL PROJECTE

DOCUMENT I

I. MEMÒRIA

DD DADES GENERALS

DD1 IDENTIFICACIÓ I OBJECTE DEL PROJECTE

Objecte de l'encàrrec

Situació.

MD MEMÒRIA DESCRIPTIVA.

MD 1.1 AGENTS

MD 1.2 INFORMACIÓ PRÈVIA: ANTECEDENTS I CONDICIONANTS INICIALS

MD1.3 DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE

MD 1.4 PRESTACIONS DE L'EDIFIC

MD 1.5 RESUM DE PRESSUPOST PER CAPÍTOLS

MC MEMORIA CONSTRUCTIVA

MC 1 ASPECTES GENERALS

MC 2 CARACTERÍSTIQUES SINGULARS DELS MATERIALS A TENIR PRESENT PER VALORAR ELS PREUS DEL PROJECTE.

MC 3 CONDICIONS MEDIAMBIENTALS DELS MATERIALS A EMPRAR

MC 4 DETERMINACIONS ESPECIALS RESPECTE A LA INTERVENCIÓ I POSADA EN OBRA PER LA RESTAURACIÓ D'ELEMENTS SINGULARS

MC 5 DESCRIPCIÓ DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA

MC 6 DESENVOLUPAMENT DE LES OBRES.

MC 7 DESCRIPCIÓ DELS SISTEMES QUE COMPONEN L'EDIFICI

MC 8 REQUISITS A CUMPLIMENTAR EN FUNCIÓ DE LES CARACTERÍSTIQUES DE L'EDIFICI

MN NORMATIVA APLICABLE

MA ANNEXOS A LA MEMÒRIA

MA I ANNEX A LA MEMÒRIA ADMINISTRATIVA

MA II PRESSUPOST PER A CONEIXEMENT DE L'ADMINISTRACIÓ.

MA III PROGRAMA D'OBRA, PROGRAMA DE TREBALL, TERMINI D'EXECUCIÓ.

MA IV JUSTIFICACIÓ DE CÀLCUL D'ESTRUCTURA.

MA V PLA DE GESTIÓ DE RESIDUS

MA VI PLA DE CONTROL DE QUALITAT.

MA VII INSTRUCCIONS SOBRE US, CONSERVACIÓ I MANTENIMENT DE L'EDIFICI

MA VIII ESTUDI GEOTÈCNIC

MA IX ESTUDI ARQUEOLÒGIC

MA X SERVEIS AFECTATS

MA XI ESTUDI DOCUMENTAL DEL CASTELL D'ORÍS.

DOCUMENT II

II. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

DOCUMENT III

III. PLEC DE CONDICIONS

IV. AMIDAMENTS

V. PRESSUPOST

I. MEMORIA 5
DD DADES GENERALS 5
DD1 IDENTIFICACIÓ I OBJECTE DEL PROJECTE 5
DD2 AGENTS INTERVINENTS. 5
DD3 RELACIÓ DE DOCUMENTS COMPLEMENTARIS 5
MD MEMÒRIA DESCRIPTIVA. 7
MD 1.1 AGENTS 7
MD 1.1.2 Règim jurídic de la propietat. 7
MD 1.2 INFORMACIÓ PRÈVIA: ANTECEDENTS I CONDICIONANTS INICIALS. 7
MD 1.2.1 Antecedents 7
MD 1.2.2 Dades bàsiques del BCIN 8
MD 1.2.3 Fitxa urbanística 8
MD 1.2.4 Cadastre i UTM 8
MD 1.2.5 Nota sobre la documentació gràfica del projecte. 14
MD 1.2.6 Condicionants físics de l'obra 14
MD 1. 2.7 Legislació aplicable i especìfica de Patrimoni. 15
MD 1.2.8 Aproximació històrica 16
MD 1.2.9 Descripció arquitectònica 18
MD 1.2.10 Anàlisi de la degradació del castell des de 1845 fins ara 22
MD 1.2.12 Bibliografia 55
MD 1.2.13 Estat de conservació i patologies 56
MD 1.2.14 Informes realitzats 59
MD 1.3 DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE. 60
MD 1.3.1 Descripción general del edifici 60
MD 1.3.2 Relació amb l'entorn 61
MD 1.3.3 Compliment del CTE i altres normatives específiques. 61
MD 1.3.4 Programa de necessitats i usos previstos 61
MD 1.3.5 Justificació compliment normatives urbanístiques municipals 61
MD 1.3.6 Descripció de la geometria de l'edifici 61
MD 1.3.7 Superfícies útils i construides 62
MD 1.3.9 Accessibilitat i evacuació 64
MD 1.3.10 Descripció general dels paràmetres que determinen les previsions tècniques a considerar en el projecte respecte al sistema estructural (fonamentació, estructura portant i estructura horitzontal), el sistema de compartimentació, el sistema envolupant, el sistema d'acabats, el sistema de condicionament ambiental i el de serveis. 64
MD 1.3.10.4. Sistema envolupant. 65
MD 1.3.10.5 Sistema de comapartimentació. 66
MD 1.3.10.6. Sistema d'acabats.. 66
MD 1.3.10.7. Elements de protecció i senyalització. 67
MD 1.4. PRESTACIONS DE L'EDIFICI. 69
MD 1.4.1 - Per requisits bàsics i en relació amb les exigències bàsiques del CTE. 69
MD 1.4.2 -- Limitacions d'ús de l'edifici en conjunt i de cadascuna de les seves dependències i instal·lacions. 69
MD 1.5 RESUM DEL PRESSUPOST PER CAPITOLS. 69
MC MEMÒRIA CONSTRUCTIVA 70
MC 1 ASPECTE GENERALS 70
MC 2 CARACTERÍSTIQUES SINGULARS DELS MATERIALS A TENIR PRESENT PER VALORAR ELS PREUS DEL PROJECTE. 70
MC 3 CONDICIONS MEDIAMBIENTALS DELS MATERIALS A EMPRAR 71

MC 4 DETERMINACIONS ESPECIALS RESPECTE A LA INTERVENCIÓ I POSADA EN OBRA PER LA RESTAURACIÓ D'ELEMENTS SINGULARS (MATERIAL PETRI, ENGUIXATS, PINTURES MURALS, ENTEIXINATS I/O ALFARDES, ELEMENTS DE FUSTA, VIDRIERES, DECORACIONS I ALTRES MATERIALS SINGULARS…..) 71
MC 5 DESCRIPCIÓ DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA. 71
MC 6 DESENVOLUPAMENT DE LES OBRES..... 71
MC 7 DESCRIPCIÓ DELS SISTEMES QUE COMPONEN L'EDIFICI RELATIVA AL COMPLIMENT DEL CTE (ANNEX I DEL CTE): 72
MC 7.1 Sustentació de l'edifici..... 73
MC 7.2 Sistema envoltant. 73
MC 7.3 Sistema de compartimentació. 74
MC 7.4 Sistemes d'acabats. 75
MC 7.5 Elements de protecció i senyalització. 75
MC 8 REQUISITS A CUMPLIMENTAR EN FUNCIÓ DE LES CARACTERÍSTIQUES DE L'EDIFICI. 78
MN NORMATIVA APLICABLE 86
MA ANNEXOS A LA MEMÒRIA 98
MA I - ANNEX A LA MEMÒRIA ADMINISTRATIVA 98
MA II - PRESSUPOST PER A CONEIXEMENT DE L'ADMINISTRACIÓ D'ACORD AMB L'ARTICLE 127.1 DEL REGLAMENT DE LA L.C.A.P. RD 1098/2001. De 12 d'octubre .100
MA III PROGRAMA D'OBRA, PROGRAMA DE TREBALL, TERMINI D'EXECUCIÓ 101
MA IV JUSTIFICACIÓ DE CÀLCUL D'ESTRUCTURA..... 103
MA V PLA DE GESTIÓ DE RESIDUS..... 104
MA VI PLA DE CONTROL DE QUALITAT. 115
MA VII INSTRUCCIONS SOBRE US, CONSERVACIÓ I MANTENIMENT DE L'EDIFICI. 122
MA VIII ESTUDI GEOTÈCNIC..... 1234
MA IX ESTUDI ARQUEOLÒGIC..... 124
MA X SERVEIS AFECTATS..... 400
MA XI ESTUDI DOCUMENTAL DEL CASTELL D'ORÍS. 401

I. MEMORIA

DD DADES GENERALS

DD1 IDENTIFICACIÓ I OBJECTE DEL PROJECTE

Títol del projecte.

PROJECTE TÈCNIC D'OBRA DE RECUPERACIÓ I POSADA EN VALOR DEL CASTELL D'ORÍS: Camí d'accés, capella i celler.
Codi 22/X/331502

Objecte de l'encàrrec

Ampliar l'àmbit de visita del castell a la capella i el celler, incorporant les mesures de seguretat escaients, i millorar el recorregut del camí d'accés per facilitar el pas als visitants.

Situació.

Castell d'Orís, 08573 Orís (Barcelona)

DD2 AGENTS INTERVINENTS.

Promotor: Ajuntament d' Orís
NIF P0814900G
bochvg@oris.cat
938590247

Representant: Arnau Basco Cirera
NIF 33949920B
Alcalde
Avinguda del Castell, 1, 08573 Orís (Barcelona).
bochvg@oris.cat
938590247

Autor del projecte Rafael Vila Rodríguez, Arquitecto
DNI 37253166C
C/Portolá, 9 bjs. 1ª 08023 Barcelona
r.vila.r-arq@coac.es
93 212 43 15

Per a la seva realització s'ha fet servir l'aixecament planimètric del conjunt encarregat específicament per aquest treball.
També s'ha fet servir la informació facilitada pel Servei de l'SPAL.
Agraïm la col·laboració rebuda del Cap i dels responsables del Servei de documentació del SPAL, que ens han facilitat la consulta de tota la documentació i els arxius corresponents per poder-la incorporar en aquest treball.

DD3 RELACIÓ DE DOCUMENTS COMPLEMENTARIS

Memòria històrica del castell d'Orís. SPAL. DIBA
Memòria i cartografia excavació arqueològica del castell d'Orís 2002. Anna Maria Gomez Bachs. SPAL. DIBA
Fons fotogràfics. SPAL. DIBA
Estudi de l'estabilitat general del turó del Castell d'Orís, dins del terme municipal d'Orís. Informe redactat pel Centre Català de Geotecnia.
Aixecament topogràfic i ortofotografies del conjunt. Realitzat per TOPJAL, Servei de topografia.

Aixecament topogràfic i ortofotografies de la capella. Realitzat per Antequem, S.L. Serveis d'arqueòlogia.

MDMEMÒRIA DESCRIPTIVA.

MD 1.1 AGENTS

Veure apartat anterior

MD 1.1.2 Règim jurídic de la propietat.

Propietat de Santiago de Sentmenat d'Urruela, Marqués d'Orís.
L'Ajuntament d'Orís disposa del dret d'ús, mitjançant un conveni de cessió fins a l'any 2040, signat amb la propietat el set de juliol de l'any 2000.

Declarat Monument Històric Artístico d'Interés Nacional.
Data de Declaració: Real Decreto 22.4.1949 BOE 05.05.1949. Monument d'Arquitectura Militar, núm. 166
Inventari Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Núm registre/catàleg 1144-MH.

MD 1.2 INFORMACIÓ PRÈVIA: ANTECEDENTS I CONDICIONANTS INICIALS.

MD 1.2.1 Antecedents

El 27 d'octubre de 2022, La Diputació de Barcelona va aprovar dins del programa sectorial de rehabilitació i millora d'edificis, edificacions i jaciments arqueològics locals amb valors patrimonials exp. Núm. 2022/0002590, atorgant a l'Ajuntament d'Orís un ajut de 198.500€ per l'actuació DE RECUPERACIÓ I POSADA EN VALOR DEL CASTELL D'ORÍS: Camí d'accés, capella i celler. Codi 22/X/331502

Aquest projecte es redacta per encàrrec de l'Ajuntament d'Orís, Exp. 79/2023, notificat el 4 de maig de 2023, segons la Resolució 2023/0088 de data 3 de maig de 2023. El finançament del projecte està inclosa en l'ajut indicat en el paràgraf anterior.

Durant el període 2000-2002, el SPAL de la DIBA va intervenir al castell, tot fent uns estudis històrics i una campanya d'excavació parcial, per tal de portar endavant un projecte d'intervenció, que no va reiixir. Fruit d'aquests estudis va formar un corpus fotogràfic important. Resultat de les excavacions va ser la recuperació de les restes dels murs de la capella.

El fet d'haver un sostre d'inversió i la dificultat que implica intervenir en diferents punts del castell, on hi ha terres sobreposades, problemes d'ancorar part d'una roca de la muntanya o per conèixer l'estat del buit que hi ha sota l'escala de baixada, llocs actualment inaccessibles, o fins i tot conèixer l'estat real de part del mur nord de llevant fa preveure la necessitat de deixar sense realització alguns dels elements que conté aquest projecte. D'altra banda, en relació amb el que indica l'art. 204 de la LCSP LEY 9/2017, DE 8 DE NOVEMBRE quan la previsió de caldre realitzar alguna modificació del present projecte, s'exposa a aquests efectes que durant el desenvolupament de les obres és possible que calgui fer algun modificat en la solució d'aquests aspectes ara mancats d'informació.

MD 1.2.2 Dades bàsiques del BCIN

Comarca - Osona

Municipi - Orís

Denominació -	Castell d'Orís
Emplaçament -	Castell D'Orís.
Localització:	S'arriba a Orís per la carretera C-17, de Barcelona a Puigcerdà. Al p.q. 75 cal desviar-se a mà dreta i seguir en direcció esquerra fins a BV-5225, passant pel pont que travessa per sota la C-17. Es continua per la carretera BV-4611, que du fins a la parròquia de Sant Genís d'Orís, al peu del turó del castell (p.q. 2,7). Des de la plaça de Sant Genís i al costat de Can Marçal arrenca un camí que porta dalt del castell.
Època:	Medieval. Documentat l'any 914 amb reformes dels segles XIV, XV, XVII, XVIII i inicis del XIX.
Tipologia:	Castell termenat.
Ús original:	Militar.
Ús actual:	Cultural. Sense ús definit. Lloc freqüentat per excursionistes i mirador de la Plana de Vic des del seu extrem septentrional.
Declaracions monumentals:	- Monument d'Arquitectura Militar, núm. 166. Decret d'abril de 1949.- Catàleg de Monuments i Conjunts Històrico-Artístics de Catalunya, inventari de castells. R-I-51-5570 (Font SPAL).

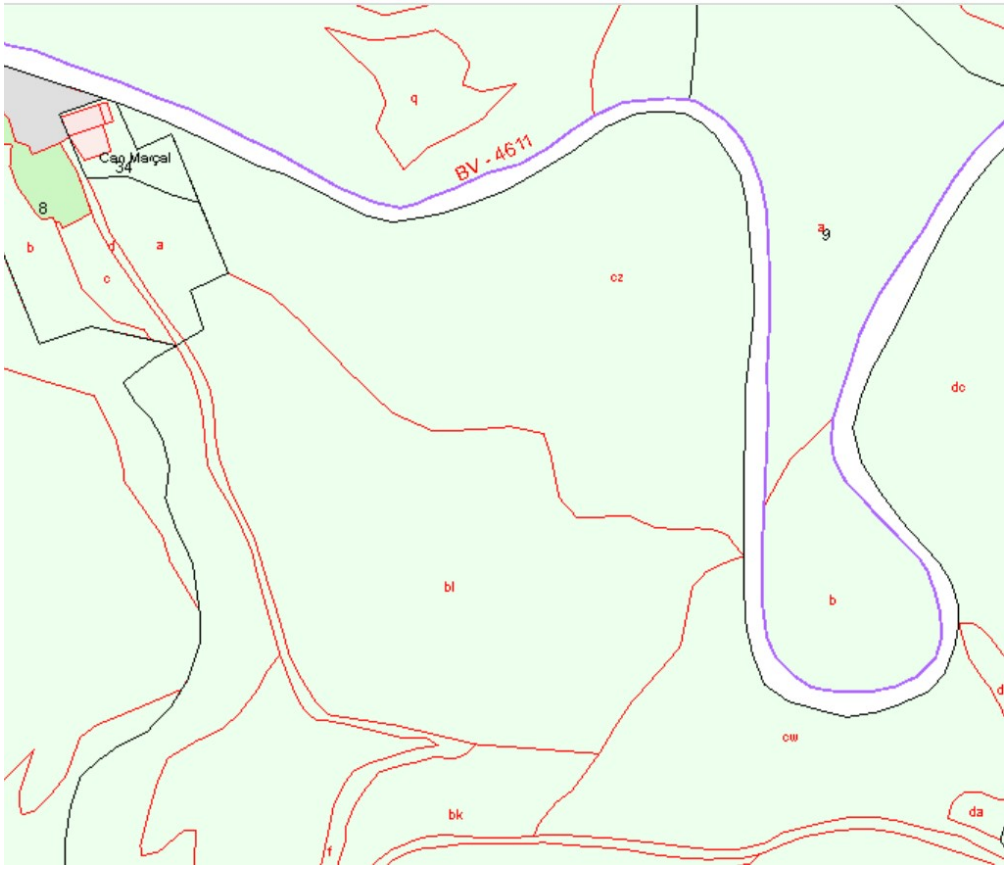
MD 1.2.3 Fitxa urbanística

Fitxa urbanística del solar:

Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (aprovat 05/07/2012 (DOGC) 11/07/2014).

	NORMATIVA
-QUALIFICACIÓ	7 – Equipaments Inclòs al Catàleg del Patrimoni
-ús	CULTURAL

MD 1.2.4 Cadastre i UTM

REFERÈNCIA CADASTRAL
"ES.SDGC.CP.08149A00800002">
Polígono 8 Parcela 2
LA COMA. ORIS (BARCELONA)
1.208.581 m2
08149A008000020000ZM - Agrari

COORDENADES UTM GOOGLE MAPS
42.058594, 2.222739

Coordenadas UTM: (https://www.vallgesbisaura.com/territori/indrets-i-racons/indrets-i-racons-castell-doris-a-oris/)

Zona: 31T - X: 435687 - Y: 4656570

434767.11 4657341.81 434761.87 4657339.28 434756.78 4657339.06 434749.78 4657338.76 434741.2 4657338.39 434729.47 4657335.85 434728.82 4657335.73 434723.48 4657333.13 434713.6 4657328.33 434707.23 4657325.01 434705.11 4657323.34 434702.06 4657320.3 434698.37 4657315.13 434694.81 4657309.34 434690.07 4657303.41 434687.48 4657300.18 434685.82 4657298.43 434666.99 4657283.24 434663.3 4657280.52 434659.8 4657277.94 434657.49 4657275.45 434655.83 4657271.85 434655.09 4657267.23 434655.83 4657260.59 434657.49 4657254.31 434658.78 4657247.76 434659.3 4657241.02 434658.96 4657236.31 434658.41 4657228.65 434658.5 4657220.35 434659.15 4657212.6 434659.86 4657207.41 434661.83 4657203.09 434663.67 4657199.03 434664.69 4657197.37 434665.89 4657196.63

434668.01 4657197 434670.41 4657198.01 434671.98 4657199.12 434673.27 4657200.51
434676.28 4657205.56 434677.98 4657210.93 434680.28 4657218.23 434684.25 4657228.1
434687.58 4657234.93 434692.93 4657240.47 434698.19 4657243.05 434703.91 4657244.9
434710.37 4657246.1 434714.15 4657247.2 434715.49 4657247.2 434716.95 4657249.7
434722.01 4657254.14 434727.75 4657259.74 434732.46 4657264.18 434739.86 4657271.43
434743.94 4657275.62 434751.21 4657281.59 434758.22 4657286.8 434762.43 4657289.97
434769.06 4657296.46 434782.58 4657309.17 434789.46 4657312.72 434793.92 4657314.49
434798.38 4657314.36 434802.71 4657313.46 434807.03 4657310.4 434810.85 4657307.22
434818.1 4657302.88 434831.72 4657294.72 434840.11 4657286.81 434845.83 4657278.92
434848.12 4657274.84 434850.91 4657267.46 434853.57 4657256.13 434855.72 4657246.58
434856.6 4657241.74 434855.45 4657238.18 434854.68 4657235.26 434854.67 4657231.19
434855.69 4657228.51 434857.34 4657225.96 434859.25 4657222.53 434864.84 4657216.79
434867.76 4657212.46 434870.18 4657208.76 434873.61 4657203.79 434879.21 4657196.79
434888.87 4657184.31 434897.76 4657173.47 434906.28 4657162.26 434913.66 4657153.86
434920.91 4657148.37 434930.19 4657141.11 434938.46 4657133.84 434944.05 4657128.11
434945.2 4657126.07 434950.15 4657114.61 434951.41 4657103.92 434952.54 4657096.65
434952.28 4657089.27 434952.39 4657081.51 434952.26 4657077.05 434953.01 4657071.71
434955.17 4657066.49 434958.35 4657063.68 434960 4657061.39 434962.42 4657058.97
434964.58 4657055.02 434966.74 4657048.91 434968 4657043.94 434968.13 4657042.42
434968.63 4657039.75 434969.01 4657035.8 434970.66 4657027.78 434970.36 4657018.74
434971.62 4656996.55 434972.94 4656969.66 434972.15 4656946.73 434971.17 4656928.65
434970.15 4656907.64 434970.3 4656888.66 434971.22 4656870.56 434971.12 4656851.83
434971.81 4656835.39 434971.73 4656829.27 434970.79 4656824.82 434968.71 4656800.9
434967.01 4656797.35 434974.53 4656797.64 434977.8 4656794.29 434981.29 4656788.52
434986.01 4656778.39 434988.15 4656765.88 434987.52 4656756.34 434985.47 4656744.51
434996.25 4656730.62 434998.69 4656722.19 434999.4 4656707.4 435000.55 4656697.32
435003.4 4656670.02 435006.22 4656640.3 435007.84 4656616.71 435010.2 4656601.4
435013.2 4656576.26 435015.72 4656563.62 435022.65 4656536.78 435027.35 4656515.45
435029.07 4656499.76 435032.12 4656488.77 435036.52 4656473.43 435044.46 4656456.13
435046.4 4656448.71 435048.93 4656437.09 435050.34 4656426.76 435051.17 4656411.84
435052.23 4656393.99 435052.67 4656378.44 435054.35 4656359.95 435054.41 4656344.02
435054.56 4656303.89 435056 4656296.99 435056.95 4656290.99 435060.94 4656284.07
435066.32 4656276.61 435070.57 4656269.43 435072.49 4656260.1 435072.76 4656250.93
435072.64 4656231.31 435072.46 4656216.66 435071.51 4656200.75 435070.18 4656185.86
435073.41 4656179.32 435082.01 4656174.75 435088.25 4656174.93 435098.07 4656175.71
435109.81 4656177.99 435119.27 4656181.57 435135.92 4656189.01 435153.07 4656196.58
435172.41 4656205.52 435188.54 4656212.84 435208.77 4656221.9 435226.04 4656228.32
435240.87 4656232.85 435246.76 4656236.22 435254.6 4656241.99 435264.6 4656247.34
435279.3 4656252.27 435290.78 4656253.27 435304.01 4656252.73 435315.71 4656251.06
435322.46 4656251.36 435331.62 4656250.62 435352.86 4656249.09 435364.81 4656247.16
435379.67 4656244.43 435395.83 4656243.22 435408.46 4656245.11 435420.46 4656247.77
435432.62 4656252.71 435441.44 4656255.92 435452.71 4656261.01 435466.4 4656266.7
435482.41 4656274.28 435500.34 4656282.61 435513.16 4656289.59 435519.59 4656295.11
435523.99 4656300.79 435527 4656306.87 435525.91 4656312.23 435523.87 4656322.45
435523.93 4656337.23 435526.12 4656349.94 435529.56 4656360.61 435533.51 4656371.39
435538.23 4656382.16 435544.23 4656393.81 435548.93 4656403.43 435551.48 4656413.85
435551.63 4656426.59 435551.39 4656437.68 435550.2 4656444.95 435549.54 4656453.11
435549.6 4656479.1 435551.12 4656488.89 435554.29 4656497.9 435558.92 4656502.18
435565.73 4656507.07 435574.44 4656511.16 435581.8 4656518.85 435587.12 4656527.07
435590.68 4656537.72 435590.8 4656546.77 435588.69 4656561.95 435584.1 4656571.56
435580.65 4656581.41 435582.04 4656590.95 435579.98 4656599.26 435576.49 4656605.54
435571.96 4656610.31 435568.35 4656616.47 435573.87 4656620.86 435577.86 4656623.87

435584.53 4656627.49 435586.84 4656628.86 435592.73 4656632.23 435588.8 4656643.87
435600.2 4656649.21 435583.52 4656691.07 435573.15 4656686.61 435566.83 4656700.83
435580.77 4656695.31 435593.94 4656689.16 435608.49 4656681.73 435617.49 4656678.56
435624.07 4656675.43 435632.93 4656670.86 435641.53 4656666.17 435650.04 4656663.9
435663.82 4656666.16 435673.02 4656668.98 435684.28 4656673.17 435694.02 4656678.53
435704.66 4656684.78 435714.94 4656692.04 435724.54 4656696.26 435733.46 4656696.53
435738.41 4656695.96 435743.48 4656693.23 435747.88 4656689.1 435751.76 4656683.19
435755.25 4656677.42 435756.93 4656668.99 435757.94 4656658.27 435758.83 4656647.05
435759.23 4656638.25 435757.65 4656623.5 435756.11 4656612.18 435755.48 4656581.48
435755.16 4656562.51 435755.24 4656551.41 435755.87 4656541.09 435757.56 4656533.04
435761.01 4656523.83 435768.33 4656518.64 435776.33 4656516.38 435785.84 4656513.84
435795.03 4656515.27 435800.53 4656516.98 435811.02 4656521.44 435815.67 4656526.74
435818.69 4656534.47 435820.08 4656541.83 435819.87 4656547.58 435817.79 4656554.1
435814.17 4656560.01 435809.77 4656565.03 435803.62 4656571.98 435796.73 4656581.24
435790.98 4656590.48 435788.57 4656600.83 435791.23 4656610.35 435794.51 4656618.34
435800.37 4656628.84 435805.19 4656637.96 435811.46 4656650.62 435817.19 4656661.13
435825.23 4656673.26 435832.86 4656682.6 435838.53 4656687.88 435845.98 4656693.65
435851.36 4656695.88 435859.29 4656698.97 435870.01 4656701.13 435881.23 4656702.66
435889.76 4656702.43 435897.01 4656701.7 435907.82 4656700.43 435914.81 4656699.07
435907.87 4656680.46 435890.1 4656632.75 435889.07 4656629.99 435872.41 4656585.29
435871.32 4656582.35 435847.28 4656517.85 435839.94 4656498.17 435836.42 4656488.71
435831.86 4656476.47 435836.86 4656468.89 435845.78 4656459.11 435853.6 4656452.77
435858.36 4656446.21 435860.48 4656442.75 435873.73 4656422.33 435883.46 4656405.78
435893.63 4656393.94 435905.27 4656377.87 435914.06 4656367.57 435928.57 4656346.63
435953.11 4656312.45 435984.18 4656271.05 436001.25 4656250.21 436016.08 4656234.49
436019.93 4656227.18 436020.1 4656220.04 436019 4656213.05 436018.3 4656207.83
436015.34 4656195 436009.67 4656179.53 436006.6 4656167.33 436004.73 4656160.98
436005.18 4656155.88 436009.31 4656149.84 436015.18 4656140.35 436027.09 4656125.17
436049.02 4656096.37 436058.91 4656082.49 436068 4656066.06 436076.11 4656052.59
436094.99 4656023.7 436117.14 4655992.6 436116.61 4655980.25 436116.18 4655965.85
436113.93 4655948.43 436112.43 4655930.35 436111 4655907.18 436110.36 4655896.24
436109.92 4655891.65 436109.59 4655884.78 436106.59 4655816.65 436119.39 4655822.36
436206.69 4655870.61 436205.97 4655863.62 436204.19 4655853.32 436205.73 4655843.87
436208.79 4655834.02 436213.65 4655825.18 436221.07 4655817.7 436226.8 4655807.79
436228.39 4655794.81 436236.75 4655783.7 436226.58 4655790.36 436217.83 4655792.38
436211.31 4655790.3 436201.45 4655785.7 436188.26 4655779.49 436176.21 4655772.63
436164.64 4655764.61 436158.08 4655759.72 436152.57 4655756.22 436146.41 4655752.22
436141.77 4655747.69 436136.97 4655740.99 436131.91 4655733.03 436127.51 4655727.35
436123.5 4655721.79 436120.47 4655713.67 436120.69 4655701.04 436116.2 4655697.04
436099.64 4655684.67 436072.61 4655670.13 436060.43 4655664.33 436041.39 4655655.26
436014.29 4655644.66 435994.44 4655634.23 435987.02 4655632.16 435973.89 4655628.51
435959.52 4655626 435953.49 4655624.95 435924.97 4655623.26 435924.08 4655623.12
435900.09 4655619.47 435890.49 4655619.36 435886.84 4655619.32 435874.42 4655619.17
435857.72 4655617.32 435856.54 4655617.19 435849.58 4655616.42 435846.79 4655615.98
435827.49 4655612.93 435803.88 4655604.01 435785.97 4655596.98 435779.08 4655594.28
435757.59 4655585.13 435751.03 4655579.09 435733.39 4655579.21 435718.1 4655578.12
435701.44 4655579.73 435686.81 4655580.54 435674.2 4655580.56 435667.07 4655580.65
435663.05 4655574.84 435659.7 4655561.63 435659.09 4655553.1 435658.49 4655545.34
435657 4655538.47 435655.53 4655532.37 435650.47 4655525.05 435643.75 4655516.85
435635.38 4655508.92 435626.78 4655503.67 435614.88 4655498.46 435600.44 4655494.56
435582.07 4655491.73 435569.44 4655489.84 435548.79 4655488.43 435530.98 4655489.28
435509.63 4655492.85 435494.29 4655498 435478.46 4655505.46 435488.42 4655528.27

435491.19 4655536.39 435493.61 4655546.68 435496.8 4655557.47 435498.95 4655566.49
435499.39 4655571.45 435498.04 4655575.29 435495.41 4655579.78 435492.53 4655583.39
435488.64 4655588.02 435480.41 4655592.19 435470.01 4655595.38 435459.72 4655597.41
435445.5 4655600.39 435433.3 4655602.06 435423.38 4655603.71 435414.85 4655603.43
435405.69 4655604.05 435395.52 4655605.06 435385.96 4655604.41 435376.16 4655604.66
435364.72 4655606.33 435353.68 4655609.13 435345.45 4655613.57 435339.79 4655618.86
435337.18 4655624.37 435339.83 4655632.36 435344.13 4655640.34 435349.3 4655646.9
435354.72 4655652.69 435361.67 4655658.73 435373.38 4655668.9 435377.65 4655674.33
435383.31 4655678.85 435392.02 4655683.2 435399.34 4655688.46 435411.18 4655698.52
435425.22 4655712.11 435433.98 4655720.41 435442.63 4655729.99 435449.09 4655737.43
435454.41 4655745.52 435462.2 4655757.91 435468.6 4655771.08 435474.08 4655781.46
435479.68 4655792.35 435483.11 4655801.87 435485.78 4655812.15 435488.11 4655824.99
435489.51 4655835.93 435488.71 4655842.95 435487.25 4655848.44 435485.92 4655854.45
435484.95 4655858.66 435483.72 4655862.37 435482.12 4655866.47 435479.61 4655869.56
435474.45 4655874.21 435466.33 4655877.11 435456.67 4655878.12 435447.75 4655878.22
435440.35 4655876.78 435432.67 4655873.05 435427.54 4655870.31 435421.26 4655867.07
435414.59 4655863.08 435406.63 4655857.32 435399.44 4655852.81 435390.6 4655848.21
435380.38 4655845.91 435373.88 4655845.35 435367.02 4655845.94 435359.76 4655846.03
435351.88 4655846.89 435345.16 4655849.39 435337.17 4655852.29 435329.56 4655854.68
435324.25 4655857.92 435319.71 4655861.16 435314.65 4655864.41 435308.59 4655868.3
435302.28 4655872.84 435297.49 4655876.72 435292.31 4655880.09 435286.88 4655883.6
435280.15 4655885.72 435269.81 4655883.55 435260.74 4655880.6 435250.88 4655876.77
435241.02 4655872.05 435234.21 4655867.03 435228.04 4655862.52 435224.53 4655856.06
435222.13 4655846.92 435222.04 4655839.91 435220.04 4655832.93 435215.02 4655828.66
435208.45 4655822.5 435198.73 4655818.15 435191.31 4655815.57 435183.38 4655813.11
435176.63 4655812.56 435167.45 4655811.27 435157.52 4655811.39 435148.88 4655813.4
435141.27 4655815.53 435130.49 4655818.72 435122.63 4655821.62 435112.87 4655825.55
435104 4655829.36 435092.88 4655835.86 435085.17 4655840.67 435077.59 4655845.35
435071.27 4655849.88 435064.84 4655855.05 435059.45 4655861.49 435054.21 4655870.73
435051.29 4655882.1 435050.27 4655891.67 435053.21 4655902.97 435056.02 4655914.02
435057.91 4655923.17 435059.41 4655931.18 435060.88 4655937.02 435060.08 4655944.04
435057.13 4655952.99 435051.16 4655964.4 435047.54 4655970.31 435044.42 4655975.82
435042.18 4655979.93 435040.43 4655983 435038.43 4655985.32 435032.81 4655984.5
435026.04 4655982.92 435014.16 4655979.5 435002.15 4655975.57 434989.9 4655973.42
434977.91 4655972.55 434959.3 4655970.35 434944.76 4655968.61 434930.36 4655967.77
434918.75 4655966.25 434909.19 4655965.22 434898.65 4655967.25 434891.44 4655970.91
434887.93 4655975.41 434886.71 4655980.14 434886.14 4655985.12 434887.48 4655990.96
434889.18 4655994.63 434893.82 4655998.78 434900.37 4656003.93 434907.06 4656009.58
434911.32 4656013.86 434917.25 4656020.54 434921.15 4656025.46 434924.76 4656029.24
434927.08 4656031.76 434929.29 4656035.18 434930.76 4656040.89 434928.96 4656049.7
434922.1 4656062.27 434915.2 4656070.38 434910.59 4656078.84 434906.77 4656089.21
434904.18 4656095.61 434903.45 4656098.3 434903.64 4656103.39 434905.08 4656106.81
434908.29 4656109.32 434913.43 4656112.57 434917.03 4656115.46 434920.25 4656118.73
434922.38 4656126.48 434923.17 4656138.7 434920.64 4656150.83 434918.76 4656163.09
434917.15 4656177.25 434913.24 4656191.05 434911.3 4656199.23 434909.85 4656205.24
434908.51 4656210.09 434906.16 4656215.34 434899.97 4656219.75 434891.61 4656223.16
434878.14 4656225.49 434867.7 4656226 434854.72 4656226.66 434845.31 4656227.41
434836.3 4656229.56 434827.28 4656231.58 434816.6 4656232.6 434804.38 4656232.87
434790.27 4656235.09 434779.09 4656236.62 434769.81 4656238.53 434762.19 4656240.01
434754.72 4656243.17 434750.1 4656250.61 434746.05 4656263.64 434743.55 4656277.18
434742.17 4656289.31 434741.15 4656299.89 434741.32 4656303.46 434742.53 4656308.42
434745.5 4656311.82 434751.26 4656314.81 434757.16 4656318.3 434761.92 4656322.45

434764.9 4656326.37 434767.41 4656333.21 434767.49 4656339.97 434766.68 4656346.72
434763.03 4656350.6 434749.98 4656355.85 434743.55 4656360.89 434735.9 4656370.29
434729.02 4656380.56 434724.94 4656390.54 434720.62 4656401.81 434716.18 4656413.08
434713.58 4656419.22 434711.72 4656423.32 434710.49 4656427.16 434705.53 4656437.67
434698.18 4656451.38 434695.19 4656456.26 434691.8 4656460.25 434689.39 4656461.56
434680.77 4656464.46 434676.84 4656465.78 434668.05 4656465.12 434665.23 4656474.33
434660.51 4656484.33 434655.63 4656491.13 434649.71 4656496.56 434641.12 4656501.88
434637.47 4656505.24 434631.79 4656509.51 434624.1 4656515.34 434617.8 4656521.28
434613.56 4656528.46 434610.47 4656535.63 434608.1 4656539.74 434606.22 4656542.69
434603.61 4656547.95 434598.91 4656558.96 434593.81 4656568.58 434588.07 4656578.33
434583.33 4656586.41 434578.7 4656592.96 434574.61 4656602.06 434572.7 4656612.65
434571.87 4656628.34 434572.35 4656646.42 434573.73 4656665.9 434575.66 4656677.09
434575.24 4656695.18 434574.53 4656710.48 434574.98 4656726.27 434577.18 4656742.18
434577.05 4656760.01 434574.47 4656767.43 434572.71 4656779.43 434571.54 4656788.36
434569.36 4656797.56 434566.04 4656807.28 434563.58 4656813.94 434560.5 4656822.76
434557.17 4656841.66 434553.75 4656863.74 434552.63 4656876.62 434551.1 4656886.7
434550.68 4656894.22 434550.91 4656902.38 434551.46 4656905.43 434551.98 4656906.31
434556.17 4656916.07 434559.47 4656925.72 434562.89 4656934.72 434565.92 4656943.09
434567.26 4656948.17 434571.29 4656954.88 434576.49 4656963.99 434583.75 4656973.84
434588.27 4656979.64 434592.15 4656984.56 434602.21 4656994.89 434597.4 4656996.86
434586.06 4657007.06 434582.91 4657009.78 434566.65 4657022.96 434550.39 4657025.78
434540.1 4657028.26 434525.79 4657038.66 434517.95 4657046.35 434513.79 4657052.35
434512.57 4657060.51 434514.55 4657071.57 434517.53 4657079.57 434523.43 4657088.32
434497.51 4657112.66 434486.52 4657125.08 434470.08 4657141.09 434454.24 4657151.12
434450.06 4657154.06 434424.97 4657169.75 434409.76 4657178.75 434411.25 4657193.26
434411.71 4657205.35 434412.91 4657213.74 434413.71 4657219.84 434414.05 4657233.59
434416.6 4657253.81 434416.73 4657275.2 434416.06 4657289.59 434417.95 4657306.38
434422.89 4657401.34 434425.93 4657401.96 434429.5 4657402.71 434442.73 4657404.19
434452.65 4657404.28 434458.4 4657404.16 434466.76 4657403.97 434481.76 4657402.52
434495.1 4657401.45 434499.7 4657401.53 434506.55 4657401.66 434527.28 4657402.85
434530.19 4657401.79 434537.18 4657399.25 434544.28 4657394 434549.6 4657389.4
434556.06 4657383.38 434565.06 4657377.36 434575.48 4657374.9 434585.14 4657372.83
434596.44 4657369.6 434611.68 4657366.36 434630.35 4657361.83 434645.84 4657356.29
434656.39 4657353.45 434667.69 4657350.48 434679.64 4657349.03 434695.78 4657347.44
434720.82 4657346.46 434742.3 4657344.47 434745.69 4657344.12 434767.11
4657341.81</gml:posList>
    </gml:LinearRing>
  </gml:exterior>
  <gml:interior>
    <gml:LinearRing>
      <gml:posList srsDimension="2" count="5">434672.09 4656466.37 434682.69 4656473.16
434677.24 4656480.88 434666.74 4656474.19 434672.09 4656466.37</gml:posList>
    </gml:LinearRing>
  </gml:interior>
  <gml:interior>
    <gml:LinearRing>
      <gml:posList srsDimension="2" count="22">435605.23 4656047.83 435604.23
4656041.75 435600.17 4656036.06 435607.58 4656023.68 435610.33 4656023.63 435615.69
4656023.53 435621.29 4656044.17 435621.29 4656047.62 435621.29 4656047.94 435621.74
4656047.94 435622.3 4656047.94 435622.3 4656051.07 435622.3 4656070.35 435615.04
4656070.28 435614.98 4656066.08 435609.92 4656066.16 435609.96 4656068.27 435609.99

4656070.58 435609.79 4656070.58 435606.22 4656070.64 435605.94 4656052.14 435605.23 4656047.83</gml:posList>
</gml:LinearRing>
</gml:interior>
</gml:PolygonPatch>

MD 1.2.5 Nota sobre la documentació gràfica del projecte.

Els plànols del projecte s'han dibuixat en 2D amb el programa Autocad 21, a partir de les bases topogràfiques aixecades i dibuixades per TOPJAL el proppassat més de juliol per la realització d'aquest projecte. El treball ha combinat topografia clàssica amb GPS i drons.

Les ortofotos de la planta topogràfica i de les quatre façanes del turó així com han estat extretes de la informació obtinguda amb drons en l'aixecament esmentat.

Complementariàment, s'ha fet un aixecament detallat d'ortofotos de la planta i dels alçats interiors de la capella mitjançant el programa espeçÍfic i la cámera NIKON D3000 (18mm) 3872 x 2592.

Els detalls de les finestres han estat aixecats manualment, de forma tradicional.

Els materials gràfics són fotografies històriques procedents de l'Arxiu Documental de l'SPAL i fotografies actuals de R. Vila.

MD 1.2.6 condicionants físics de l'obra

EMPLAÇAMENT

El terme municipal d'Orís, dins de la comarca d'Osona, se situa a l'extrem septentrional de la plana de Vic. El seu territori afronta a tramuntana amb Sant Quirze de Besora, a llevant amb els termes municipals de Sant Pere de Torelló, Sant Vicenç de Torelló i Torelló, a migdia amb les Masies de Voltregà i el terme de Sobremunt, i a ponent amb Sant Boi de Lluçanès i Sora. L'any 1840 es va adherir a Orís el terme i batllia de Saderra.

El castell es troba damunt un turó, a l'oest del casc urbà del municipi.

El turó presenta uns vessants força verticalitzats, formant un talús pràcticament vertical d'uns 30 metres d'alçada, excepte al seu vessant Nord, on la inclinació del turó és més laxa i permet l'arrelament de la vegetació.

Al turó afloren els materials rocosos que conformen el sector, formats per un conjunt de margues blaves amb nivells fossilífers. El conjunt presenta una coloració grisosa, amb decoloracions groguenques a les zones de fractura.

Aquestes decoloracions groguenques són fruit de l'oxidació dels minerals que componen la marga, a l'entrar en contacte amb l'aigua.

CARACTERÍSTIQUES GEOLÒGIQUES –

Segons consta al'informe del Centre Català de Geotecnica:

Ens trobem dins del municipi d'Orís, a la comarca d'Osona. Geogràficament, ens trobem a la Depressió Central Catalana, prop del límit amb la Serralada Prelitoral Catalana.

Geològicament, correspon als materials de la conca de l'Ebre.

La conca de l'Ebre és una unitat que constitueix una extensa zona morfològicament deprimida, de perímetre aproximadament triangular, que s'estén entre els Pirineus, al Nord; la Serralada Ibèrica, pel Sud - Oest; i la serralada Prelitoral pel sud – Est. Estructuralment, aquesta depressió o conca es formà amb els primers moviments del plegament alpí, quedant durant l'Eocè i Oligocè, convertida en un mar, al fons del qual es dipositaren sediments.

Les condicions ambientals (clima, profunditat de la conca, règim d'alimentació), han produït diferents tipus de formacions que van des de les marges grises d'aigües profundes, fins a formacions salines de conces endorreiques amb molta evaporació.
La zona estudiada es troba sobre la formació de les marges blaves amb nivells fossilífers de la Formació de Vidrà. Aquestes són d'origen marí i de l'Eocè superior. Sobre aquesta unitat, trobem sediments al·luvials del quaternari formats d'argiles d'inundació, al sostre, i a la base per sorres i graves.

ANÀLISI GEOMECÀNICA

El turó està format íntegrament per margues de color grisós i gra fi a mitjà.
De cim a base podem apreciar:
- al cim el Castell d'Oris
- uns talussos verticalitzats d'uns 30 metres d'alçada, on es detecta una família de discontinuïtats principal amb direcció 79/85.
- La base s'eixampla, perd verticalitat i comença a apreciar-se la zona boscosa. En aquest sector la família principal queda més desdibuixada.

A grans trets podem definir les següents famílies de discontinuïtats:
• F1: 79/85º
• F2: 190/10º
L'espaiat entre les discontinuïtats és de 0,6 a 2 metres i aquestes són contínues, poc ondulades i es presenten una mica obertes.

CLIMA D'ORÍS

El clima és continental amb influència mediterrània. Les precipitacions oscil·len entre els 600 i els 800 litres per metre quadrat anuals. Solen donar-se a la primavera i tardor, com succeeix en els climes mediterranis.
Quant a temperatures, oscil·len entre els 35 °C de màxima a l'estiu i els -10 °C a l'hivern en situacions extremes, amb gelades entre novembre i abril, i cada vegada menys dies, ja que, com a tot arreu, s'ha escurçat l'hivern. Els llargs dies hivernals de boires que arribaven a durar fins a un mes entre desembre i gener, amb temperatures pròximes als zero graus, pràcticament han desparecido; les boires continuen sent abundants però desapareixen en les hores centrals del dia.

Vegetació
La vegetació és escassa en el municipi, a causa de l'ús agrícola, urbà i industrial del terreny, però en les riberes dels rius creixen pollancres Populus alba, àlbers, alisos, salzes i acàcies. Entre les espècies invasores destaquen el ailanto (Ailanthus altissima) o fals zumaque, i les acàcies, de l'espècie Robinia pseudoacàcia que creixen en espais no conreats en els marges de camins, carreteres i camps, al costat de les vies del tren, etc. A les muntanyes pròximes, sobretot cap al nord hi ha pins (Pinus nigra i (Pinus sylvestris)), roures (Quercus humilis) i alzines (Quercus ilex). En els vessants orientats al nord creixen els fajos (Fagus sylvatica), una reminiscència de temps més humits

MD 1. 2.7 LEGISLACIÓ APLICABLE I ESPECìFICA DE PATRIMONI.

Ley del Patrimonio Histórico Español. Ley 16/1985 del 25 de junio de 1985 (B.O.E. nº 155 de 29 de junio de 1985)
Llei del Patrimoni Cultural Catalán, 9/1993 de 9 de setembre (DOGC núm. 1807, de 11 d' octubre de 1993; corrección d'errors en el DOGC núm. 1825, de 24 de novembre de 1993).
Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (aprovat 05/07/2012 (DOGC) 11/07/2014).

R.D. Legislativo 3/2011, de 14 de noviembre por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley de Contratos del Sector Público (LCSP).

MD 1.2.8 APROXIMACIÓ HISTÒRICA

En el apartat d'annexes s'incorpora el text complert de l' ESTUDI DOCUMENTAL DEL CASTELL D'ORÍS. DAVID GALÍ, RICARD BRÚ, becari d'història de l'art. UNITAT D'INVESTIGACIÓ HISTÒRICA. SECCIÓ TÈCNICA D'INVESTIGACIÓ, DOCUMENTACIÓ I DIFUSIÓ DE L'SPAL. 31 DE MAIG DE 2002, facilitat per l'SPAL, com a memòria realitzada per aquest Servei, respecte els estudis que van fer obres durant el període que van intervenir o tenien previst intervenir en el monument.
Com a aproximació històrica, transcrivim a tenor literal el capítol de Conclusions del referit estudi.

Aquest apartat reprodueix l'apartat de Conclusions del document fet al seu dia per l'SPAL
El castell d'Orís va néixer cap a inicis del segle X –documentat des de l'any 914– fruit del procés de reconquesta que s'havia iniciat amb Guifré el Pilós cap a 880 i la posterior estabilització de les terres d'Osona. Així doncs, caldria afermar el territori i dotar-lo d'enclaus forts estratègicament col·locats per tal de protegir i defensar la població de qualsevol atac enemic. En aquest sentit, el castell d'Orís, situat a l'extrem nord de la plana de Vic i amb una vista privilegiada que domina tota la plana osonenca, tindria una funció defensiva primordial al llarg de la seva història.

Ja al segle X la família Orís apareix documentada al castell. Tanmateix, des de 1088 i fins a 1396 els senyors del castell serien els Montcada, any en què els Orís passarien de castlans a senyors del castell. Tot i que l'estat inicial de la fortalesa durant el segle X i XI actualment no es coneix –podrien ser estructures relativament febles al voltant d'una torre mestra–, cap als segles XII i XIII es van anar bastint les primeres construccions destacades, algunes de les quals encara avui son apreciables; serien situades cap a la zona sud oest de l'espai trapezoïdal que posteriorment acabaria ocupant tot l'edifici. En destaca especialment la capella romànica de Sant Pere, orientada cap a l'est i, amb les característiques constructives pròpies d'una església del segle XII, està documentada l'any 1116 i figura com a reedificada el 1198. Junt amb aquesta, hi hauria altres dependències per a fer vida estable dalt del castell.

Sembla ser, però, que seria cap al segle XIV quan es produirien els canvis més destacables amb la construcció de nous espais ocupant ja tot el terrer. Aquestes noves edificacions s'anirien bastint al voltant d'un pati d'armes central tal i com ja s'havia aixecat la capella. Una de les sales que s'ha conservat en més bon estat i que pot aproximar-nos a les caracteristiques d'aquest període constructiu que va viure l'edifici és el celler que, situat a un nivell inferior a la banda de llevant, conserva tota la seva volta apuntada amb un aparell regular i ben treballat que, a la seva part exterior s'extén cap a d'altres zones del castell. D'aquesta manera, és de gran utilitat poder consultar un inventari que es va fer al 1422 on es descriuen les diferents dependències, com la cambra del senyor, la cambra de la senyora, la cuina, el celler o el pati d'armes, on hi havia diversos animals estacats tals com ara bous, vaques o porcs.

Durant el segle XV, la nissaga dels Orís encara residia al castell. Seria cap als anys 1463 i 1464 quan, durant la Guerra Civil Catalana contra Joan II (1462-1472), la fortalesa hauria de fer front als atacs remences fins que finalment acabés caient en mans reialistes a l'any 1468, potser per aquest motiu l'edifici quedés força malmès. Malgrat tot, se suposa que aquest seria reparat no gaire temps després.

Al segle XV havia començat a aparèixer el fenomen del bandolerisme però aquest es va acusar especialment durant els segles XVI i XVII. Això va implicar una major activitat judicial per part

del senyor del castell referida als successos del terme d'Orís, tals com robatoris, atacs de bandolers o casos de bruixeria com el de Joana Font i Sàlvia Ribas l'any 1611. D'aquesta manera, es tindrà clara constancia de l'existencia d'una presó dalt del castell en plè funcionament on hi eren tancats els malfactors.

A meitats del segle XVI, el castell seguia tenint les dependencies que s'havien aixecat en èpoques anteriors, tot i que, segons es desprèn d'un inventari del 1552, ara hi havia més espais d'emmagatzematge d'aliments.

Va ser especialment durant aquest segle quan els Orís, emparentats amb famílies de la Catalunya Nord, anirien adquirin nous terrents del Conflent, la Cerdanya, el Rosselló i l'Empordà. Cap a finals del cinc-cents, els senyors abandonarien el castell com a residència per passar a viure a Perpinyà i Barcelona. Aquest fet potser seria clau per entendre com al 1618 l'edifici estava, segons un inventari d'aquest mateix any, en força mal estat de conservació, amb parts enderrocades i d'altres de molt malmeses que necessitaven ser reparades, malgrat tot, seguirien havent-hi judici i la presó continuava en funcionament, fet que permetria entreveure que encara mantenia certes parts habitables. Des de feia força temps, ja encara quan hi residien els senyors, hi habitava un masover; ara el manteniment de l'edifici restaria en mans dels masovers i arrendataris amb el consentiment del senyor.

A tot això, caldria afegir que les contínues guerres francoespanyoles que van haver-hi durant el segle XVII també van col·laborar que el castell quedés en alguns moments força arruïnat, motiu pel qual els Orís començarien a finançar obres de millora i reparacions a través del batlle o l'arrendatari corresponent especialment a partir del 1640, encara en plena guerra. De fet, però, els francesos arribarien a entrar al castell, aconseguint traçar un planol detallat de tota la seva estructura interior. Era encara una fortalesa d'alts murs de manera que gran part de les estructures perimetrals tenien dos nivells d'habitatge, apareixen, entre d'altres espais, les cuines, el forn, la capella, les habitacions del masover, els estables, el celler o la cisterna.

De major o menor envergadura, les reparacions o les obres de reforma que es tenen documentades des de mitjan segle XVII, noves teules, canvi de bigues, reparació de portes i finestres, acondicionament de la cisterna, etcètera, seguirien produint-se al llarg de tota la centúria i es prol·longarien ja fins a inicis del segle XIX.

No s'ha de pensar que el castell tornava a ser com havia estat durant els segles XIII o XIV, ja que tot i les contínues intervencions, aquest no acabava mai d'estar arreglat, això ho palesa especialment la degradació de la capella de Sant Pere, que pel seu mal estat el visitador del bisbe va fer suspendre l'any 1693 les seves funcions pastorals. En ella es farien les reunions de del Consell General del terme d'Orís. Després que al 1711 l'arxiduc d'Austria concedis als barons d'Orís el titol de marquesos, al 1767 aquests acabarien units a la nissaga dels Sentmenat, marquesos de Castelldosrius, arran de la boda entre Raimunda d'Orís i Pere de Sentmenat, que encara avui tenen el castell en propietat.

També durant la Guerra del Francès (1808 – 1814) el castell tindria un altre paper destacat com a punt estrategic de la plana. Els anys seguents s'hi seguirà trobant el masover residint-hi, hi seria fins que esclatés la Primera Guerra Carlina (1833-1839), quan l'edifici acabaria sent destruit. Seria l'últim episodi militar que va protagonitzar, un episodi que acabaria comportant el definitiu abandó del castell un cop els carlins se n'haguessin apoderat l'abril de 1838 després d'un fort setge per part de les tropes reialistes i durant un breu temps encara hi residirien alguns soldats. Mentre, el senyor d'Orís es preocupava de pagar el lloguer del mas de la Coma pel masover alhora que edificava una nova casa al peu del turó, a partir del 1845. Com a material de construcció serien aprofitades les restes del castell enrunat, el qual quedaria definitivament abandonat, restant ja des d'aleshores en una contínua degradació tot transformant el vell enclau militar en un bell mirador d'excursionistes i romàntics.

MD 1.2.9 DESCRIPCIÓ ARQUITECTÒNICA

Aquest apartat amplia i modifica l'anomenat: Breu descripció de l'edifici de l'esmentat estudi històric. (Veure plànol 0-200 i extracte amb denominacions en plana següent)

El recinte del castell d'Orís, actualment en ruïnes, ocupa pràcticament la totalitat del terreny habitable que hi ha dalt d'una mota situada a l'extrem septentrional de la Plana de Vic. El conjunt estava format per un recinte exterior i un d'altra interior, corresponen al castell propiament.

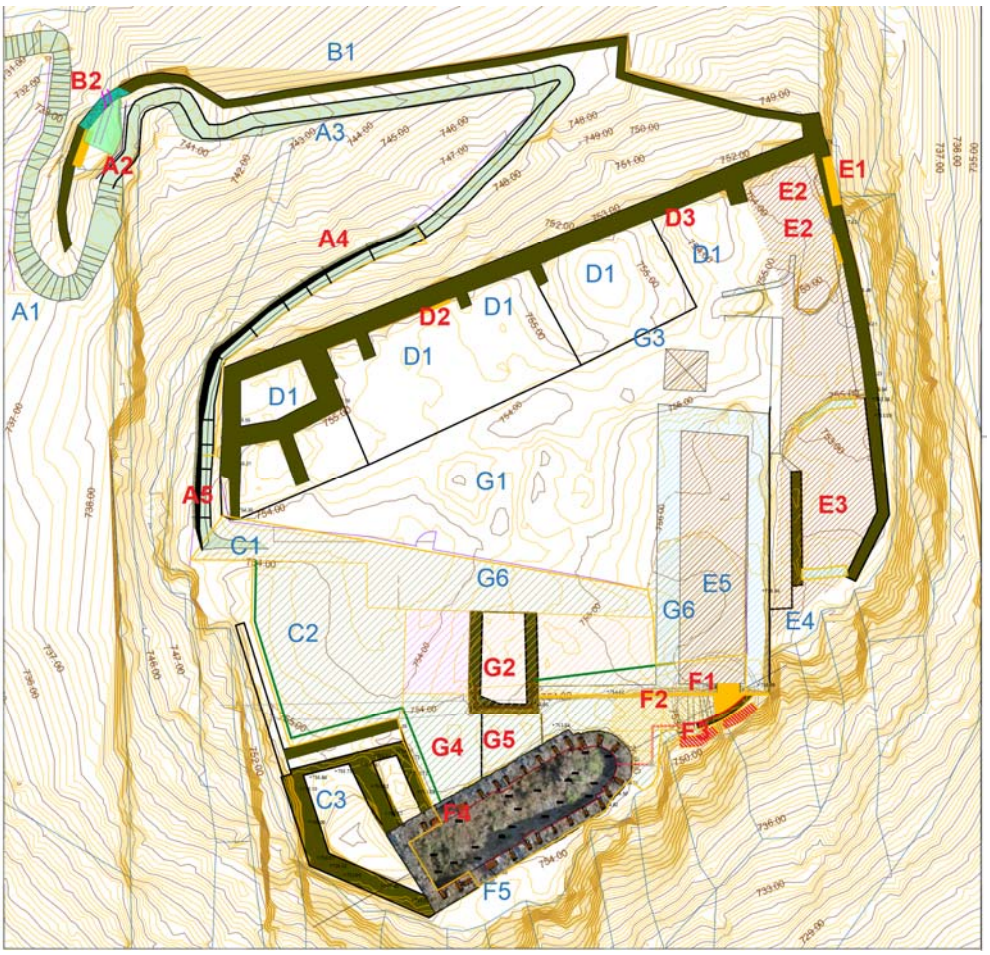
El primer estava situat a la base del turó, ocupant una zona a l'oest i una latra al nord, que confluïen a l'angle nord-oest, on estava situada la porta exterior, on arribava el camí d'accés exterior al conjunt, des de l'esplanada de la parròquia de Sant Genis. En aquest angle, per protegir-la, hi havia una torre i una part de muralla que formava una mena de cilindre. L'espai ocupat per la zona oest s'articulava entre els diferents bancals que els estrats geològics conformaven, establint una mena de línia defensiva, a mena d'hornabeque o avantmuralla. La muralla que tanca l'espai ocupat al nord serveix de suport del primer tram del camí interior d'accés al recinte interior. Aquest camí comença amb una escalinata, tallada a la pedra natural, que fent un revolt es dirigeix al estret pas que hi ha entre el cingle natural vertical de pedra del terreny i la cara interior de la muralla. Lloc on actualment, el camí està format per una passera damunt de biguetes prefabricades de formigó que salva un buit, farcit de pedres, justament davant del trau de gran dimensions que hi ha a la base de la muralla. Quasi a l'extrem nord-est de la muralla exterior, el camí, que puja en fort pendent, gira cap el sud-oest i posteriorment cap el migjorn, mantenint l'ascensió continua, fins arribar a la porta del recinte interior. Tot aquest tram de camí està sustentat per un mur. Segons el gravat de 1821, tant aquest mur com la muralla havia estat transformats en un front espitllerat per a fusellers.

El recinte interior està situat dalt del turó. S'adapta quasi perfectament a la línia marcada pel cingle. Per les restes que es conserven actualment, es pot deduir que tenia planta sensiblement trapezoïdal, amb edificacions situades entorn a un pati central, al que s'arribava des de l'exterior només per la porta situada al pany de ponent, al final del camí esmentat.

El recinte estava tancat amb mur de maçoneria a tota alçària als costats nord i els retorns per les cantonades est i oest. En canvi pel costat de migjorn no era un recinte emmurallat, atès el passadís de baixada cap el celler i l'espai exterior al sud-est de la capella, que restava obert, protegit pel penya-segat. No hi ha dades per afirmar quina alçària assolien les cantonades de migjorn dels mur de llevants i ponent.

Les ruïnes de l'antiga fortalesa es redueixen a les parts oest, est i nord del recinte interior i en algunes parts de dependències situades al voltant del pati interior. Arran de la campanya d'excavació duta a terme per l'SPAL a l'any 2002 van sortit a la llum les restes de la capella castral, ubicades a l'ala sud, i la cantonada d'aquesta última banda amb l'oest. Al escrit de referència s'escriu que: *alguns vestigis de l'edifici que havia estat destinat a cleda, situat al peu de l'inici de la rampa.*

El pati central era un espai sensiblement rectangular amb un apèndix cap el migjorn que donava front a la capella. D'aquest sortia un passadís que portava al celler. A l'angle nord-est de l'espai central hi havia un accés descendent cap a l'ala de llevant i el brocal del pou.

Llegenda àmbits del castell

Camí de pujada.

- A1 - Escalinata irregular, tallada en pedra natural.
- A2 - Pont entrada al recinte interior.
- A3 - Tram nord segons el mur del recinte exterior.
- A4 - Tram nord-sud.
- A5 - Tram oest.

Muralla recinte exterior.

- B1 - Mur nord.
- B2 - Trau històric de grans dimensions (a.q.1916)

Murs recinte interior del castell.

C - Mur oest.

- C1 - Porta entrada.
- C2 - Cuina
- C3 - ¿Baluard?

D - Mur nord.

- D1 - Restes murs de depèndencies servei.
- D2 - Finestra amb festejadors. Parcialment sense brancals (a.q. 1916. +-1845)
- D3 - Finestra sense brancals ni llinda interior (a.q. 1916. +-1845).

E - Mur est.

- E1 - Restes murs de la recambra. La cara exterior està semi desapareguda (p.q.1916).
- E2 - Obertures.
- E3 - Cambra coberta amb volta.
- E4 - Plataforma d'una cambra desapareguda (p.q. 1916- a.q.1956).
- E5 - Celler.

F - Mur sud.

- F1 - Façana celler.
- F2 - Escala i replà d'accés al celler.
- F3 - Barana de mur de pedra (p.q. 1956).
- F4 - Capella de Sant Pere (a.q. 1196).
- F5 - Àmbit annex a la capella.

G - Àmbit interior.

- G1 - Pati interior.
- G2 - Cambra del senyor.
- G3 - Cisterna.
- G4 - Pas a la capella.
- G5 - Pas al celler.
- G6 - Àmbit visita actual

L'ala oest del castell està pràcticament arrasada o colgada de terra. A l'esquerra entrant per la porta del castell, hi ha els restes d'uns murs que conformaven dos espais, situat a la cantonada nord-oest. A la dreta hi ha els vestigis del que havia estat el pany sud de mur, on es trobava la cuina, fins a la cantonada sud-oest del recinte. Aquesta està separada de la cuina per un pas molt estret. Hi és formada pel costat exterior per una dependència de planta trapezoïdal,i per l'interior per una a altra dependència rectangular, maclada amb el peu de la capella.
L'ala de migjorn del castell estava formada per la cantonada sud-oest esmentada, la capella i la façana del celler i la de la sala de llevant.
La capella conserva complert el perímetre dels murs fins a una alçada aproximada d'un metre. La fàbrica d'aquesta construcció està formada per carreus de pedra de mida mitjana, units amb morter de calç.
Era una capella d'una nau rectangular amb un absis semicircular, probablement coberta amb volta. La nau te una llargària aprox. de deu metres amb trenta-i-tres centímetres i una amplària de tres metres amb tretze centímetres. L'absis tenia doble arcuació d'entrada i algun graó de pujada, el que afegeix tres metres més de longitud. La nau tenia un arc toral que dividia cada un dels murs longitudinals en dos panys. Interiorment, hi havia un banc de maçoneria corregut a tot el perímetre de la nau. La porta d'entrada estava situada a la part central del tram oest en que està dividit el mur nord. Tenia un marxapeu aixecat i brancals amb queixals interiors. L'accés és realitzava des del pati interior del castell, mitjançant un replà de la fondària del mur,baixant un graó, fins al nivell del banc esmentat. Davant el presbiteri hi ha restes de tres graons de pujada, que corresponen a alguna actuació posterior. Tant el paviment interior inicial de la capella com l'exterior del pati adjacent era la pròpia roca del turó.
Al mur de migjorn hi ha una obertura similar i relacionada amb la porta d'entrada, que dona a un petit espai exterior. N'és una relació de portes que recorda al concepte de portes enfrontades d'entrada des del monestir i de sortida cap al cementiri, si bé en sentit invertit.
Entre el mur meridional de l'anomenada cambra del senyor i el mur nord de la capella, en sentit cap a llevant hi ha un passadís que mitjançant unes escales permeten arribar a l'entrada del celler, situada a un nivell inferior. És una sala rectangular, actualment amb la façana a migjorn i la paret de llevant formant cantonada oberta a l'exterior. Segons consta a l'escrit esmentat, el celler va ser parcialment excavat a la roca i queda situat a un nivell inferior al del pla del pati del castell. Originalment, estava encaixat entre la nau de llevant i el massís central del turó. Té una porta d'esquema rectangular vertical a l'extrem est de la façana sud, amb una finestra allargada verticalment, a manera de gran espitllera, centrada a la part superior del frontis. Està coberta amb una volta apuntada de carreus allargats de pedra, de grans dimensions, molt ben escairats i uniformement disposats amb morter de calç. Al parament interior dels seus murs laterals s'observen, a banda i banda, una sèrie de forats de bastida, disposats de forma simètrica. Al fons de tot, al capdamunt del pany de mur que tanca l'espai per tramuntana i tocant a la volta, es veu una obertura, actualment tapada, que possiblement va servir com a brocal per a abocar-hi vitualles (gra o raïm). Es pot afegir que la roca que aflora a terra fa funció de paviment.
L'accés actual al celler es fa a traves d'una plataforma, situada a la part baixa d'una escala exterior, on obre la porta. Aquest lloc té una singularitat especial, atès que fins fa cinquanta anys no tenia el muret que actualment fa de barana. D'altra banda, les fotos del dron permeten apreciar que la plataforma està damunt una diàclasis de la muntanya i l'escala sembla que en altra, separades per una important escletxa geològica. Tot lligant ambdues hi ha un mur de maçoneria que recreix parcialment la penya de la muntanya fins el nivell escaient per a fer el recorregut de l'escala. També, es veu que hi ha un trau de mesures considerables que deixa entreveure un espai buit i fosc. Curiosament, el plànol d'en J.M. Pericas dibuixava alguna cosa estranya en aquest punt. Actualment aquesta escala està força malament, parcialment amagada per terres i runes i parcialment entre girada i desplaçada del seu lloc inicial.

L'ala de llevant del castell estava formada per una sala allargada formada per dos trams i unes construccions més compartimentades a la zona nord. A tot aquest àmbit, situat a un nivell inferior, s'accedia per un desnivell situat al cantó nord-est del pati d'armes.
La sala era un espai longitudinal, cobert amb volta de pedra lleugerament apuntada, tot i que molt rebaixada. Del mateix es conserva part de la volta del tram central. A la seva façana hi ha una finestra de petites dimensions. La part sud va desaparèixer totalment durant la primera meitat del segle XX, probablement en caure el mur de façana de llevant. En el que sembla una terrassa situada a l'extrem sud, hi ha restes de la volta caiguts.
L'extrem nord correspon a l'àmbit proper a la cantonada nord-est. En aquesta zona només es conserva el mur de façana, que a 1917 ja havia perdut una part important de la seva massa superior. Interiorment, la base del que queda del mur de façana canvia de secció i alineació. Hi ha dos finestrals separats poc més de 1.26 m. Un, rectangular vertical 74*155 cm. aprox. , que sembla respondre al model de llinda trilobulada, ja present en altres llocs del castell. L'altre més al nord és un rectangle de dimensions més reduïdes 72*72 cm. aprox. Les traces indiquen que el nivell superior del sostre era el mateix que a la zona de la volta esmentada anteriorment, tot i que no és fàcil apreciar a què sistema constructiu corresponia.

L'ala de tramuntana del castell era un volum unitari, a tota alçària, amb dos nivells interiors.

Per les traces dels murs que es conserven es pot veure que hi havia sis dependències al nivell inferior. La part superior oest del parament presenta forats de biga, alguns dels quals encara conserven permòdols.

La façana mostra que al nivell superior hi havia tres forats: dos verticals i un rectangular, en tant que al nivell inferior hi havia altres dos: un amb festejadors i un d'altre més petit.
El llindar de pedra de la finestra rectangular superior tenia una llinda formada per dos peces de grans dimensions, amb motllura lineal exterior va ser reutilitzat a la façana de la Casa Nova del Masover. L'obertura inferior oest conserva un brancal a la banda de llevant, que ha perdut part de la seva definició geomètrica a causa de l'erosió. Fins almenys l'any 2002, conservava la dovella d'arrancada que corresponia a un arc rebaixat que feia funcions de llinda, tot de pedra picada. Actualment hi és a terra. Les restes que es conserven permeten apreciar que exteriorment era del tipus de finestra amb llinda trilobulada de dimensions aprox. 80*165 cm i interiorment n'era del tipus festejador dins del gruix interior del mur, de dimensions aprox. 140*225 cm, cobert per un arc de descàrrega de pedra rebaixat. L'obertura inferior de llevant mostra que hi manca l'element que feia de llinda al costat interior.
La manca de pràcticament tots els elements petris que formaven els llindars de les obertures sembla indicar que van ser espoliats per la seva reutilització. Com ja s'ha dit, alguns del quals a la Casa Nova del Masover, com ho prova una fotografia de 1956.

MD 1.2.10 ANÀLISI DE LA DEGRADACIÓ DEL CASTELL DES DE 1845 FINS ARA

L'estudi de les fotografies que es conserva a l'Arxiu del SPAL de la DIBA i la lectura de la memòria històrica redactada cap a el any 2000 pel mateix Servei permeten fer-se una idea de com el Castell ha anat patint diferents degradacions i la velocitat d'algunes d'elles des dels anys 1845. Al mateix temps permet copsar que les diàclasis de la roca de la muntanya no ofereixen signes de fracturacions importants a alguns dels punt més singulars. Finalment també fan palès que el pas del temps sense aplicar un manteniment continuat permet que les ruïnes excavades hagin estat envaïdes per la vegetació i parcialment recobertes per capes de terra que emmascaren la percepció dels elements trobats en la campanya realitzada per l'SPAL.

Els materials gràfics en que es fonamenta aquest anàlisi són fotografies fetes en:

1917 per J. Ribera,

1956 per en Joan Frances

2001-2002 per Antoni Rius i Montserrat Baldomà i

La planimetria i les ortofotografies:

1916 - Josep Maria Pericas i Morros

2023 – Juliol-Agost per Topjal, mitjançant drons i GPS

2023 - Agost per Antequem, programa fotogràfico ortofotos Nikon

i 2023- Juliol i agost per RVR.

El mètode d'anàlisi emprat consisteix en l'estudi comparat de cadascuna d'aquestes fotografies o gravats amb les seves homologues més recents.

El primer punt analitzat ha estat la comparació entre el plànol dibuixat per en Pericas en 1916 i l'aixecament topogràfic realitzat recentment.

El segon és la comparació del gravat idealitzat de 1821 amb una fotografia general del pany nord del castell feta en 1956.

El tercer es tracta d'una fotografia feta en 1956 de la casa nova del castell Can Jep, bastida a partir de 1845.

El quart analitza l'evolució de l'angle nord-est entre els anys 1917 i 2023.

El cinquè planteja que el trau que hi ha a la base de la muralla del recinte exterior es troba quasi igual a les fotografies de 1956.

El sisè estableix el procés de degradació de les estructures muràries adossades a la cara interior del mur del nord i de la cantonada nord-est. A tal fi compara fotografies de 1917, 1956 i actuals.

El setè fa el mateix tot centrant -se en la finestra principal del nivell inferior.

El vuitè analitza la degradació interior i exterior del pany de paret a tocar l'aresta del nord-est.

El novè tracta d'estudiar el que queda de la volta existent de la nau de llevant.

El desè posa en evidència la ràpida degradació de la pedra del pany est del celler.

L'onzè compara la degradació de la façana de migjorn del volum del celler i la construcció adjacent cap a l'oest.

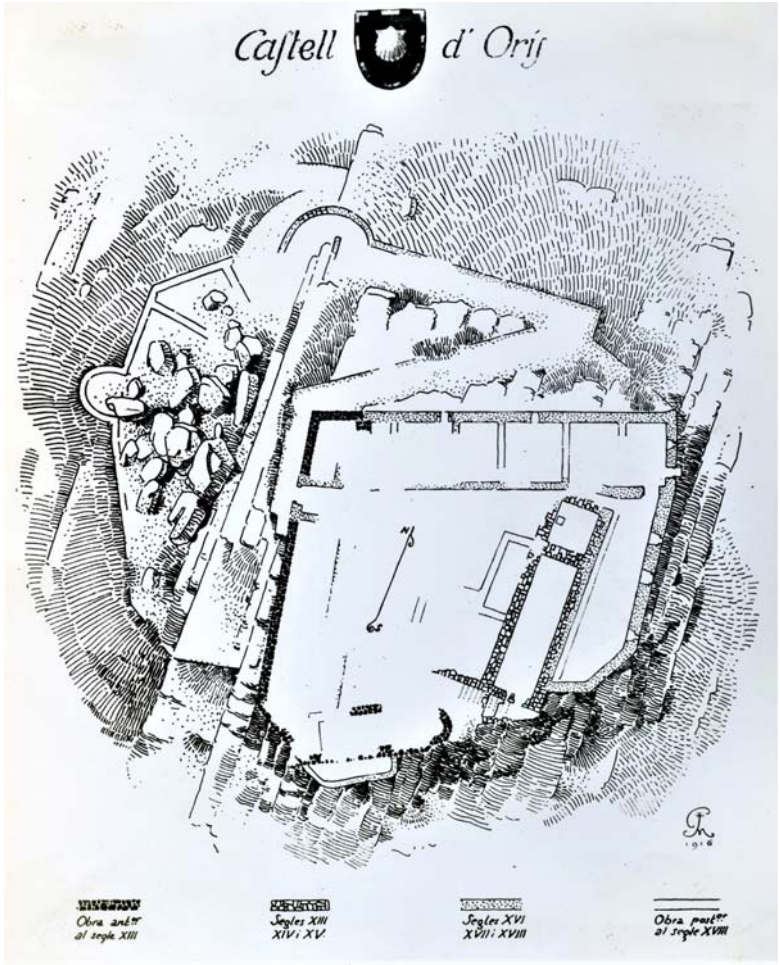
El dotzè fa èmfasi en que la barana d'accés al celler va estar bastida amb posterioritat a 1956.

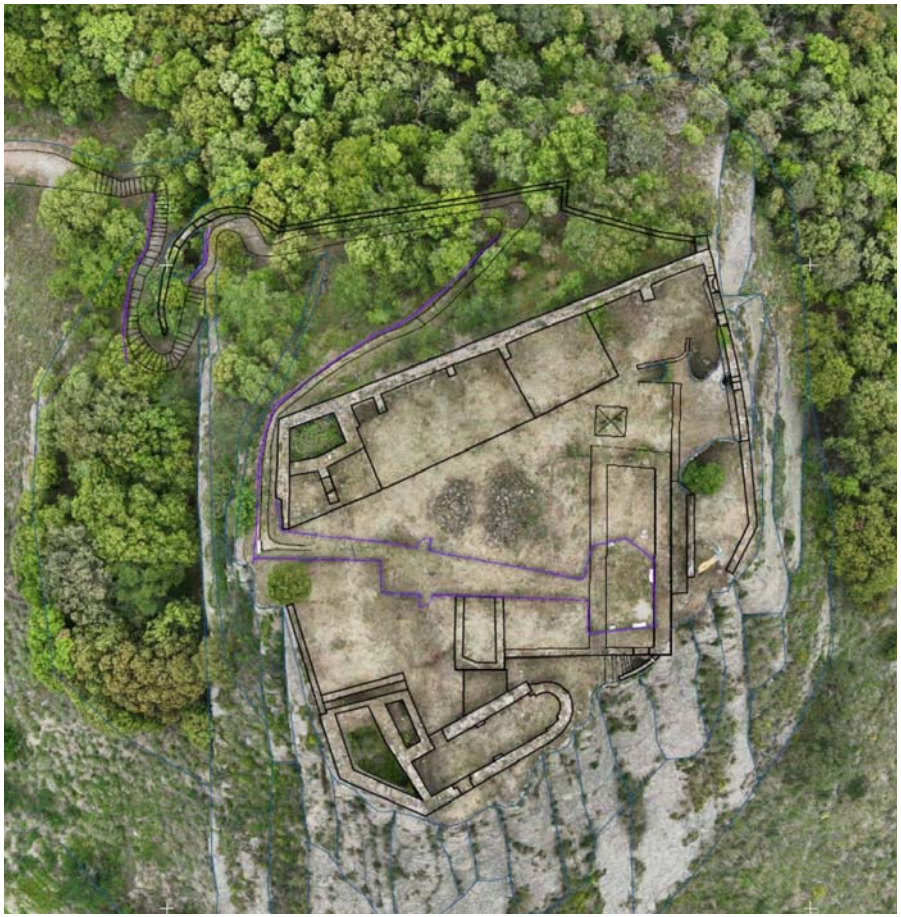
El tretzè exposa com l'excavació en extensió fins arribar a la pedra viva de la muntanya, realitzada entre el gener i el febrer de l'any 2002, ha quedat recoberta per la vegetació i la terra aportada pels efectes atmosfèrics.

El catorzè i darrer fa palès que la zona del passadís i de la cambra del senyor va estar excavada en gran part.

A part dels punts anteriors, treballats amb informació procedent de l'SPAL, les fotografies actuals i del dron permeten apreciar una estructura afegida per suportar l'escala de baixada al celler.

1916 – 2023 PLANIMETRIES

1916 – Plànol interpretació Josep Maria Pericas i Morross. Archivo Marques Oris_58176_01

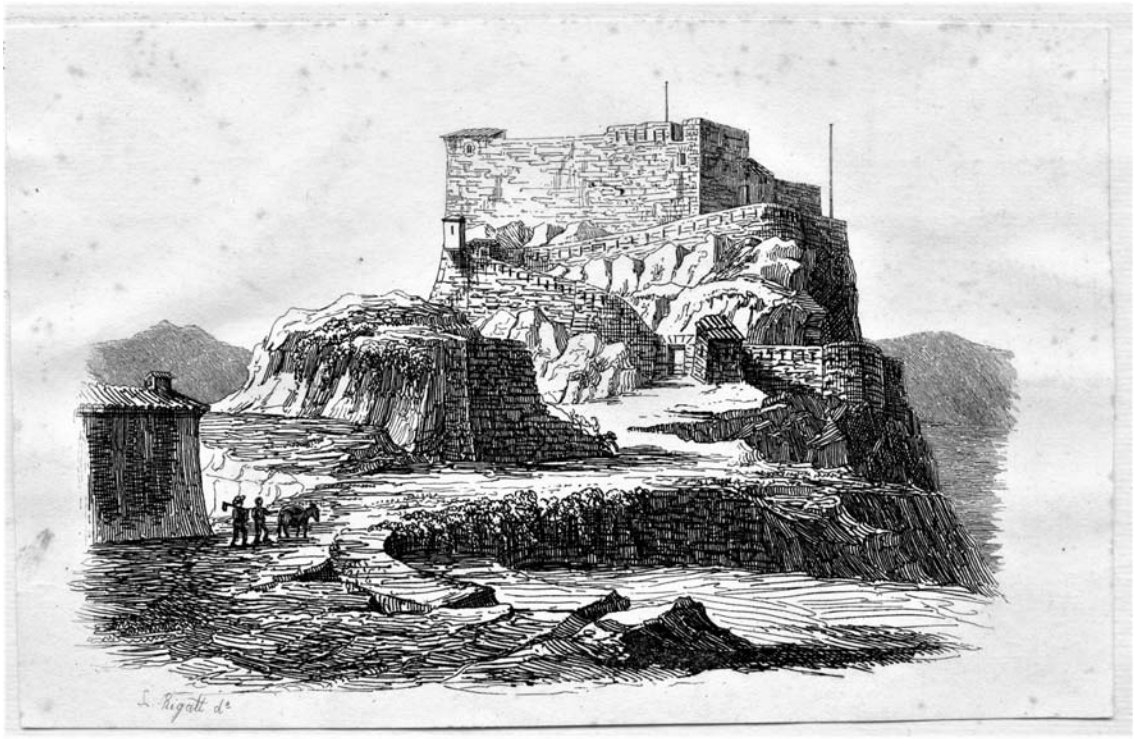
Aixecament topogràfic amb dron 2023

La semblança entre ambdós plànols és estimable. El recinte interior planteja menys o menys els mateixos elements. Josep Maria Pericas i Morross traça completa la nau de l'est, avui parcialment desapareguda. També defineix molt geomètricament l'espai exterior, situat al sud de la capella, com a un espai tancat. La qual cosa invalida bastant el que en algun plànol es defineix com a camí de ronda. Dibuixa una escala de baixada al celler, amb algunes traces que poden resultar interessants per una incògnita que desenrotllarem més endavant.

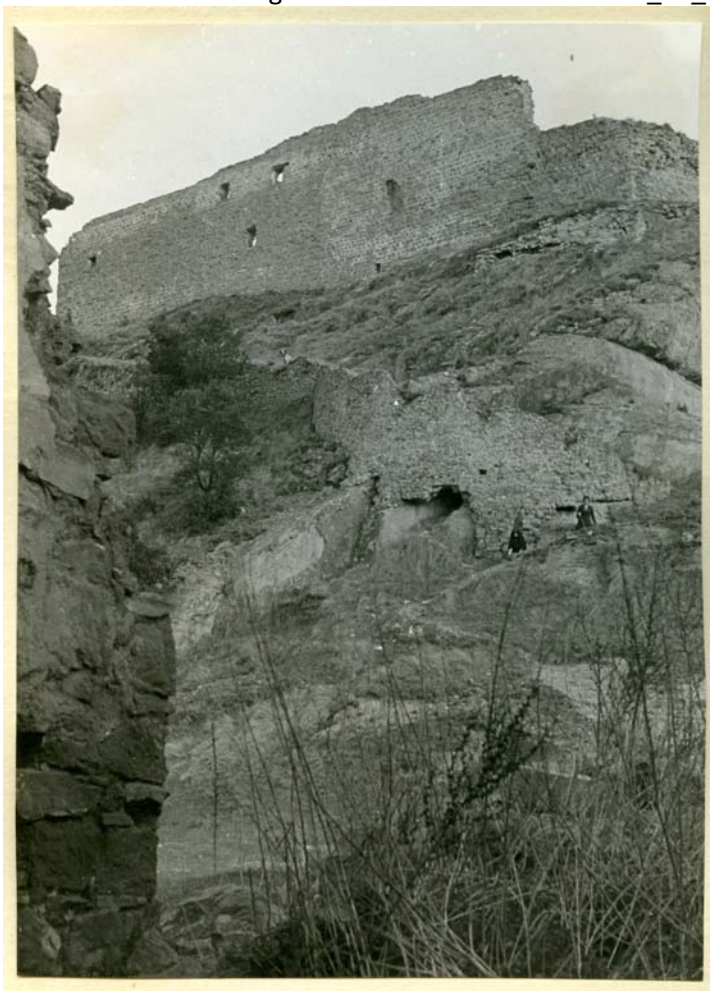
Quant al recinte exterior dibuixa una mena de volum semicircular a tocar la porta d'entrada. Assenyala algun elements damunt seu, que semblen poden tenir relació amb el parapet per on l'any 1611 va fugir la bruixa [1]. Sobta que no dibuixi gens de l'escalinata de pujada i tampoc aclareix com era l'accés. Al costat de ponent a un nivell més inferior estableix unes plataformes defensives amb una altra torre cilíndrica que apunten aquests flanc com el de més fàcil atac al castell. La vegetació actual amaga totes aquestes estructures defensives i fan difícil la seva interpretació.

[1] Galí, D. ESTUDI DOCUMENTAL DEL CASTELL D'ORÍS 31 DE MAIG DE 2002 Nota 71 Solà, 1948, volum 2: 596-598.

1821 – 1956 – FAÇANA DES DEL NORD

1821 – Dibuix Lluis Rigalt Farriol. 017877 a dalt. 1956_04_03_Joan Frances_50254 a baix.

El gravat indica que tan la muralla exterior com el potent mur que acompanyava el camí de pujada eren fronts espitllerats, dels quals poca cosa quedava en 1956 i avui en dia la vegetació fan pràcticament invisibles.

El gravat reflecteix les estructures defensives del costat de ponent que indicava Josep Maria Pericas i Morross al seu plànol. Dibuixa una porta amb arc a nivell, situada entre la forma corba del pany nord i una mena de torre amb teulada al costat sud. En canvi no reflecteix obertures al pany principal del castell.

La fotografia de 1956 no permet apreciar la porta ni el volum annex.

1845-1956 – LA CASA NOVA O DEL MASOVER

1956_04_03_Joan Frances_50253 –

La fotografia del que restava de la casa nova del castell, bastida a partir de 1845 i anomenada també Cal Jep, mostrava que en la seva construcció s'havien reaprofitat elements ornamentals arrancats dels murs del castell.
La finestra rectangular del pis superior sembla correspondre a la central del pis superior del pany nord. L'altra finestra trilobulada podria correspondre a la del costat. Aquest perfil tri lobulat es pot apreciar encara avui en dia al forat de la finestra més a ponent de la planta baixa.
El fet que es traguessin les pedres tallades de totes les plantes del castell dona lloc a pensar que encara eren accessibles a través dels trespols, més o menys malmesos.

1917-2023 – ANGLE NORD DE LA FAÇANA DE LLEVANT

1917 – Ribera Llopis_08706 a dalt. 2023 - DJI_20230620100051_0025_V abaix

La comparació d'aquestes dues fotografies permeten apreciar que les diàclasis verticals de la muntanya en la cara est no han patit gaire modificació entre els anys 1917 i 2023.També queda clar que el castell va perdre part de la construcció de l'ala est i la part superior del pany central en algun moment entre 1917 i 1956. A més a més la part a tocar la cantonada nord-est va perdre la cara de pedra exterior del mur.

1956-2023 – TRAU A LA BASE DEL MUR NORD DEL RECINTE EXTERIOR

1956_04_03_Joan Frances_50255 –

Aquesta fotografia mostra que ja havia el trau de gran dimensió existent a la base del mur del recinte exterior i, d'altra banda, que no restava cap element visible de la porta que dibuixava el gravat de 1821.

1956

1956_04_03_Joan Frances_50250 –

Malgrat el temps passat i la gran dimensió del trau existent no hi ha gran diferència entre ambdós perímetres.
La situació en la muralla, a justat a una diàclasi de la roca i molt a prop de la porta d'entrada teòrica al castell i les seves característiques creen dubtes a que només respongui a un acte vandàlic.

2023-07-25 P1110811 RVR

1917-1956-2023 – EL SECTOR NORD DE L'INTERIOR DEL CASTELL

1917 – Ribera Llopis_08700

1956_04_03_Joan Frances_50249 –

2023-07-02-P1110609 RVR

La fotografia de 1917 mostra que s'havia enderrocat la major part de les edificacions interiors del castell.

La fotografia de 1956 evidència que hi havia hagut una pèrdua important de volumetria en la edificació interior adossada al mur nord, cap la zona est, respecte la fotografia anterior. També havia caigut la part superior que restava del mur de façana de llevant.

La fotografia actual mostra que el procés de desaparició de murs ha prosseguit i, d'altra banda, que la invasió vegetal i l'aportació de terres és important.

1956

1956_04_03_Joan Frances_50250 –

1917-1956-2023 – ELS FINESTRAL AMB FESTEJADOR DEL MUR NORD

Las fotografies mostren l'evolució de l'obertura de la finestra amb festejador.
En 1917 es conservava la dovella d'inici de l'arc del cap i- alt interior. També restava perfectament arestada el brancal de pedra corresponent.

1917 – Ribera Llopis_08700

En aquest fotografia encara es conservava la dovella d'inici de l'arc del cap-i-alt interior. En canvi, el brancal de pedra corresponent ja havia perdut definició.
1956_04_03_Joan Frances_50259 –

Actualment i amb posterioritat a l'any 2002 es veu que ha caigut la dovella que resta a terra i que el brancal està format per unes pedres arrodonides que han perdut total la seva forma i fins-i-tot algun encaix decoratiu que encara s'insinua.
2023_07_02_P1110670 RVR

1956-2023 – L’EXTREM NORD DEL MUR DE LLEVANT

1956_04_03_Joan Frances_50260 a dalt. 2023-08-01 - P1110943 RVR a baix.

Malgrat la invasió vegetal es pot apreciar una pèrdua estimable de volum del mur de llevant en aquest període.

2023-08-01 - P1110943 RVR

DJI_20230620100111_0030_V

2023-06-20 – DJI_20230620100111_0030_V

La degradació de la cara exterior del mur de llevant en aquesta zona és realment colpidora. Intentar aturar el procés és realment necessari, difícil i costos.

1956 -2023 – LES ESTANCES DE L’ALA DE LLEVANT

1956_04_03_Joan Frances_50261 a dalt. 2023-07 - VOLTA EST NORD P1110680. RVR a baix.

La part que es conserva no ofereix risc de caiguda, més enllà de la pèrdua de consistència de les juntes de les vores.

1956

1956_04_03_Joan Frances_50262 a dalt. 2023-07 - VOLTA EST DET MUR EST P1110688_ RVR a baix

1956

1956_04_03_Joan Frances_50246 a dalt.
2023-07-02 MUR FAÇANA CELLERP1110661– RVR a baix

La fotografia superior mostra que la caiguda de part del volum va deixar a l'exterior el pany del mur est del celler. Des d'aquell moment fins a 1956, aquest es conservava força be. En canvi, la degradació soferta en el període següent és important. Es pot establir que en com a màxim 100 anys ha perdut prop d'un centímetre de material petri. En canvi, ha tingut una pèrdua inferior en el morter de calç de les juntes.

1916-1956-2023

El conjunt de las fotografies següents que comparen les de 1917, 1956 i les actuals posen en evidència la progressiva degradació que ha patit la façana de migjorn del celler.

El pany era de fàbrica de carreus ben tallats. Estava bastit a tocar una construcció al costat de ponent i en conjunt amb la sala de llevant avui en dia desapareguda.

La part superior de la aresta de ponent del celler era de planta arrodonida. Això sembla indicar que era anterior al volum adjacent o que aquest era més baix.

Originalment tenia una porta i una finestra tipus espitllera de dimensions importants.

Es interessant observar el sistema constructiu tant del celler com de l'edificació contigua per l'est. Ambdues naus eren cobertes per voltes de pedres recolzades en murs, independents dels murs que els folrats exteriorment, que formaven les façanes del castell. D'altra banda, la volta de llevant, tot i ser lleugerament apuntada, era quasi de concepte romànic: pedres bastes a plec de llibre. En canvi, la volta del celler és conceptualment gòtica: apuntada i de fàbrica de carreus, uniforme i homogènia amb la dels murs que la suporten.

La fotografia de 1917 mostra que hi havia patit degradació a la part superior amb pèrdua de carreus. També que hi havia dos traus irregulars entre la espitllera i l'aresta de ponent, que sembla que només afectaven a la cara exterior del mur, atès que no es veuen reflectits a la cara interior de la façana del celler.

La fotografia de 1956 fa palès que havia desaparegut la cantonada superior de l'aresta esmentada i part dels carreus existents per damunt del trau superior esquerra.

La fotografia actual no permet quasi observar l'existència de l'aresta i mostra que ha hagut una descomposició important del sistema constructiu vertical del dos traus de l'esquerra. Els carreus que formaven els llindars teòrics d'ambdòs forats han desaparegut.

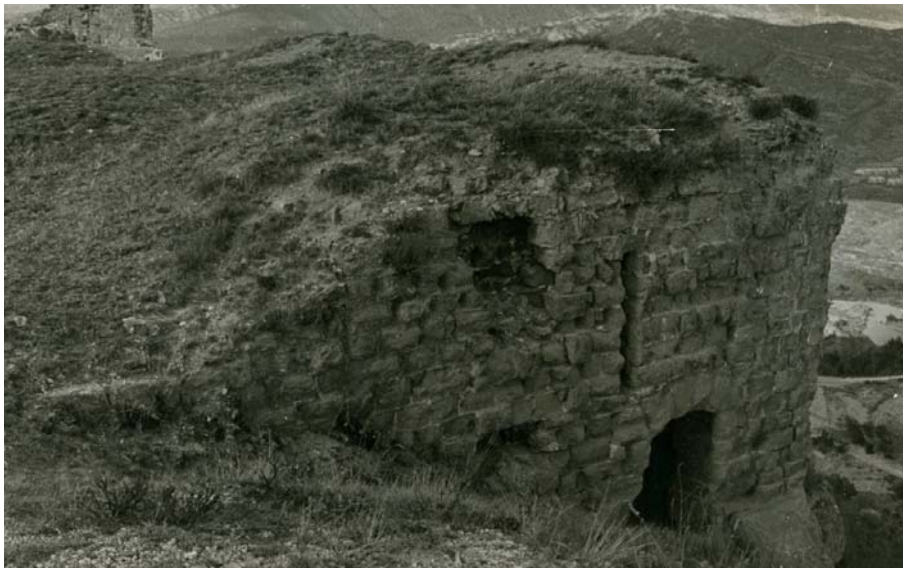
En general, la pèrdua de material petri superficial és cada vegada més acusada.

En aquest sentit és important considerar que el mur de la façana nord del castell conserva restes d'haver estat arrebossat.

A diferència d'actualment, les fotografies de 1917 i de 1956 mostren que no hi havia barana a la plataforma d'accés al celler.

1917 – Ribera Llopis_08701

1956_04_03_ Joan Frances_50248 –

2023-07-02 P11100661

1917 – Ribera Llopis_08701

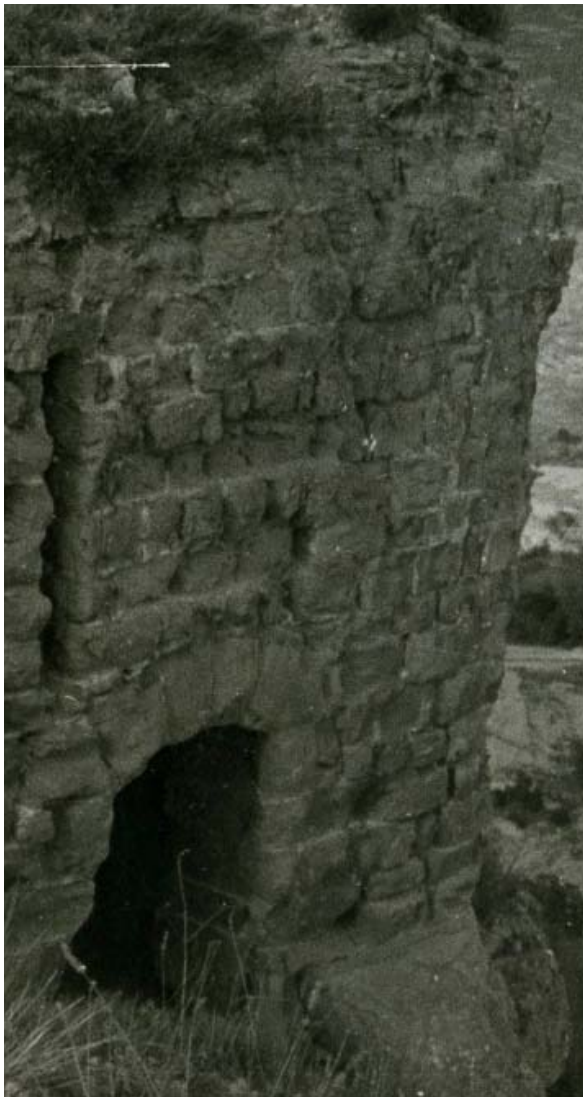

1956_04_03 _Joan Frances_5 0248 –

2023-07-02 P11100661

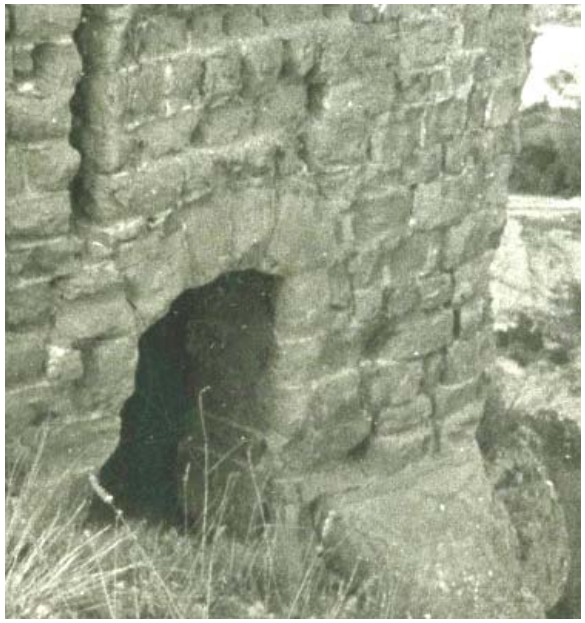

1917 – Ribera Llopis_08701

1956_04_03_Joan Frances_50248 –

2023-07-02

P11100661

2001

2001_04_19_Treballs neteja_174627_A Rius

2002_02_19_CastellOris_MurNord_175882_ARius

2002-2023 –Les fotografies posteriors a l'excavació deixaven a la vista la fragmentació i les diàclasis de la roca del turó. Les fotografies actuals mostren la forta transformació del lloc a causa de les aportacions atmosfèriques i el desenvolupament de la vegetació.(Les fotografies Baldoma RVR són arxius originals del'SPAL modificats de color per R.Vila)

2002_02_19_Vistes_175813_MBaldoma (9) RVR

2023-07-02 P1110605 RVR

2002-2023

2002_02_19_Vistes_175813_MBaldoma (10) RVR

2023-08-01-P1110911 RVR

2002-2023

2002_02_19_Vistes_175813_MBaldoma (1) RVR2

2023-08-01 P1110903 RVR

2002-2023

2002_02_19_Vistes_175813_MBaldoma (6)RVR

2023-08-01 P1110899 RVR

2002-2023

2002_02_19_Vistes_175813_MBaldoma (7) RVR

2023-08-01 P1110900 RVR

2002

2002_02_19_Vistes_175813_MBaldoma (5) RVR

2002-2023

2002_02_19_Vistes_175813_MBaldoma (5) RVR

CAPELLA I MIRADOR P1110595 RVR

2002-2023

2002_02_19_Vistes_175813_MBaldoma

2023-08-01 P1110896 RVR

MD 1.2.12 BIBLIOGRAFIA

A.A.D.D.: Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 15. Vallespir, Conflent, Capcir, Baixa Cerdanya, Alta Cerdanya. Barcelona. 1985.

ABRELL, P.: Per lo Noble Don Carlos de Orís i Puiggener contra Don Francisco Puiggener y de Orís. Barcelona. 1705.

ALBAREDA, J.: La vall de Torelló en els segles XVIII i XIX. Eumo editorial, Barcelona. 1989.

BENET, A. et alii: "Orís", a Catalunya Romànica. Osona II. Barcelona. 1986. pp. 434-439.

BRASÓ, M. et alii: "Castell d'Orís", a Els castells catalans. Volum IV. Barcelona. 1973. pp. 867-879.

CARRERAS CANDI, F.: "Lo cabdill vigatà Bernat Guillem d'Altarriba", a Jochs Florals de Barcelona. Barcelona. 1895.

CIRERA, M.: Memories de la guerra de l'Independencia. Dietari del rector d'Orís. Fulletó de la Gazeta Montanyesa. Abril de 1908.

FELIU et alii: Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I. Volum II. Barcelona. 1999.

FONTSERÈ, E.; IGLÉSIES, J.: Recopilació de dades sísmiques de les terres catalanes entre 1100 i 1906. Barcelona. 1971.

GALÍ, D.: Investigació història i artística del campanar de Santa Maria i estudi històrico-urbanístic de la Baixada Bonet. Manlleu. SPAL (inèdit). Maig de 1997.

GALÍ, D., Lacuesta, R. Gómez, Anna: El castell d'Orís. Aproximació històrica. Barcelona. DIBA 2003

MADOZ, P.: Diccionario geografico-estadistico-historico de España y sus posesiones de Ultramar. Volum XII. Madrid. 1849. p. 365.

PLADEVALL, A.; VINYETA, R.: Orís. Granollers-Barcelona. 1972.

PLADEVALL, A.: "Orís", a Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 1. Osona i el Ripollès. Barcelona. 1982. pp. 34-61.

PLADEVALL, A.: "El culte a la Mare de Déu a Catalunya dels segles XI al XIII, a través de les notícies històriques i del testimoni de la iconografia romànica" a Miscel•lània en homenatge a Joan Ainaud de Lasarte. Volum 1. Barcelona. 1998. pp.151-159.

SOLÀ, F.: Història de Torelló (en dos volums). Barcelona. 1948.

D. Gali

MD 1.2.13 ESTAT DE CONSERVACIÓ I PATOLOGIES

- Les ruïnes del castell que es conserven presenten diferents tipus de patologies:
- La invasió vegetal.
- L'aportació atmosfèrica de terres, especialment als darrers vint anys a les zones excavades.
- L'erosió de la superfície dels carreus del cos principal, en particular de la façana del celler.
- La descomposició constructiva de l'escala d'accés al celler i el trau existent en el mur que la suporta.
- El risc de despreniment de part de la roca on es recolza la plataforma d'accés al celler.
- La pèrdua del material de rejuntament entre les pedres de les voltes de l'ala de llevant.
- El despreniment iteratiu de pedres als traus existents al mur nord del castell i a la base del mur nord del recinte exterior.
- La pèrdua progressiva de la cara exterior del mur de maçoneria en l'extrem nord del mur de llevant.

<u>La invasió vegetal.</u>
Atesa la situació on es troba, la vegetació es desenvolupa lliurement per tot l'àmbit del castell i fins i tot entre les juntes dels carreus superiors dels coronaments dels murs.

<u>L'aportació atmosfèrica de terres, especialment als darrers vint anys a les zones excavades.</u>

La comparació de les fotografies entre les de l'any 2002 i les actuals fan palès que l'aportació en llocs arriba a emmascarar aspectes dels murs existents, especialment en l'entorn de la capella (fotografia inferior esquerra).

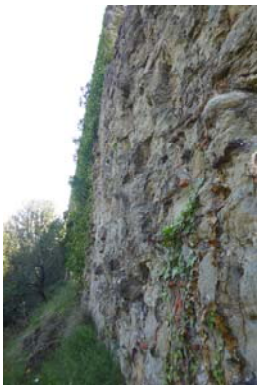

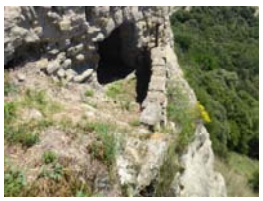

<u>L'erosió de la superfície dels carreus del cos principal.</u>
La pèrdua dels materials de recobriment han deixat exposats als efectes atmosfèrics els carreus dels murs que conformaven el volum del celler, tant en l'àmbit inferior com a superior. Panys sud-est i sud, en els que els carreus han perdut part de la seva grossària i quasi tota la definició estereotòmica.
Al pany sud, la degradació es força important. Les fotografies històriques deixant veure que han desaparegut alguns carreus. Uns per erosió i d'altres, a la part superior, per empenta causada per la vegetació que es desenvolupa a la plataforma superior (fotografia superior central).
Al pany sud-est, des de la caiguda del volum annex fa menys de cent anys, la degradació ha fet desaparèixer uns dos centímetres de la superfície dels carreus de pedra i permet veure les juntes blanques del morter de calç (fotografia superior dreta).

D’altra banda, cal veure que el pany nord del mur nord conserva en part restes dels morters que recobria els paraments dels murs.

La descomposició constructiva de l’escala d’accés al celler i el trau existent en el mur que la suporta.

Superficialment, la terra que recobreix els graons de pedra existents no permeten entendre clarament el problema que passa. Tot i això, el que està clar és que l’escala s’ha mogut i desorganitzat. El detall de la foto del dron mostra que sota seu hi ha un buit important, cobert amb una llosa de grans dimensions, recolzada damunt un mur de maçoneria que recreix la roca natural. A aquesta complexitat, cal afegir el fet que el muret de la barana està construït en els setanta darrers anys i que a la façana del celler hi ha històricament un trau, just ací. Lloc, on a més a més el plànol d’en J.M. Pericas marca unes línies estranyes.
Per tant, a fi de restituir la continuïtat de l’escala i la seva estabilitat caldrà retirar els residus superficials i ficar una càmera dins del buit per actuar en conseqüència.

El risc de despreniment de part de la roca on es recolza la plataforma d’accés al celler.
Tot i que l’observació fotogràfica està feta amb un teleobjectiu potent i des de la base del turó és possible apreciar que la roca on descansa la plataforma d’accés està parcialment en voladís i presenta fragmentacions seguint les diàclasis.

Malgrat que no és possible predir quan pot caure, el fet de potenciar la visita del celler implica la necessitat de consolidar aquest element petri, col·locant ancoratges a la roca.

La pèrdua del material de rejuntament entre les pedres de les voltes.

Tant la volta del celler com la nau est presenta una pèrdua evident de material de rejuntament. A la primera el problema està ocasionat per les filtracions procedents del nivell superior descobert. Per tant, en tant no es solucioni el probema d'estanqueïtat no val la pena actuar per l'interior. En canvi, tot i ser causat per un motiu semblant, l'exposició lliure dels extrems del que queda de la volta de llevant, fruit de la caiguda de part de tota la volta, fa perillar l'estabilitat de les pedres de les vores, tant al costat nord com al sud.

Volta interior del celler, afectada per filtracions.

Vora volta nau de llevant.

El despreniment iteratiu de pedres als traus existents al mur nord i a la base del mur nord del recinte exterior.

Aquest problema és relativament important en el trau que es troba a la base de la muralla exterior i més preocupant als dos finestrals que hi ha al pany nord, arran de la plataforma interior del castell.

El primer té unes característiques una mica especials, atès que és un forat molt gran i que pel costat est es correspon clarament amb una diàclasis d'una placa de les que componen el terreny del turó, en tant que interiorment ho fa amb una mena de canalera molt profunda. Les fotografies mostren que des de l'any 1956 ençà la pèrdua ha estat relativament poc important. D'altra banda, per la seva situació pràcticament al final del tram de muralla no sembla que el seu origen correspongui als efectes del vandalisme per poder entrar al recinte. A més, interiorment la canalera correspon quasi amb un pou o foso, al punt on el camí de pujada passa per una passera, justament entre el cingle natural i la muralla molt a prop d'on era la porta principal. Aquesta canalera sigui d'origen o no, fa funció de desguàs quan hi hagi precipitacions rellevants.

Els dos finestrals del mur nord del castell sembla que hagin perdut per espoli les peces que definien els brancals, les llindes i el cap-i-alt superior. Actualment, el perímetre existent és una forma irregular, més o menys formant arc de descàrrega, on hi ha una sèrie de pedres amb risc de caiguda en procés iteratiu.

Finestral amb festejador

Finestral petit

<u>La pèrdua progressiva de la cara exterior del mur de maçoneria en l'extrem nord del mur de llevant.</u>

En el transcurs dels darrers cents anys la manca de fonamentació del mur per la cara exterior ha provocat que hi hagi anant desapareguin la cara exterior del mur de maçoneria.

MD 1.2.14 INFORMES REALITZATS

Estudi de l'estabilitat del talús. – Informe geotècnic.

MD 1.3 DESCRIPCIÓ DEL PROJECTE.

MD 1.3.1 Descripción general del edifici

Actualment, el castell és un plegat de restes de la seva estructura original, colgats o arrasats, excepte la nau del celler, part de la nau de llevant i part dels murs est, oest i nord, aquest quasi complet. La nau del celler conserva l'espacialitat interior completa. La nau de llevant només manté el tram central de la volta superior i els panys de paret que la suporten.

La part accessible és un passadís que a travessa l'antic pati de ponent a llevant i acaba en una placeta a l'extrem est. Tot aquest espai està limitat per tanques metàl·liques que barren el pas cap a la resta del conjunt.

El projecte contempla les següents actuacions, descrites per ordre de prelació:

1 - Millorar la circulació pel camí de pujada.
2 - Tancar el trau que hi ha a la base de la muralla del recinte exterior.
3 - Posar una barana en el tram de la passera del camí, davant el trau anterior.
4 - Ampliar l'àrea visitable, permetent la visita de la capella i el celler.
5 - Formar un mirador, organitzat pels murs de la cambra del senyor.
6 - Rectificar les rasants de la part sud-oest del pati del castell per tal es recuperi la circulació pel passadís cap al celler.
7 - Deixar a la vista com nivell de circulació, el paviment inicial que n'era la pedra natural, tot deixant a la vista les diàclasis característiques del turó.
8 - Recuperar parcialment els murs de la capella per tal pugui ser visitable dins de les normes de seguretat actuals.
9 - Consolidar la roca i el mur de maçoneria que suporten l'escala i la plataforma d'accés al celler.
10 - Consolidar el pany de la façana sud del celler.
11 - Recompondre l'escala de baixada al celler.
12 - Col·locar una barana que permeti la baixada al celler.
13 - Consolidar les vores de la volta de llevant.
14 - Consolidar en el que sigui possible la cara exterior del pany nord del mur est.
15 - Travar provisionalment els forats de la planta principal.

Del conjunt d'actuacions que s'indiquen, la major part només són petites intervencions de consolidació d'estructures i retirada de vegetació i terres d'aportació atmosfèrica, atès que part de la zona d'actuació ja va estar excavada arqueològicament i va posar en evidència que el paviment inicial del castell va estar la roca viva del turó.

Les actuacions de major transcendència formal són les dirigides a facilitar la visita amb seguretat de la capella i en tot el recorregut de baixada al celler.

La idea del projecte planteja el tractament d'aquest conjunt com a una unitat formada per tres elements singulars: potencia la percepció del volum de la capella, tot recreixent els murs existents; defineix un espai mirador i relaciona l'escala amb el replà d'accés al celler.

Els tres elements:
La capella – Permetre la circulació interior, tant a la nau com a l'absis en tot l'àmbit interior. Assolir l'alçària de seguretat amb un tancament continu de fàbrica de pedra que estableixi un diàleg amb els murs de pedra originals. El recrescut fins a l'alçària de seguretat potenciarà la volumetria interior en seguir el perímetre de la fàbrica pètria tant en planta com la línia de contacte dels materials que resseguirà la vora superior dels carreus.
Els murs s'aixecaran fins a assolir el nivell escaient per tal assegurar que hi ha una barrera d'1,10 cm a tots els punts del perímetre exterior de l'interior de la capella i també respecte al passadís exterior de baixada al celler i el retorn de l'absis fins a la barrera de seguretat.
L'espai lliure de pas entre la cara exterior dels murs i els laterals de les barreres de seguretat no serà superior a 9 cm en cap lloc.
La solució es completarà amb la col·locació una reixa en la porta interior del migjorn.

El mirador de l'absis– Facilitar la visió exterior de l'absis i del paisatge, tot ocupant d'una forma segura l'àmbit que hi ha a llevant de l'absis fins a la vora del cingle de llevant.
La voluntat municipal de poder posar una porta que tanqui l'escala de baixada del celler suggereix la necessitat d'incorporar-la formalment a la barana de seguretat del mirador, tot i que això suposi excedi els 1100 m, indicat a les normatives.

La barana de l'escala – Formar una barrera de seguretat pel traçat de l'escala fins a la plataforma inferior. Assolir l'alçària de seguretat de 1100 mm en tot el recorregut establerta com a línia paral·lela envoltant. Pendent de conèixer-se la secció real del terreny i els graons es planteja una barana que s'ajustarà a la resta del traçat.

MD 1.3.2 Relació amb l'entorn
Per ser una obra de rehabilitació d'un entorn exterior sense programa funcional estable no requereix serveis urbans.

MD 1.3.3 Compliment del CTE i altres normatives específiques.
L'obra complirà les normatives que consten en l'apartat de normatives del present projecte.
Per ser una obra de rehabilitació d'un entorn exterior sense programa funcional estable en un edifici històric i per tant anterior al CTE no pot complir alguns aspectes de la DB-SUA, ni DA-SUA. Tampoc complirà la DB-AE, DB-SI, DB-HR, ni la DB-HE.
L'actuació no altera cap dimensió ni característica de l'edifici que modifiqui la seva situació urbanística.

MD 1.3.4 Programa de necessitats i usos previstos
L'ús serà la visita cultural d'un monument a l'aire lliure en funció de la llum solar.

MD 1.3.5 Justificació compliment normatives urbanístiques municipals
Les actuacions no alteren cap normativa urbanística. No impliquen cap increment de superfície construïda ni increment de volum.
MD 1.3.6 Descripció de la geometria de l'edifici
El conjunt amb el recinte exterior té una planta irregular amb unes dimensions generals de 45*40 m. aprox. de nord a sud i d'oest a est respectivament.
El recinte del castell té una planta lleugerament trapezoïdal amb unes dimensions generals de 37,50*33 m de promig aprox. de llevant a ponent i de migjorn a nord.
Dins d'aquest espai hi la capella, el celler, la nau de llevant i la cambra del senyor.
La nau de la capella té una llargària aprox. de deu metres amb trenta-i-tres centímetres i una amplària de tres metres amb tretze centímetres. L'absis afegeix tres metres més de longitud.
La cambra del señor era una estructura que mesurava 5.13*2.44 m. aprox. de nord a sud i d'oest a est respectivament.

La part coberta de la nau de llevant mesura interiorment 7,00*4.31 m. aprox. de nord a sud i d'oest a est respectivament.
El celler mesura interiorment 5.13*3.75 m. aprox. de nord a sud i d'oest a est respectivament.

MD 1.3.7 Superfícies útils i construides
Zona de l'edifici on s'actúa.
El trau del recinte exterior.
El camí d'accés.
La zona entre la tanca nord i la capella.
La capella.
L'escala de baixada al celler.
Puntualment a la volta de llevant, els finestrals del nord i si és possible a la cara exterior de la zona nord del mur de llevant.

RESUM DE SUPERFICIES REHABILITADES

		Sense sostre	Actuació parcial	Actuació linial	Actuació puntual
		SUP. ÚTIL	SUP. FAÇANA		Sense sup.
TIPUS D'ACTUACIÓ	**DEPENDÈNCIA**	**m2**	**m2**	**m**	**u**
Rectificació de rasants					
	Rampa	17,000			
	Baixada al mirador central	43,000			
Rectificació rasant i modificació camí					
	Tram nord	10,600			
	Tram oest	9,250			
Desbroçament					
	Espai accessible actualment	93,500			
	Espai ampliat a l'oest	68,000			
Retirada aportacions darrers 20 anys.					
	Angle passadís	31,000			
	Passadís i mirador SE	20,000			
	Capella	39,000			
	Escala	8,000			
Reparacions façanes					
	Trau entrada		4,375		
	Façana celler		26,510		
	Mur nord passadís		10,890		
	Mur passadís mirador		8,500		
	Voltes nau llevant		7,015		
Reparacions estructurals escala					
	Estructura escala	10,000			
Tancaments seguretat		m			
	Tanques mirador superior			36,300	
	Tanques zona ponent			35,230	
	Baranes mirador central			15,050	
	Parament mur			28,000	
Reparació parcial mur de llevant					
	Consolidació cara exterior		12,050		
Apuntalament forat					
	Finestres façanes				4
	TOTAL SUPERFICIE CONSTRUIDA REHABILITADA	349,35	**69,34**	**114,58**	**4**

MD 1.3.9 Accessibilitat i evacuació

El conjunt és anterior a l'entrada en vigor del CTE.

El projecte no altera, ni redueix en cap cas, les característiques d'accessibilitat ni d'evacuació existents.

Les mateixes característiques morfològiques: dalt d'un turó inaccessible i amb una superfície molt irregular, impedeixen que el lloc sigui accessible en general i en especial des del punt de vista normatiu actual.

L'ús i la situació redueixen el volum de públic que el pugui visitar habitualment. De totes maneres i per tal d'evitar possibles concentracions en actes col·lectius, l'Ajuntament cal que limiti el nombre de visitants a 100 persones, atès que el lloc només té una sortida.

MD 1.3.10 Descripció general dels paràmetres que determinen les previsions tècniques a considerar en el projecte respecte al sistema estructural (fonamentació, estructura portant i estructura horitzontal), el sistema de compartimentació, el sistema envolupant, el sistema d'acabats, el sistema de condicionament ambiental i el de serveis.

- El projecte no planteja cap mena de nova construcció ni d'increment de càrregues de servei respecte a les actuals i encara menys de les originals. Tampoc planteja cap fraccionament d'espais tancats.
- Per tant, no afecta el sistema estructural (fonamentació, estructura portant i estructura horitzontal), ni al sistema de compartimentació, al sistema envolupant, al sistema d'acabats, al sistema de condicionament ambiental i ni al de serveis.
- El projecte planteja millores puntuals:
- En el traçat del camí de pujada, que en alguns punts poden requerir la formació de murets perimetrals per contenir terres de 30 cm d'alçària.
- En el traçat del pas de baixada al celler, que requereix l'estabilització d'una part de la roca que el suporta i cal poder comprovar a qué correspon el trau que hi ha sota l'escala i perquè aquesta es va moure.
- Pretén consolidar la part exterior del mur de llevant que es troba dins d'un procés iteratiu de degradació.
- Consolida superficialment la façana del celler i
- Col·loca barreres a les zones on es permet la visita.

MD 1.3.10.1 CONTROL ARQUEOLÒGIC –

L'ajuntament amb partida independent de l'obra, contractarà un arqueolèg per controlar tots els treballs que afectin als restes arqueològics existents i a las moviments d eterres de les zones d'actuació.

Els treballs de retirades de les terres acumulades damunt la part anteriorment excavada i de les estructures arqueològiques trobades es realitzarà amb intervenció de contro d'arqueolègs.

Tots els traus al terreny per ancorar elements de seguretat o moviments de terres que es facin per rectificar els paviments del recorreguts peatonals, les rasants de zones d'estada es realitzaran amb control arqueològic.

MD 1.3.10.2 ENDERROCS –

No hi ha previst cap mena d'enderroc, més enllà de l'eliminació puntual de pedres en mal estat estructural.

MD 1.3.10.3 SISTEMA ESTRUCTURAL (FONAMENTACIÓ, ESTRUCTURA PORTANT I ESTRUCTURA HORITZONTAL)

Fonamentació –

Puntualment caldrà fer un muret de 30*45 cm per la contenció dels nous recrescuts del camí d'accés. Es realitzaran amb formigó o amb maçoneria en funció del que s'estimi més escaient. En el primer supòsit serà HA-25 B10-IIa amb armat 2D12 AISI i estreps D8 cada 20 cm En el segon seran pedres del lloc preses amb calç NHL5 en proporció 1:3.

Estructura Portant –

Tant la sortida del celler com l'escala de baixada recolzen damunt la part superior de una zona de diaclasi del turó que es troben parcialment en voladís, el que sembla generar un cert risc de despreniment a més o menys termini. A tal fi, es farà l'actuació següent:
Fixació de part de la roca en mal estat del cim del turó que suporta l'accés al celler. Es farà amb perns B500SD, encastats 3,00 m dins de la pedra sana, fixat amb lletada de ciment. Per fer aquest treballs es muntarà prèviament una sèrie d'ancoratges per fixar els EPI,s de seguretat. Els treballs els faran principalment especialistes en treballs verticals.

Estructura horitzontal -

En funció del que es trobi en retirar les terres i runes acumulades damunt l'escala d e baixada al celler, es farà una estructura de sustentació, amb una llosa de HA damunt xapa col·laborant per suportar l'escala de baixada al celler. Llosa de 25 cm. de HA-25 B-10 IIa amb doble armat deD a 20*20 cm.

Per fer aquests treballs, prèviament, es muntarà una sèrie d'ancoratges per fixar els EPI,s de seguretat. Els treballs els faran principalment especialistes en treballs verticals.

MD 1.3.10.4. Sistema envolupant.

Coberta –

No s'actua

Façana - En general, no s'actua.

- Només es reposaran alguns carreus al mur del sud del celler i es rejuntaran la resta. Per fer aquests treballs es muntarà una sèrie d'ancoratges homologats per fixar els EPI,s de seguretat i es col·locarà una bastida degudament fixada als murs. Els treballs, els faran principalment especialistes en treballs verticals.
- Es regularitzarà els murs que formen l'angle sud-oest de la cambra del senyor per formar un mirador.
- Es regularitzarà superiorment la resta del mur nord del passadís fins al celler.
- Es tancarà el forat existent a la base del mur del recinte exterior, a tocar el camí. En aquest barrat es col·locarà dos tubs de PPE de 315 amb sistema de drenatge interior, grava embolicada amb doble làmina de geotèxtil.
- S'apuntalaran provisionalment els forats de les finestres de la planta principal actual, que hi ha al mur nord i al de llevant.
- Es consolidarà la cara exterior del pany nord del mur de llevant. Els treballs tindran tres etapes:

1 – Muntatge d'una llinda metàl·lica des d'on penjar els sistemes de suspensions exteriors.
2 – Consolidació de la cara exterior del mur, començant de dalt a baix, mitjançant injecció de lletada superfluida.
3 – Reposició de pedra segons es consideri convenient
Per fer aquests treballs es muntarà una sèrie d'ancoratges per fixar els EPI,s de seguretat i es col·locarà una bastida degudament fixada a la nova llinda superior. Els treballs els principalment especialistes en treballs verticals.

MD 1.3.10.5 Sistema de comapartimentació.

MD 1.3.10.5.1 Particions interiors.

Parets d'obra– Recrescut dels murs perimetrals de la capella amb fàbrica de pedra. Els murs s'aixecaran fins a assolir el nivell escaient per tal assegurar que hi ha una barrera d'1,10 cm a tots els punts del perímetre exterior de l'interior de la capella i també respecte al passadís exterior de baixada al celler i el retorn de l'absis fins a la barrera de seguretat. L'espai lliure de pas entre la cara exterior dels murs i els laterals de les barreres de seguretat no serà superior a 9 cm en cap lloc.

Es reutilitzaran carreus del propi castell ,dels que hi ha amagatzemats al pati central. L'aparell mantindrà en tot el que sigui possible el concepte de la fàbrica original.

La part superior dels murs existents es netejarà, es col·locarà una xarxa plàstica que cobreixi tota la superfície horitzontal, embolcallada amb morter. Atès que predominen les peces pseudoprismàtiques, les juntes de la cara superior es rejuntarna omplenant-les per donar sortida a les aigües.

El procediment serà:

1 - Se sanejarà de vegetació, terres aportades i peces despreses, mitjançant control arqueològic.

2 - La part superior de les restes dels murs es recobriran amb una xarxa plàstica, embolcallada en morter.

3 - Es remuntarà amb maçoneria de pedra, reutilitzant- les pròpies del castell que estan amuntegades a la zona del pati principal. Àrea on no s'actua. Es faran filades el més semblant a les existents.4 - Les juntes que quedin a la part superior s'emplenaran per evitar la retenció d'aigües i de detritus.

5 - La barrera es fixarà mitjançant un rodó AISI a una junta de la fàbrica nova.

MD 1.3.10.6. Sistema d'acabats..

Sostres –

Es rejuntaran les pedres de les vores exteriors de la volta de l'est sense trava.

Les parts superiors dels murs en els quals s'actuï es protegiran amb morter de calç hidràulica de sacrifici.

Paviments –

- Rectificació rasant i modificació del camí per tal de facilitar el pas de les persones i facilitar l'accés fins a dalt de carretons mecànics en cas d'obres o d'altres necessitats. A tal fí, es rectificarà el perfil general per mantenir el pendent existent predominant al tram que va del nord cap l'angle nord-est del castell. Per això es faran graons a la part final d'aquest tram i al tram tangent a la façana de llevant. Es formaran graons amb travesses de fusta al frontal i els murets, ja esmentat, quan el talús lateral del terreny així ho aconselli.
- Desbrossament de l'espai accessible actualment i el que es fa accessible cap al ponent.
- Rectificació de la rasant per facilitar la circulació entre l'espai tancat actualment en l'extrem de llevant fins al nou mirador en la cambra del senyor. Es planteja retirar les terres afegides pel pas del temps, sense alterar cap estructura que pugui haver amagada.
- Rectificació de el rasant formant una rampa per facilitar la circulació entre l'espai tancat actualment en la zona central i la cantonada sud-oest del nou mirador en la cambra del senyor per accedir a la capella. L'excavacions fetes al seu dia per l'SPAL mostren que aquesta és farcida, atès que es va destapar la cara exterior del mur oest que forma la cantonada. Es planteja retirar les terres afegides pel pas del temps, sense alterar cap estructura que pugui haver amagada.

- Recuperació de la superfície de roca natural que forma el terra de la capella i del passadís d'accés al celler. Es tracta de retirar tot el material que s'ha acumulat als darrers vint anys, d'ençà es va excavar a l'any 2002.

Tots aquests treballs es faran sota control arqueològic.

MD 1.3.10.7. Elements de protecció i senyalització.

Dins dels elements de seguretat que hi haurà al castell després de l'actuació cal distingir el següent:

Preexistents – Són elements que hi en l'actualitat: Passamà de fusta al camí de pujada i tanques metàl·liques plastificades delimitant la zona accessible hores d'ara.

Noves – Baranes de seguretat en les noves zones visitables. En la seva definició cal tenir present que es reutilitza parcialment el sistema de tanques de xarxa metàl·lica plastificada industrialitzada pel seu baix cost econòmic davant d'altres solucions. La resta de les solucions són del mateix material amb la diferència de que les de l'escala tenen que tenir un alt grau de seguretat davant la caiguda i el vandalisme, en tant que les del mirador del senyor, no se les dona tant alt nivell de seguretat atès que el desnivell que hi ha davant no arriba a dos metres. Per tant, la solució mformal d'ambdues no és la mateixa, essent molt més lleugera la segona que la primera.

Reparacions puntuals de passamà existent.

Es faran algunes reparacions al passamà de fusta que hi és malmès en alguns punts del camí de pujada. L'actuació serà de substitució de l'element constructiu danyat.

Barana del pont del camí

Al tram que passa damunt el clot que hi ha a tocar el rau del mur del recinte exterior, es col·locarà una barrera de seguretat del mateix criteri que l'anterior.

Tancaments zones no accessibles

La idea del projecte és ampliar l'espai visitable, tot evitant la sensació d'encaixonament del tancament actual. Per això, s'unificarà el passadís existent amb l'àmbit sud de l'ala de ponent, la zona del pati entre la cambra del senyor i la capella i el passadís del celler i la part superior de la cambra del senyor per formar un mirador cap el sud.

Tancament de les zones no accessibles amb el sistema existent.

Es mantindrà el sistema de tanques metàl·liques existent, tot conservant els trams de la zona nord,els de la zona est i el primer tram del costat sud, que retorna cap a l'oest.

Es modificarà la continuïtat d'aquest retorn, mantenint el mateix sistema fins a arribar al nou mirador central.

La resta del tram sud existent es modificarà per tal de protegir la caiguda pel vessant oest, es girarà a partir del segon tram, girant envers el migjorn, fins a aproximar-se als murs existents, que es voltejaran per impedir la pujada damunt seu.

El criteri de seguretat aplicat és limitar l'accés amb barreres de 110 cm d'alçària a tot lloc que sigui accessible. Tot i això, els tancaments amb reixats tindran una alçària mínima d'1,50 m per evitar accidents causats per enganxades, en cas de fer-lo més baix. La posició respecte a la vora de caiguda, amb més de 2 m. de desnivell, serà un desplaçament envers l'interior d'1,50 m o més.

Segons les possibilitats econòmiques del resultat de l'obra permetin, i previ consulta als tècnics dels Serveis territorials, es podrà substituir parcialment algun tram d'aquestes tanques per el recreixement d'alguns trams de mur del baluard.

Baranes de seguretat als nous indrets visitables:
Mirador del senyor, mirador de l'absis i escala del celler.
Les noves baranes de seguretat en els tres llocs seran de platina de ferro pintat, amb el mateix criteri de disseny, si be adaptat ales exigències de seguretat que requereix cada punt.
Aixi, al primer seran de 90 cm. en tant als restants garantiran al menys 110 cm. de alçària. Analogament, el primer serà més lleugera que a als altres, on respectaran les normes del pas d'una esfera de 10 cm. i tindran major consistència per evitar la seva deformació per actuacions vandàliques.

Mirador del senyor –
Es formarà delimitant l'àmbit que conformen el mur frontal i els dos retorns de l'antiga cambra del señor fins a connectar amb el reixat que arriba per l'est.
Es col·locarà una barana d'acer de 900 mm d'alçària, formada 2 platines de 60*10 separades 30 mm i amb unions cada 800 mm, una platina de cantell de 100*10 a manera de sòcol i muntants de 2*60*10 separats 30 mm cada 800 mm, d'acord la rasant del terra, tot de platines de ferro pintat.

El mirador de l'absis–
Està format per un front amb dos elements units: La barrera de seguretat de l'espai sudest, darrera l'absisi, i l'entrada a l'escala de baixada al celler. Això genera un element a dues alçàries diferents: La primera part, assegurarà que en tot momento hi ha una alçària de protecció lliure de 110 cm. La segona part, tindrà l'alçària escaient per incorporar una porta que limiti l'accés de baixada al celler.
El conjunt està resolt em model de barana tradicional: travesser superior i inferior i brèndoles separades, menys de 9,5 cm. Per aspectes de seguretat i resistència al vandalisme, les seccions del perfils a emprar són les següents: pletines de 80*10 i brèndoles - 15*15; si h>1100, 20*20, col·locades a 45º per incrementar el moment d'inercia. Suports-fixacions - D200 AISI, segons plànol en roca o obra nova. Tornapuntes - D200/LPN40*40*4 en punts especials, on no es pugui fixar en mur existent. Ancoratges roscats en roca c/800 - D12 AISI 300mm. Bases - Morter NHL-5. 1:3

La barana de l'escala –
Formar una barrera de seguretat pel traçat de l'escala fins a la plataforma inferior. Assolir l'alçària de seguretat de 1100 mm en tot el recorregut establerta com a línia paral·lela envoltant. Pendent de conèixer-se la secció real del terreny i els graons es planteja un tram inicial a comptar des del punt més alt de l'inici oest, que s'estrendre cap a l'est al menys 1,10 m. A partir d'ací la barana s'ajustarà a la resta del traçat. El tancament mantindrà el mateix concepte que el mirador. A la part oest, es fixarà a l'estructura del front del mirador de l'absis. Mantindrà la mateixa alçària en una amplària de 1,20 m per evitar que els posibles inetressats s'escolin pel costat de la porta.
Les solucions constructives serán iguals a l'element anterior.

Pintura –
Es pintaran els extrems dels perns d'ancoratge amb 2 capes de protecció antioxidant i 2 capes d'esmalt.

Sistema de condicionament ambiental
No hi ha

Sistema de serveis.
No hi ha

MD 1.4. PRESTACIONS DE L'EDIFICI.

MD 1.4.1 - Per requisits bàsics i en relació amb les exigències bàsiques del CTE.
No hi ha cap que superi els requisits bàsics, fins i tot tampoc s'arriba a assolir aquests quant a DB-SUA, ni DB-SI, ni DB-AE
Tampoc ni el DB-HR ni pel DB-HS, ni el DB-HE.

MD 1.4.2 -- Limitacions d'ús de l'edifici en conjunt i de cadascuna de les seves dependències i instal·lacions.
Les actuacions previstes no afecten els usos existents, ni impliquen cap nova limitació d'ús.
Atès que el conjunt no té més d'una sortida cal limitar l'accés de públic a 25 persones, tot i que segons el CTE-DB-SI podria ser fins a 100 persones.
Aquesta limitació normativa és molt difícil d'aplicar en ser un espai d'accés lliure; tot i això, caldria que l'ajuntament col·loqués algun cartell indicatiu.

MD 1.5 RESUM DEL PRESSUPOST PER CAPITOLS.

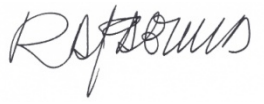
01.10	**IMPLANTACIÓ**	**8.078,55**
01.20	**TRACTAMENT ESPAI VISITES**	**6.806,02**
01.40	**CAMÍ**	**5.888,77**
01.41	**TRAU MURALLA**	**6.719,22**
01.42	**FAÇANA CELLER**	**14.717,22**
01.43	**ACCÉS AL CELLER**	**29.563,10**
01.44	**MURS CAPELLA**	**13.770,37**
01.45	**TANQUES I BARANES**	**9.685,60**
01.51	**MUR EST**	**5.011,99**
01.52	**FINESTRALS**	**508,34**
01.80	**GESTIÓ DE RESIDUS**	**2.549,34**
01.90	**SEGURETAT I SALUT**	**1.986,40**
01	**PEM**	**105.284,92**
13,00%	**DESPESES GENERALS**	**13.687,04**
6,00%	**BENEFICI INDUSTRIAL**	**6.317,10**
		125.289,05
21,00%	**IVA**	**26.310,70**

El present pressupost d'execució material puja la quantitat de: CENT VINT-I-CINC MIL DOS-CENTS VUITANTA-NOU EUROS AMB CINC CÈNTIMS (125.289,05 €)

El present pressupost base de licitació puja la quantitat de: CENT CINQUANTA MIL CINC-CENTS NORANTA-NOU EUROS AMB SETANTA-SIS CÈNTIMS (151.599,76 €)

Barcelona, febrer de 2024

Fdo. Rafael Vila Rodríguez –

Arquitecte autor del projecte –

MC MEMÒRIA CONSTRUCTIVA

MC 1 ASPECTES GENERALS

Les mesures i superfícies representades en el conjunt de la documentació, gràfica i escrites són de caràcter orientatiu i hauran de ser comprovades en obra.

MC 2 CARACTERÍSTIQUES SINGULARS DELS MATERIALS A TENIR PRESENT PER VALORAR ELS PREUS DEL PROJECTE.

En general i a criteri de la D.F., tots els materials tindran un disseny i solucions constructives visuals idèntiques a les ja existents en l'àmbit en què s'integrin, excepte aquelles que són de nova creació.
Els materials han de complir les característiques de comportament al foc i d'ús segons indiquen els DB-SI i DB-SUA del CTE. La ignorància de l'industrial de les Normes del CTE no eximeix de responsabilitat a la Constructora per al seu compliment. Les classificacions que es sol·liciten, en general, són les mínimes que requereix el CTE. No obstant això, si algun material només es troba al mercat en una classificació superior, s'haurà d'aplicar aquesta sense implicar augment de preu per això.

PAVIMENTS

Situació elements	Revestiments	
	Sostre o parets	Terres
Zones ocupables	C-s2,d0	Efl
Passadissos i escales protegides	B-s1,d0	Cfl-s1

PAVIMENTS

Tindran les classificacions C1, C2 o C3 segons el CTE i demostrable amb assajos.
No són acceptables els anti-slip sense la classificació que els correspon segons el seu ús
C1 - Paviments interiors secs inclús rampes amb pendents inferiors al 6%.
C2 – Humits planells o interiors secs amb menys del 6% de pendent a menys de 3 m d'un exterior descobert.
C3 – Exteriors –

PINTURA

Els elements de ferro es protegiran amb dues mans de convertidor antioxidant exempt de plom i dos d'esmalt.
Característiques mediambientals: les pintures compliran que no estiguin classificades com a productes tòxics o molt tòxics per la directiva 1999/45/ce. Garantia de no utilització de substàncies cancerígenes, mutagèniques etc. Manca de contenir metalls pesants.
Pintures plàstiques: en base aigua, COVS<30 g/l i EEE.
Pintures intumescents: en base aigua, COVS <20 g/l.
Tractaments de la fusta: COVS<65 g/l i *EEE.
Tractaments superfícies metàl·liques: emprimacions sense plom, EEE i COVS < 55 h/l.

MC 3 CONDICIONS MEDIAMBIENTALS DELS MATERIALS A EMPRAR

En general i a més de l'especificat, els aspectes ambientals dels materials a utilitzar preferentment seran:

A. Materials procedents de recursos renovables i ràpidament renovables (RR)
B. Materials amb contingut en reciclats (CR).
C. Materials de baixa intensitat energètica (BIE).
D. Materials locals o de producció el més propera possible (ML).
E. Materials de baixes emissions i toxicitat, amb baix contingut en compostos orgànics volàtils (COVS) i que no continguin resines d'urea formaldehid (SRUF) o PVC.
F. Materials amb certificats ecològics: Ecolabel, FSC o PEFC (MC).
G. Materials amb etiqueta ecològica europea. (EEE).

MC 4 DETERMINACIONS ESPECIALS RESPECTE A LA INTERVENCIÓ I POSADA EN OBRA PER LA RESTAURACIÓ D'ELEMENTS SINGULARS (MATERIAL PETRI, ENGUIXATS, PINTURES MURALS, ENTEIXINATS I/O ALFARDES, ELEMENTS DE FUSTA, VIDRIERES, DECORACIONS I ALTRES MATERIALS SINGULARS…..)

No hi ha elements singulars en l'àmbit d'actuació.

MC 5 DESCRIPCIÓ DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA.

El projecte no planteja cap mena d'excavació arqueològica.
Es retiraran terres sobreposades a les zones on es va excavar fa vint anys.
Es rectificaran algunes rasants sense tocar estructures pètries.
Únicament es faran petits clots (40*40*30 cm) per encastar els puntals metàl·lics de la tanca i/o es retirarà les terres sobreposades en la base d'algun mur.
Totes aquestes intervencions es faran sota control arqueològic.

MC 6 DESENVOLUPAMENT DE LES OBRES.

EMPLAÇAMENT I VOLTANTS

La situació del castell és dalt d'un turó al mig d'un terreny boscós.
L'accés es desenvolupa per un viarany des de l'aparcament que hi ha a la carretera BV-4611, que comunica el nucli central del poble d'Orís amb Sant Genís d'Orís.

SISTEMA D'ELEVACIÓ DELS MATERIALS

Aquestes característiques així com les intrínseques a la mateixa obra aconsellen que la mateixa es plantegi realitzar en un alt percentatge manualment tant pel transport com per a l'elevació. Cal contemplar la rendibilitat de pujar el material a mà, amb carretons motoritzats o amb helicòpter a criteri del constructor. Si el constructor desitja instal.lar una grua, cal que ho raoni, mitjançant una proposta escrita amb justificació de càlcul signada per algun tècnic qualificat.
Tots els costos inherents a aquest sistema manual de treball així com els derivats dels mitjans de transport i elevació són per compte i càrrec del Constructor i es consideren inclosos en els preus finals de les partides mitjançant els costos auxiliars i indirectes. Això inclou qualsevol estudi geotècnic que es requereixi a causa del sistema que el constructor pugui plantejar; el control arqueològic i la tramitació de permisos d'excavació que pogués derivar-se dels mateixos i les despeses dels contrapesos que es puguin necessitar així com l'eliminació dels mateixos i la reposició dels danys causats en els vials.

TREBALLS D'IMPLANTACIÓ

Són per compte del Constructor tots els treballs necessaris per a la seva implantació.
Entre ells la formació d'un tancat metàl•lic entorn de la grua i/o sistemes fixos d'elevació que es decideixin emprar per part de la constructora. Igualment, es voltarà la zona destinada a apilaments, residus i altres serveis de l'obra.
A fi d'evitar divergències posteriors sobre l'estat dels paviments dels carrers circumdants i les espècies vegetals en ells existents, la constructora presentarà a l'aprovació dels Serveis responsables corresponents un informe escrit i gràfic signat per un tècnic, que serà confirmat pel mateix tècnic i els mateixos Serveis responsables en acabar les obres.

PROTECCIÓ I DESPLAÇAMENT PROVISIONAL DE LES INSTAL.LACIONS.

Les línies elèctriques que existeixin en proximitat a la zona de treball hauran de desplaçar-se provisionalment almenys 70 cm des del límit de la zona de treball, particularment de les bastides, d'acord amb el que disposa el "Reial decret 614/2001, de 8 de juny, sobre disposicions mínimes per a la protecció de la salut i seguretat dels treballadors enfront del risc elèctric". El mateix en el seu annex 1, defineix que la distància fins al límit exterior de la zona de proximitat de treball ha de ser major o igual a 70 cm.

PROTECCIÓ PROVISIONAL DE LES OBRES.

Durant les obres i des dels seus inicis s'haurà de protegir els àmbits d'actuació de la pluja i evitar que l'aigua de la mateixa penetri en ells

APUNTALAMENT PROVISIONAL

Atès que no es pot apuntalar el tram i el replà de l'escala de baixada inferiorment caldrà tenir molta cura de no apilar materials ni col·locar bastides que excedeixin els 1,5 kN/m2 ni els 1 kN puntuals. Si cal posar càrregues que excedeixin aquests valors és necessari col·locar elements de repartiment.

BASTIDES

Les bastides com qualsevol altra plataforma de treball necessària per a la realització de les sobres són per compte de la constructora i estan repercutits en els preus de les partides corresponents com a costos auxiliars. Només es pagaran com a unitats independents aquelles que estan específicament considerades com a partides al pressupost amb relació a algun treball determinat.
El projecte de muntatge ha d'estar signat i visat per un tècnic qualificat que ho sotmetrà a l'aprovació de la Direcció facultativa. Aquest tècnic emetrà a més un certificat de muntatge abans de poder ser utilitzat.
Es realitzarà la inspecció periòdica de la bastida per assegurar que no han ocorregut canvis que alterin les condicions inicia'ls de seguretat, ja que aquestes poden veure's afectades per les vibracions ocasionades per l'ús diari i especialment després de pluges i/o vents forts.
Tots els treballadors que ho facin damunt les bastides a tocar el barranc caldrà que treballin amb EPI's adients i estiguin lligats a punts segurs o línies de vida.

MC 7 DESCRIPCIÓ DELS SISTEMES QUE COMPONEN L'EDIFICI RELATIVA AL COMPLIMENT DEL CTE (ANNEX I DEL CTE):

Dels documents del CTE no afecten aquest projecte els següents:

Sistemes de condicionament i instal·lacions. Equipaments

MC 7.1 Sustentació de l'edifici

7.1.1 Sistema estructural (fonamentació, estructura portant i estructura horitzontal).

Fonamentació –

Puntualment caldrà fer algun muret de 30*45 cm per la contenció dels nous recrescuts del camí d'accés. Es realitzaran amb formigó o amb maçoneria en funció del que s'estimi més escaient. En el primer supòsit serà HA-25 B10-IIa amb armat 4D12 AISI i estreps D8 cada 20 cm En el segon seran pedres del lloc preses amb calç NHL5 en proporció 1:3.

Estructura Portant –

Fixació de part de la roca en mal estat que suporta l'accés al celler amb perns B500SD, encastats 3,00 m dins de la pedra sana, fixat amb lletada de ciment. Per fer aquest treballs es muntará una sèrie d'ancoratges per fixar els EPI,s de seguretat. Els treballs els faran principalment especialistes en treballs verticals.

Estructura horitzontal -

En funció del que es trobi, l'estructura de l'escala de llosa de HA damunt xapa col·laborant per suportar l'escala de baixada al celler. Llosa de 25 cm. de HA-25 B-10 IIa amb doble armat deD a 20*20 cm.

Per fer aquests treballs es muntarà una sèrie d'ancoratges per fixar els EPI,s de seguretat. Els treballs els faran principalment especialistes en treballs verticals.

MC 7.2 Sistema envoltant.

MC 7.2.1 COBERTA

No s'actua.

MC 7.2.2 FAÇANA

Façana - En general, no s'actua.

- Només es reposaran alguns carreus al mur del sud del celler i es rejuntaran la resta. Per fer aquests treballs es muntarà una sèrie d'ancoratges homologats per fixar els EPI,s de seguretat i es col·locarà una bastida segudament fixada als murs. Els treballs els faran principalment especialistes en treballs verticals.
  Es farà una jornada d'assaigs d'extracció prèvia a la seva utilització.
- Es regularitzarà els murs que formen l'angle sud-oest de la cambra del senyor per formar un mirador.
- Es regularitzarà superiorment la resta del mur nord del passadís fins al celler.
- Es tancarà el forat existent a la base del mur del recinte exterior, a tocar el camí. En aquest barrat es col·locarà dos tubs de PPE de 315 amb sistema de drenatge interior, grava embolicada amb doble làmina de geotèxtil.

Tots aquests treballs es faran reaprofitant pedra del lloc col·locades amb morter de calç NHL-3,5

- S'apuntalaran provisionalment els forats de les finestres de la planta principal actual, que hi ha al mur nord i al de llevant. Es travaran els forats amb taulons 20*7 de fusta de pi Flandes o laminada, col·locant un llarguer a baix i una llinda a dalt amb dos muntants i creus de Sant Andreu. Es travaran amb falques del mateix material.
- Es consolidarà la cara exterior del pany nord del mur de llevant. Els treballs tindran tres etapes:

Per fer aquests treballs es muntarà una sèrie d'ancoratges per fixar els EPI,s de seguretat i es col·locarà una bastida interior. Les bastides exteriors es fixaran a una nova llinda superior

que es col·locarà prèviament. Els treballs exteriors els faran especialistes homologats en treballs verticals.

Operacions a realitzar:

1 – Muntatge d'una llinda metàl·lica des d'on penjar els sistemes de suspensions exteriors.

Es col·locaran dos perfils HEB140 units entre ells, amb IPN 120 travesseres cada 80, col·locades per damunt, soldades, que permetin fixar els sistemes de treball vertical. Prèviament es formarà una caixa en el mur en cada extrem dels perfils, degudament regularitzada i travada amb morter de calç NLH-5.

Es farà una jornada d'assaigs d'extracció prèvia a la seva utilització.

No es podran posar en servei fins que la DF doni el vistiplau.

2 – Consolidació de la cara exterior del mur, començant de dalt a baix, mitjançant injecció de lletada superfluida.

Des d'un sistema de suspensió homologat per treballs verticals, treballant de dalt a baix i avançant per capes horitzontals:

Es netejaran en tot el possible les juntes entre les pedres, que estiguin en mal estat.

Les pedres que estiguin mogudes o despreses es recol·locaran.

S'injectarà lletada superfluida, volumètricament estable, confeccionada amb aglutinant hidràulic amb càrregues, resistent a les sals, exempta de ciment, composta per calç i Eco-Puzolana, sorres naturals ultrafines i additius especials, Mape-Antique I de Mapei o semblant a criteri de la DF. Efectuar, amb un trepant de rotació, perforacions de 20-40 mm de diàmetre i d'una profunditat aproximada de 2/3 del gruix del mur, preferentment en els vèrtexs d'un reticle de malla de 50x50 cm. Quan el gruix del mur sigui superior a 60 cm, és preferible efectuar les perforacions en tots dos costats. Posicionament dels tubs d'injecció utilitzant morter d'obra de paleta resistent a les sals, exempt de ciment, a base de calç hidràulica natural i Eco-Putzolana, sorres naturals, additius especials i microfibres, amb una adherència al suport igual o superior a 0,5 N/mm² (segons EN 1015-12), classe M5 i de designació G (segons EN 998-2), Mape-Antique Allettamento de Mapei o semblant a criteri de la DF. Emplenar i segellar totes les eventuals fissures i discontinuïtats presents en el parament, que poguessin facilitar la fugida de la lletada, amb Mape-Antique Allettamento. Saturació de les cavitats internes de la maçoneria amb aigua, injectant-la a través dels tubs d'injecció predisposats (aquesta operació ha de realitzar-se, almenys, 24 hores abans d'efectuar les injeccions de consolidació). Preparació de la lletada d'injecció: barrejar un sac aglomerant hidràulic amb càrregues, resistent a les sals, exempt de ciment a base de calç i eco-putzolana, sorres naturals ultrafines i additius especials, amb una fluïdesa de la mescla inferior a 30 s (inicial i després de 60 min., segons EN 445) Mape-Antique I de Mapei, amb aproximadament un 40% d'aigua (consum teòric d'aplicació de Mape-Antique I: 1,40 kg/dm³ de cavitat a emplenar). La mescla obtinguda roman trabajable durant uns 30 minuts. Injecció de la lletada a través dels tubs o injectors prèviament fixats, emprant bombes mecàniques manuals o electròniques, a una pressió no superior a 1 atm. en el filtre. Eliminació dels tubs d'injecció i rejuntada dels forats amb Mape-Antique Allettamento.

Retirada de residus a abocador.

3 – Reposició de pedra segons es consideri convenient

A partir de les llindes de les finestres, es restituirà en tot el que sigui possible la capa de maçoneria intentant formar un arc cap als extrems que estiguin recolzats en la roca inferior.

MC 7.3 Sistema de compartimentació.

MC 7.3.1 Particions interiors

– Recrescut dels murs perimetrals de la capella amb fàbrica de pedra. Els murs s'aixecaran fins a assolir el nivell escaient per tal assegurar que hi ha una barrera d'1,10 cm a tots els punts del perímetre exterior de l'interior de la capella i també respecte al passadís exterior de baixada al

celler i el retorn de l'absis fins a la barrera de seguretat. L'espai lliure de pas entre la cara exterior dels murs i els laterals de les barreres de seguretat no serà superior a 9 cm en cap lloc. Es reutilitzaran carreus del propi castell ,dels que hi ha amagatzemats al pati central. L'aparell mantindrà en tot el que sigui possible el concepte de la fàbrica original.
La part superior dels murs existents es netejarà, es col·locarà una xarxa plàstica que cobreixi tota la superfície horitzontal, embolcallada amb morter. Atès que predominen les peces pseudoprismàtiques, les juntes de la cara superior es rejuntarna omplenant-les per donar sortida a les aigües.
El procediment serà:
1 - Se sanejarà de vegetació, terres aportades i peces despreses, mitjançant control arqueològic.
2 - La part superior de les restes dels murs es recobriran amb una xarxa plàstica, embolcallada en morter.
3 - Es remuntarà amb maçoneria de pedra, reutilitzant- les pròpies del castell que estan amuntegades a la zona del pati principal. Àrea on no s'actua. Es faran filades el més semblant a les existents.4 - Les juntes que quedin a la part superior s'emplenaran per evitar la retenció d'aigües i de detritus.
5 - La barrera es fixarà mitjançant un rodó AISI a una junta de la fàbrica nova.

MC 7.4 Sistemes d'acabats.

Sostres –

Es rejuntaran les pedres de les vores exteriors de la volta de l'est sense trava.

Les parts superiors dels murs en els quals s'actuï es protegiran amb morter de calç hidràulica de sacrifici. Amb morter de calç NHL-3,5, en proporció 1:3.

Paviments -

- Es rectificarà el perfil general del camí d'acord amb el plànol corresponent.
  Per tal de mantenir el pendent existent predominant, es faran graons a la part final d'aquest tram nord -sudoest i al tram tangent a la façana de llevant. Es faran amb els davanters de travesses de fusta al frontal i murets laterals de formigó quan el talús lateral del terreny així ho aconselli. Seran de 30*45 cm de HA-25 B-10 IIa amb 4 D12 i estreps D8 a 20 cm.
- Desbrossament de l'espai accessible actualment i el que es fa accessible cap al ponent.
- Retirar les terres afegides pel pas del temps, sense alterar cap estructura que pugui haver amagada per facilitar la circulació entre l'espai tancat ara en l'extrem de llevant fins al nou mirador en la cambra del senyor.
- Rectificació del rasant formant una rampa per facilitar la circulació entre l'espai tancat ara en la zona central i la cantonada sud-oest del nou mirador en la cambra del senyor per accedir a la capella. Es planteja retirar les terres afegides pel pas del temps, sense alterar cap estructura que pugui haver amagada.
- Recuperació de la superfície de roca natural que forma el terra de la capella i del passadís d'accés al celler.

Tots aquests treballs es faran sota control arqueològic.

MC 7.5 ELEMENTS DE PROTECCIÓ I SENYALITZACIÓ

Tancaments zones no accessibles

Es modificarà el sistema de tanques metàl•liques existent, continuant amb el mateix model: Tanca model 'Verja Fax, lux 80' de la casa RIVISA o semblant, a criteri de la DF. Suports cada 2530 mm, de xapa galvanitzada en calent Z-275, trama 200*55 amb rodons d5 mm. Alçària 1503 amb 3 plecs. Acabat plastificat protecline triple, color RAL-6005 verd.

Barreres de 110 cm d'alçària a tot lloc que sigui accessible fins a una alçària inferior. Tancaments amb reixats d'alçària mínima d'1,50 m. La posició respecte a la vora de caiguda de més de 2 m serà un desplaçament envers l'interior d'1,50 m o més.
Es mantindrà el sistema de tanques metàl•liques existent en la zona nord, en la zona est i el primer tram de retorn cap a l'oest.
Es modificarà la continuïtat d'aquest retorn, mantenint el mateix sistema fins a arribar al nou mirador central.
La resta del tram sud existent es girarà a partir del segon tram, girant envers el migjorn, fins a aproximar-se als murs existents, que es voltejaran per impedir la pujada damunt seu.

Mirador del senyor –
Es col•locarà una barana de 900 mm d'alçària, formada per doble passamà
Barana de mirador interior formada per 2 platines de 60*10 separades 30 mm i amb unions cada 800 mm, una platina vertical de 100*10 a manera de sòcol i muntants de 2*60*10, separats 30 mm cada 800 mm, cada 1200 mm, d'acord la rasant del terra. Treball fet a taller i col•locat a obra. Inclòs el treballa de fixació a terra amb ancoratges AISI D16 *300 encastats a terra.

El mirador de l'absis–
Està format per un front amb dos elements units: La barrera de seguretat de l'espai sud-est, darrere l'absis, i l'entrada a l'escala de baixada al celler. Això genera un element a dues alçàries diferents: La primera part, assegurarà que en tot moment hi ha una alçària de protecció lliure de 110 cm. La segona part, tindrà l'alçària escaient per incorporar una porta que limiti l'accés de baixada al celler. Mesures aprox. Una peça de 2000*2100 mm i altra de 2440*>=1100 mm.
El conjunt està resolt amb el modelo de barana tradicional: travesser superior i inferior i brèndoles separades, menys de 9,5 cm. Per aspectes de seguretat i resistència al vandalisme, les seccions dels perfils a emprar són les següents: platines de 80*10 i brèndoles - 15*15; si h>1100, 20*20, col•locades a 45º per incrementar el moment d'inèrcia. Suports-fixacions - D200 AISI, segons plànol en roca o obra nova. Tornapuntes - D200/LPN40*40*4 en punts especials, on no es pugui fixar en mur existent. Ancoratges roscats en roca c/800 - D12 AISI 300 mm. Bases - Morter NHL-5. 1:3

La barana de l'escala –
Formar una barrera de seguretat pel traçat de l'escala fins a la plataforma inferior. Assolir l'alçària de seguretat de 1100 mm en tot el recorregut establerta com a línia paral·lela envoltant. Pendent de conèixer-se la secció real del terreny i els graons es planteja un tram inicial a comptar des del punt més alt de l'inici oest, ambalmenys 1,10 m d'alçària. A partir d'ací, la barana s'ajustarà a la resta del traçat. El tancament mantindrà el mateix concepte que el mirador. A la part oest, es fixarà a l'estructura del front del mirador de l'absis. Mantindrà la mateixa alçària en una amplària d'1,20 m per evitar que els possibles interessats s'escolin pel costat de la porta. Mesures aprox. 1220*2000 mm i (500+2980+115)*1150 mm
Les solucions constructives seran iguals a l'element anterior.

Barana del pont del camí -
Barana del pont del camí de 3500 mm de llargària, alçària 1100 mm, formada per 2 platines de 4400*100*15, en forma trapezoidal, d'acord la rasant del terra i muntants intermedis d'angle 40+40*6 i intermedisde 25*15 tot de perfils de ferro pintat amb tornapuntes cada 600 mm.

Reparacions puntuals de passamà existent.

Es faran algunes reparacions al passamà de fusta que hi és malmès en alguns punts del camí de pujada. L'actuació serà de substitució de l'element constructiu danyat.

Pintura –

Pintat de tots els elements metàl·lics amb dues capes d'emprimació i 2 d'esmalt amb aportació metàl·lica.

Es pintaran els extrems dels perns d'ancoratge amb 2 capes de protecció antioxidant i 2 capes d'esmalt.

MC 8 REQUISITS A CUMPLIMENTAR EN FUNCIÓ DE LES CARACTERÍSTIQUES DE L'EDIFICI.

En tractar-se d'un edifici preexistent a l'aprovació del CTE: Reial decret 314/2006, de 17 de març, i en funció de la Modificació del Reial decret 314/2006, de 17 de març, BOE-A-2013-6938 aprovada, el projecte complirà les citades normatives en tot el que sigui possible i d'acord amb el que s'indica a continuació.

La relació que a continuació s'escriu compleix l'efecte de reglamentació que indica la Disposició final onzena de la citada modificació en l'apartat 4t del seu article 1r i en els apartats 3 i 4 de l'article 2, que a tenor literal diuen:

«1r 4. Les exigències bàsiques han de complir-se, de la forma que reglamentàriament s'estableixi, en el projecte, la construcció, el manteniment, la conservació i l'ús dels edificis i les seves instal·lacions, així com en les intervencions en els edificis existents.»

«2n 3. Igualment, el Codi Tècnic de l'Edificació s'aplicarà també a intervencions en els edificis existents i el seu compliment es justificarà en el projecte o en una memòria subscrita per tècnic competent, al costat de la sol·licitud de llicència o d'autorització administrativa per a les obres. En cas que l'exigència de llicència o autorització prèvia sigui substituïda per la de declaració responsable o comunicació prèvia, de conformitat amb el que s'estableix en la normativa vigent, s'haurà de manifestar explícitament que s'està en possessió del corresponent projecte o memòria justificativa, segons sigui procedent. Ver: BOE-A-2013-6938

Quan l'aplicació del Codi Tècnic de l'Edificació no sigui urbanística, tècnica o econòmicament viable o, si s'escau, sigui incompatible amb la naturalesa de la intervenció o amb el grau de protecció de l'edifici, es podran aplicar, sota el criteri i responsabilitat del projectista o, si és el cas, del tècnic que subscrigui la memòria, aquelles solucions que permetin el grau més gran possible d'adequació efectiva.

La possible inviabilitat o incompatibilitat d'aplicació o les limitacions derivades de raons tècniques, econòmiques o urbanístiques es justificaran en el projecte o en la memòria, segons correspongui, i sota la responsabilitat i el criteri respectiu del projectista o del tècnic competent que subscrigui la memòria. En la documentació final de l'obra haurà de quedar constància del nivell de prestació aconseguit i dels condicionants d'ús i manteniment de l'edifici, si existeixen, que puguin ser necessaris a conseqüència del grau final d'adequació efectiva aconseguit i que hagin de ser tinguts en compte pels propietaris i usuaris.

En les intervencions en els edificis existents no es podran reduir les condicions preexistents relacionades amb les exigències bàsiques, quan aquestes condicions siguin menys exigents que les establertes en els documents bàsics del Codi Tècnic de l'Edificació, tret que en aquests s'estableixi un criteri diferent. Les que siguin més exigents, únicament podran reduir-se fins als nivells d'exigència que estableixen els documents bàsics.

2n 4. En les intervencions en edificis existents, el projectista haurà d'indicar en la documentació del projecte si la intervenció inclou o no actuacions en l'estructura preexistent; entenent-se, en cas negatiu, que les obres no impliquen el risc de mal citat en l'article 17.1,a) de la Llei 38/1999, de 5 de novembre, d'Ordenació de l'Edificació.

EL PROJECTE I LES PARTS DEL CÒDIG TÈCNIC.

RD 314/2006 "Código Técnico de la Edificación" BOE 28/03/2006.
Modificación del Real Decreto 314/2006, de 17 de marzo, BOE-A-2013-6938

En funció d'allò que requereixen els articles del BOE transcrits anteriorment

1. L'edifici és dels segles XII-XVII i està catalogat com a BICN por tanto el CTE és difícilment aplicable sense alterar les característiques formals de l'edifici.

2. El present projecte només implica el canvi d'ús en l'activitat que s'està desenvolupant ara: visita turística i/o cultural per lliure. La nova escala de baixada al celler complirà les normatives vigents en tot allò que sigui possible.
3. La intervenció no redueix les condicions bàsiques de l'edifici respecte al CTE. Totes mantenen el nivell de les preexistències o el milloren.

Anàlisi comparatiu dels documents del CTE i el projecte.
Código Técnico de la Edificación (CTE):

- DB – SE-1 Seguridad Estructural: Bases de Cálculo. (Veure memòria constructiva)
- DB – SE- 2 Seguridad Estructural: Acciones en la Edificación. (Veure memòria constructiva)
- DB – SE–C Seguridad Estructural: Cimientos. (Veure memòria constructiva)
- DB – SE-A Seguridad Estructural: Acero. (Veure memòria constructiva)
- DB – SE-F Seguridad Estructural: Fábrica. (Veure memòria constructiva)
- DB – SE-M Seguridad Estructural: Madera. (Veure memòria constructiva)
- DB – SI Seguridad en caso de incendio. No escau.
- DB – SUA Seguridad de Utilización. (Ver memoria Técnica)
- DB – HS Salubridad. No ha lugar.
- DB – HE Ahorro de Energía. No ha lugar.
- DB - HR Protección frente al ruido. No ha lugar.

A la memòria del projecte executiu es justificaran els documentos DB-SE1, 2,C, A, F i M. DB-SUA DA-SUA en allò que sigui possible.

DB – SE-1 Seguridad Estructural: Bases de Cálculo.
DB – SE- 2 Seguridad Estructural: Acciones en la Edificación.

CTE-SE ACCIONS A L'EDIFICACIÓ
Estat de càrregues

Les acciones adoptades s'ajusten al que prescriu la Norma **DB SE-AE** "Seguridad Estructural: Acciones en la Edificación", segons es detalla a continuació:

AMB CÀRREGUES

Se han considerat els següents pesos per pis:

Perfils metàl.lics	78,50	kN/m^3
Formigó armat.	25,00	kN/m^3
Formigó en massa.	23,00	kN/m^3
Fàbrica de maó massis.	18,00	kN/m^3
Fàbrica de maó perforat.	15,00	kN/m^3
Fàbrica de maó foradato.	12,00	kN/m^3
Paviments.	1,00	kN/m^2
Mosaïc hidràulic 4cm.	0,80	kN/m^2
Terratzo 5cm	1,00	kN/m^2
Parquet o linóleum	0,40	kN/m^2
Tabics de 7 cm.	1,26	kN/m^2
Materials de coberta		
Teja curva.	0,60	kN/m^2
Tauulell ceràmic 5 cm.	1,00	kN/m^2

Materials de construcció

Sorra	15,00	kN/m^2
Ciment.	26,00	kN/m^2
Morter de guix (g=1.5 cm)	0,18 a 0,42	kN/m^2

Pes propi de les voltes

Sostre pl. baixa

Volta maó massís 9 cm	1,65	
Envanets de 7cm cada 0,60. Alçada promig 25 cm.		0,53
Solera maó 5 cm.		0,90
Mosaïc hidràulic i morter 4 cm.	0,80	
Total		**3,88 kN/m2**

Sostre pl. segona golfes

Enguixat 1.5 cm	0,40	
Volta maó massis 9 cm	1,65	
Total		**2,05 kN/m2**

Sostre forjats metàl.lics

Enguixat 1.5 cm	0,40	
AIE amb revoltó de maó i farcit de carcanyols		
Cantell 16cm separació 80cm		1,70
Mosaïc hidràulic i morter 4 cm.	0,80	
Total		**1,90 kN/m2**

SOBRECÀRREGUES D'US.
Segons el que indica el CTE- SE-AE

Tabla 3.1. Valores característicos de las sobrecargas de uso

Categoría de uso		Subcategorías de uso		Carga uniforme [kN/m^2]	Carga concentrada [kN]
A	Zonas residenciales	A1	Viviendas y zonas de habitaciones en, hospitales y hoteles	2	2
		A2	Trasteros	3	2
B	Zonas administrativas			2	2
C	Zonas de acceso al público (con la excepción de las superficies pertenecientes a las categorías A, B, y D)	C1	Zonas con mesas y sillas	3	4
		C2	Zonas con asientos fijos	4	4
		C3	Zonas sin obstáculos que impidan el libre movimiento de las personas como vestíbulos de edificios públicos, administrativos, hoteles; salas de exposición en museos; etc.	5	4
		C4	Zonas destinadas a gimnasio u actividades físicas	5	7
		C5	Zonas de aglomeración (salas de conciertos, estadios, etc)	5	4
D	Zonas comerciales	D1	Locales comerciales	5	4
		D2	Supermercados, hipermercados o grandes superficies	5	7
E	Zonas de tráfico y de aparcamiento para vehículos ligeros (peso total < 30 kN)			2	20 (1)
F	Cubiertas transitables accesibles sólo privadamente (2)			1	2
G	Cubiertas accesibles únicamente para conservación (3)	G1(7)	Cubiertas con inclinación inferior a 20°	1(4) (6)	2
			Cubiertas ligeras sobre correas (sin forjado) (5)	0,4(4)	1
		G2	Cubiertas con inclinación superior a 40°	0	2

3 En las zonas de acceso y evacuación de los edificios de las zonas de categorías A y B, tales como portales, mesetas y escaleras, se incrementará el valor correspondiente a la zona servida en 1 kN/m^2.

En función de lo anterior, las sobrecargas serán:

Planta	Càrrega superficial (kN/m2)
Escala baixada al celler	5,00

DB – SE–C Seguridad Estructural:
FONAMENTS
No hi ha increment de càrregues.
DB – SE-A Seguridad Estructural: Acero.
La llinda provisional que es fa es resolt amb 2HEB140 que compleixen ampliament els ELU i ELS
DB – SE-F Seguridad Estructural: Fábrica.
No es fan noves fàbriques estructurals. Unicament es reposen alguns elements que han desaparegut.
Els murets de contenció dels graons del camí o del mirador treballaran per gravetat amb el sistema clàssic d'acord amb la relació de 1/3 – amplària/ alçària
DB – SE-M Seguridad Estructural: Madera.
Només es traven preventivament els forats de les finestres.

Barcelona, Agost de 2023

Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte Autor del projecte

COMPLIMENT DEL CTE-SUA.

Per la mateixa situació del castell, dalt d'un turó, només accessible per un viarany, l'àmbit d'actuació no és accessible i no pot complir la DB-SUA, ni la DA-SUA ni en conjunt, ni la major parts dels requisits en particular.

Les barreres de protecció seran les tanques metàl·liques existents de 2 m d'alçària ni d'altres noves del mateix tipus que seran de 1,50 m d'alçària. A la capella les barreres seran de xapa d'una alçària igual o superior a 1100 mm. Seran no escalables, amb traus inferiors a 100 mm d'amplària.

L'escala disposarà de passamà i els graons seran de 28*18,5 cm aprox.

Barcelona, Agost de 2023

Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte Autor del projecte

COMPLIMENT DEL CTE-SI.

L'àmbit no disposa de llicència d'activitat vigent.

L'àmbit on s'actua té cap ús, més enllà que la visita turística o cultural lliure.

És un àmbit aïllat, damunt un turó.

L'actuació no perjudica les mesures de seguretat actuals, que són inexistents.

En haver-hi un sol accés, l'ajuntament col·locarà una placa que indiqui una limitació de persones per grup, situada en 25 pax a l'inici del camí de pujada.

També una altra placa amb prohibició d'encendre foc.

Barcelona, Agost de 2023

Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte Autor del projecte

COMPLIMENT DEL DECRET 375/1995 ACCESIBILITAT I SUPRESSIÓ DE BARRERES ARQUITECTÒNIQUES.

Per la mateixa situació del castell, dalt d'un turó, només accessible per un viarany, l'àmbit d'actuació no és accessible i no pot complir la DB-SUA, ni la DA-SUA ni en conjunt, ni la major parts dels requisits en particular.
Les barreres de protecció seran les tanques metàl·liques existents de 2 m d'alçària ni d'altres noves del mateix tipus que seran de 1,50 m d'alçària. A la capella les barreres seran de xapa d'una alçària igual o superior a 1100 mm. Seran no escalables, amb traus inferiors a 100 mm d'amplària.
L'escala disposarà de passamà i els graons seran de 28*18,5 cm aprox.

Barcelona, agost de 2023

Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte Autor del projecte

DECRET 21/2006 DE 14 DE FEBRER DE CRITERIS MEDIAMBIENTALS I D'ECOEFICIÈNCIA EN ELS EDIFICIS.

MEMÒRIA JUSTIFICATIVA DE LES SOLUCIONS ADOPTADES AL PROJECTE.

Art.1 - Objecte
–S'aplicarà als de: Nova construcció, Reconversió antigues edificacions, Obres de gran rehabilitació.
El present projecte es tracta d'una lleugera rehabilitació.
Per tant, no escau.

– Usos:
Cultural

Art.3 - Aigua
3.1 Clavegueram
L'actuació no inclou xarxa comunitària.

3.2 Aixetes –
No pertoca perquè no inclou instal·lacions de WC.

3.3 Cisternes de wàters–
No pertoca perquè no inclou instal·lacions de WC.

3.4 Als edificis docents, sanitaris o esportius.
No escau

Art. 4 – Paràmetres relatius a l'energia
4.1 Les parts massisses dels tancaments incloent ponts tèrmics tindran una Umlim=0.70W/m2K
No s'actua a les façanes.

4.2 Les obertures de façana i cobertes dels espais habitables disposaran de vidre dobles o solucions que assegurin una U<=3.30 W/m2K
No pertoca perquè no inclou canvis de fusteria.

4.3 Les obertures de façana i cobertes orientades a sud-oest(+-90º) han de tenir un tractament protector exterior o entre els dos vidres que asseguri un factor solar S<=35%.
No pertoca perquè no inclou canvis de fusteria.

4.4 Els edificis que segons els paràmetres de la taula annex 1 superin els 50l/d caldrà que tinguin un sistema que utilitzi energia solar para produir part de la .
No pertoca perquè l'edifici no fa servir aigua calenta.

Art. 5– Paràmetres ambientals als edificis d'habitatges.
No pertoca.

Art. 6– Paràmetres relatius als materials.
No inclou actuacions a la coberta ni a la façana.
Utilització almenys d'un producte obtingut de reciclatge de residus (de la construcció, pneumàtics, residus d'escumes) para subbases, paviments, panells aïllants i d'altres usos. –

ALMENYS UN SISTEMA CONSTRUCTIU COMPLET (PER AL MATEIX ÚS) HAURÀ DE TENIR UN SEGELL DE GARANTIA DE QUALITAT AMBIENTAL DE:
la Generalitat,
etiqueta ecològica de la UE
AENOR mediambiental
Qualsevol etiqueta ecològica tipus I, segons la UNE-EN ISO 14024/2001 o
Tipus III –s/UNEIX 150.025/2005 IN

Totes les pintures i vernissos a fer servir portaran certificat ecològic amb etiqueta reconeguda.

PARÀMETRES D'ECOEFICIÈNCIA RELATIVA ALS RESIDUS.

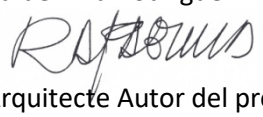
RESERVA D'ESPAI FACILMENT ACCESSIBLE DE 150 DM A l'interior DELS HABITATGES, QUE PERMETI SEPARAR: ENVASOS LLEUGERS, MATÈRIA ORGÀNICA, VIDRE, PAPER I CARTRÓ, REBUIG. En altres edificis reservar segons normativa sectorial.
No escau

S'INCORPORARÀ ALS PROJECTES EXECUTIUS UN PLA DE GESTIÓ DE RESIDUS DE LA CONSTRUCCIÓ.
Veure apartat corresponent de la memòria.

8 – Projecte
En el bàsic s'especificaran les disposicions adoptades per complir aquest decret.
En l'executiu es justificaran les mateixes.
La documentació justificativa d'aquest decret s'incorporarà al llibre de l'edifici, així com les recomanacions dirigides a l'ús i la conservació de l'edifici i de les instal·lacions.

Barcelona, Agost de 2023

Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte Autor del projecte

MN NORMATIVA APLICABLE

Per ser una actuació de rehabilitació parcial en un edifici anterior al CTE i declarada BCIN, només complirà parcialment, en tot el que sigui possible.

Justificació del compliment d'altres reglaments obligatoris no realitzada en el punt anterior i justificació del compliment dels requisits bàsics relatius a la funcionalitat d'acord amb el que s'estableix en la seva normativa específica

LEGISLACIÓ ESPECÍFICA

Tots i cadascun dels elements que componen el present projecte d'execució hauran de complir, tan al final com durant el transcurs de la seva realització, les diverses normatives generals que l'afecten; molt especialment les normatives de Protecció del Patrimoni Arquitectònic i altres normes de la Presidència del Govern, el Ministeri de Cultura, Ministeri de Foment i la Generalitat de Catalunya, d'obligat compliment i, en particular, les relatives a Seguretat i Salut en la Construcció.

OBRA COMPLERTA

Aquest projecte, en tot allò a què ell es refereix, comprèn una obra completa capaç de prestar servei segons l'Art. 109.2 del RD Legislatiu 3/2011, de 14 de novembre pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei de Contractes del Sector Públic (LCSP), així com 125 i 127 del REGLAMENT GENERAL DE LA LLEI DE CONTRACTES DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES. Reial decret 716/2019, de 5 de desembre, pel qual es modifiquen el Reial decret 773/2015, de 28 d'agost, pel qual es modifiquen determinats preceptes del Reglament General de la Llei de Contractes de les administracions públiques, aprovat pel Reial decret 1098/2001, de 12 d'octubre

Per tant, és necessari que incloguin tots i cadascun dels elements imprescindibles per al seu correcte funcionament i el desenvolupament complet de la funció que li correspon en l'obra.

El Plec de Prescripcions Tècniques es regirà pel Plec de condicions Tècniques de la Direcció General d'Arquitectura -1960 (Ordre del M.O. 4/06/1973) en tot allò que no quedi completament definit pel Plec particular de condicions que forma part d'aquest projecte.

Normativa tècnica general de l'edificació

D'acord amb l'article 1º A) Un, del Decret 462/1971 d'11 de març, en la redacció del present projecte s'han observat les normes vigents aplicables sobre construcció".

Especialment:

R.D. Legislativo 3/2011, de 14 de noviembre por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley de Contratos del Sector Público (LCSP).

RD 716/2019, de 5 de desembre, pel qual es modifiquen el Reial decret 773/2015, de 28 d'agost, pel qual es modifiquen determinats preceptes del Reglament General de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques, aprovat pel Reial decret 1098/2001, de 12 d'octubre

RD 1627/1997 de 24 d'octubre pel qual s'estableixen disposicions mínimes de Seguretat i de Salut en les obres de construcció (BOE 25/10/1997).

RD 604/2006, de 19 de maig, que modifica l'RD 1627/1997.

Llei del Patrimoni Històric Espanyol. Llei 16/1985 del 25 de juny de 1985 (BOE núm. 155 de 29 de juny de 1985).

Llei del Patrimoni Cultural Català, 9/1993 de 9 de setembre (DOGC núm. 1807, d'11 d'octubre de 1993; correcció d'errors en el DOGC núm. 1825, de 24 de novembre de 1993).

RD 314/2006, de 17 de març, pel qual s'aprova el Codi Tècnic de l'Edificació (CTE).

RD 1371/2007, de 19 d'octubre, pel qual s'aprova el document bàsic «DB-HR Protecció enfront del soroll» del CTE.
RD 732/2019 de 20 de desembre (BOE 27/12/2019) pel qual es modifica el “Codi Tècnic de l'Edificació”
RD 450/2022, de 14 de juny de 2022 (BOE 15/06/2022) pel qual es modifica el “Codi Tècnic de l'Edificació”
RD 1247/2008, de 18 de juliol, pel qual s'aprova la Instrucció de formigó estructural, EHE 2008, En vigor des del 1/12/2008. Deroga l'EHE98.
Reglament Electrotècnic de Baixa Tensió (RD 842/2002).
Norma Sismorresistente NCSR-02 (R. D. 997/2002).
Instrucció per a la Recepció de Ciments RC-16 (RD 256/2016 de 10 de juny).
Inst. per a Projecte i Execució de Forjats Unidireccionals EFHE (RD 642/2002)
Llei 38/1999, de 5 de novembre, d'Ordenació de l'Edificació (LOE).
RD 2187/1978, pel qual s'aprova el Reglament de Disciplina Urbanística.
Llei 8/2013 de 26 de juny de Rehabilitació, Regeneració i Renovació urbana.
Legislació d'àmbit autonòmic.

Planejament urbanístic municipal: Pla General d'Ordenació Urbanística. (Aprovat per la CUB 22/5/1985).

El tècnic redactor declara que el Projecte compleix les Ordenances Municipals i altres disposicions específiques de la Comunitat Autònoma en matèria d'urbanisme i, si s’escau, de protecció del Patrimoni Historicoartístic, així com la normativa de prevenció contra incendis i la referent a Espectacles Públics i Activitats Recreatives d'aplicació en aquest àmbit.

A més són aplicables les següents normes:

Normativa tècnica general d'Edificació

Nota:

Color negre: legislació d'àmbit estatal

Color granat: legislació d'àmbit autonòmic

Color blau: legislació d'àmbit municipal

Aspectes generals

Ley de Ordenación de la Edificación, LOE

Ley 38/1999 (BOE: 06/11/99) i les seves posteriors modificacions

Código Técnico de la Edificación, CTE

RD 314/2006, de 17 de març de 2006 (BOE 28/03/2006), modificat per RD 1371/2007 (BOE 23/10/2007) i per RD 1675/2008 (BOE 18/10/2008), i les seves correccions d'errades (BOE 20/12/2007 i 25/01/2008)
Orden VIV 984/2009 (BOE 23/4/2009), i la seva correcció d'errades (BOE 23/09/2009)
RD 173/2010 pel qual es modifica el Codi Tècnic de l'Edificació, en matèria d'accessibilitat i no discriminació a persones amb discapacitat (BOE 11/03/2010)
Ley 8/2013 (BOE 27/6/2013)
Orden FOM/ 1635/2013, d'actualització del DB HE (BOE 12/09/2013) amb correcció d'errades (BOE 08/11/2013)
Orden FOM/588/2017, pel la qual es modifica el DB HE i el DB HS (BOE 23/06/2017)
RD 732/2019, de 20 de desembre de 2019, pel que es modifica el Codi Tècnic de l'Edificació (BOE 27/12/2019).
RD 450/2022, de 14 de juny de 2022, pel que es modifica el Codi Tècnic de l'Edificació (BOE 15/06/2022)

Reglamento Europeo de Productos de Construcción *(marcatge CE dels productes, equips i sistemes)*

Reglamento (UE) 305/2011, i les seves posteriors modificacions

Normas para la redacción de proyectos y dirección de obras de edificación

D 462/1971 (BOE: 24/3/71) i la seva posterior modificació

Normas sobre el libro de Ordenes y asistencias en obras de edificación

O 9/6/1971 (BOE: 17/6/71) i les seves posteriors modificacions

Certificado final de dirección de obras

D 462/1971 (BOE: 24/3/71) i la seva posterior modificació

REQUISITS BÀSICS DE QUALITAT DE L'EDIFICACIÓ

Ús de l'edifici

Habitatge

Llei de l'habitatge

Llei 18/2007 (DOGC: 9/1/2008) i correcció errades (DOGC 7/2/2008) i les seves posteriors modificacions

Condicions mínimes d'habitabilitat dels habitatges i la cèdula d'habitabilitat

D 141/2012 (DOGC 2/11/2012) i la seva posterior modificació

Acreditació de determinats requisits prèviament a l'inici de la construcció dels habitatges

D 282/91 (DOGC:15/01/92)

Altres usos

Segons reglamentacions específiques

Accessibilitat

Condiciones básicas de accesibilidad y no discriminación de las personas con discapacidad para el acceso y utilización de los espacios públicos urbanizados y edificaciones

RD 505/2007 (BOE 113 de l'11/5/2007) i la seva posterior modificació

CTE Part I Exigències bàsiques de seguretat d'utilització i accessibilitat, SUA

CTE DB Document Bàsic SUA Seguretat d'utilització i accessibilitat

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Llei d'accessibilitat

Llei 13/2014 (DOGC 4/11/2014) i la seva posterior modificació

Codi d'accessibilitat de Catalunya, de desplegament de la Llei 20/91

D 135/95 (DOGC 24/3/95) i les seves posteriors modificacions

Seguretat estructural

CTE Part I Exigències bàsiques de Seguretat Estructural, SE

CTE DB SE Document Bàsic Seguretat Estructural, Bases de càlcul

CTE DB SE AE Document Bàsic Accions a l'edificació

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Seguretat en cas d'incendi

CTE Part I Exigències bàsiques de seguretat en cas d'incendi, SI

CTE DB SI Document Bàsic Seguretat en cas d'Incendi

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Reglamento de seguridad en caso de incendios en establecimientos industriales, RSCIEI

RD 2267/2004, (BOE: 17/12/2004) i les seves posteriors modificacions

Prevenció i seguretat en matèria d'incendis en establiments, activitats, infraestructures i edificis.

Llei 3/2010 del 18 de febrer (DOGC: 10.03.10) i les seves posteriors modificacions

Instruccions tècniques complementàries, SPs (DOGC 25/10/2012)

Ordenança Municipal de protecció en cas d'incendi de Barcelona, OMCPI 2008 (només per projectes a Barcelona)

Seguretat d'utilització i accessibilitat

CTE Part I Exigències bàsiques de seguretat d'utilització i accessibilitat, SUA

CTE DB SUA Document Bàsic Seguretat d'Utilització i Accessibilitat

- **SUA-1 Seguretat enfront al risc de caigudes**
- **SUA-2 Seguretat enfront al risc d'impacte o enganxades**
- **SUA-3 Seguretat enfront al risc "d'aprisionament"**
- **SUA-5 Seguretat enfront al risc causat per situacions d'alta ocupació**
- **SUA-6 Seguretat enfront al risc d'ofegament**
- **SUA-7 Seguretat enfront al risc causat per vehicles en moviment**
- **SUA-8 Seguretat enfront al risc causat pel llamp**
- **SUA-9 Accessibilitat**

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Salubritat

CTE Part I Exigències bàsiques d'Habitabilitat Salubritat, HS

CTE DB HS Document Bàsic Salubritat

- **HS 1 Protecció enfront de la humitat**
- **HS 2 Recollida i evacuació de residus**
- **HS 3 Qualitat de l'aire interior**
- **HS 4 Subministrament d'aigua**
- **HS 5 Evacuació d'aigües**
- **HS 6 Protecció contra l'exposició al radó**

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis

D 21/2006 (DOGC: 16/02/2006) I D 111/2009 (DOGC:16/7/2009)

Protecció enfront del soroll

CTE Part I Exigències bàsiques d'Habitabilitat Protecció davant del soroll, HR

CTE DB HR Document Bàsic Protecció davant del soroll

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Ley del ruido

Ley 37/2003 (BOE 276, 18.11.2003) i la seva posterior modificació

Zonificación acústica, objetivos de calidad y emisiones acústicas

RD 1367/2007 (BOE 23/10/2007) i la seva posterior modificació

Llei de protecció contra la contaminació acústica

Llei 16/2002 (DOGC 3675, 11.07.2002) i la seva posterior modificació

Reglament de la Llei 16/2002 de protecció contra la contaminació acústica

Decret 176/2009 (DOGC 5506, 16.11.2009) i les seves posteriors modificacions

Es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis

D 21/2006 (DOGC: 16/02/2006) i D 111/2009 (DOGC:16/7/2009)

Ordenances municipals

Estalvi d'energia

CTE Part I Exigències bàsiques d'estalvi d'energia, HE

CTE DB HE Document Bàsic Estalvi d'Energia

- **HE-0 Limitació del consum energètic**
- **HE-1 Condicions per al control de la demanda energètica**
- **HE-2 Condicions de les instal·lacions tèrmiques**
- **HE-3 Condicions de les instal·lacions d'il·luminació**
- **HE-4 Contribució mínima d'energia renovable per cobrir la demanda d'ACS**
- **HE-5 Generació mínima d'energia elèctrica**

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

Es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis

D 21/2006 (DOGC: 16/02/2006) i D 111/2009 (DOGC:16/7/2009)

NORMATIVA DELS SISTEMES CONSTRUCTIUS DE L'EDIFICI

Sistemes estructurals

CTE DB SE Document Bàsic Seguretat Estructural, Bases de càlcul

CTE DB SE AE Document Bàsic Accions a l'edificació

CTE DB SE C Document Bàsic Fonaments

CTE DB SE A Document Bàsic Acer

CTE DB SE M Document Bàsic Fusta

CTE DB SE F Document Bàsic Fàbrica

CTE DB SI 6 Resistència al foc de l'estructura i Annexes C, D, E, F

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

NCSE-02 Norma de Construcción Sismorresistente. Parte general y edificación

RD 997/2002, de 27 de setembre (BOE: 11/10/02)

CE Codi Estructural

RD 470/2021, de 29 de juny, pel qual s'aprova el Codi Estructural

NRE-AEOR-93 Norma reglamentària d'edificació sobre accions en l'edificació en les obres de rehabilitació estructural dels sostres d'edificis d'habitatges

O 18/1/94 (DOGC: 28/1/94)

Sistemes constructius

CTE DB HS 1 Protecció enfront de la humitat

CTE DB HS 6 Protecció contra l'exposició al radó

CTE DB HR Protecció davant del soroll

CTE DB HE 1 Condicions per al control de la demanda energètica

CTE DB SE AE Accions en l'edificació

CTE DB SE F Fàbrica i altres

CTE DB SI Seguretat en cas d'Incendi, SI 1 i SI 2, Annex F

CTE DB SUA Seguretat d'Utilització i Accessibilitat, SUA 1 i SUA 2

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

Codi d'accessibilitat de Catalunya, de desplegament de la Llei 20/91

D 135/95 (DOGC: 24/3/95) i les seves posteriors modificacions.

Es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis

D 21/2006 (DOGC: 16/02/2006) i D 111/2009 (DOGC:16/7/2009)

Instal·lacions d'ascensors

CTE DB SUA 9 Seguretat d'utilització i accessibilitat *(ascensor accessible)*
RD 173/2010 (BOE 11.03.2010)

Codi d'Accessibilitat de Catalunya, de desplegament de la Llei 20/91 *(ascensor adaptat i practicable)*
D 135/95 (DOGC 24/3/95) i les seves posteriors modificacions

CTE DB SI 4 Seguretat en cas d'incendi. Instal·lacions de protecció en cas d'incendi *(ascensor d'emergència)*
RD 173/2010 (BOE 11.03.2010)

Requisitos esenciales de seguridad para la comercialización de ascensores y componentes de seguridad de ascensores
RD 203/2016 (BOE: 25/5/2016)

Reglamento de aparatos de elevación y su manutención. Instrucciones Técnicas Complementarias
RD 2291/85 (BOE: 11/12/85) i les seves posteriors modificacions

Instrucción Técnica Complementaria AEM 1 "Ascensores" del Reglamento de aparatos de elevación y manutención,
RD 88/2013 (BOE 22/2/2013) i les seves posteriors modificacions

Prescripciones para el incremento de la seguridad del parque de ascensores existentes
RD 57/2005 (BOE: 4/2/2005) i la seva posterior modificació

Normes per a la comercialització i posada en servei de les màquines
RD 1644/08 de 10 d'octubre (BOE 11.10.08) i la seva posterior modificació

Se autoriza la instalación de ascensores sin cuarto de máquinas
Resolución 3/4/97 (BOE: 23/4/97) i la seva posterior modificació

Se autoriza la instalación de ascensores con máquinas en foso
Resolución 10/09/98 (BOE: 25/9/98)

S'aprova el procediment administratiu per a la posada en servei de noves instal·lacions d'ascensors en edificis existents sense espai lliure de seguretat o refugi en els extrems del recorregut
Instrucció 8/05 (DGEMSI 07/07/2005)

Aplicació a Catalunya del Reial Decret 88/2013, de 8 de febrer, pel qual s'aprova la Instrucció tècnica complementària AEM 1 "Ascensors" del Reglament d'aparells d'elevació i manutenció, aprovat pel RD 2291/1985, de 8 de novembre
Ordre EMO/254/2013 (DOGC 23/10/2013)

Instal·lacions de recollida i evacuació de residus

CTE DB HS 2 Recollida i evacuació de residus
RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Ordenances municipals

Instal·lacions d'aigua

CTE DB HS 4 Subministrament d'aigua

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Criterios sanitarios del agua de consumo humano

RD 140/2003 (BOE 21/02/2003) i les seves posteriors modificacions

Criterios higiénico-sanitarios para la prevención y control de la legionelosis

RD 865/2003 (BOE 18/07/2003) i la seva posterior modificació

Reglamento d'equips a pressió. Instruccions tècniques complementàries

RD 809/2021, de 21 de setembre (BOE 11/10/2021)

Es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis

D 21/2006 (DOGC 16/02/2006) I D111/2009 (DOGC:16/7/2009)

Condicions higienicosanitàries per a la prevenció i el control de la legionel·losi

D 352/2004 (DOGC 29/07/2004)

Mesures de foment per a l'estalvi d'aigua en determinats edificis i habitatges (d'aplicació obligatòria als edificis destinats a serveis públics de la Generalitat de Catalunya, així com en els habitatges finançats amb ajuts atorgats o gestionats per la Generalitat de Catalunya)

D 202/98 (DOGC 06/08/98)

Ordenances municipals

Instal·lacions d'aigua calenta sanitària

CTE DB HS 4 Subministrament d'aigua

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

CTE DB HE 4 Contribució mínima d'energia renovable per cobrir la demanda d'ACS

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

RITE Reglamento de Instalaciones Térmicas en los Edificios

RD 1027/2007 (BOE: 29/8/2007) i les seves posteriors modificacions

Criterios higiénico-sanitarios para la prevención y control de la legionelosis

RD 865/2003 (BOE 18/07/2003) i la seva posterior modificació

Es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis

D 21/2006 (DOGC 16/02/2006) I D111/2009 (DOGC:16/7/2009)

Instal·lacions d'evacuació

CTE DB HS 5 Evacuació d'aigües

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Es regula l'adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència en els edificis

D 21/2006 (DOGC 16/02/2006) I D111/2009 (DOGC16/7/2009)

Ordenances municipals

Instal·lacions de protecció contra el radó

CTE DB HS 6 Protecció contra l'exposició al radó

RD 732/2019, de 20 de desembre de 2019, pel qual es modifica el Codi Tècnic de l'Edificació (BOE 27/12/2019).

Instal·lacions tèrmiques

CTE DB HE 2 Condicions de les instal·lacions tèrmiques (remet al RITE)

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

RITE Reglamento de Instalaciones Térmicas en los Edificios

RD 1027/2007 (BOE: 29/8/2007) i les seves posteriors i modificacions

Requisitos de diseño ecológico aplicables als productes relacionados con la energia

RD 187/2011 (BOE: 3/3/2011)

Criterios higiénico-sanitarios para la prevención y control de la legionelosis

RD 865/2003 (BOE 18/07/2003) i la seva posterior modificació

Reglamento de equipos a presión. Instrucciones técnicas complementarias

RD 809/2021, de 21 de setembre (BOE 11/10/2021)

Condicions higienicosanitàries per a la prevenció i el control de la legionel·losi

D 352/2004 (DOGC 29/07/2004)

Ordenances municipals

Instal·lacions de ventilació

CTE DB HS 3 Qualitat de l'aire interior

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

RITE Reglamento de Instalaciones Térmicas en los Edificios

RD 1027/2007 (BOE: 29/8/2007 i les seves posteriors i modificacions

CTE DB SI 3.7 Control de fums

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

Reglamento de seguridad en caso de incendios en establecimientos industriales, RSCIEI

RD 2267/2004, (BOE: 17/12/2004) i les seves posteriors modificacions

Ordenances municipals

Instal·lacions de combustibles

Gas natural i GLP

Reglamento técnico de distribución y utilización de combustibles gaseosos y sus instrucciones técnicas complementarias.

ITC-ICG 03 Instalaciones de almacenamiento de gases licuados del petróleo (GLP) en depósitos fijos

ITC-ICG 06 Instalaciones de almacenamiento de gases licuados del petróleo (GLP) para uso propio

ITC-ICG 07 Instalaciones receptoras de combustibles gaseosos

RD 919/2006 (BOE: 4/9/2006) i les seves posteriors modificacions

Reglamento general del servicio público de gases combustibles

D 2913/1973 (BOE: 21/11/73) i les seves posteriors modificacions, derogat en tot allò que contradiguin o s'oposin al que es disposa al "Reglamento técnico de distribución y utilización de combustibles gaseosos y sus instrucciones técnicas complementarias", aprovat pel RD 919/2006

Reglamento de redes y acometidas de combustibles gaseosos e instrucciones

O 18/11/74 (BOE: 6/12/74) i les seves posteriors modificacions, derogat en tot allò que contradiguin o s'oposin al que es disposa al "Reglamento técnico de distribución y utilización de combustibles gaseosos y sus instrucciones técnicas complementarias", aprovat pel RD 919/2006

Gas-oil

Instrucción Técnica Complementaria MI-IP-03 "Instalaciones Petrolíferas para uso propio"

RD 1523/1999 (BOE: 22/10/1999) i la seva posterior modificació

RD 1427/1997 (BOE: 23/10/1997) i les seves posteriors modificacions

Instal·lacions d'electricitat

REBT Reglamento electrotécnico para baja tensión. Instrucciones Técnicas Complementarias

RD 842/2002 (BOE 18/09/02) i les seves posteriors modificacions

Instrucción Técnica complementaria (ITC) BT 52 "Instalaciones con fines especiales. Infraestructura para la recarga de vehículos eléctricos", del Reglamento electrotécnico de baja tensión, y se modifican otras instrucciones técnicas complementarias del mismo.

RD 1053/2014 (BOE 31/12/2014) i la seva posterior modificació

CTE DB HE-5 Generació mínima d'energia elèctrica

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

Actividades de transporte, distribución, comercialización, suministro y procedimientos de autorización de instalaciones de energía eléctrica

RD 1955/2000 (BOE: 27/12/2000) i les seves posteriors modificacions. Obligació de centre de transformació, distàncies línies elèctriques

Reglamento de condiciones técnicas y garantías de seguridad en líneas eléctricas de alta tensión y sus instrucciones técnicas complementarias, ITC-LAT 01 a 09

RD 223/2008 (BOE: 19/3/2008) i les seves posteriors modificacions

Reglamento sobre condiciones técnicas y garantías de seguridad en centrales eléctricas y centros de transformación

RD 337/2014 (BOE: 9/6/2014) i les seves posteriors modificacions

Normas sobre ventilación y acceso de ciertos centros de transformación

Resolució 19/6/1984 (BOE: 26/6/84)

Conexión a red de instalaciones de producción de energía eléctrica de pequeña potencia

RD 1699/2011 (BOE: 8/12/2011) i les seves posteriors modificacions

Procediment administratiu aplicable a les instal·lacions solars fotovoltaiques connectades a la xarxa elèctrica

D 352/2001, de 18 de setembre (DOGC 02.01.02)

Normes Tècniques particulars de FECSA-ENDESA relatives a les instal·lacions de xarxa i a les instal·lacions d'enllaç

Resolució ECF/4548/2006 (DOGC 22/2/2007)

Especificacions particulars i projectes tipus d'Endesa Distribució Eléctrica, SLU.

Resolució de 5 de desembre de 2018 de la Direcció General d'Energia i Mines (BOE: 28/12/2018)

Procediment a seguir en les inspeccions a realitzar pels organismes de control que afecten a les instal·lacions en ús no inscrites al Registre d'instal·lacions tècniques de seguretat industrial de Catalunya (RITSIC)

Instrucció 1/2015, de 12 de març de la Direcció General d'Energia i Mines

Certificat sobre compliment de les distàncies reglamentàries d'obres i construccions a línies elèctriques

Resolució 4/11/1988 (DOGC 30/11/1988)

Condicions i procediment a seguir per fer modificacions en instal·lacions d'enllaç elèctriques de baixa tensió

Instrucció 3/2014, de 20 de març, de la Direcció General d'Energia i Mines

Vehicle elèctric

Instrucción Técnica complementaria (ITC) BT 52 "Instalaciones con fines especiales. Infraestructura para la recarga de vehículos eléctricos", del Reglamento electrotécnico de baja tensión, y se modifican otras instrucciones técnicas complementarias del mismo.

RD 1053/2014 (BOE 31/12/2014) i la seva posterior modificació

Instal·lacions fotovoltaiques

REBT Reglamento electrotécnico para baja tensión. Instrucciones Técnicas Complementarias

RD 842/2002 (BOE 18/09/02) i les seves posteriors modificacions

Condicions administratives, tècniques i econòmiques de l'autoconsum d'energia elèctrica

RD 244/2019 d'autoconsum (BOE 06/04/2019) i les seves posteriors modificacions

Ordenances municipals

Instal·lacions d'il·luminació

CTE DB HE-3 Condicions de les instal·lacions d'il·luminació

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

CTE DB SUA-4 Seguretat enfront al risc causat per il·luminació inadequada

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

REBT ITC-28 Instal·lacions en locals de pública concurrència

RD 842/2002 (BOE 18/09/02) i les seves posteriors modificacions

Llei d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn

Llei 6/2001 (DOGC 12/6/2001) i les seves posteriors modificacions

Instal·lacions de telecomunicacions

Infraestructuras comunes en los edificios para el acceso a los servicios de telecomunicación

RD Ley 1/98 de 27 de febrero (BOE: 28/02/98) i les seves posteriors modificacions

Reglamento regulador de las infraestructuras comunes de telecomunicaciones para el acceso a los servicios de telecomunicación en el interior de las edificaciones

RD 346/2011 (BOE 1/04/2011) i les seves posteriors modificacions

Orden ITC/1644/2011, por la que se desarrolla el reglamento regulador de las infraestructuras comunes de telecomunicaciones para el acceso a los servicios de telecomunicación en el interior de las edificaciones, aprobado por el RD 346/2011

ITC/1644/2011, de 10 de juny. (BOE 16/6/2011) i les seves posteriors modificacions

Procedimiento a seguir en las instalaciones colectivas de recepción de televisión en el proceso de su adecuación para la recepción de TDT y se modifican determinados aspectos administrativos y técnicos de las infraestructuras comunes de telecomunicación en el interior de los edificios

Ordre ITC/1077/2006 (BOE: 13/4/2006)

Instal·lacions de protecció contra incendis

RIPCI Reglamento de Instalaciones de Protección Contra Incendios

RD 513/2017 (BOE 12/6/2017) i les seves posteriors modificacions

CTE DB SI 4 Instal·lacions de protecció en cas d'incendi

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

Reglamento de seguridad en caso de incendios en establecimientos industriales, RSCIEI

RD 2267/2004, (BOE: 17/12/2004) i les seves posteriors modificacions

Instal·lacions de protecció al llamp

CTE DB SUA-8 i Annex B Seguretat enfront al risc causat per l'acció del llamp

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

Certificació energètica dels edificis

Procedimiento Básico para la certificación energética de los edificios

Real Decreto 390/2021 (BOE 02/06/2021)

Control de qualitat

Marc general

Código Técnico de la Edificación, CTE

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions.

CE Código Estructural. Capítulo 5. Bases generales para la gestión de la calidad de las estructuras

RD 470/2021, de 29 de juny (BOE 10/08/2021)

Control de qualitat en l'edificació d'habitatges

D 375/1988 (DOGC: 28/12/88) i les seves posteriors modificacions

Normatives de productes, equips i sistemes (no exhaustiu)

Disposiciones para la libre circulación de los productos de construcción

Reglamento (UE) 305/2011 (DOUE: 04/04/2011) i les seves posteriors modificacions

Clasificación de los productos de construcción y de los elementos constructivos en función de sus propiedades de reacción y de resistencia frente al fuego

RD 842/2013 (BOE: 23/11/2013)

UC-85 recomanacions sobre l'ús de cendres volants en el formigó

O 12/4/1985 (DOGC: 3/5/85)

RC-16 Instrucción para la recepción de cementos

RD 256/2016 (BOE: 25/6/2016)

Criteris d'utilització en l'obra pública de determinats productes utilitzats en l'edificació

R 22/6/1998 (DOGC 3/8/98)

Gestió de residus de construcció i enderrocs

Regulador de la producción y gestión de los residuos de construcción y demolición

RD 105/2008, d'1 de febrer (BOE 13/02/2008)

Programa de Prevención y Gestión de Residus y Recursos de Catalunya (PRECAT 20)

RD 210/2018, del 6 d'abril (BOE 16/4/2018) i les seves posteriors modificacions

Residuos y suelos contaminados para una economía circular

Llei 7/2022, de 8 d'abril (BOE 09/04/2022)

Normas generales de valorización de materiales naturales excavados para su utilización en operaciones de relleno y obras distintas a aquellas en las que se generaron

Orden APM/1007/2017, de 10 d'octubre (BOE 21/10/2017)

Text refós de la Llei reguladora dels residus

Decret Legislatiu 1/2009, de 21 de juliol (DOGC 28/7/2009) i les seves posteriors modificacions

Programa de gestió de residus de la construcció de Catalunya (PROGROC), es regula la producció i gestió de residus de la construcció i demolició, i el cànon sobre la deposició controlada dels residus de la construcció.

D 89/2010, 26 juliol, (DOGC 6/07/2010) i les seves posteriors modificacions

Llibre de l'edifici

Ley de Ordenación de la Edificación, LOE

Llei 38/1999 (BOE 06/11/99) i les seves posteriors modificacions

Código Técnico de la Edificación, CTE

RD 314/2006 (BOE 28/03/2006) i les seves posteriors modificacions

Llibre de l'edifici per a edificis d'habitatge

D 67/2015 (DOGC 7/8/2015)

MA ANNEXOS A LA MEMÒRIA

MA I - ANNEX A LA MEMÒRIA ADMINISTRATIVA

PROJECTE TÈCNIC D'OBRA DE RECUPERACIÓ I POSADA EN VALOR DEL CASTELL D'ORÍS: Camí d'accés, capella i celler.
Codi 22/X/331502

1.- ESPECIFICACIÓ D'OBRA COMPLETA.

El present projecte es refereix a una obra completa d'acord amb el preceptuat en l'Art. 13.3 de la Llei de Contractes del Sector Públic (LCSP LLEI 9/2017, DE 8 DE NOVEMBRE), així com 125 i 127 del Reglament General de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques.
El present projecte es refereix a una obra completa d'acord amb el preceptuat en la Llei de Contractes del Sector Públic. (LCSP) ja que conté tots els elements per a completar un edifici llest per al seu ús immediat en la zona que es restaura.

2.- CLASSIFICACIÓ DEL TIPUS D'OBRA.

D'acord amb l'Article 232 de la LCSP LLEI 9/2017, DE 8 DE NOVEMBRE, les obres a realitzar, a conseqüència del natural ús i de les circumstàncies que concorren cal classificar-les com: a) PRIMER ESTABLIMENT, REFORMA, RESTAURACIÓ O REHABILITACIÓ i necessàries per a esmenar el menyscapte produït en l'immoble.

3.- CLASSIFICACIÓ DEL CONTRACTISTA.

D'acord amb l'especificat en els arts. 77-79 de la LCSP LLEI 9/2017, DE 8 DE NOVEMBRE, l'art. 43, de la Llei 14/2013 (Última modificació: 29 de juliol de 2015) de suport als emprenedors i la seva internacionalització i arts. 25, 26 I 133 del Reglament General de la Llei de Contractes de les Administracions Públiques (RD 773/2015, de 28 d'agost) la classificació del Contractista en aquest cas (projectes inferior a 150.000,00 euros (SENSE IVA), no cal classificació.

4- FORMA D'ADJUDICACIÓ DELS CONTRACTES D'OBRES.

D'acord amb el preceptuat en els Arts. 131 I 156-159 de la LCSP LLEI 9/2017, DE 8 DE NOVEMBRE, es proposa com a forma d'adjudicació PROCEDIMENT OBERT PER CONCURS.

5- PLA D'OBRA, PROGRAMA DE TREBALL, TERMINI D'EXECUCIÓ.

A fi d'emplenar el Artº. 233.e) de la Llei de Contractes del Sector Públic (LCSP LLEI 9/2017, DE 8 DE NOVEMBRE), es fixa un termini global per a l'execució de les obres de QUATRE mesos (4). Es presentarà un programa d'obres valorat i signat (Diagrama de barres).

Barcelona, agost 2023
Fdo. Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte autor del projecte -

6- TERMINI DE GARANTIA.
S'estableix un termini de garantia d'UN ANY d'acord amb el preceptuat en el Artº. 210.3 de la LCSP LLEI 9/2017, DE 8 DE NOVEMBRE.

7- ART. 144 DEL REGLAMENT GENERAL DE CONTRACTACIÓ DE L'ESTAT.
D'acord amb l'especificat en el referit article, el Contractista estarà obligat a presentar: UN PROGRAMA DE TREBALL, en el termini d'un mes excepte causa justificada, des de la notificació de l'autorització per a iniciar les obres.

8- REVISIÓ DE PREUS.
La revisió serà aplicable a tenor del preceptuat en la Llei de Contractes del Sector Públic (LCSP LLEI 9/2017, DE 8 DE NOVEMBRE) arts. 103-105 i en els art. 104 del R.G.L.C.A.P. hauran de portar clàusula de revisió de preus, tots aquells contractes que s'executin a partir d'UN ANY de la seva adjudicació i s'hagi realitzat el 20% del cost total d'aquest.
* No és d'aplicació a causa del termini d'execució.

9.- NORMES D'OBLIGAT COMPLIMENT.
"D'acord amb l'article 1r A) Un, del Decret 462/1971 d'11 de març, en la redacció del present projecte s'han observat les normes vigents aplicables sobre construcció".

A més, en la redacció del present projecte i en l'execució de les obres a les quals aquest es refereix, es consideren com a Normes d'obligat compliment les que puguin ser aplicable a les diferents unitats d'obra que vinguin dictades per la Presidència del Govern, Ministeri de l'Habitatge, després d'Obres Públiques. Transports i Medi Ambient, i avui de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana així com la Normativa vigent en matèria d'Higiene i Seguretat en el Treball, el CTE a més de les quals sobre aquesta matèria hagi apuntat el Parlament de la Generalitat de Catalunya, al coneixement del qual i estricte compliment estarà obligat el Contractista executor de les obres.

Barcelona, agost 2023

Fdo. Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte autor del projecte -

MA II - PRESSUPOST PER A CONEIXEMENT DE L'ADMINISTRACIÓ D'ACORD AMB L'ARTICLE 127.1 DEL REGLAMENT DE LA L.C.A.P. RD 1098/2001. De 12 d'octubre .

En aquest cas el pressupost per a coneixement de l'Administració és igual al pressupost de les obres ja que les despeses corresponents a l'estudi i elaboració del projecte no procedeixen del pressupost de les mateixes i no hi ha expropiacions necessàries ni restabliment de serveis, ni drets reals ni servituds afectades.

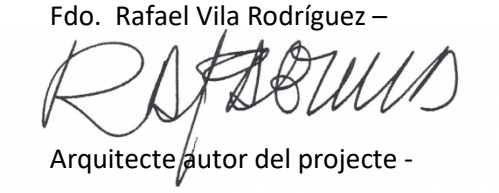
01	**PEM**	**105.284,92**
13,00%	**DESPESES GENERALS**	**13.687,04**
6,00%	**BENEFICI INDUSTRIAL**	**6.317,10**
		125.289,05
21,00%	**IVA**	**26.310,70**
	PBL	**151.599,76**

El present pressupost d'execució material puja la quantitat de: CENT VINT-I-CINC MIL DOS-CENTS VUITANTA-NOU EUROS AMB CINC CÈNTIMS (125.289,05 €)

El present pressupost base de licitació puja la quantitat de: CENT CINQUANTA MIL CINC-CENTS NORANTA-NOU EUROS AMB SETANTA-SIS CÈNTIMS (151.599,76 €)

Barcelona, 4 de febrer de 2024

Fdo. Rafael Vila Rodríguez –

Arquitecte autor del projecte -

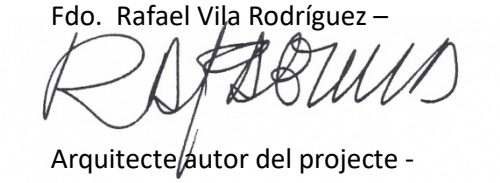
MA III PROGRAMA D'OBRA, PROGRAMA DE TREBALL, TERMINI D'EXECUCIÓ

A fi d'emplenar el Artº. 233.1.e de la LCSP i Art. 132 del Reglament L:C.A:P. (RD 1098/2001. De 12 d'octubre), es fixa un termini global per a l'execució de les obres de 4 mesos. S'acompanya un programa d'obres valorat i signat (Diagrama de barres)

El mateix recull els terminis en què hauran de ser executades les diferents parts fonamentals en què es descompon l'obra i les previsions financeres, determinant-se els imports que correspondrà abonar durant cadascun d'ells.

Barcelona, agost 2023

Fdo. Rafael Vila Rodríguez –

Arquitecte autor del projecte -

PROJECTE TÈCNIC D'OBRA DE RECUPERACIÓ I POSADA EN VALOR DEL CASTELL D'ORÍS: Camí d'accés, capella i celler.
Codi 22/X/331502

	CAPITULOS	TOTAL	MES 1	MES 2	MES 3	MES 4
01.01	**OBRA**	**105.284,92**				
01.10	**IMPLANTACIÓ**	**8.078,55**	8.078,55			
01.20	**TRACTAMENT ESPAI VISITES**	**6.806,02**	1.701,51	1.701,51	1.361,20	2.041,81
01.40	**CAMÍ**	**5.888,77**	3.533,26			2.355,51
01.41	**TRAU MURALLA**	**6.719,22**		6.719,22		
01.42	**FAÇANA CELLER**	**14.717,22**		7.358,61	7.358,61	
01.43	**ACCÉS AL CELLER**	**29.563,10**	7.390,78	14.781,55	5.912,62	1.478,16
01.44	**MURS CAPELLA**	**13.770,37**	4.590,12	6.885,19	2.295,06	
01.44	**TANQUES I BARANES**	**9.685,60**			4.842,80	4.842,80
01.51	**MUR EST**	**5.011,99**			2.506,00	2.506,00
01.52	**FINESTRALS**	**508,34**				508,34
01.50	GESTIÓN DE RESIDUOS	**2.549,34**	1.274,67	382,40	382,40	509,87
01.60	SEGURETAT I SALUT	**1.986,40**	993,20	397,28	297,96	297,96
	Total PEM mensual		**27.562,09**	**38.225,75**	**24.956,65**	**14.540,43**
	Total PEM a origen	**105.284,92**	**27.562,09**	**65.787,84**	**90.744,49**	**105.284,92**
	13% Beneficio Industrial s/PEM mensual	13.687,04	3.583,07	4.969,35	3.244,36	1.890,26
	6% Beneficio Industrial s/PEM mensual	6.317,10	1.653,73	2.293,55	1.497,40	872,43
	Total PEC s/PEM mensual	125.289,06	32.798,89	45.488,65	29.698,43	17.303,12
	21% IVA s/PEM mensual	26.310,70	6.887,77	9.552,62	6.236,67	3.633,66
	Total PBL mensual		**39.686,65**	**55.041,26**	**35.935,08**	**20.936,77**
	Total PBL a origen	**151.599,76**	39.686,65	94.727,91	130.662,99	151.599,76

Barcelona, 5 de febrer de 2024

Fdo. Rafael Vila Rodríguez – Arquitecto autor del proyecto-

MA IV JUSTIFICACIÓ DE CÀLCUL D'ESTRUCTURA

S'acompanya

JUSTIFICACIÓ CÀLCUL SUPORTS ACER CORTEN

Sobre carga viento				
qe=qb*ce*cp				
qb	0,52	kN/m2		
ce Zona II	2,10	Tabla 3.4		
cp	0,80	Tabla 3.5		
qe	0,87	kN/m2		
coef. maj.	1,50			
qe servei	1,31			
Longitud carga	a m	0,95		
qe		1,24	kN/m2	
Alçària xapa	h=l	1,30	m	
Moment	p*l*l/2	1,05	kN*m	
par de moment				
braç del par	m	0,39		
força	kN	2,70		
qb	0,52	kN/m2		
ce Zona II	2,10	Tabla 3.4		
cp	0,80	Tabla 3.5		
qe	0,87	kN/m2		
coef. maj.	1,50			
qe servei	1,31			
Longitud carga	a m	0,78		
qe		1,02	kN/m2	
qe/ml		1,02	kN/m	
Alçària xapa	h=l	1,00	m	
Arriostramiento a				
voladizo	c	0,13		
vano	l	0,88		
c/l		0,14		
c/l				
K c/l	0,10	5,50		
K c/l	0,20	4,67		
K c/l		5,03		
Moment	K*P*l2/EI	0,51	kN*m	
RA	(P/2)(1+(c/l))	0,58	kN	
RB	(P/2)(1-(c/l))	0,44	kN	
		1,02	kN	
Rasante en vertical		0,44	kN	
rasante en triangulo		0,58	kN	
Descomposición				
rasante	0,50	0,29	kN	
tracción	0,87	0,51	kN	
peso propio				
placa	ancho	0,25		
	l	0,60		
	l/2	0,30		
	grueso	0,01		
	densidad	78,50		

	peso	0,05		
	riostra	0,02		
tracción resultante		0,44		
Densidad mampostería		18,00	kN	
volumen a levantar		0,02	m3	
ancho		0,28	0,02	
largo		0,28		
alto		0,30		
Viento empujando hacia exterior chapa				
pared corten				
	pletina vertic	0,06		
	chapa	0,24		
	placa	0,05		
	compresión	0,35		
	tracción	0,51		
tracción resultante		0,15		
Densidad mampostería		18,00	kN	
volumen a levantar		0,01	m3	
ancho		0,21	0,01	
largo		0,21		
alto		0,20		
par de moment				
braç del par	m	0,39		
força	kN	1,12		
absi	5,00	1,00		
sur	1,00	1,00		
sur jamba	1,00	1,30		
sur jamba	1,00	1,17		
			Acero corten	
			LE	
			Resistencia media	
			coef. Seguridad	
			Resistencia de cálculo	
Tensión en pletina				
Momento		0,51	kN*m	
momento		5.100,00	k*cm	0,00
platina+ cartela	5*10	0,60	cm	
W		16,52	cm3	16,52
Tensión en pletina		308,79		0,00
Z=y				
B	5,00			
e	0,60			
b	0,60			
b1	4,40			
H	10,00			
(1/2)*(bH2+b1e2)/(bH+b1*e)				
(bH2+b1e2)	16,58			
(bH+b1e)	8,64			

Z=y	0,96			
h1	9,04			
y	0,96			
y2	9,04			
y1	0,36			
W				
By3+b1y13+bh13	447,92			
3(H-y)	27,12			
W	16,52			

Longitud carga m		1,00			Longitud carga m		1,00	
qe		1,31	kN/m2		qe		1,31	kN/m2
Alçària xapa	h=l	0,80	m		Alçària xapa	h=l	0,50	m
Moment	p*l	0,42	kN*m		Moment	p*l	0,16	kN*m
par de moment					par de moment			
braç del par	m	0,39			braç del par	m	0,39	
força	kN	1,08			força	kN	0,42	
Longitud carga m		1,03			Longitud carga m		1,03	
qe		1,34	kN/m2		qe		1,34	kN/m2
qe/ml		1,13	kN/m		qe/ml		0,81	kN/m
Alçària xapa	h=l	0,84	m		Alçària xapa	h=l	0,60	m
Arriostramiento a					Arriostramiento a			
voladizo	c	0,13			voladizo	c	0,13	
vano	l	0,72			vano	l	0,48	
c/l		0,17			c/l		0,26	
K c/l	0,10	5,50			K c/l	0,20	4,67	
K c/l	0,20	4,67			K c/l	0,30	3,75	
K c/l		5,29			K c/l		4,33	
Moment	K*P*l2/EI	0,47	kN*m		Moment	K*P*l2/EI	0,24	kN*m
RA	(P/2)(1+(c/l))	0,66	kN		RA	(P/2)(1+(c/l))	0,51	kN
RB	(P/2)(1-(c/l))	0,47	kN		RB	(P/2)(1-(c/l))	0,30	kN
		1,13	kN				0,81	kN
Rasante en vertical		0,47	kN		Rasante en vertical		0,30	kN
rasante en triangulo		0,66	kN		rasante en triangulo		0,51	kN
Descomposición					Descomposición			
rasante	0,50	0,33	kN		rasante	0,50	0,25	kN
tracción	0,87	0,58	kN		tracción	0,87	0,44	kN
peso propio					peso propio			
placa	ancho	0,25			placa	ancho	0,25	
	l	0,44				l	0,35	
	l/2	0,22				l/2	0,18	
	grueso	0,01				grueso	0,01	
	densidad	78,50				densidad	78,50	

	peso	0,03				peso	0,03	
	riostra	0,02				riostra	0,01	
tracción resultante		0,52			tracción resultante		0,40	
Densidad mampostería		18,00	kN		Densidad mampostería		18,00	kN
volumen a levantar		0,03	m3		volumen a levantar		0,02	m3
ancho		0,31	0,03		ancho		0,27	0,02
largo		0,31			largo		0,27	
alto		0,30			alto		0,30	
Viento empujando hacia exterior chapa					Viento empujando hacia exterior chapa			
pared corten					pared corten			
	pletina vertic	0,06				pletina vertic	0,06	
	chapa	0,27				chapa	0,19	
	placa	0,03				placa	0,03	
	compresión	0,37				compresión	0,28	
	tracción	0,58				tracción	0,44	
tracción resultante		0,21			tracción resultante		0,16	
Densidad mampostería		18,00	kN		Densidad mampostería		18,00	kN
volumen a levantar		0,01	m3		volumen a levantar		0,01	m3
ancho		0,24	0,01		ancho		0,21	0,01
largo		0,24			largo		0,21	
alto		0,20			alto		0,20	
par de moment					par de moment			
braç del par	m	0,39			braç del par	m	0,30	
força	kN	1,22			força	kN	0,81	
					norte	4,00	0,50	
					norte esq	1,00	0,62	
sur	1,00	0,75			sur	2,00	0,45	
sur	1,00	0,78			sur	2,00	60,00	
sur	1,00	0,84						
					norte jamba	1,00	0,56	
					norte jamba	1,00	0,58	
S 355 J2 W+N								
421,00								
530,00								
1,20								
441,67								
Tensión en pletina					Tensión en pletina			
Momento		0,47	kN*m		Momento		0,24	kN*m
momento		4.738,67	k*cm		momento		2.417,69	k*cm
platina+ carte	5*10	0,60	cm		platina+ carte	5*5	0,60	cm
W		16,52	cm3		W		4,27	cm3
Tensión en pletina		286,92			Tensión en pletina		566,71	
Z=y					Z=y			
B	5,00				B	5,00		
e	0,60				e	0,60		
b	0,60				b	0,60		
b1	4,40				b1	4,40		
H	10,00				H	5,00		
(1/2)*(bH2+b1e2)/(bH+b1*e)					(1/2)*(bH2+b1e2)/(bH+b1*e)			
(bH2+b1e2)	16,58				(bH2+b1e2)	16,58		
(bH+b1e)	8,64				(bH+b1e)	5,64		

Z=y	0,96				Z=y	1,47		
h1	9,04				h1	3,53		
y	0,96				y	1,47		
y2	9,04				y2	3,53		
y1	0,36				y1	0,87		
W					W			
By3+b1y13+b	447,92				By3+b1y13+b	45,18		
3(H-y)	27,12				3(H-y)	10,59		
W	16,52				W	4,27		

Límite elástico

	Temperatura					
Espesor	+23 ºC	+200 ºC	+300 ºC	+400 ºC	+500 ºC	+600 ºC
4 mm	421 N/mm^2	350 N/mm^2	330 N/mm^2	300 N/mm^2	253 N/mm^2	195 N/mm^2
5 mm	410 N/mm^2	350 N/mm^2	330 N/mm^2	300	250 N/mm^2	180 N/mm^2
6 mm	397 N/mm^2	347 N/mm^2	328 N/mm^2	280	224 N/mm^2	152 N/mm^2
8 mm	430 N/mm^2	370 N/mm^2	350 N/mm^2	N/mm	300 N/mm^2	200 N/mm^2
MEDIO	414 N/mm^2	354 N/mm^2	334 N/mm^2	N/mm	257 N/mm^2	182 N/mm^2

Resistencia mecánica

	a					
Espesor	+23 ºC	+200 ºC	+300 ºC	+400 ºC	+500 ºC	+600 ºC
4 mm	534 N/mm^2	479 N/mm^2	480 N/mm^2	463 N/mm^2	391 N/mm^2	259 N/mm^2
5 mm	530 N/mm^2	465 N/mm^2	450 N/mm^2	430	383 N/mm^2	240 N/mm^2
6 mm	515 N/mm^2	482 N/mm^2	484 N/mm^2	451	398 N/mm^2	235 N/mm^2
8 mm	540 N/mm^2	460 N/mm^2	440 N/mm^2	N/mm	360 N/mm^2	226 N/mm^2
MEDIO	530 N/mm^2	471 N/mm^2	463 N/mm^2	N/mm	383 N/mm^2	240 N/mm^2

	Longitud carga m		1,03			Longitud carga m		1,03	
	qe		1,34	kN/m2		qe		1,34	kN/m2
	qe/ml		0,60	kN/m		qe/ml		0,23	kN/m
	Alçària xapa	h=l	0,45	m		Alçària xapa	h=l	0,17	m
	Arriostramiento a					Arriostramiento a			
	voladizo	c	0,13			voladizo	c	0,05	
	vano	l	0,33			vano	l	0,12	
	c/l		0,38			c/l		0,42	
	K c/l	0,30	3,75			K c/l	0,40	2,75	
	K c/l	0,40	2,75			K c/l	0,50	1,72	
	K c/l		4,59			K c/l		0,48	
	Moment	K*P*l2/EI	0,14	kN*m		Moment	K*P*l2/EI	0,02	kN*m
	RA	(P/2)(1+(c/l))	0,42	kN		RA	(P/2)(1+(c/l))	0,16	kN
	RB	(P/2)(1-(c/l))	0,19	kN		RB	(P/2)(1-(c/l))	0,07	kN
			0,60	kN				0,23	kN
	Rasante en vertical		0,19	kN		Rasante en vertical		0,07	kN
	rasante en triangulo		0,42	kN		rasante en triangulo		0,16	kN
	Descomposición					Descomposición			
	rasante	0,50	0,21	kN		rasante	0,50	0,08	kN
	tracción	0,87	0,36	kN		tracción	0,87	0,14	kN
	peso propio					peso propio			
	placa	ancho	0,25			placa	ancho	0,15	
		l	0,35				l	0,35	
		l/2	0,18				l/2	0,18	
		grueso	0,01				grueso	0,01	
		densidad	78,50				densidad	78,50	

		peso	0,03				peso	0,02	
		riostra	0,01				riostra	0,00	
	tracción resultante		0,33			tracción resultante		0,12	
	Densidad mampostería		18,00	kN		Densidad mampostería		18,00	kN
	volumen a levantar		0,02	m3		volumen a levantar		0,01	m3
	ancho		0,25	0,02		ancho		0,18	0,01
	largo		0,25			largo		0,18	
	alto		0,30			alto		0,20	
	Viento empujando hacia exterior chapa					Viento empujando hacia exterior chapa			
	pared corten					pared corten			
		pletina vertic	0,06				pletina vertic	0,06	
		chapa	0,14				chapa	0,05	
		placa	0,03				placa	0,02	
		compresión	0,24				compresión	0,13	
		tracción	0,36				tracción	0,14	
	tracción resultante		0,13			tracción resultante		0,01	
	Densidad mampostería		18,00	kN		Densidad mampostería		18,00	kN
	volumen a levantar		0,01	m3		volumen a levantar		0,00	m3
	ancho		0,19	0,01		ancho		0,00	0,00
	largo		0,19			largo		0,00	
	alto		0,20			alto		0,20	
	par de moment					par de moment			
	braç del par	m	0,30			braç del par	m	0,25	
	força	kN	0,45			força	kN	0,08	
	norte	4,00	0,50			norte	2,00	0,17	0,17
	norte esq	1,00	0,62			norte pilar	1,00	0,17	
	sur	2,00	0,45						
	sur	2,00	60,00						
	norte jamba	1,00	0,56						
	norte jamba	1,00	0,58						
	Tensión en pletina								
	Momento		0,14	kN*m					
	momento		1.359,95	k*cm					
	platina+ carte	5*5	0,60	cm	platina	5,00			
	W		4,27		bh2/6	0,30	cm3		
	Tensión en pletina		318,77			4.533,17			
	Z=y								
	B	5,00							
	e	0,60							
	b	0,60							
	b1	4,40							
	H	5,00							
	(1/2)*(bH2+b1e2)/(bH+b1*e)								
	(bH2+b1e2)	16,58							
	(bH+b1e)	5,64							

	Z=y	1,47							
	h1	3,53							
	y	1,47							
	y2	3,53							
	y1	0,87							
	W								
	By3+b1y13+b	45,18							
	3(H-y)	10,59							
	W	4,27							

Apeo trabajo pared este	cm	pp	pav	tab	
Hueco único	280				
TOTAL CARGA	7,5				
Altura muro	0				
Ancho muro a apear	0				
Peso cubierta	0	1,5	0	0	1,5
Peso golfes	0	3	0	0	3
Peso segundo	0	3	0	0	3
Peso primero	0	3	0	0	3
peso rellano	0	3	0	0	3
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Carga	Alto	Ancho	Peso	Total	
Peso propio					
0	0	0	18	0	0
Peso cubierta + 50% por pared de 30	0	2,6	1,5	0	0
Peso golfes	0	2,6	1,5	0	0
Peso segundo	0	2,6	2	0	0
Peso primero	0	2,6	2	0	0
peso rellano	0	2,6	2	0	0
	0	0	0	0	
	0	0	0	0	0
				0,00	kN/m
			1,35	***0,00***	
				0,00	kN/m
Sobrecarga	Alto	Ancho	Peso	Total	
Ancho muro	0	0	0	0	
Peso andamio trabajo	1	1	7,5	7,5	7,5
Peso golfes	0	2,6	2	0	0
Peso segundo	0	2,6	2,5	0	0
Peso primero	0	2,6	2,5	0	0
peso rellano	0	2,6	2,5	0	0
				0	
				0	
				7,50	
			1,5	11,25	kN/m
			TOTAL	**7,50**	kN/m
		TOTAL MAYORADO		**11,25**	kN/m
permanente - 1,35; variable - 1,5					
Viga más larga					
Q sin majorar	7,50	kN			
L	280	cm			
apoyos	30				
L	310	cm			
flecha 1/	1000	1089,9614			
flecha cm	0,31	0,28441374			
E=	2100000				
I	1.385,37	cm4			
separación vigas	1				
I	1.385,37	cm4			
ancho muro	0,00				

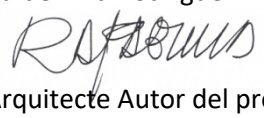
HEB140	360	cm			
Nº perfiles	1				
área	43				
peso	33,7	121,32			
I	1510				
W	216				
h	92				
tw	7				
Qmayorada	11,25				
mf=pl2/8=k*cm	135.141				
fatiga k/cm2	626				
fatiga N/mm2	63				
V cortante k	1.744				
V fatiga N/mm2	27				
Fatiga combinada Von Mises					
√(σ2+3τ2)	**78,19**				
s-275					
fd - N/mm2	**261,90**				

MA V PLA DE GESTIÓ DE RESIDUS

S'acompanya la Fitxa d'aplicació del decret RD 2018 i RD105/08 sobre evaluació dels Residus en la Edificació.

Barcelona, 25 d'agost de 2023

Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte Autor del projecte

ESTUDI DE GESTIÓ DE RESIDUS

Enderroc, Rehabilitació, Ampliació

REAL DECRETO 210/2018, Programa de prevenció i gestió de residus i recursos de Catalunya (PRECAT20)
REAL DECRETO 105/2008 , Regulador de la producció i gestió de residus de construcció i enderroc

tipus
quantitats
codificació

DECRET 89/2010 (derogat parcialment i modificat), pel que s'aprova el Programa de gestió de residus de la construcció de Catalunya (PROGROC), es regula la producció i gestió dels residus de la construcció i demolició, i el cànon sobre la deposició controlada dels residus de la construcció.

DECRET 21/2006 Adopció de criteris ambientals i d'ecoeficiència als edificis

IDENTIFICACIÓ DE L'EDIFICI

Obra:	OBRES D'ADEQUACIÓ DE LA GIROLA PER COL:LOCAR UNES PINTURES		
Situació:	Catedral de Vic		
Municipi :	Vic	**Comarca :**	Barcelona

AVALUACIÓ I CARACTERÍSTIQUES DELS RESIDUS

Materials d'excavació (es considerin o no residus, mesurats sense esponjament)

	Codificació residus LER Ordre MAM/304/2002	Pes	Volum
grava i sorra compacta		0,00	0,00
grava i sorra solta		0,00	0,00
argiles		63,00	30,00
terra vegetal		34,00	20,00
pedraplè		0,00	0,00
terres contaminades	170503	0,00	0,00
altres		102,60	54,00
totals d'excavació		**199,60 t**	**104,00 m³**

Destí de les terres i materials d'excavació

Els materials d'excavació que es reutilitzin a la mateixa obra o en una altra d'autoritzada, no es consideren residu sempre que el seu nou ús pugui ser acreditat. En una mateixa obra poden coexistir terres reutilitzades i terres portades a abocador	no es considera residu: **reutilització**		és residu: **a l'abocador**
	mateixa obra	altra obra	
	-	-	-

Residus d'enderroc

	Codificació residus LER Ordre MAM/304/2002	Pes/m² (tones/m²)	Pes (tones)	Volum aparent/m² (m³/m²)	Volum aparent (m³)
obra de fàbrica	170102	0,542	0,000	0,512	0,000
formigó	170101	0,084	0,000	0,062	0,000
petris	170107	0,052	1,000	0,082	1,000
metalls	170407	0,004	0,000	0,001	0,000
fustes	170201	0,023	0,000	0,066	0,000
vidre	170202	0,001	0,000	0,004	0,000
plàstics	170203	0,004	0,000	0,004	0,000
guixos	170802	0,027	0,000	0,004	0,000
betums	170302	0,009	0,000	0,001	0,000
fibrociment	170605	0,010	0,000	0,018	0,000
definir altres:		-	0,000	-	0,000
altre material 1		0,000	0,000	0,000	0,000
altre material 2		0,000	0,000	0,000	0,000
totals d'enderroc		0,7556	**1,00 t**	0,7544	**1,00 m³**

Residus de construcció

	Codificació res Ordre MAM/304/2	Pes/m² (tones/m²)	Pes (tones)	Volum aparent/m² (m³/m²)	Volum aparent (m³)
sobrants d'execució		0,0500	5,8058	0,0896	6,0549
obra de fàbrica	170102	0,0150	2,4765	0,0407	2,7513
formigó	170101	0,0320	2,4650	0,0261	1,7610
petris	170107	0,0020	0,5313	0,0118	0,7977
guixos	170802	0,0039	0,2655	0,0097	0,6571
altres		0,0010	0,0676	0,0013	0,0879
embalatges		0,0380	0,2884	0,0285	1,9286
fustes	170201	0,0285	0,0816	0,0045	0,3042
plàstics	170203	0,0061	0,1068	0,0104	0,6997
paper i cartró	170904	0,0030	0,0561	0,0119	0,8031
metalls	170407	0,0004	0,0439	0,0018	0,1217
totals de construcció			**6,09 t**		**7,98 m³**

INVENTARI DE RESIDUS PERILLOSOS.

Dins l'obra s'han detectat aquests residus perillosos, els quals es separaran i gestionaran per separat per evitar que contaminin altres residus

Materials de construcció que contenen amiant	-	altres	especificar	-
Residus que contenen hidrocarburs	-		especificar	-
Residus que contenen PCB	-		especificar	-

2 / 6 RESIDUS Enderroc,Rehabilitació i Ampliació Oficina Consultora Tècnica. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya mod-05/2018 (Font: "Guia d'aplicació del Decret 201/1994 - Programa LIFE- ITEC")

MINIMITZACIÓ

PROJECTE. durant l'elaboració del projecte s'han près les següents mesures per tal de minimitzar els residus

1.- S'ha previst reutilitzar en obra parts dels materials que es retiren	-
2.- S'han optimitzat les seccions resistents de pilars, jàsseres, parets, fonaments, etc.	-
3.- L'adequació de l'edifici al terreny, genera un equilibri de moviments de terres	-
4.- El sistema constructiu és industrialitzat i prefabricat, es munta en obra sense generar gairebé residus	-
5.-	-
6.-	-

OBRA. a l'obra es duran a terme les accions següents

1.- Emmagatzematge adient de materials i productes	-
2.- Conservació de materials i productes dins el seu embalatge original fins al moment de la seva utilització	-
3.- Els materials granulars (graves, sorres, etc.) es dipositaran en contenidors rígids o sobre superfícies dures	-
4.-	-
5.-	-
6.-	-

ELEMENTS DE CONSTRUCCIÓ REUTILITZABLES

fusta en bigues reutilitzables	0,00 t		0,00 m^3
fusta en llates, tarimes, parquets reutilitzables o reciclables	0,00 t		0,00 m^3
acer en perfils reutilitzables	0,00 t		0,00 m^3
altres :	0,00 t		0,00 m^3
Total d'elements reutilitzables	0,00 t		**0,00 m^3**

GESTIÓ (obra)

Terres

Excavació / Mov. terres	Volum m^3 (+20%)	Reutilització (m^3) a la mateixa obra	Reutilització (m^3) a altra autoritzada	Terres per a l'abocador volum aparent (m^3)
grava i sorra compacta	0,0	0,00	0,00	0,00
grava i sorra solta	0,0	0,00	0,00	0,00
argiles	36,0	0,00	0,00	36,00
terra vegetal	24,0	0,00	0,00	24,00
pedraplé	0,0	0,00	0,00	0,00
altres	64,8	0,00	0,00	64,80
terres contaminades	0,0			0,00
Total	**124,8**	**0,00**	**0,00**	**124,80**

SEPARACIÓ DE RESIDUS A OBRA. Cal separar individualitzadament en les fraccions seguents si la generació per cadascú d'ells a l'obra supera les quantitats que segueixen

R.D. 105/2008	tones	Projecte	cal separar	tipus de residu
Formigó	**80**	**2,46**	**no**	**inert**
Maons, teules i ceràmics	**40**	**2,48**	**no**	**inert**
Metalls	**2**	**0,04**	**no**	**no especial**
Fusta	**1**	**0,08**	**no**	**no especial**
Vidres	**1**	**0,00**	**no**	**no especial**
Plàstics	**0,50**	**0,06**	**no**	**no especial**
Paper i cartró	**0,50**	**0,06**	**no**	**no especial**
Especials*	**inapreciable**	**inapreciable**	**si**	**especial**

* Dins els residus especials hi ha inclosos els envasos que contenen restes de matèries perilloses, vernissos, pintures, disolvents, desencofrants, etc... i els materials que hagin estat contaminats per aquests. Tot i ser difícilment quantificables, estan presents a l'obra i es separaran i tractaran a part de la resta de residus

Malgrat no ser obligada per tots els tipus de residus, s'han previst operacions de destria i recollida selectiva dels residus a l'obra en contenidors o espais reservats pels següents residus

		R.D. 105/2008	projecte*
Inerts	Contenidor per Formigó	**no**	**no**
	Contenidor per Ceràmics (maons,teules...)	**no**	**si**
No especials	Contenidor per Metalls	**no**	**si**
	Contenidor per Fustes	**no**	**si**
	Contenidor per Plàstics	**no**	**si**
	Contenidor per Vidre	**no**	**si**
	Contenidor per Paper i cartró	**no**	**si**
	Contenidor per Guixos i altres no especials	**no**	**si**
Especials	Perillosos (un contenidor per cada tipus de residu especial)	**si**	**si**

* A la cel·la **projecte** apareixen per defecte les dades del R.D. 105/2008. Es permet la posibilitat d'incrementar les fraccions que se separen, per poder-ne millorar la gestió, però **en cap cas es permet no separar si el R.D. ho obliga.**

3 / 6 RESIDUS Enderroc,Rehabilitació i Ampliació Oficina Consultora Tècnica. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. mod-05/2018 (Font: "Guia d'aplicació del Decret 201/1994 - Programa LIFE- ITEC")

GESTIÓ (fora obra) els residus es gestionaran fora d'obra a:

Degut a la manca d'espai, les operacions de separació de residus les realitzarà fora de l'obra un gestor autoritzat	-
Instal·lacions de reciclatge i/o valorització	-
Dipòsit autoritzat de terres,enderrocs i runes de la construcció	-

Tipus de residu i Nom, adreça i codi de gestor del residu

tipus de residu	gestor	adreça	codi del gestor
De obra	RESTAURACIONS AMBIENTALS	Pedrera de San Antonio	E-848,04
residu 2	CATALANES	Carrt. C-17 Km 51 Seva	

PRESSUPOST

S'ha considerat pel càlcul del pressupost estimatiu :	Costos*	
Les previsions de separació de l'apartat de **gestió** i :	Classificació a obra: entre **12-16 €/m³**	**16,58**
Un esponjament mig de tot tipus de residu del 35%	Transport: entre 5-8 **€/m³** (mínim 100 €)	**21,59**
La distància mitjana a l'abocador : 15 Km	Abocador: runa neta (separada): entre **4-10 €/m³**	**14,51**
Els residus especials i perillosos en bidons de 200 l.	Abocador: runa bruta (barrejat): entre **15-25 €/m³**	**15,00**
Contenidors de 5 m³ per a cada tipus de residu	Especials**: **num. transports** a 200 €/ transport	**34**
Lloguer de contenidors inclòs en el preu	Gestor terres: entre **5-15 €/m³**	**5,00**
La gestió de terres inclou la seva caracterització***	Gestor terres contaminades: entre **70-90 €/m³**	**70,00**

* Els preus recollits per l'OCT s'han obtingut dels abocadors i valoritzadors de Catalunya, que han subministrat dades (2008-2009)

** Malgrat ser de difícil quantificació, sempre hi haurà residus especials a obra, per tant sempre caldrà una previsió de **nombre de transports** per la seva correcta gestió
*** La caracterització de terres o de qualsevol residu, permet saber amb exactitut quins elements contaminants o no, i amb quines proporcions hi són presents (dins el cost s'ha previst una caracterització, independentment del volum de terres. Cost de cada caracterització 1.000 euros)

RESIDU Excavació	Volum m³ (+20%)	Classificació 16,58 €/m³	Transport 21,59 €/m³	Valoritzador / Abocador 5,00 €/m³	 70,00 €/m³
Terres	124,80	4728,26	2694,43	1124,32	
Terres contaminades	0,00	-	-		0,00
				runa neta	runa bruta
Construcció	m³ (+35%)			14,51 €/m³	15,00 €/m³
Formigó	2,38	-	51,33	-	35,66
Maons i ceràmics	3,71	61,58	80,19	53,89	-
Petris barrejats	2,43	-	52,40	-	36,40
Metalls	0,16	2,72	3,55	2,38	-
Fusta	0,41	6,81	8,87	5,96	-
Vidres	0,00	0,00	-	0,00	-
Plàstics	0,94	15,66	20,39	13,71	-
Paper i cartró	1,08	17,98	23,41	15,73	-
Guixos i no especials	1,01	16,67	21,71	14,59	-
Altres	0,00	0,00	-	-	-
Perillosos Especials	0,00	0,00			0,00
	12,13	121,43	2.956,27	1.230,59	72,06

Elements Auxiliars

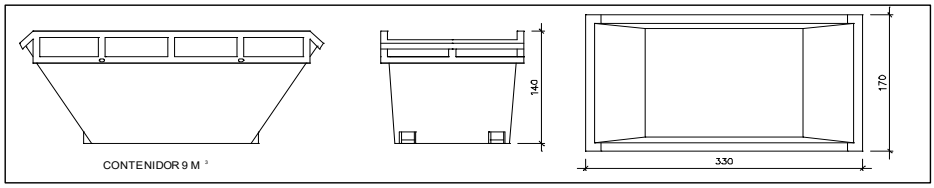
Casetes d'emmagatzematge	0,00
Compactadores	0,00
Matxucadora de petris	0,00
Altres tipus de contenidors (per contenir líquids, beurades de formigó, etc.)	0,00
	0,00
	0,00

El pressupost estimatiu de la gestió de residus és de : 4.380,35 €

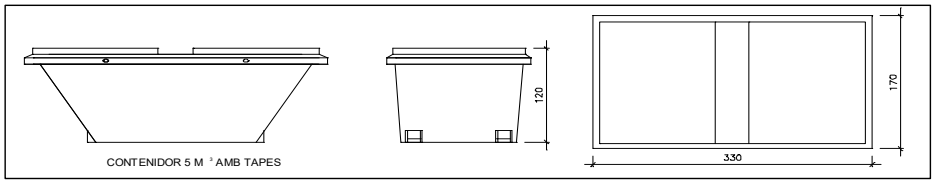
El volum dels residus és de : **136,93 m³**

El pressupost de la gestió de residus és de :	**870,59**	**euros**

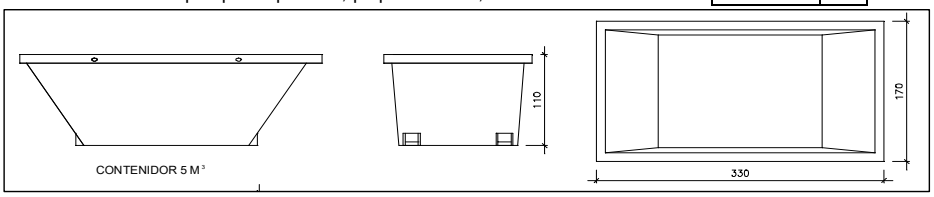
DOCUMENTACIÓ GRÀFICA. INSTAL.LACIONS PREVISTES : TIPUS I DIMENSIONS DE CONTENIDORS DE RESIDUS PER OBRES

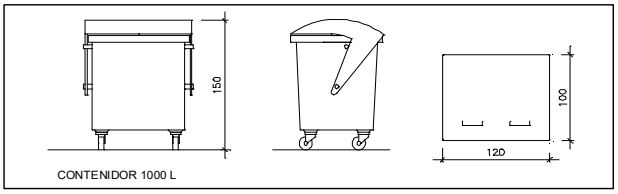
Contenidor 9 m^3. Apte per a formigó, ceràmics, petris i fusta | unitats | -

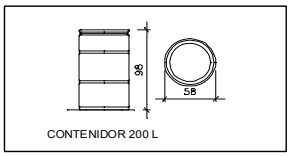
Contenidor 5 m^3. Apte per a plàstics, paper i cartró, metalls i fusta | unitats | -

Contenidor 5 m^3. Apte per a formigó, ceràmics, petris, fusta i metalls | unitats | -

Contenidor 1000 L. Apte per a paper i cartró, plàstics | unitats | -

Bidó 200 L.Apte per a residus especials | unitats | -

El **Reial Decret 105/2008**, estableix que cal facilitar plànols de les instal·lacions previstes per a emmagatzematge, maneig, separació i altres operacions de gestió dels residus dins l'obra, si s'escau.

Donada la tipologia del projecte i per tal de no duplicar informació, aquests plànols d'instal·lacions previstes són a:

Estudi de Seguretat i Salut	-
Annex 1 d'aquest Estudi de Gestió de Residus	-

Posteriorment aquests plànols poden ser objecte d'adaptació a les característiques particulars de l'obra i els seus sistemes d'execució, previ acord de la direcció facultativa.

A més dels elements descrits, tal i com consta al pressupost, a l'obra hi haurà altres instal·lacions com :

Casetes d'emmagatzematge	-
Compactadores	-
Matxucadora de petris	-
Altres tipus de contenidors (per contenir liquids, beurades de formigó, etc..)	-
	-
	-

4 / 6 RESIDUS Enderroc, Rehabilitació i Ampliació Oficina Consultora Tècnica. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya. mod-05/2018 (Font: "Guia d'aplicació del Decret 201/1994 - Programa LIFE- ITEC")

Les operacions destinades a la tria, classificació, transport i disposició dels residus generats a obra, s'ajustaran al que determina el Pla de Gestió de Residus elaborat per el Contractista, aprovat per la Direcció Facultativa i acceptat per la Propietat.
Aquest Pla ha estat elaborat en base a l'Estudi de Gestió de Residus, que s'inclou al projecte.
Si degut a modificacions en l'execució de l'obra o d'altres, cal fer modificacions a la gestió en obra dels residus, aquestes modificacions es documentaran per escrit i seran aprovades si s'escau per la Direcció Facultativa i se'n donarà comunicació per a la seva acceptació a la Propietat.

5 / 6 RESIDUS Enderroc, Rehabilitació i Ampliació Oficina Consultora Tècnica. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya mod-05/2018 (Font: "Guia d'aplicació del Decret 201/1994 - Programa LIFE- ITEC")

IMPORT A DIPOSITAR DAVANT DEL GESTOR DE RESIDUS COM A GARANTIA DE LA GESTIÓ DE RESIDUS

DIPÒSIT SEGONS REAL DECRETO 210/2018

Per les característiques del projecte, de com s'executarà l'obra i donades les operacions de minimització abans descrites, el càlcul inicial de generació de residus, a efectes del càlcul del dipòsit, s'estima que es podrà reduir en un percentatge del:

	Previsió inicial de l'Estudi	% de reducció per minimització	Previsió final de l'Estudi
Total excavació (tones)	199,60 T		**239,52 T**
Total construcció i enderroc (tones)	7,09 T	0,00 %	**7,09 T**

Càlcul del dipòsit			
Residus d'excavació */ **	0 T	11 euros/T	0,00 euros
Residus de construcció i enderroc **	0 T	11 euros/T	0,00 euros
		PES TOTAL DELS RESIDUS	**0,0 Tones**
		Total dipòsit ***	**150,00 euros**

* Es recorda que les **terres i pedres d'excavació que es reutilitzin** en la mateixa obra o en una altra d'autoritzada **no es consireren residu** i per tant **NO** s'han d'incloure en el càlcul del dipòsit.

**Trasvassar les dades dels totals d' excavació i construcció de la Previssió final de L'Estudi (apartat superior)

***Dipòsit mínim 150€

6 / 6 RESIDUS Enderroc.Rehabilitació i Ampliació Oficina Consultora Tècnica. Col·legi d'Arquitectes de Catalunya mod-05/2018 (Font: "Guia d'aplicació del Decret 201/1994 - Programa LIFE- ITEC")

PLEC DE PRESCRIPCIONS TÈCNIQUES PARTICULARS DE L'ESTUDI DE GESTIÓ DE RESIDUS.

El contingut d'aquest Plec de Prescripcions Tècniques Particulars se cenyeix al definit per l'article 233.c) del LCSP llei 9/2017, de 8 de novembre i per l'article 68 del RGLCAP.

Aquest Plec es redacta per a aquest projecte i en tot el que en el mateix no es precisa es remet al Plec de condicions Tècniques de la Direcció General d'Arquitectura de 1960 i les seves modificacions posteriors.

Objecte d'aquest document

El plec de condicions tècniques reuneix totes les normes a seguir per a la realització de la gestió de residus de què és objecte el present projecte tècnic de les Projecte tècnic de l'obra DE RECUPERACIÓ I POSADA EN VALOR DEL CASTELL D'ORÍS: Camí d'accés, capella i celler. Codi 22/X/331502, excepte en aquells punts en què es pugui oposar a qualsevol altre plec administratiu i tècnic inclòs en el contracte d'obres.

Obligacions agents intervinents

• A més de les obligacions previstes en la normativa aplicable, la persona física o jurídica que executi l'obra estarà obligada a presentar a la propietat de la mateixa un pla que reflecteixi com durà a terme les obligacions que li incumbeixin en relació amb els residus de construcció i demolició que es vagin a produir en l'obra. El pla, una vegada aprovat per la direcció facultativa, i acceptat per la propietat, passarà a formar part dels documents contractuals de l'obra.

• El productor de residus (promotor) haurà d'obtenir del posseïdor (contractista) la documentació acreditativa que els residus de construcció i demolició produïts en l'obra han estat gestionats en la mateixa o lliurats a una instal·lació de valorització o d'eliminació per al seu tractament per gestor de residus autoritzat, en els termes regulats en la normativa i, especialment, en el pla o en les seves modificacions. Aquesta documentació serà conservada durant cinc anys.

• En les obres d'edificació subjectes a llicència urbanística la legislació autonòmica podrà imposar al promotor (productor de residus) l'obligació de constituir una fiança, o garantia financera equivalent, que asseguri el compliment dels requisits establerts en aquesta llicència en relació amb els residus de construcció i demolició de l'obra, l'import de la qual es basarà en el capítol específic de gestió de residus del pressupost de l'obra.

• Tots els treballadors intervinents en obra han d'estar formats i informats sobre el procediment de gestió de residus en obra que els afecta, especialment d'aquells aspectes relacionats amb els residus perillosos.

Gestió de Residus

• Segons requereix la normativa, es prohibeix el dipòsit en abocador de residus de construcció i demolició que no hagin estat sotmesos a alguna operació de tractament previ.

• El posseïdor dels residus estarà obligat, mentre es trobin en el seu poder, a mantenir-los en condicions adequades d'higiene i seguretat, així com a evitar la mescla de fraccions ja seleccionades que impedeixi o dificulti la seva posterior valorització o eliminació.

• S'ha d'assegurar en la contractació de la gestió dels residus, que el destí final o l'intermedi són centres amb l'autorització autonòmica de l'organisme competent en la matèria. S'ha de contractar només transportistes o gestors autoritzats per aquests organismes i inscrits en els registres corresponents.

• Per al cas dels residus amb amiant es compliran els preceptes dictats pel RD 396/2006 sobre la manipulació de l'amiant i els seus derivats.

• Les terres que puguin tenir un ús posterior per a jardineria o recuperació de sòls degradats, seran retirades i emmagatzemades durant el menor temps possible, en condicions d'altura no superior a 2 metres.

• El dipòsit temporal dels residus es realitzarà en contenidors adequats a la naturalesa i al risc dels residus generats.

• Dins del programa de seguiment del Pla de Gestió de Residus es realitzaran reunions periòdiques a les quals assistiran contractistes, subcontractistes, direcció facultativa i qualsevol altre agent afectat. En les mateixes s'avaluarà el compliment dels objectius previstos, el grau d'aplicació del Pla i la documentació generada per a la justificació d'aquest.

• S'haurà d'assegurar en la contractació de la gestió dels RCDs, que el destí final (Planta de Reciclatge, Abocador, Pedrera, Incineradora, Centre de Reciclatge de Plàstics/Fusta...) siguin centres autoritzats. Així mateix s'haurà de contractar només transportistes o gestors autoritzats i inscrits en els registres corresponents. Es realitzarà un estricte control documental, de manera que els transportistes i gestors de RCDs hauran d'aportar els vals de cada retirada i lliurament en destí final.

Separació

• El dipòsit temporal dels residus valoritzables que es realitzi en contenidors o en apilaments, s'ha de senyalitzar i segregar de la resta de residus d'una manera adequada.
• Els contenidors o envasos que emmagatzemin residus hauran de senyalitzar-se correctament, indicant el tipus de residu, la perillositat, i les dades del posseïdor.
• El responsable de l'obra al qual presta servei un contenidor de residus adoptarà les mesures necessàries per a evitar el dipòsit de residus aliens a aquesta. Igualment, haurà d'impedir la mescla de residus valoritzables amb aquells que no ho són.
• El posseïdor dels residus establirà els mitjans humans, tècnics i procediments de separació que es dedicaran a cada tipus de residu generat.
• Els contenidors dels residus hauran d'estar pintats en colors que destaquin i comptar amb una banda de material reflector. En els mateixos haurà de figurar, en forma visible i llegible, la següent informació del titular del contenidor: raó social, CIF, telèfon i número d'inscripció en el Registre de Transportistes de Residus.
• Quan s'utilitzin sacs industrials i altres elements de contenció o recipients, es dotaran de sistemes (adhesius, plaques, etcètera) que detallin la següent informació del titular del sac: raó social, CIF, telèfon i número d'inscripció en el Registre de Transportistes o Gestors de Residus.
• Els residus generats en les casetes d'obra produïts en tasques d'oficina, vestuaris, menjadors, etc. tindran la consideració de Residus Sòlids Urbans i es gestionaran com a tals segons estipuli la normativa reguladora d'aquests residus en la ubicació de l'obra.

Documentació

• El lliurament dels residus de construcció i demolició a un gestor per part del posseïdor haurà de constar en document fefaent, en el qual consti, almenys, la identificació del posseïdor i del productor, l'obra de procedència i, si s'escau, el número de llicència de l'obra, la quantitat, expressada en tones o en metres cúbics, o en totes dues unitats quan sigui possible, el tipus de residus lliurats, codificats conformement a la llista europea de residus publicada per Ordre MAM/304/2002, de 8 de febrer i la identificació del gestor de les operacions de destí.

• El posseïdor dels residus estarà obligat a lliurar al productor els certificats i altra documentació acreditativa de la gestió dels residus a què es fa referència en el Reial decret 105/2008 que regula la producció i gestió dels residus de construcció i de demolició.

• El posseïdor de residus disposarà de documents d'acceptació dels residus realitzats pel gestor al qual se li vagi a lliurar el residu.

• El gestor de residus ha d'estendre al posseïdor un certificat acreditatiu de la gestió dels residus rebuts, especificant la identificació del posseïdor i del productor, l'obra de procedència i, si s'escau, el número de llicència de l'obra, la quantitat, expressada en tones o en metres cúbics, o en totes dues unitats quan sigui possible, i el tipus de residus lliurats, codificats conformement a la llista europea de residus publicada per Ordre MAM/304/2002.

• Quan el gestor al qual el posseïdor lliuri els residus de construcció i demolició efectuï únicament operacions de recollida, emmagatzematge, transferència o transport, en el document de lliurament haurà de figurar també el gestor de valorització o d'eliminació ulterior al qual es destinen els residus.

• Segons exigeix la normativa, per al trasllat de residus perillosos s'haurà de remetre notificació a l'òrgan competent de la comunitat autònoma en matèria mediambiental amb almenys deu dies d'antelació a la data de trasllat. Si el trasllat dels residus afecta a més d'una província, aquesta notificació es realitzarà al Ministeri de MITMA

Medi Ambient.

• Per al transport dels residus perillosos es completarà el Document de Control i Seguiment. Aquest document es troba en l'òrgan competent en matèria mediambiental de la comunitat autònoma.

• El posseïdor de residus facilitarà al productor acreditació fefaent i documental que deixi constància del destí final dels residus reutilitzats. Per a això es lliurarà certificat amb documentació gràfica.

Normativa

• Real Decreto 833/1988, de 20 de julio, por el que se aprueba, el Reglamento para la ejecución de la Ley 20/1986, Básica de Residuos Tóxicos y Peligrosos.

• Real Decreto 952/1997, que modifica el Reglamento para la ejecución de la ley 20/1986 básica de Residuos Tóxicos y Peligrosos, aprobado mediante Real Decreto 833/1998.

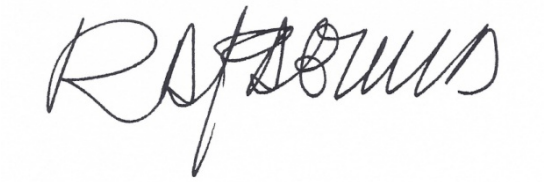
• REAL DECRETO 1481/2001, de 27 de diciembre, por el que se regula la eliminación de residuos mediante depósito en vertedero.

• REAL DECRETO 105/2008, de 1 de febrero, por el que se regula la producción y gestión de los residuos de construcción y demolición.

- Residuos y suelos contaminados Ley 22/2011 , de 28 de julio (BOE 29/7/2011). Última modificación, de 20-12-2012, en vigor desde 21-12-2012.
- Operaciones de valorización y eliminación de residuos y la lista europea de residuos - O MAM/304/2002, de 8 febrero (BOE 16/3/2002)
- Texto refundido de la Ley reguladora de los residuos Decreto Legislativo 1/2009, de 21 de julio (DOGC 28/7/2009)

- Programa de gestión de residuos de la construcción de Cataluña (PROGROC), Se regula la producción y gestión de residuos de la construcción y demolición, y el canon sobre la deposición controlada de los residuos de la construcción. D 89/2010, 26 julio, (DOGC 6/07/2010)

Barcelona, 25 d'agost de 2023
RAFAEL VILA RODRÍGUEZ

Arquitecte Autor del proyecte

MA VI PLA DE CONTROL DE QUALITAT.

PROJECTE TÈCNIC D'OBRA DE RECUPERACIÓ I POSADA EN VALOR DEL CASTELL D'ORÍS: Camí d'accés, capella i celler. Codi 22/X/331502

El control i seguiment de la qualitat del que es executarà en obra es troba regulat a través del Plec de condicions del present projecte.
Pel que es refereix al Pla de control de qualitat que cita l'Annex de la Part I del CTE, a l'apartat corresponent de la Memòria, podrà ser elaborat, atenent a les prescripcions d'aplicació vigent, a les característiques del projecte i a l'estipulat en el Plec de condicions d'aquest, pel Projectista, pel Director d'obra o pel Director D'EXECUCIÓ. En aquest últim cas es realitzarà, a més, seguint les indicacions del Director d'Obra.
En el seu contingut regiran les següents prescripcions generals:

1. Quant a la recepció en obra:

El control de recepció abastarà assajos de comprovació sobre aquells productes als quals així se'ls exigeixi en la reglamentació vigent, en el document de projecte o per la Direcció facultativa. Aquest control s'efectuarà sobre el mostreig del producte, sotmetent-se a criteris d'acceptació i rebuig, i adoptant-se en conseqüència les decisions determinades en el Pla o, en defecte d'això, per la Direcció facultativa.
El Director D'EXECUCIÓ de l'obra cursarà instruccions al constructor perquè aporti certificats de qualitat, el marcat CE per a productes, equips i sistemes que s'incorporin a l'obra.

2. Quant al control de qualitat en l'execució:

D'aquells elements que formin part de l'estructura, fonamentació i contenció, s'haurà de comptar amb el vistiplau de l'arquitecte Director d'Obra, a qui haurà de ser posat en coneixement qualsevol resultat anòmal per adoptar les mesures pertinents per a la seva correcció.

En concret, per a:

2.1 El formigó estructural

Es durà a terme segons control estadístic, havent-se de presentar la seva planificació previ al començament de l'obra.

2.2 L'acer per a formigó armat

Es durà a terme segons control a nivell normal, havent-se de presentar la seva planificació previ al començament de l'obra.

2.3 Altres materials

Caldrà fer controls d'extracció d'ancoratges de línies de vida i d'altres suports abans de la seva utilització com elements de seguretat i/o estructurals.
No obstant això, el Director de l'Execució de l'obra establirà, de conformitat amb el Director de l'Obra, la relació d'assajos i l'abast del control precís.

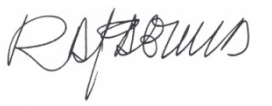
3. Quant al control de recepció de l'obra acabada:

Es realitzaran les proves de servei prescrites per la legislació aplicable, programades en el Pla de control, i especificades en el Plec de condicions, així com aquelles ordenades per la Direcció facultativa.

De l'acreditació del control de recepció en obra, del control de qualitat i del control de recepció de l'obra acabada, es deixarà constància en la documentació final de l'obra.

Barcelona, 25 d'agost de 2023

Rafael Vila Rodríguez

.

Arquitecte Autor del projecte

CONTINGUT DEL PLA DE CONTROL. TIPUS DE CONTROL.

El contingut del Pla de Control segons el CTE és el següent:

1.- Prescripcions sobre els materials. (CONTROL DE RECEPCIÓ EN OBRA)
Característiques tècniques que han de reunir els productes, equips i sistemes que s'utilitzin en les obres, així com els condicionants del seu subministrament, recepció i conservació, emmagatzematge i manipulació, les garanties de qualitat i el control de recepció que s'hagi de realitzar incloent el mostreig del producte, els assaigs a realitzar, els criteris d'acceptació i rebuig, i les accions a adoptar i els criteris d'ús, conservació i manteniment.

2.- Prescripcions quant a l'execució per unitats d'obra. (CONTROL D'EXECUCIÓ)
Característiques tècniques de cada unitat d'obra indicant el seu procés d'execució, normes d'aplicació, condicions que han de complir-se abans de la seva realització, toleràncies admissibles, condicions d'acabat, conservació i manteniment, control d'execució, assaigs i proves, garanties de qualitat, criteris d'acceptació i rebuig.

3.- Prescripcions sobre verificacions en l'edifici acabat. (CONTROL DE L'OBRA ACABADA)
S'indicaran les verificacions i proves de servei que s'hagin de fer per comprovar les prestacions finals de l'edifici.

Així doncs, podem dir que el Pla de Control de Materials i Execució d'obra ha de generar diversos tipus de controls, que són els següents:

Pels materials.
A1.- INSPECCIONS: Controls de recepció en obra de productes, equips i sistemes.
Tenen per objecte comprovar que les característiques tècniques dels productes, equips i sistemes subministrats satisfan el que s'exigeix en projecte.

Es faran a partir de:

- ✓ El control de la documentació dels subministraments, que com a mínim contindrà els següents documents:
- ✓ Documents d'origen, full de subministrament i etiquetat.
- ✓ Certificat de garantia del fabricant
- ✓ Documents de conformitat o autoritzacions administratives, inclòs el marcat CE.
- ✓ El control mitjançant distintius de qualitat o avaluacions tècniques d'idoneïtat.

A2. ASSAIGS: Comprovació de característiques de materials segons el que estableix la reglamentació vigent. S'efectuarà d'acord amb els criteris establerts en el projecte o indicats per la DF.

Unitats d'obra.

B1. VERIFICACIONS. Operacions de control d'execució d'unitats d'obra. Es comprovarà l'adequació i conformitat amb el projecte.

B2. PROVES DE SERVEI. Assaigs de funcionament de sistemes complets d'obra, un cop finalitzada aquesta. Seran les previstes en projecte o les ordenades per la DF i exigides per la legislació aplicable.

Passem tot seguit a enumerar les proves i controls mínimes que caldrà realitzar per tal de complir amb el que estableix el CTE amb relació al Control de Materials i Execució, així com amb el Decret 375/88 de la Generalitat de Catalunya. En el Plec de Condicions es detallen amb més concreció els controls a fer.

LLISTAT MÍNIM DE PROVES I CONTROLS A REALITZAR.

1. SUBSISTEMA MOVIMENT DE TERRES.

- Excavació:
- Control de moviments de l'excavació.
- Control del material de replè i del grau de compactat.

- Ancoratges al terreny:
- Segons norma UNE EN 1537:2001

3. SUBSISTEMA ESTRUCTURES DE FORMIGÓ ARMAT. EHE.

3.1 Control de materials

Control dels components del formigó segons EHE, la Instrucció per a la Recepció de Ciments, els Segells de Control o Marques de Qualitat i el Plec de Prescripcions Tècniques Particulars:

- Ciment (Decret 375/88 de la Generalitat)
- Aigua per pastar (Decret 375/88 de la Generalitat)
- Àrids (Decret 375/88 de la Generalitat)
- Altres components (abans de l'inici de l'obra)
  - Additius per a formigó (Decret 375/88 de la Generalitat)
  - Addicions per elaborar formigó: Cendres volants (Decret 375/88 de la Generalitat)
  - Addicions per elaborar formigó: Fum de sílice (Decret 375/88 de la Generalitat)
- Pel formigó fet en obra (Decret 375/88 de la Generalitat)

Control de qualitat del formigó segons EHE i el Plec de Prescripcions Tècniques Particulars:

- Resistència (Decret 375/88 de la Generalitat)
- Consistència (Decret 375/88 de la Generalitat)
- Durabilitat (Decret 375/88 de la Generalitat)
- Pel formigó fet en obra (Decret 375/88 de la Generalitat)

Assaigs de control del formigó:
(Decret 375/88 de la Generalitat)

- Modalitat 1: Control a nivell reduït

- Modalitat 2: Control al 100 %
- Modalitat 3: Control estadístic del formigó
- Assaigs d'informació complementaria (en els casos contemplats per la EHE en els articles 72º i 75º i en 88.5, o quan així s'indiqui en el Plec de Prescripcions Tècniques Particulars).

- Pel formigó fet en obra (Decret 375/88 de la Generalitat)

Control de qualitat de l'acer:
(Decret 375/88 de la Generalitat)

- Control a nivell reduït:
  - Només per armadures passives.
- Control a nivell normal:
  - S'ha de realitzar tant per armadures actives com a passives.
  - És l'únic vàlid per a formigó pretesat.
  - Tant per productes certificats com pels que no ho siguin, els resultats de control de l'acer han de ser coneguts abans de formigonar.
- Comprovació de soldabilitat:
  - En el cas d'existir empalmes per soldadura

Altres controls:

- Control de dispositius d'ancoratge i empalmes de soldadures posttesades.
- Control de les beines i Accessoris per les armadures de pretesat.
- Control dels equips de tesat.
- Control dels productes d'injecció.

3.2 Control de la execució

Nivells del control de l'execució:
(Decret 375/88 de la Generalitat)

- Control d'execució a nivell reduït:
  - Una inspecció per cada lot en que s'ha dividit l'obra.
- Control de recepció a nivell normal:
  - Existència de control extern.
  - Dues inspeccions per cada lot en que s'ha dividit l'obra.
- Control d'execució a nivell intens:
  - Sistema de qualitat propi del constructor.
  - Existència de control extern.
  - Tres inspeccions per lot en que s'ha dividit l'obra.

Fixació de toleràncies d'execució.

Altres controls:

- Control del tesat de les armadures actives.
- Control d'execució de la injecció.

- Assaigs d'informació complementària de l'estructura (proves de càrrega i d'altres assaigs no destructius)

5. SUBSISTEMA ESTRUCTURES D'ACER. DB SE A.

Control de la qualitat de la documentació del projecte:

- El projecte defineix i justifica la solució estructural aportada.

Control de qualitat dels materials:
(Decret 375/88 de la Generalitat)

- Certificat de qualitat del material.
- Procediment de control mitjançant assaigs per materials que presentin característiques no avalades pel certificat de qualitat.
- Procediment de control mitjançant l'aplicació de normes o recomanacions de prestigi reconegut per materials singulars.

Control de qualitat de la fabricació:
(Decret 375/88 de la Generalitat)

- Control de la documentació de taller segons la documentació del projecte, que ha d'incloure:
  - Memòria de fabricació
  - Plànols de taller
  - Pla de punts d'inspecció
- Control de qualitat de la fabricació:
  - Ordre de les operacions i utilització d'eines adequades
  - Qualificació del personal
  - Sistema de traçat adient

Control de qualitat de muntatge:

- Control de qualitat de la documentació de muntatge:
  - Memòria de muntatge
  - Plans de muntatge
  - Pla de punts d'inspecció
- Control de qualitat del muntatge

6. SUBSISTEMA ANCORATGES DE LÍNIES DE VIDA.

Control de la qualitat de la documentació del projecte:

- El projecte defineix i justifica la solució estructural aportada.

Control de qualitat dels materials:

- Certificat d'homologació del material i del sistema.
- Procediment de control mitjançant assaigs per materials que presentin característiques no avalades pel certificat de qualitat.
- Procediment de control mitjançant l'aplicació de normes o recomanacions de prestigi reconegut per materials singulars.

Control de qualitat de muntatge:

- Assaigs d'extracció in situ com a mínim 8 uds.

7. SUBSISTEMA ANCORATGES DE SUPORTS DE BARANES.

Control de la qualitat de la documentació del projecte:

- El projecte defineix i justifica la solució estructural aportada.

Control de qualitat dels materials:

- Certificat de qualitat dels materials.

Control de qualitat de muntatge:

- Assaigs d'extracció in situ. Com a mínim 5 uds.

MA VII INSTRUCCIONS SOBRE US, CONSERVACIÓ I MANTENIMENT DE L'EDIFICI.

INSTRUCCIONS D'ÚS:

Condicions d'ús:

Les parets, els terres i els tancaments s'utilitzaran exclusivament per a l'ús previst en el projecte, mantenint les prestacions de seguretat i salubritat especifiques per a les quals s'ha construït l'edifici.

Intervencions durant la vida útil de l'edifici:

En el cas d'intervencions que impliquin la reforma, reparació o rehabilitació d'alguna part de l'obra, caldrà el consentiment de la propietat o del seu representant, la supervisió d'un tècnic competent, el compliment de les normatives vigents i la corresponent llicència municipal.

Per a les reposicions dels elements que tinguin una durada més curta que la mateixa obra, es faran servir productes idèntics als existents o d'equivalents característiques que no alterin les seves prestacions inicials.

Neteja:

Els espais interiors i exteriors caldrà mantenir-los en bon estat de policia..

Incidències extraordinàries:

Si s'observen lesions caigudes de pedra, oxidació dels revestiments, rotures en les tanques caldrà avisar als responsables municipals.

INSTRUCCIONS DE MANTENIMENT:

Els diferents components de l'obra i els seus elements singulars (elements metàl·lics i tanques, etc.) tindran un manteniment periòdic d'acord amb el Pla de manteniment.

De forma general, es tindran en consideració les següents operacions:
Caldrà desbrossar tot l'àmbit visitable al menys 2 vegades a l'any.
Netejar els elements metàl·lics 2 vegades a l'any per evitar la seva corrosió.

Inspeccions tècniques de l'obra.

Neteja de vegetació i residus almenys cada sis mesos.
Repintat cada 2 anys dels elements de ferro
Revisions cada 5 anys de l'estat de conservació dels elements: baranes i barreres i els seus sistemes de fixació,quant al desgast per contacte amb els visitants i/o per deteriorement propi.

Si s'observen lesions caigudes de pedra, oxidació dels revestiments, rotures en les tanques caldrà prendre mesures urgents

Barcelona, 25 d'agost de 2023
Rafael Vila Rodríguez

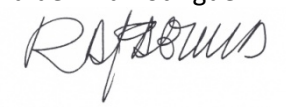
Arquitecte Autor del projecte

MA VIII ESTUDI GEOTÈCNIC

No escau

S'adjunta Estudi estabilitat dels talús.

Barcelona, 5 de febrer de 2024
Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte Autor del projecte

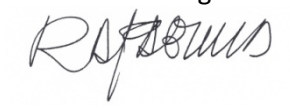
MA IX ESTUDI ARQUEOLÒGIC

No s'escau

L'obra no pretén fer excavacions arqueològiques per a trobar possibles ruïnes d'elements desconeguts.
La retirada de les terres i residus acumulats damunt les estructures arqueològiques o la roca natural a la zona on s'actuï es farà sota control arqueològic.

S'adjunta la memòria i els plànols de l'excavació realitzada per l'SPAL de la DIBA en 2002.

Barcelona, 5 de febrer de 2024
Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte Autor del projecte

MEMÒRIA DE LES EXCAVACIONS ARQUEOLÒGIQUES REALITZADES AL CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA). CAMPANYA DE 2002

Anna Maria Gómez Bach

Barcelona, febrer de 2003

ÍNDEX

I. Situació i descripció del conjunt
II. Antecedents, objectius i mètode de la recerca
III. Desenvolupament dels treballs
IV. Datació de les unitats estratigràfiques
V. Conclusions
VI. Estudi de la ceràmica
VII. Bibliografia general
VIII. Làmines
IX. Plànols
X. Repertori estratigràfic
XI. Inventari del material

I. SITUACIÓ I DESCRIPCIÓ DEL CONJUNT

1. Situació

El terme municipal d'Orís, de 27,35 km^2, es troba situat al sector septentrional de la comarca d'Osona, a banda i banda del curs mig del riu Ter. Limita amb els municipis de Sant Pere de Torelló, Sant Vicenç de Torelló i Torelló per l'est, amb les Masies de Voltregà i Sobremunt pel sud, amb Sant Boi de Lluçanès i Sora per l'oest i amb Sant Quirze de Besora pel nord.

La major part del paisatge està dominat per una important massa forestal formada per pineda, roures i alzines, seguida de grans extensions de camps de conreu fins arribar al riu Ter, eix vertebrador del paisatge social i econòmic del territori. El municipi té la seva activitat econòmica principal basada en el sector agrícola, amb un predomini de l'agricultura de secà destinada als cereals tradicionals junt al cultiu de les patates i el blat de moro. L'activitat complementària principal la conforma la ramaderia basada en el bestiar boví, porcí i oví.[1]

Les fàbriques destinades a la indústria tèxtil i als productes químics -amb colònies com la *Mambla* i el *Pelut*- que transformaren l'entorn rural del poble des de finals del segle XIX, actualment han entrat en crisi, i aquest fet ha suposat la davallada del sector industrial i una frenada considerable del creixement demogràfic.

El poble de 230 habitants i 703 metres alt es troba al sector del terme situat a la dreta del Ter, i centrat per l'església parroquial de Sant Genís. El terme apareix documentat des del 914 i comprèn l'antiga parròquia de Saderra i el veïnat de Can Branques, tot i que antigament també havia abraçat la demarcació de Vinyoles d'Orís que passà, més tard, a la jurisdicció del castell de Voltregà.

L'antiga església de Sant Genís apareix documentada abans del 943, i va ser reedificada als peus del castell entre el 1791 i el 1799; s'hi conserva una imatge gòtica d'alabastre

de la Mare de Déu de Gràcia del segle XIV. La rectoria de Sant Genís va ser convertida en hostal i compta amb elements arquitectònics significatius. La resta de la població es troba en diverses masies disseminades pel territori, algunes de les quals són de gran interès històric i arquitectònic, com ara el mas Serinyà, la Coma i el Callís o la Mambla. La major part de la població, però, viu actualment a la urbanització coneguda com a Can Branques, centre administratiu del terme.

Les restes del castell d'Orís es troben al cim d'un turó escarpat, al qual ha donat nom, de 751 m d'alçada, format pels materials quaternaris típics del substrat geològic de la Plana de Vic, dominant els contraforts més septentrionals, a la riba dreta del riu Ter i a uns dos quilòmetres de distància del nucli urbà del poble, en direcció nord.

La seva situació privilegiada li permet el domini visual de la Plana de Vic i el Montseny pel sud, de les esglésies de Sant Martí Xic, Santa Llúcia i Santa Quitèria (Masies de Voltregà) i Sant Salvador de Bellver (Sant Boi del Lluçanès) per l'oest, i del castell de Besora, el Santuari de Bellmunt i el Castell de Torelló, per l'est. Al nord, s'albiren els contraforts del Puigmal.

S'hi accedeix des de Vic seguint la carretera C-17, de Barcelona a Puigcerdà, fins al punt quilomètric 83,8, a través d'un desviament a mà dreta, i tot sobrepassant la nacional que a mà esquerra porta en primer terme al veïnat de Can Branques, seguint la BV-4611, i que a continuació s'enfila cap a l'església parroquial de Sant Genís d'Orís (p.q. 2,7). Des de la mateixa església, hi puja un camí amb un recorregut dret i complicat a causa del terreny tan abrupte.

2. Descripció

En el moment d'iniciar-se la intervenció, i abans de la neteja i desbrossament de les estructures, es coneixia molt poc de la morfologia del castell d'Orís, a causa de

[1] Pladevall, 1981: 161-164.

l'abundant vegetació i l'estat d'abandó de les diverses restes conservades. A través de les poques estructures visibles, es podia entreveure que el castell constituïa un conjunt arquitectònic de planta trapezoïdal, amb accés a través d'una rampa escalonada i que estava constituït per un mur perimetral o muralla que delimitava l'altiplà on, al voltant d'un espai central, es construïren les diverses edificacions.

A grans trets, restaven visibles les restes del mur perimetral de la banda septentrional, format per un llenç de muralla i constituint un àmbit rectangular dividit en 6 possibles estances, i el brocal de la cisterna; més al nord-est, les restes d'una sala coberta amb volta apuntada, mentre que a migdia es conservava una gran sala rectangular coberta amb volta gòtica, coneguda com la presó i situada a l'extrem de migdia i llevant de la plataforma.

A part d'aquest conjunt, eren visibles uns quants panys de paret que possiblement formarien part de les dependències annexes al complex defensiu, i que es trobaven distribuïts de manera desigual pel planell que conforma el cim del pujol.

A grans trets, tota la pedra dels murs, presenta una erosió important a causa de la poca qualitat de la marga i la calcària utilitzada, tota de procedència local, i de les inclemències atmosfèriques.

Un cop fet el desbrossament i la neteja prevista, es van poder identificar les diverses estances documentades a través de la informació gràfica recollida principalment en dos plànols: un d'elaborat per uns espies francesos al segle XVII[2], i un altre fet per l'arquitecte Josep Maria Pericas, el 1916. [3] Aquesta informació va ser de gran interès per poder definir l'àrea d'actuació prevista i determinar-hi les diferents estructures visibles.

Accessos

[2] Pladevall, 1986: 437.
[3] *Id.*, 1973: 871.

L'accés al recinte es fa a través d'una rampa escalonada[4] de pendent força pronunciat que porta a l'angle nord-oest de la plataforma com a l'únic pas accessible al planell. El mur de contenció de la part baixa de la rampa està parcialment enderrocat i part dels murs que conformarien l'entrada al castell es troben coberts per la vegetació o enderrocats. Aquest accés és una mostra de l'adaptabilitat de les estructures arquitectòniques a la topografia del terreny i de la inaccessibilitat d'aquest conjunt castral.

A la pendent natural del turó també es bastiren diverses estructures de defensa i contenció, com ho demostren els murs construïts a ponent i migdia del castell, els quals queden pendents d'estudi i atribució.

Mur perimetral de la banda septentrional

L'aparell estava format per carreus sense escantonar, de mides desiguals, units amb morter de calç i sorra força compacta i posats en filades poc regulars. L'aparença d'aquesta fàbrica és molt similar a la d'una part del mur perimetral de llevant.

Aquest llenç presenta dues obertures en la part baixa i tres més en la part alta, de les quals s'han expoliat part dels finestrals que haurien sustentat. Al parament sud es pot apreciar que l'obertura inferior oest té a llevant un brancal i una dovella d'arrencada que correspondria a un arc rebaixat, de pedra picada. La part superior oest del parament presenta forats de biga, amb restes dels permòdols, en un dels àmbits.

Estructures conservades al llevant

La resta de la façana de llevant del castell té un gran forat a l'extrem nord amb una obertura a sota, i estava formada per carreus sense escantonar, de mides desiguals, units

[4] Segons el plànol realitzat per uns espies francesos, al segle XVII, es tractava d'una rampa de doble direcció amb dos revolts i diverses estructures de contenció i suport.

amb morter de calç i sorra força compacta i posats en filades poc regulars. En aquest punt també es documenta la presència d'una volta de secció apuntada que possiblement formaria part d'alguna sala o habitació important.

Àrea central

En aquest gran espai es pot entreveure la presència d'un espai obert o pati d'armes que segueix el desnivell natural del terreny, i fins i tot en alguns punts es pot observar l'aflorament de la roca. Hi ha, a més restes totalment cobertes per la vegetació i el nivell superficial tant a migdia com a llevant de l'àrea central.

Àrea sud-oest

Tota aquesta zona del castell està coberta de terra, sense que s'hi pugui determinar la presència de cap estructura. En aquest punt la documentació[5] situava l'església del castell, de la qual no en restava cap vestigi en superfície. També s'hi pot identificar part d'un baluard situat a ponent de la plataforma i alguns murs de contenció de la rampa d'accés.

[5] El plànol de J.M. Pericas data les restes de la construcció com a obra anterior al segle XIII.

II. ANTECEDENTS, OBJECTIUS I MÈTODE DE LA RECERCA

1. Antecedents

Arran d'una sol·licitud de l'Ajuntament d'Orís a la Diputació, en la qual es demanava l'elaboració d'un avantprojecte de recuperació i conservació de les restes del castell del poble, a causa del mal estat de conservació i la progressiva degradació en què es trobava, el Servei va fer una valoració de l'estat del monument i de les actuacions urgents que calia realitzar-hi. Un cop decidida per la Corporació la conveniència de la intervenció, es va redactar una proposta que contemplava la neteja del jaciment i l'excavació en un dels punts més emblemàtics, el lloc on hi havia hagut la capella de Sant Pere i el seu entorn immediat. Aquesta recerca aniria seguida de les tasques de conservació que fossin del cas.

2. Objectius

L'excavació arqueològica va tenir lloc entre el 18 de gener i el 20 de febrer de 2002 i els seus objectius van ser delimitar, posar al descobert i excavar un dels sectors més significatius del castell; en què suposàvem que es conservaven les ruïnes de la capella castral dedicada a Sant Pere. La intenció principal de la recerca era la de conèixer millor les estructures conservades, fins al moment cobertes per la vegetació, i delimitar una àrea d'actuació i intervenció a fi de poder establir una primera seqüència estratigràfica i una primera aproximació cronològica del conjunt.

La informació recollida en les fonts escrites esmentaven l'existència del castell des del 914, amb una seqüència ocupacional, més o menys continuada i pendent de contrastació empírica. Així doncs, la intervenció va incloure l'excavació en extensió, l'extracció del nivell superficial, la delimitació dels diversos àmbits i l'excavació individualitzada d'alguns d'aquests àmbits.

Inicialment, els treballs es va centrar en la capella del castell i la seva àrea més immediata, per ser ampliada més tard cap a ponent, a causa de l'interès de les troballes localitzades. Aquest fet va permetre documentar i excavar un espai obert situat davant mateix de la capella i part d'un baluard de defensa a la banda de ponent del mur perimetral. A grans tret, la intervenció va posar al descobert les restes més significatives del recinte del castell i va permetre la comprensió completa d'una de les àrees del castell. També es va preveure la consolidació urgent de l'element un cop enllestits tots els treballs previs.

3. Mètode de la recerca

La primera intervenció arqueològica al castell d'Orís va consistir en una excavació en extensió que en funció dels objectius traçats, havia de permetre la localització, excavació i recuperació de la planta de la capella de Sant Pere d'Orís i les dependències annexes més immediates. La zona on es va decidir excavar corresponia a l'espai més meridional que conforma el planell del castell, ja que era en aquell punt on la documentació recuperada [6] esmentava la presència de la capella castral. Aquest condicionant va comportar que es treballés en extensió en la zona central més elevada i, un cop extret el nivell superficial i recuperats els murs perimetrals del conjunt religiós, s'ampliés la zona a excavar cap al sector més septentrional. Aquest fet va permetre posar en relació l'edifici de culte religiós i els límits defensius del clos del castell, alhora que va permetre completar i ampliar la seqüència cronològica en aquest punt.

D'acord amb això, i tenint en compte les potencialitats arqueològiques del jaciment, es va optar per cloure l'excavació en extensió i aprofundir en els diferents àmbits delimitats per estructures i ordenats alfabèticament: A,B,C,D,E,F,G,H.

L'excavació dels diferents àmbits es va realitzar de forma individualitzada. Cada un, com hem vist, es va identificar amb una nomenclatura per tal de situar amb major facilitat els

diversos elements dins el seu context crono-espacial. Cada estrat arqueològic associat i cada element constructiu ha estat documentat seguint el criteri de distinció per unitats estratigràfiques (U.E)[7].

Cada un d'aquests elements quedava registrat en un model de fitxa on s'hi consignaven:

- Lloc i data de la intervenció.
- l'àmbit i situació de l'estrat.
- el número de la U.E.
- la descripció de l'estrat.
- les relacions físiques entre U.E.

En el decurs de la intervenció s'han anat recollint sistemàticament els diferents materials que han anat apareixent en cadascun dels estrats documentats. Aquests, han estats registrat en un inventari on s'ha diferenciat el material ceràmic, els metalls, i altres. En aquest inventari s'ha especificat el número de fragments apareguts, el número mínim d'individus (N.M.I) i la tipologia i la morfologia de cada fragment, junt a un dibuix a escala 1:1 del material més significatiu amb les sigles CO-02-U.E.-número d'inventari.

[6] Plànols dels espies francesos del segle XVII i el plànol de J.M. Pericas del 1916.
[7] Difós per E. Harris i posteriorment A. Carandini

III. DESENVOLUPAMENT DELS TREBALLS

III. Desenvolupament dels treballs

La primera campanya d'intervenció arqueològica es va dur a terme entre els dies 18 de gener i 20 de febrer de 2002.

De bon començament l'excavació es va centrar en l'obertura d'un sondeig de 10 m de costat que afectava la zona de migdia de la plataforma del castell, amb una ampliació posterior cap a la banda septentrional del mateix. Aquest engrandiment es va realitzar per documentar i excavar l'estructura de defensa situada entre el mur perimetral est i la capella, donant una visió més completa i entenedora del conjunt. Al mateix temps, i un cop extret el nivell superficial (u.e. 01)[8] es va procedir a excavar de forma individualitzada els diferents àmbits documentats i determinats com a A, B, D, E, F, G, H, l'àmbit C no va ser excavar.

Àmbit A: la capella castral de Sant Pere d'Orís

Objectius

La intervenció a la capella es va plantejar de manera unitària, i per tant es va executar sota la concepció d'una excavació en extensió. En conseqüència, el primer sondeig de 10 metres de costat es va obrir en l'indret que es considerava especialment significatiu des del punt de vista geogràfic i estratigràfic. Així, la intervenció arqueològica es va programar per a obtenir tanta informació com fos possible de la part de ponent i localitzar les estructures més significatives del conjunt.

[8] D'ara en endavant les u.e. (unitats estratigràfiques) es designaran sense inicials, només amb el número que els pertoqui.

D’aquesta manera i en el decurs de l’excavació es va poder corroborar, i en d’altres casos ampliar les hipòtesis plantejades a partir de la documentació conservada sobre la capella de Sant Pere situada al castell d’Orís.

Desenvolupament dels treballs i mètode

Els treballs arqueològics a l'interior de la capella van començar amb l'extracció de l’estrat superficial — 1— que s'estenia per tot l’espai, format per un rebliment molt tou i disgregat, compost bàsicament per terra vegetal, llim, sorra i grava. Aquesta capa presentava abundant material arqueològic, amb un arc cronològic que abraçava des del segle XII al XVIII, força fragmentat i que cobria l’estrat de rebliment de l’absis (3), les estructures perimetrals de la capella (70, 71, 72, 73, 74), el rebliment d’enderroc de la nau (2, 5, 6) molt compacta procedent de l’enderroc de l’estructura defensiva annexa i un paviment de morter de calç amb empremptes de cairons (4).

L’estrat de rebliment de la nau (2) presentava una duresa considerable amb gran abundància de pedres de diverses mides procedents de l’enderroc de les parets laterals de la capella. Amb una presència abundant de grumolls de guix i de morter de calç i sorra, i molts bocins esberlats de cairons —malgrat que no se’n va poder recuperar cap de sencer— i de teules.

Aquest nivell 2 també cobria l’escala d’accés al presbiteri (99, 100, 101) que presentava, en dos dels seus trams una elevació del nivell de circulació (7). El primer sòl documentat fou el 4, solidari del 10 i que s’estenia al llarg de la nau i es trobava conservat fins a l’entrada de la capella (11). Aquest nivell es trobava tallat en diversos punts per un segon accés format per les unitats 75, 76, 88 i 90, i un mur d’una sola cara vista (77) que reduïa la mida original de l’aula.

Un cop descobert el perímetre total de la capella es va prioritzar l’excavació de la meitat nord de la nau amb l’objectiu de tenir una seqüència clara dels nivells d’ocupació de la capella. Tot i que més endavant s’excavà en extensió la resta de l’àmbit A.

Tot seguit es va procedir a excavar el primer sòl, a sota del qual aparegueren restes d'un paviment anterior (a la capçalera i als peus de la nau) amb diverses reparacions (38 i 39) i diversos estrats d'amortització (31, 32, 34, 50, 57), adossats a un banc corregut format per les unitats 33, 91, 92, 93 i 94.

El desmuntatge de les estructures 75, 76 i 77 que conformaven el segon accés abans esmentat va permetre posar al descobert la nau completa i documentar-ne de forma exhaustiva les diverses fases constructives.

A continuació, per sota de la unitat 58 i adossat al pany de paret 72, es va localitzar un mur anterior (64). En aquest cas, però, només se'n conservava una filada de pedres. Immediatament per sota, va aparèixer la roca natural i algun estrat associat també al procés d'abandonament i enderroc de la nau que repetia la majoria dels trets distintius dels rebliments anteriors (60, 117 i 119) amb presència de morter de calç i llims força estèril.

Al final de l'excavació es va procedir al desmuntatge de la meitat sud dels graons d'accés al presbiteri a fi de poder documentar-ne l'evolució arquitectònica. Es va treure el graó 99, i es va poder observar que es tractava d'una estructura aïllada que vam poder datar gràcies a la troballa d'una moneda de Felip V. Tot seguit, es van desmuntar el graó 100 i el 101, que formaven una mateixa unitat constructiva i que es van datar gràcies a la troballa d'una moneda de Jaume I. Aquest segon desmuntatge va permetre posar al descobert un tercer graó (102), anterior i més reculat que s'assentava directament sobre la roca natural.

Interpretació

L'estratificació arqueològica indica que l'estructura més antiga localitzada a l'àmbit A va ser el mur 064, que delimitava a tramuntana la zona excavada. Aquesta paret no es va poder datar directament, tot i que la senzillesa de l'aparell i la presència de fragments

ceràmics que la caracteritza indica una clara filiació medieval, que es confirma en comprovar-se que l'estrat 115, 117, 119 i 121 que s'hi adossava, es van poder recuperar algun fragment informe de ceràmica grisa que li donen el *terminus ante quem* amb un context medieval clar, com el que ens ocupa, s'han de situar al segle X al XII.

La capella del castell es bastí *ex novo* en un moment indeterminat del segle XII tot i que la primera referència escrita sobre la capella és del 1116. En aquest primer moment la capella tindria un sol graó d'accés al presbiteri (102) format per grans lloses de pedra bens escairades a una cara i lligades amb morter de calç. Mentre que a la nau l'existència d'un banc corregut i l'afegiment de l'estructura 94, a l'angle nord-oest, identificada com el basament per a la pica baptismal i les restes del paviment original acaben de conformar el conjunt.

La reforma documentada al 1189 no s'ha pogut contrastar arqueològicament, tot i que la presència d'un paviment (120) situat a l'absis pot fer pensar en un primer presbiteri pla i més reculat. La següent remodelació data del segle XIII, moment en què s'afegeixen dos graons i s'avança el presbiteri.

Respecte a la nau la seqüència queda poc clara, es documenta una amortització dels nivells interiors de la capella (31, 32, 50, 57), apareixen nous estrats de rebliment, amb molt poc material ceràmic associat, un dels quals és un important nivell cendrós, que podria indicar una acció violenta. Aquest horitzó d'inicis del XVII ve definit per la presència de material ceràmic de reflex metàl·lic a pinzell-pinta, amb la forma predominant de l'escudella (47).
A inicis del segle XVIII la documentació fa diferències referències a la capella castral. A grans trets es pot parlar d'una nova reforma de la capella, l'afegiment d'un tercer graó al presbiteri (99) associat a una moneda de Felip V del 1720. En aquest mateix moment, o molt poc després, es pot parlar de la construcció d'un nou sòl o paviment de cairons (4, 10, 11) documentats a la capçalera de la capella i a l'entrada, dels que en quedava només la impremta.

També en aquest moment cal destacar la troballa un conjunt de 10 monedes de diner fals

de l'Arxiduc Carles ocultat a l'absis de la capella (041). Aquesta troballa sembla evidenciar certa inestabilitat general i permet ajustar el conjunt entre el 1700-1725.
De totes maneres al 1724 s'esmenta que la capella tornava a estar en mal estat i una visita pastoral del 1729 diu que havia estat convertida en magatzem.

La última remodelació de la capella sembla que es realitza a inicis del segle XIX, es reformen els peus de la capella (20 i 21) i es canvia la direccionalitat del seu accés amb l'afegiment d'una porta perpendicular a la nau (75 i 76). El nou accés, està format per dos brancals i una peça monolítica de pedra a mena de marxapeu. Aquest queda situat en un passadís que donarà sortida a la banda de migdia a través d'una petita terrassa, construïda en aquest moment (àmbit G).

Així doncs, la nau va quedar reduïda amb la construcció d'un mur de tancament d'una sola cara vista (77). Aquest estava situat als peus de la nau i formava un espai tancat al qual s'accedia per dalt a través del baluard. La datació d'aquest espai es va poder realitzar gràcies a la presència d'una moneda de Ferran VII del 1811 associada al nivell d'amortització del conjunt. Després de la primera Guerra Carlina la capella no presenta cap evidència d'activitat i sembla que és en aquest darrer moment que resta abandonada i sotmesa a una degradació progressiva que acabarà amb el colgament pràcticament total de totes les seves estructures.

Àmbit B: pati o espai obert

Objectius

La intervenció en aquest punt va tenir per objectiu principal posar al descobert les possibles estructures situades a la banda septentrionals de la capella i deixar a vista el mur perimetral de la mateixa. Aquesta actuació també es va plantejar de manera unitària i es va realitzar com una excavació en extensió. En aquest punt ja s'havia extret part del

nivell superficial al realitzar-se l'obertura del primer quadre de 10 m de costat i les diverses estructures van permetre isolar aquest espai que va ser numerat com àmbit B.

Desenvolupament dels treballs i mètode

La intervenció en aquesta zona, l'exterior septentrional de la capella, es va centrar en l'extracció del nivell superficial, i amb l'excavació des diferents nivells de rebliment (9 i 13), fruit de l'enrunament de la capella i de les estructures circumdants.

Aquest espai ocupa gairebé tota la meitat central del castell formant un eix de comunicació entre les diverses estructures. Està delimitat, a ponent, per la sala rectangular (àmbit D); a migdia, per la capella castral; a llevant, per l'altra sala quadrangular (àmbit C) i el pany (95) corresponent a les construcció de les estructures no excavades de la banda est.

Els nivells arqueològics documentats un cop excavats els nivells d'enderroc van permetre definir dos sòls o paviments de terra batuda (26 i 29) força compactes. L'estrat 27 era una capa consistent formada per argila piconada amb punts abundants de morter de calç allà on no quedaven restes del paviment original, constituït per codolins i pedres planes retallades del cingle. El material ceràmic associat a aquest nivell[9] presenta un estat fragmentari important, es tracta de ceràmica vidriada moderna i d'algun fragment de grisa medieval, sense que se'n puguin concretar cronologies.

Un cop excavat el paviment 26 es documentaren diversos nivells: un segon sòl (42), i diversos estrats de rebliment (52, 55) fins a un nivell d'argamassa sobre la roca natural (123) que no va ser excavat.

El segon sòl (42) corresponia a un paviment situat a l'espai obert al davant de la capella de color marró fosc i consistència força dura. Format per argila, llim, petits punts de morter de calç i algun carbó de petites dimensions. Mentre que els dos nivells de

rebliment responien a un reompliment intencionat dels desnivells ocasionats per la mateixa roca natural, el 52 era de color marró clar i consistència tova, format per sorra, graves i llim. El 55 per la seva banda corresponia a un rebliment de color marró fosc i consistència compacte i dura compost de sorra, grava i llim i material ceràmic.

Les evidències arquitectòniques en aquest punt centren en la presència d'un basament anterior (105), situat sota 78. S'assenta en la roca natural i constitueix un dels primers panys construïts anteriors a la profunda reforma estructural del baluard (àmbit E). Un altre element el forma una gran pedra (106) situada a migdia del pati, davant de la plataforma d'accés de la porta de la capella castral, adossant-se al folre exterior de la capella (12). Aquesta darrera relació física és molt interessant, perquè ens permet hipotetitzar sobre el nivell de circulació d'aquest espai des del segle XII fins al XIX. Es conserven en molt bon estat tant el brancal de ponent com l'orifici circular de la polleguera.

En aquest àmbit també es va documentar un gran retall a la roca, de forma rectangular i de 1'5 m de profunditat, el rebliment del qual (61) va aportar el material ceràmic més antic documentat en l'excavació.

Interpretació

Aquest espai identificat com un pati d'armes o espai obert presentava una seqüència estratigràfica d'escassa problemàtica. Tot i que no s'ha conservat cap sòl anterior al XVII, aquest àmbit sembla que va funcionar des del primer moment de construcció de la capella, com ho demostra l'amortització del gran retall a la roca que hi ha al mig del pati (61). El rebliment d'aquest retall, anteriorment esmentat, presentava un conjunt ceràmic força homogeni de ceràmiques grises altmedievals atribuïbles al segle XI-XII, amb formes d'olla en perfil en *esa* i vora girada en fora i arrodonida. Aquest material sembla estar clarament associat a la construcció de la primera capella.

[9] La u.e. 29 resta pendent d'excavació

La gran presència de ceràmica vidriada, majoritàriament informe, recuperada en el decurs de l'excavació fa pensar que la zona va patir un rebaix general de nivell per quedar posteriorment reblert per nivells del segle XVIII i XIX.

Àmbit C: estança quadrangular situada al nord

Objectius

En el decurs de l'extracció del nivell superficial de l'àmbit B es va posar al descobert una nova estança que va ser numerada com a àmbit C. Els treballs en aquest punt es van centrar en la delimitació d'aquest recinte i la documentació gràfica del mateix amb l'objectiu de deixar la seva intervenció per més endavant, o si no era possible per una altra intervenció.

Desenvolupament dels treballs i mètode

La intervenció en aquest sector va començar amb l'excavació del nivell superficial 01. D'aquesta manera, es deixaven visibles les estructures que conformaven aquesta àrea ja documentada pels espies francesos al segle XVII, amb els murs 84, 85, 86, 87 i la fundació 107. L'actuació en aquest punt va restar al descobert una estança quadrangular l'accés de la qual queda pendent de verificació i un nivell de rebliment interior (17) que també quedà pendent d'excavació. La datació d'aquest conjunt només es pot fer per la fàbrica dels murs documentats.

Interpretació

Tot i que no és possible proposar una datació ajustada per a la construcció d'aquest àmbit, si que sembla probable la seva construcció en un moment anterior al segle XVII, ja que a la planta dels espies francesos ja hi apareix documentat aquest recinte. La

documentació escrita ens fa pensar que fou en el segle XV que es bastí aquesta construcció i que fou utilitzada fins entrada l'època moderna.[10]

Àmbit D: Estança de llevant del baluard

Objectius

Un cop realitzats els treballs arqueològics a la zona de la capella i al pati es va procedir a excavar les estructures situades a la banda de ponent per tal de poder precisar i ajustar les evidències d'activitat humana al castell. Aquesta zona presentava una complexitat estructural important, ja que semblava ser la part més afectada i reformada del castell.

Desenvolupament dels treballs i mètode

Al mateix temps que es procedí a l'excavació de l'àmbit B, s'iniciaren els treballs de neteja i extracció del nivell superficial de l'àmbit D. Una vegada excavat el superficial – numerat similar a la resta del superficial del castell com a 01-es va procedir a la documentació, enregistrament i posterior excavació del rebliment 15, aquest estrat d'enderroc era de color marró fosc força homogeni i consistència compacte i dura. Format per sorra, grava, pedres de dimensions variables i abundants fragments de morter de calç. La potència d'aquest nivell oscil·lava entre els 40 i els 60 cm de gruix. Un cop extret aquest nivell, es va documentar un segon estrat 43 que s'adossava al que semblava un possible paviment (44) que posteriorment es va descobrir que es tractava d'una pilastra o un element arquitectònic anterior a la darrera gran fase de reforma d'aquest àmbit juntament amb l'àmbit E. Aquest nivell presentava una consistència molt dura i estava format per diverses filades de pedres i cairons de factura senzilla disposats de forma arbitrària, amb un suport de morter de calç i terra piconada i resta per excavar.

[10] Galí, Bru, 2000.

A la part de ponent de l'estructura 44, i un cop excavat l'estrat 43 es documenta el nivell 66 formant un rebliment a l'estança formada pels murs 74, 79, 82 i 78, de color marró fosc, de vegades negre, i consistència tova. A causa d'un canvi de planificació metodològica, més centrada en la capella, aquest estrat no va ser excavat. A l'igual que els estrats 67 i 103 del mateix àmbit. Ambdós formaven una plataforma d'argamassa interpretada com una placa o nivell d'argamassa i un mur de contenció de l'estructura 79 (quan l'àmbit D ja no es feia servir).

En aquest punt de l'excavació es va decidir fer un sondeig a la cantonada nord-est de l'àmbit per exhaurir tots els nivells arqueològics i completar la seqüència cronològica, fins al moment força confusa.

Es van excavar i documentar ens nivells 68 format per un estrat de terra flonja que cobria el 111, 112 i 114, el darrer format per pedres de carreus poc treballats dipositades sobre la mateixa roca natural. Cap d'aquests nivells va permetre documentar cap nivell d'ús de l'àmbit D.

A part, i dins el mateix àmbit s'hi troba adossada l'estructura constructiva numerada com a 104, segurament es tractaria d'una pilastra adossada a la 78 i 74, formada per grans blocs de pedra local, ben treballada units en sec i disposats verticalment i anterior a la construcció de l'àmbit D.

Interpretació

L'excavació de part d'aquest àmbit va permetre documentar l'últim moment d'ocupació del castell el context d'amortització de la Primera Guerra Carlina posat en relació amb l'àmbit E.

Àmbit E: Baluard de defensa

Objectius

Un cop excavat l'àmbit D i amb l'objectiu d'ampliar la informació sobre les estructures de ponent, es va decidir ampliar la zona intervinguda que ja teníem delimitada per el mur perimetral (80) i per el mateix àmbit D. En aquest moment i donada la dificultat de la retirada de terres és va realitzar un sondeig per documentar tots els nivells d'amortització de l'estructura quedant nivells pendents d'excavar.

Desenvolupament dels treballs i mètode

Aquesta actuació, va incloure en primer lloc l'excavació en extensió, fins a esgotar el sediment arqueològic, de l'interior de l'àmbit E. Es va iniciar, com la resta d'àmbits, un cop extret el superficial i delimitades les estructures (80, 81, 79 i 73). La neteja de l'entorn immediat i el desenvolupament de la intervenció arqueològica van permetre identificar el recinte sencer en forma de triangle isòsceles amb una banda lleugerament arrodonida, que s'estén la part septentrional i més elevada del turó. Les diverses reformes arquitectòniques van permetre documentar un accés (porta tapiada) al mur de tramuntana (131) que posteriorment va ser tapiada i anul·lada amb la construcció d'un segon gran mur adossat a una sola cara (96).

A continuació es va procedir a excavar els nivells d'amortització (16, 54, 59 i 69) interpretats com a rebliment d'enderroc. A grans trets aquests nivells eren força homogenis i de consistència compacte. Formats per sorra, grava, pedres de dimensions mitjanes i petites, i abundants fragments de morter de calç i de material ceràmic i metall, amb una potència de més de 3 m. A causa de l'interès d'aquest espai es va decidir continuar l'excavació ja que aquesta permetia identificar els límits defensius del castell i entendre l'articulació de les diferents estructures descobertes en aquesta zona.

Interpretació

L'actuació va permetre corroborar les hipòtesis prèviament apuntades i documentar l'últim moment d'ocupació del castell el context d'amortització de la Primera Guerra Carlina. La seqüència estratigràfica va resultar ser força senzilla, amb importants nivells

de rebliment i enderroc, pràcticament fins a la roca natural. Sembla que aquest punt va patir una important transformació ja que si fem cas a la documentació escrita i gràfica, en aquest espai, amb anterioritat al segle XVII, s'hi conservaven una sèrie d'estructures d'ús domèstic de les quals no vam trobar cap indici.

Les referències escrites deixen palès que la zona de ponent és la més afectada en el diversos atacs bèl·lics que pateix el castell al segle XIX.

Àmbit F: Rampa septentrional d'accés

Objectius

Els treballs d'excavació de l'àmbit D, van fer necessària una actuació tan de desbrossament i neteja de l'espai del voltant com de retirada del estrat superficial. Va ser en aquest moment que es van documentar noves estructures i es va decidir intervenir en aquest punt.

Desenvolupament dels treballs i mètode

A la part septentrional de l'àmbit E, fent una neteja del mur 81 i 82, es va localitzar una altra estructura, un mur d'una sola cara vista (83) que delimitava un nou àmbit rectangular i estret. Aquest espai, d'uns 2'5 m d'amplada presentava un rebliment d'enderroc (25 i 62) caracteritzat per la presència de sorra, grava, pedres de dimensions mitjanes i petites, i abundants fragments de morter de calç i altre material constructiu, algunes teules i material ceràmic. El material associat a aquests nivells era bàsicament material ceràmic format per vidrats i algun fragment de comuna, força fragmentat.

El mur 83 es trobava delimitat a ponent per la 98 (mur de contenció i perimetral del castell, en molt mal estat de conservació), i a llevant per una llinda d'accés al recinte i una plataforma formada per pedres de mida mitjana, material constructiu ceràmic i

morter de calç que haurien format part d'un possible paviment d'accés a una rampa o escala que donaria pas a l'àmbit E.

Interpretació

El material ceràmic procedent dels nivells de rebliment d'aquest àmbit fan pensar que tot i que l'abandonament de la rampa es data del segle XIX, la seva construcció es pot situar a inicis del mateix segle, en un moment previ a la Primera Guerra Carlina quan s'acondiciona i es refortifica tota aquesta zona del baluard.

Àmbit G: Galeria de migdia

Objectius

Els treballs en aquest àmbit es van iniciar amb l'objectiu de deixar visible les estructures meridionals de la capella. En principi el nivell superficial no deixava entreveure les restes de cap element arquitectònic en aquest punt.

Desenvolupament dels treballs i mètode

En aquesta zona la intervenció es va centrar en la descoberta de les estructures va ser molt puntual, amb l'objectiu de deixar a vista el mur perimetral de migdia de la capella castral. L'actuació es va centrar en una primera neteja de la vegetació, i tot seguit es procedí a l'extracció del nivell superficial, que en aquest punt arribava a la roca natural.

El material recuperat en aquest àmbit es va incloure a la 1 (superficial), tot seguit es va aïllar l'estrat de contacte amb el nivell natural (46), aquest presenta una escassa potència i el material associat no difereix gaire del material recollit en el superficial: ceràmica vidrada, força fragmentada. Les diverses estructures documentades (124, 125, 126, 127, 128, 129), de les que es conserven poques filades, es trobaven ubicades a la banda de

migdia, la construcció d'aquest murs s'ha de relacionar amb la perillositat del lloc i la presència del penya-segat. Els murs són de factura força senzilla combinant la pedra de carreus petits i mitjans poc treballats i els diversos elements ceràmics (teula, rajola, etc).

Interpretació

Les característiques d'aquest àmbit ens fan pensar que anteriorment la roca natural del penya-segat s'estenia més cap a migdia, però que part del penyal s'ensorrà i la caixa restant fou aprofitada per construir-hi un petit espai obert o galeria, ja en època moderna avançada. Estratigràficament el nivell superficial aporta un material ceràmic associat al segle XVIII i inicis del XIX i, és el material del nivell 46 el que verifica aquesta cronologia.

Àmbit H: espai exterior absis de la capella

Objectius

En aquest punt la intervenció arqueològica va ser molt puntual, aquesta es va centrar en desbrossament i retirada del nivell superficial per deixar a vista les estructures de la part de llevant de la capella, concretament el parament exterior del mur perimetral de la zona de la capçalera (71).

Desenvolupament dels treballs i mètode

Els treballs van consistir en una primera neteja de la vegetació, i tot seguit es procedí a l'extracció del nivell superficial, que en aquest punt arribava a la roca natural. El material recuperat en aquest àmbit es va incloure a la 1 (superficial) i l'escassa presència de les estructures documentades (130 i 134) no va permetre aïllar cap estrat arqueològic associat. La unitat 130 consisteix en un tram, orientat est-oest i adossat a la roca natural del mur perimetral de la capella. Les pedres són de volum petit o mitjà, poc

o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars combinant amb material ceràmic i teula d'una sola filada de gruix. Mentre que per altra banda, l'estructura 134 presentava una factura molt senzilla de teula i cairons disposats verticalment i lligats amb argamassa.

Interpretació

Aquest espai sembla que no fou mai ocupat, tot i que la roca s'hauria perllongat cap al penya-segat, el material associat prové en la seva totalitat del nivell superficial, amb una gran varietat de tipus ceràmics tots associats a la baixa edat mitjana i l'època moderna. Les estructures localitzades podrien associar-se a les obres d'adequació que es van fer per il·luminar el castell als anys 50 del segle XX.

IV. DATACIÓ DE LES UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

Horitzó A, *t.a.q.* segle XII

61, 64

Horitzó B, segle XII, fundació

12, 64, 70, 71,72, 73, 74, 33, 89, 91, 92, 93, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 122, 123, 60, 108, 109, 110

Horitzó C, segle XII, ús

35, 36, 38, 39, 58, 63, 65, 94, 102, 120

Horitzó D, segle XIII

100, 101

Horitzó E, segle XVII

Àmbit A: 22, 31, 32, 34, 37, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 56, 57

Àmbit C: 84, 85, 86, 87, 95, 107

Àmbit E: 79, 80, 81, 98, 131, 135

Horitzó F, inicis XVIII

Àmbit A: 4, 10, 11, 14, 41, 99

Horitzó G, finals XVIII- inicis XIX

Àmbit A: 7, 8, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 27, 28, 40, 53, 75, 76, 88, 90

Àmbit B: 26, 29, 42, 52, 55, 123, 105, 106

Àmbit D: 103, 104, 78, 82, 111, 112, 114, 132

Àmbit E: 96, 97

Àmbit F: 83, 113, 133

Àmbit G:124, 125, 126, 127, 128, 129

Àmbit H: 130, 134

Horitzó H, primera meitat XIX

Àmbit A: 2, 5, 6, 41, 77

Àmbit B: 9, 13

Àmbit C: 17

Àmbit D: 15, 43, 44, 66, 67, 68, 79

Àmbit E: 16, 54, 59, 69

Àmbit F: 25, 62

Àmbit G: 46

Horitzó I, segle XX

1, 3

V. CONCLUSIONS

CONCLUSIONS

Els resultats de la primera campanya d'intervenció arqueològica efectuada al jaciment han permès establir una primera successió cronològica associable a les diverses fases d'ocupació del castell d'Orís.

Horitzó A: *t.a.q.* s. XII

La primera referència escrita sobre el castell d'Orís data del 914. Aquest esdeveniment s'ha de relacionar amb el programa de reestructuració territorial portada a terme per la família comtal de Barcelona en aquestes terres. En qualsevol cas, sembla lògic pensar que el castell, una fortalesa menor però important de la Catalunya interior, estava ja bastit als primers decennis del segle X com a punt de control de la Plana de Vic, el curs mig del riu Ter i el pas cap els Pirineus.

La primera documentació escrita de la capella castral data del 1116 i apareix esmentada com a església sota l'advocació a Sant Pere. Les nombroses reformes que patirà aquesta capella es documenten a finals del mateix segle XII i seran una constant al llarg de la història del conjunt. Malgrat tot, la recerca arqueològica efectuada a la part de migdia del castell no ha permès recuperar cap resta material d'aquest primer castell d'inicis del segle X. Tot i que es pot hipotetitzar sobre la presència d'un primitiu conjunt arquitectònic que tindria el suport d'un perímetre emmurallat inferior a l'actual i que queda pendent d'estudi.

La primera evidència cronològica documentada en la excavació arqueològica prové de l'amortització d'una diàclasi retallada en la roca natural (61) situada en l'espai obert identificat com a pati (àmbit B). El material arqueològic d'aquest estrat ha permès documentar la presència de lleguminoses i cereals carbonitzats, i el material ceràmic associat, ceràmica a torn lent de cocció reduïda, que es pot datar dels segles XI-XII.

D'aquest primer moment també data un mur (64) de factura força senzilla, format per una filada de pedres de petites dimensions, bastament treballades i lligades amb morter de calç. El fet de que aquest mur es trobés sobre un retall de la roca natural fa pensar que la seva construcció va ser utilitzada com a solució arquitectònica a l'hora de bastir la capella. Amb tot, el material recuperat tant en els estrats d'amortització d'aquest retall com del mur no han permès ajustar-ne la cronologia.

També són diverses les capes que amortitzaven les escletxes i irregularitats del terreny natural, principalment formades per argila depurada o la mateixa roca esmicolada. En aquests casos no vam poder obtenir cap element que permetés una datació fiable. De tota manera, la posició que ocupaven dins de la seqüència estratigràfica i la relació física que establien amb altres rebliments i estructures han permès ubicar-los en aquest primer moment ocupacional.

Horitzó B: segle XII, fundació

Cap a inicis del segle XII, segons la documentació escrita medieval, es construeix la capella del castell. En el decurs de la recerca arqueològica s'ha localitzat, el perímetre de la capella i s'ha procedit a la seva excavació. Aquesta estava situada a l'extrem de migdia de la plataforma rocosa i es trobava orientada d'est a oest, amb l'accés per la banda nord, a causa del penya-segat existent a la banda sud.

La construcció de la capella es va realitzar uniformement, com ho demostra la relació de solidaritat de les seves estructures, per la seva tipologia arquitectònica aquesta es pot adscriure al romànic ple, ben documentat en el segle XII. L'absis presenta una capçada de dimensions força reduïdes respecte la nau de l'església, que és molt llarga i que es troba salvada per dues pilastres centrals solidàries dels murs perimetrals.

La presència d'una banqueta correguda des del primer moment constructiu, formada per 89, 91, 92, 93, 33, adossada a l'esquelet de la capella queda constatada per la relació de solidaritat d'aquesta estructura respecte els murs perimetrals de la nau. Tot i que, una

factura diferent a l'angle sud-oest (91 i 92) fa pensar en una possible reforma, una mica més tardana, d'aquesta mateixa banqueta.

Horitzó C: segle XII, ús

El primer paviment documentat de la capella el conforma el 36, es tracta d'un senzill sòl format per calç i sorra assentat directament sobre la roca natural. El precari estat de conservació d'aquest paviment fa que només se'ns hagi conservat als peus d'accés al presbiteri (el paviment 36 i un conjunt de pedres petites ben disposades identificades com a 35) i als peus de la nau (58).

Aquesta estructura 36 presentava alguna reparació, com ho constata l'existència de les reparacions amb calç, pedres i material ceràmic del 38 i 39, indicant un cert ús perllongat del sòl.

Pel que fa la capçada, en aquest primer moment la capella tindria un sol graó d'accés al presbiteri (102) format per grans lloses de pedra bens escairades a una cara i lligades amb morter de calç. Mentre que als peus de la capella es constata l'afegiment de l'estructura 94, a l'angle nord-oest, i que ha estat identificat com el basament per a la pica baptismal.

La reforma documentada al 1189 no s'ha pogut contrastar arqueològicament, tot i que la presència d'un paviment (120) situat a l'absis pot fer pensar en un primer presbiteri pla i més reculat (si no és que es tracta d'una fase anterior al XII).

Horitzó D: segle XIII

La següent etapa arqueològicament documentada cal centrar-la en les reformes de l'espai intern de la capella del castell. Per ara, només s'hi pot documentar la construcció d'un graó més avançat (101) i un altre a sobre (100) a la zona del presbiteri. Ambdós presenten la mateixa unitat de fàbrica, grans blocs de pedra local ben escairada a una de les cares i

escassament units amb morter de calç.

Pe aquest moment es pot pensar en una continuïtat en la utilització del paviment (35, 36, 38, 39 i 58) que per la seva relació estratigràfica podria ser adscribible també en aquest segle.

Horitzó E: segle XVII

La ocupació del castell continuà al llarg de la Baixa Edat Mitjana, com queda ben palès a través de la documentació conservada, amb tot, no tenim restes arqueològiques ni arquitectòniques adscribibles a aquest moment, i no serà fins a època moderna avançada que la part estudiada presentarà noves fases d'ús.

S'ha constatat a través de la recerca arqueològica i de l'estudi de la documentació escrita, que el castell va ser objecte de setge en el decurs de la guerra civil que va enfrontar el rei Joan II amb la Generalitat de Catalunya durant el període 1462-1472. Els resultats d'aquests atacs no són especialment visibles en l'àrea excavada, si que es pot associar a una absència d'estructures perimetrals d'època gòtica (a excepció de l'habitació rectangular situada a migdia i que no ha estat excavada). En general es pot parlar però d'una sèrie de reformes i afegitons que transformen l'aparença del castell, sobretot pel que fa a la distribució de l'espai intern i al reforç de les muralles amb baluards, diversos folrats i talussos defensius, millores estructurals relacionades amb les noves formes de fer la guerra, absolutament renovades amb l'aparició de les armes de foc i, sobretot, de les peces d'artilleria a causa d'aquest conflicte bèl·lic.

Són molt pocs els nivells arqueològics excavats atribuïbles a aquest moment. La seqüència queda poc clara, es documenta una amortització dels nivells interiors de la capella, apareixent nous estrats d'amortització i rebliment, amb molt poc material ceràmic associat, un dels quals és un important nivell cendrós, que podria ser l'indicatiu d'una acció violenta. Aquest horitzó (inicis XVII) ve definit per la presència de material ceràmic

atribuït al conjunt de reflex metàl·lic a pinzell-pinta, ben documentat en els estrats del rebliment interior de la capella (47).

D'aquest moment podrien ser la sèrie d'àmbits (àmbit C i part de l'E) que per la seva factura, la presència del material arqueològic associat i pel fet d'aparèixer en la planta dels espies francesos del XVII indiquen que ja existien en aquest moment.

L'àmbit E, però va partir moltes reformes posteriors, del primer moment ocupacional en resta una porta tapiada (131) oberta al mur nord (81) i una estructura adossada formada per 135.

Horitzó F: inicis del segle XVIII

En aquest moment es pot parlar d'una nova reforma de la capella, l'afegiment d'un tercer graó al presbiteri (99) associat a una moneda de Felip V. En aquest mateix context o poc després es pot parlar de la construcció d'un nou sòl o paviment de cairons (4, 10, 11) documentats a la capçalera de la capella i a l'entrada, dels que en quedava només la impromptа.

La resta de reformes documentades han estat incloses a l'horitzó G pel fet de no presentar cal element cronològic que permetés ajustar el seu moment constructiu.

Horitzó G: finals segle XVIII-inicis XIX, fundació

En aquest moment es documenten grans reformes constructives a l'extrem de ponent del castell. Els àmbits d'ús domèstic (àmbit E) passen per nombroses reformes constructives habilitant la zona com a baluard de defensa: la construcció del mur de reforç 96, i la plataforma d'accés (àmbit F, conformat per 83 i 113) en són l'indicatiu principal.

Igualment, datem d'aquesta fase una estança situada a llevant d'aquest baluard (àmbit D) —una dependència de servei amb una porta d'accés tapiada (132) i una reforma amb teula en el seu parament (133) tot i que no és possible, de moment, esbrinar la funció d'aquesta estança, caldria relacionar-la amb funcions de magatzem o de caire més militar.

Tots els estrats de rebliment i de pavimentació del pati han aportat material ceràmic que cronològicament arriba fins a finals del segle XVIII- inicis del XX, per això, es pot pensar en un rebaix general d'aquest espai obert que ens ha fet perdre el nivell d'ús associable a la capella romànica i gòtica.

En aquests moments es pot pensar que la capella havia perdut tot el seu culte i si restava dempeus, aquesta era utilitzada parcialment com a magatzem. En aquest context, o poc abans, es reformen els peus de la capella (20 i 21) i es canvia la direccionalitat del seu accés amb l'afegiment d'una porta perpendicular (75 i 76). El nou accés, està format per dos brancals i una peça monolítica de pedra a mena de marxapeu. Aquest queda situat en un passadís que donarà sortida a la banda de migdia a través d'una petita terrassa, construïda en aquest moment (àmbit G).

Horitzó H: mitjans del segle XIX, ús

Les condicions de precarietat amb què es troba la capella ens ve testimoniada per les diverses visites pastorals i els comentaris dels visitants del castell, amb tot però la capella continua dreta, tot i que es reduirà el seu espai construint un mur d'una sola cara vista (77) a ponent.

La darrera fase d'ocupació del cim del pujol no està directament relacionada amb el castell, sinó que té a veure amb l'amortització de les diverses estructures un cop acabada la Primera Guerra Carlina. Els nivells d'amortització del baluard de defensa (àmbit E) i el seu accés (àmbit F) juntament amb els diversos nivells de rebliment i colmatació fan pensar que el recinte va quedar en un estat força ruïnós, i la ocupació va

passar a ser puntual fins al punt de ser ocupada per uns masovers i posteriorment abandonada.

Horitzó I: segle XX

Finalment, hem agrupat en aquest horitzó històric els dos primers estrats que vam localitzar en iniciar-se els treballs de recerca arqueològica. Són l'estrat superficial que cobria la totalitat de les estructures documentades i l'estrat de rebliment de l'absis, ja que aquest havia estat recentment expoliat, i que podem atribuir plenament al segle XX.

VI. ESTUDI DE LA CERÀMICA

VI. ESTUDI DE LA CERÀMICA

El material ceràmic recuperat presenta una gran heterogeneïtat cronològica a causa de la llarga ocupació humana en el castell, altrament indicada en les diverses fases arquitectòniques documentades. Aquest conjunt però, es troba força fragmentat i ens ha permès recuperar un escàs repertori tipològic.

A grans trets aquest conjunt ceràmic s'ha agrupat en ceràmica comuna reduïda, ceràmica comuna oxidada, ceràmica comuna vidriada, ceràmica amb vidriat blanc i ceràmica decorada per tal de facilitar la seva classificació.

Ceràmica comuna reduïda

Conjunt que forma el segon grup més representatiu del total de restes ceràmiques recuperades. La major part correspon a ceràmiques realitzades a torn ràpid o lent, amb pastes ben depurades, i amb molt poca o pràcticament sense decoració. L'altre grup el forma la ceràmica grisa medieval sense marques clares de torn, amb pastes gruixudes i amb un repertori decoratiu escàs.

El material del primer grup es troba documentat en la majoria dels nivells excavats. Es tracta de fragments informes de ceràmica medieval de cuina, de color gris clar i amb evidents marques de torn. La forma predominant és l'olla seguida de grans contenidors (làm. VIII, CO-2002-50.1) amb una cronologia atribuïble des del segle XIII al XVIII. A grans trets, cal assenyalar que aquest conjunt ceràmic ha aparegut associat a la ceràmica vidriada i que la datació del conjunt s'ha establert en base aquesta.

En general, el material d'aquest segon grup apareix en nivells d'abandonament i d'enderroc de la capella castral i es tractaria dels materials amortitzats provinents de les primeres fases documentades del castell. Tot i que constitueix l'element més significatiu, a nivell cronològic, dels materials ceràmics recuperats en els diferents

espais excavats aquests estrats van donar un repertori escàs i fragmentari. I cal ressenyar que, a nivell quantitatiu, sovint no representen més del 10 % del total dels material inventariat.

La forma predominant la formen les olles, amb diverses variants de vores documentades. La vora més freqüent és la vora girada enfora amb el llavi arrodonit (làm. IX, CO-2002-61.1, CO-2002-61.2, CO-2002-61.3), seguida de les vores apuntades i amb un lleuger encaix intern per rebre la tapadora (làm. I, CO-2002-09.2, làm. IV, CO-2002-16.1, làm. V, CO-2002-26.5) aquestes darreres molt comunes en altres conjunts com exemple el cas del proper jaciment de l'Esquerda.

La resta de fragments també es poden associar a olles fetes a torn lent, de color grisós, no sempre homogeni o oxidant de les quals no coneixem el perfil complet i, en alguns casos ni la orientació, però que per la seva morfologia es poden associar als tipus més representatius coneguts dins la zona. En general sembla que ens trobem davant de material propi dels segles XI- XII.

Ceràmica comuna oxidada

Representa el tercer tipus ceràmic més abundant en el jaciment. Pel què fa a les formes, tot i que són força escasses, predominen les tancades, especialment el tipus olla o gerra. La majoria corresponen a produccions baix medievals i evidencien una major varietat formal amb la presència de gerres, olles, poals i algunes formes obertes tipus bol.

La forma més representada en el castell d'Orís és la base plana per a contenidors de mida mitjana (làm. II, CO-2002-09.9, CO-2002-09.10). Per a la datació d'aquest conjunt es va seguir el mateix criteri que per al primer grup de la ceràmica comuna reduïda.

Ceràmica comuna vidriada

És el grup ceràmic més nombrós i la majoria dels exemplars s'han trobat en un context estratigràfic associable als segles XVII i XVIII. Es tracta de peces amb vernissos verds, grocs, melats i marrons amb les formes característiques dels poals, plats (làm. I, CO-2002-09.3, làm. III, CO-2002-16.1), cassoles, gerretes i olles (làm. III, CO-2002-16.3, làm. II, CO-2002-09.7 i CO-2002-09.8). Destaca en aquest grup una forma sencera de tapadora tipus cinta (làm. I, CO-2002-09.1) i una tapadora amb agafador (làm. III, CO-2002-15.1). El panorama tipològic es completa amb un seguit de formes com diversos fragments de broc, segurament formant part d'un càntir (làm. I, CO-2002-09.5, làm.V, CO-2002-26.3).[11]

Els colors més representats són el melat, el verd, el verd oliva, el marró, el groc i la barreja de verd a l'exterior i melat a l'interior. Les peces, segons la seva funció, estan vidriades només per l'exterior, per l'interior o ambdós costats, també pot estar vidriada en la seva totalitat, o bé estar-ne només la meitat o una quarta part de la peça.

La ceràmica policroma es troba força representada amb combinacions de vidriat verd sobre fons groc i el vidriat groc sobre fons marró (làm. III, CO-2002-15.3, CO-2002-15.5).

Ceràmica amb vidriat blanc

Aquest conjunt està format per un total de 15 fragments, les peces identificables segueixen la tipologia habitual d'escudelles i plats. Però no s'ha pogut recuperar cap forma dibuixable.

Ceràmica decorada

Aquest conjunt es pot dividir en dos grups: la ceràmica decorada en blau i la ceràmica decorada amb reflexos metàl·lics.

[11] Forma estesa a inicis segle XVI. Segons Vila, 2000: 309.

Ceràmica decorada en blau

En aquest grup s'hi troben algunes peces de producció barcelonina, amb la forma d'escudella o plat. També es documenta algun fragment informe de producció valenciana. En general es tracta de peces molt amortitzades en el moment en que es van dipositat en els estrats on van aparèixer.

Les peces més significatives la formen un fragment informe d'un plat amb decoració de la ditada (làm. II, CO-2002-15.2), un fragment de vora i nansa d'una escudella de blava catalana amb una orla de circumferències referenciada com a Telese 139 i 140. (làm. V, CO-2002-26).

Ceràmica decorada amb reflexos metàl·lics

Es tracta d'un lot de materials trobats en un estrat d'amortització de la nau de la capella que es caracteritza per la unitat formal i estilística. L'estat de les peces és força precari ja que en la major part dels casos han perdut el reflex intern. El conjunt és format per produccions catalanes datades a partir de mitjan segle XVI, La tendència decorativa més representada és la identificada amb les sèries de pinzell-pinta i una altra de més elaborada amb temàtica vegetal. Destaquen tres peces amb aquesta decoració (làm VI, CO-2002-32, làm. VII, CO-2002-47.1 i CO-2002-47.2), les dues primeres són escudelles i la darrera és un plat fons.

A part del material ceràmic s'ha recuperat un petit lot d'altres materials entre els quals destaca un conjunt numismàtic format per 10 monedes i estudiat per la Dra. Maria Clua, i un conjunt de metalls detallat en l'inventari de material arqueològic.

PEU DE LES LÀMINES

LÀMINA I

CO-2002-09.1: fragment de ceràmica d'una vora, paret i part del centre d'una tapadora de pasta oxidant, ben depurada. Presenta un vernís verd a ambdues parts de la peça.

CO-2002-09.2: : fragment de ceràmica pertanyent a la vora d'una olla en perfil en *esa*. La pasta és cocció reduïda amb abundant presència de desgreixant de quars de grans dimensions.

CO-2002-09.3: fragment de vora d'un plat. La pasta és oxidant ben depurada amb desgreixant de mica. Presenta un vernís de color marró a l'interior i zona de la vora.

CO-2002-09.4: fragment de peu anular d'un plat de ceràmica. La pasta és oxidant ben depurada amb evidències de desgreixant fi de quars. Presenta un vernís marró amb barbotina groga al centre, envoltada per un cercle a l'interior i sense vernís a l'exterior. La pasta és de color grog-beig de textura fina a l'interior i rugosa a l'exterior.

CO-2002-09.5: fragment de broc vessador. La pasta és oxidant amb desgreixant molt fi. La cara externa presenta un vidrat de color marró melat, l'interior només té vernís a la part superior de la vora.

CO-2002-09.6: fragment de ceràmica d'una vora amb encaix per tapadora. La pasta és oxidant i ben depurada. Presenta un vernís per la part interna i a la vora.

LÀMINA II

CO-2002-09.7: fragment de ceràmica d'una vora plana amb encaix per tapadora. Presenta vernís a la part interna i a la vora. La pasta és ben depurada i la cocció és oxidant.

CO-2002-09.8: fragment de vora amb encaix per tapadora. La pasta és oxidant i ben depurada. Presenta un vernís intern de color verd.

CO-2002-09.9: fragment d'una base plana. La pasta és oxidant, depurada i sense vernís. A l'interior es poden observar les marques de torn i presenta un acabat groller.

C0-2002-09.10: fragment d'una base plana. La pasta és oxidant, depurada i sense vernís, presenta un acabat groller.

CO-2002-15.4: fragment de vora amb encaix per tapadora. La pasta és de cocció oxidant amb presència de desgreixant. Presenta un vernís marró melat a l'interior i a l'exterior només a la part de la vora.

CO-2002-15.1: fragment d'una gerra de vora girada enfora. La pasta és oxidant amb presència de desgreixant. Presenta un vernís intern de color verd-groc.

CO-2002-15.2: fragment d'un plat de blava catalana. Presenta una capa d'esmalt blanc decorat amb blau a base de cercles concèntrics amb l'orla de la ditada.

LÀMINA III

CO-2002-15.3: fragment d'una vora de plat. Pasta ben depurada i de cocció oxidant. Presenta un vernís marró clar a l'interior. La decoració és en forma de ditada allargada amb barbotina groga.

CO-2002-15.5: fragment de plat de ceràmica vidrada de color marró melat. A la cara interna presenta una decoració de gota lliscant de color groc. La cara externa només té vidriat a la vora i la pasta és de color vermellós amb desgreixant molt fi.

CO-2002-15.6: fragment de tapadora amb agafador de ceràmica de cuina. A la cara externa presenta un vidrat de color verd groguenc. La pasta és de color ataronjat i de desgreixant fi.

CO-2002-16.1: fragment de vora reentrant d'un plat. La pasta és grollera i de cocció oxidant amb vidrat per la cara interna de color marró melat. La part externa no presenta vidrat i deixa veure les marques de torn.

CO-2002-16.2: fragment de vora d'una tapadora amb acanalats. La pasta és de color taronja amb desgreixant mitjà i gran. Per la cara interna té vidrat marró melat. Es poden apreciar les línies del torn.

CO-2002-16.3: fragment d'una vora de ceràmica vidrada pertanyent a una olla acarenada amb nansa horitzontal aplicada. La pasta és de color taronja viu. La cara interna presenta un vidrat de color verd oliva. La cara externa només té vidrat a la part superior. La part inferior presenta una engalba en ocre.

LÀMINA IV

CO-2002-16.4: fragment de vas ceràmic vidrat de color marró melat. La pasta és ataronjada i ben depurada. El vidrat cobreix tota la superfície interna però a la cara externa es limita a la vora i a part del coll.

CO-2002-16.5: fragment d'una vora. La pasta és oxidant amb desgreixant visible. Presenta un vernís a la part interna i externa de color verd.

CO-2002-16.6: vora de ceràmica vidrada de color verd oliva. La pasta és de color ataronjat amb evidències de desgreixant mitjà. És una olla acarenada amb encaix per tapadora.

CO-2002-16.7: fragment de vora d'un plat d'esmalt blanc. La pasta és ben depurada de cocció oxidant i de desgreixant molt fi.

CO-2002-16.8: fragment de vora d'una olla amb perfil en S. La pasta és de cocció reduïda i grollera amb presència de desgreixant.

LÀMINA V

C0-2002-16.9: fragment d'una vora i nansa d'una olla de vora triangular. La pasta és grollera de cocció oxidant. La cara interior presenta un vidrat de color melat. Evidències de contacte amb el foc.

CO-2002-17.1: fragment de vora d'un plat de ceràmica vidrada de color verd groguenc. Amb un vidrat intern i extern. La pasta és de cocció oxidant i d'argila molt depurada.

CO-2002-26.1: fragment d'una vora de ceràmica. La pasta és oxidant i ben depurada. Amb evidències de marques de torn.

CO-2002-26.2: fragment de base de ceràmica comuna de pasta oxidada.

CO-2002-26.3: : fragment de broc vessador. La pasta és oxidant amb desgreixant molt fi. La cara externa presenta un vidrat de color verd groguenc, l'interior només té vernís a la part superior de la vora.

CO-2002-26.4: vora i nansa d'una escudella de blava catalana. Presenta una orla en blau de circumferències concèntriques. La pasta és de color blanc groguenc. TELESE (1991) figura 139 i 140 (p.206)

CO-2002-26.5: fragment d'una vora d'olla de perfil en S. La pasta és de cocció reduïda i presenta evidències de contacte amb el foc.

LÀMINA VI

CO-2002-26.6: fragment de vora acanalada. La pasta és de cocció oxidant i bastant depurada. Presenta un vernís a la part externa de color marró.

CO-2002-26.7: fragment d'una base plana i paret girada enfora. La pasta és de cocció oxidant.

CO-2002-26.8: fragment de base de ceràmica comuna de pasta oxidada i molt grollera. Presenta evidències de les marques de torn.

CO-2002-32: fragment de base d'un plat de reflex metàl·lic amb decoració de pinzell pinta. La pasta és de color rosat beige i a l'exterior presenta un vidrat blanc.

LÀMINA VII

CO-2002-42.1: fragment de ceràmica comuna reduïda de base no talment plana, la pasta és granulada amb desgreixant de quars de mida mitjana.

CO-2002-42.2: fragment de vora de ceràmica de cuina feta a torneta. La pasta és oxidada, de color vermellós per la cara interna i grisa per la cara externa a causa de l'acció del foc. El desgreixant és de mida mitjana, donant a la pasta una textura rugosa. És una olla de perfil en S amb la vora girada enfora.

CO-2002-42.3: fragment de vora girada enfora d'una olleta de ceràmica grisa comuna. La pasta és de cocció reduïda de color gris.

CO-2002-47.1: base de ceràmica de reflex metàl·lic amb decoració a pinzell-pinta de tipus cruciforme amb enreixats. La cara externa no presenta decoració, només vidrat

blanc. El fons extern resta en reserva. La pasta és de color beige clar amb desgreixant fi i vacuòles.

LÀMINA VIII

CO-2002-47.2: fragment de vora de ceràmica de reflex metàl·lic amb decoració a pinzell-pinta, que forma unes onades concèntriques a la cara interna. La cara externa no presenta decoració.

CO-2002-50.1: fragment de vora girada enfora amb acanalada vertical i de paret vertical. Aquesta tenalla de grans dimensions presenta una pasta de cocció oxidada amb abundant desgreixant, alguns d'ells de grans dimensions, dotant-la d'un aspecte groller. Són visibles les marques de torn.

CO-2002-60.1: fragment de vora ceràmica d'una escudella de Blava Barcelona de cercles concèntrics. A l'interior presenta tres bandes en blau i a l'exterior conserva restes d'una banda blanca sense vidrat. La pasta és de color rosat, amb un desgreixant molt decorat. Bibliografia: Viladecans, 4, pàg. 79. segona meitat s. XV- inicis s. XVII.

LÀMINA IX

CO-2002-61.1: olla de ceràmica grisa medieval de perfil en *esa*. Presenta una vora de llavi arrodonit i girat enfora. La pasta és de cocció reductora amb desgreixant mitjà de quars.

CO-2002-61.2: fragment d'una olla de perfil en S, de ceràmica grisa. La pasta és de cocció reduïda i de color gris marró. La vora és girada enfora i arrodonida.

CO-2002-61.3: fragment de ceràmica grollera reduïda. La vora és girada enfora i arrodonida amb evidències de marca de torn a les parets.

CO-2002-61.4: fragment d'una vora girada enfora d'una ceràmica reduïda. La pasta és de color gris amb presència de desgreixant de quars, amb marques de torn a la part interna.

CO-2002-61.5: fragment de base d'una olla de ceràmica de cuina feta a torneta. La pasta és de cocció reduïda de color gris amb desgreixant de quars. La part externa presenta un brunyit i presenta evidències de foc.

CO-2002-61.6: fragment d'una base plana de ceràmica reduïda. La part interna presenta retocs a mà i la part externa retocs a torneta.

VII. BIBLIOGRAFIA GENERAL

Repertori

A.A.D.D. 1981: "Osona i el Ripollès", *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*, *6.* Barcelona: 161-164.

A.A.D.D. 1986: *Història d'Osona.* Ed. Eumo. Vic.

A.A.D.D. 1982: "El Castell d'Orís", *Catalunya Romànica*, *Osona II.* Barcelona: 434-439.

BRASÓ, M. Et alii. 1973: "El Castell d'Orís", *Els Castells Catalans*. *IV.* Barcelona: 867-879

CRIBALLÉS, J. 1996: *Orís, poble i castell, recull de poemes 1989-1995.* Ed. Sellarès. Torelló.

FLUVIÀ, A. 1994: *Contribució a l'estudi genealògic del comtat d'Osona: els Orís*. Estudis Universitaris Catalans. Barcelona.

PLADEVALL, A; VINYETA, R. 1972: *Orís*. Barcelona.

PLADEVALL, A. 1974: "El castell d'Orís", *Jornada a Vic de la Secció Provincial d'Amics dels Castells de Barcelona.* Vic.

Metodologia

A.A.D.D. 1996: La ceràmica gris medieval. N. 6 *Quaderns Científicis i Tècnics*, Diputació de Barcelona, Àrea de Cooperació, Servei del Patrimoni Arquitectònic Local. Barcelona.

BATLLORI, A.; LLUBIÀ, L. 1974: *Ceràmica catalana decorada*. Barcelona.

CIRICI, A. 1977: *Ceràmica catalana*. Barcelona.

HARRIS, H. C. 1975: "The Stratigraphic Sequence: a Question of Time". *World Archaeology* (London), VII-1: 109-121.

--. 1977: "Units of Archaeological Stratification". *Norwegian Archaeological Review* (Oslo), X, 1-2: 84-106.

--. 1979 a: "The Laws of Archeological Stratigraphy". *World Archaeology* (London), XI-1: 111-117.

--. 1979 b: *Principles of Archaeological Stratigraphy*. Londres.

--. 1991: *Principios de estratigrafía arqueològica*. Barcelona. Trad. Castellana de *Principles of Archeololigical Stratigraphy*. Londres.

GUTIÉRREZ, A.; LÓPEZ, A. 2000: Memòria de la recerca arqueològica a l'antiga casa rectoral de Catellnou del Bages (1998-1999). Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. Barcelona.

LÓPEZ MULLOR, A. 1982: "Ermita de la Mare de Déu de Bellvitge, L'Hospitalet de Llobregat". *Les excavacions arqueològiques a Catalunya en els darrers anys*, Excavacions Arqueològiques a Catalunya, 1, Servei d'Arqueologia, Generalitat de Catalunya. Barcelona: 380-382.

LÓPEZ MULLOR, A. 1986: "Consideracions metodològiques sobre l'actuació del Servei de Catalogació i Conservació de Monuments en el camp de la recerca arqueològica". *Memòria 1984*, Servei de Catalogació i Conservació de Monuments de la Diputació de Barcelona. 19-21. Barcelona: 158-160.

MARTÍNEZ CAVIRÓ, B. 1982: *La loza dorada*. Madrid.

PARERA, M. 1998: "Ceràmica medieval decorada i ceràmica moderna". *Torre del Baró, Viladecans. Arqueologia.* Monografies, 4. Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.

TELESE COMPTE, A. 1991: *La vaixella blava catalana de 1570 a 1670. Repertori, catalogació i proposta per a la seva nomenclatura. Investigació bibliogràfica sobre la Pisa Hispànica*. Barcelona.

X. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT:
A,B,C,D,E,F,G
U.E.: 01

DEFINICIÓ:

Nivell superficial. Color marró fosc i consistència tova. Format per terra orgànica i vegetal, sorra, grava, arrels, pedres de diversos volums, més aviat petites, amb presència de material ceràmic.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	02, 03, 04, 05, 06, 15, 16, 17, 84, 85, 86, 87, 95, 80, 81, 82, 83, 95, 96, 98, 25, 46, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 134, 15, 09, 70, 71,72, 73, 74, 77, 78, 79
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XX**

Datació relativa	**Horitzó I**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 02

DEFINICIÓ:

Estrat d'enderroc. Color marró fosc i consistència força dura. Format per sorra, grava, pedres de dimensions variables, abundants fragments de morter de calç, trossos de guix, estucs i fragments de teules. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	07, 10
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 03

DEFINICIÓ:

Estrat superficial interior de l'absis de la capella. Color marró fosc i consistència tova. Format per terra vegetal, llims, grava, arrels, fragments d'estuc i pedres de petites dimensions.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	04
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	41, 30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**s. XX (presència de xapes de refresc)**

Datació relativa	**Horitzó I**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 04

DEFINICIÓ:

Restes de paviment del presbiteri de la capella. Color blanc i consistència dura. Format per morter de calç i terra piconada, on resta el negatiu dels cairons que haurien constituït el nivell de circulació d'aquest sòl. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	65
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	03

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Inicis s. XVIII**
Datació relativa	**Horitzó F**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 05

DEFINICIÓ:

Rebliment d'enderroc. Color marró fosc, i consistència compacte i força dura. Format per sorra, argiles i llims, algun grumoll de morter de calç amb trossos de guix i pedres dimensions mitjanes i petites. Amb presència de fragments de teules i llosetes ceràmiques. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	02
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	47, 11, 12, 14

Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 06

DEFINICIÓ:

Rebliment d'enderroc als peus de la capella. Color ocre groguenc o marró clar, segons els components, i consistència força dura. Format per sorra, grava, grumolls de morter de calç i trossos de guix, amb presència de pedres de dimensions grans i mitjanes, ben treballades, i fragments de teules i material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	

Adossat a:	73, 77, 72, 74
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	20, 21, 23
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Moneda de Ferran VII (1811). Primera meitat s. XIX. Context de la Primera Guerra Carlina.**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 07

DEFINICIÓ:

Recreixement dels graons d'accés al presbiteri de la capella. Color marró vermellenc i consistència dura. Format per argila endurida i fragments considerables de morter de calç, guix, i teules disposades de forma perpendicular al graó.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	02
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	100, 101
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 08

DEFINICIÓ:

Rebliment del segon accés a la capella. Color marronós i consistència força dura, encara que poc compactat i d'escassa potència. Format per argila i llims. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	02
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	88
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	18
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 09

DEFINICIÓ:

Enderroc. Color marró fosc, gairebé negre, i consistència tova i poc compactada. Format per grans blocs de pedra, alguns bens escairats, terra vegetal, sorra, grava, llims i algunes arrels. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	13
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 10

DEFINICIÓ:

Restes de paviment de la nau de la capella. Color blanc i consistència dura. Format per morter de calç i terra piconada, amb el negatiu dels cairons que haurien conformat el nivell de circulació d'aquest paviment. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	11
Hi recolza:	
Cobert per:	02, 28
Reblert per:	
Tallat per:	75, 76, 88, 90, 27
Adossat a:	70, 72
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	31, 35, 36, 37, 38, 39, 33, 89
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Inicis s. XVIII**

Datació relativa	**Horitzó F**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 11

DEFINICIÓ:

Restes de paviment de la nau de la capella. Color blanc i consistència dura. Format per morter de calç i terra piconada, amb el negatiu dels rajols que haurien conformat el paviment. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	10
Hi recolza:	
Cobert per:	05
Reblert per:	
Tallat per:	75, 77
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	12
Cobreix:	47
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Inicis s. XVIII**

Datació relativa	**Horitzó F**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 12

DEFINICIÓ:

Marxapeu de la porta d'accés oberta al nord de la capella. Formada per grans llindes monolítiques, ben tallades i de procedència local.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	05
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	70, 74
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	11

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**s. XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 13

DEFINICIÓ:

Enderroc exterior de la capella. Color marró clar o ocre, segons els components, de consistència tova i poc compactada. Format per sorra, grava, llims i grans blocs de pedra local, alguns dels quals ben escairats. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01, 09
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	29, 26
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 14

DEFINICIÓ:

Interestrat de destrucció del paviment 11.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	05
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	47
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Inicis s. XVIII**
Datació relativa	**Horitzó F**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: D

U.E.: 15

DEFINICIÓ:

Rebliment d'enderroc. Color marró fosc força homogeni i consistència compacte i dura. Format per sorra, grava, pedres de dimensions variables i abundants fragments de morter de calç. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	79, 74, 78, 82
Solidari de:	
Recolza en:	

Cobreix:	43, 44
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: E

U.E.: 16

DEFINICIÓ:

Rebliment d'enderroc. Color marró clar i ocre, força homogeni i de consistència compacte. Format per sorra, grava, pedres de dimensions mitjanes i petites, i abundants fragments de morter de calç. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01

Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	73, 79, 96, 80
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	54, 59
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	

Datació relativa	**Primera meitat s. XIX**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: C
U.E.: 17

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color marró fosc i consistència tova, poc compacte. Format per sorra, grava i pedres de petites i mitjanes dimensions. No excavat.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	84, 85, 86, 87
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	NO EXCAVAT
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	

Datació relativa	**Indeterminat**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 18

DEFINICIÓ:

Paviment del segon accés de la capella. Color marró clar i consistència dura. Format per argila piconada i petites lloses de pedra local treballades bastament, amb algun fragment de teula. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	08
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	88
Solidari de:	
Recolza en:	90
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s.XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 19

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color beige clar i consistència força dura, encara que poc compacte i d'escassa potència. Format per argila molt fina i llims. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	06
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	20
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 20

DEFINICIÓ:

Paviment de la nau de la capella. Color blanc i consistència dura. Format per diverses filades de cairons de factura senzilla disposats de forma arbitrària en perpendicular i horitzontal, amb un suport de morter de calç i terra piconada, i part del negatiu d'alguns d'aquests cairons. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	06, 19
Reblert per:	
Tallat per:	77
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	21
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 21

DEFINICIÓ:

Restes de paviment de la nau de la capella. Color blanc i consistència dura. Format per morter de calç i terra piconada, amb el negatiu dels rajols que haurien conformat el nivell de circulació d'aquest paviment. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	06, 20
Reblert per:	77
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	22
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 22

DEFINICIÓ:

Rebliment de preparació del paviment 21. Color ataronjat-vermellenc, de consistència poc compacte i no gaire dura. Format per argila, sorra i llims, amb algun fragment de teula i material ceràmic.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	47
Hi recolza:	
Cobert per:	06, 21
Reblert per:	
Tallat per:	77
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	23, 50
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**s. XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 23

DEFINICIÓ:

Rebliment de la trinxera de fundació del mur 77. Color marró fosc i consistència tova. Format per sorra, grava i pedres de mida petita i alguna teula trencada.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	06
Reblert per:	77
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	24
Talla:	20, 21, 22, 11, 14, 47, 50
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**moneda 1812, finals s. XVIII o inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 24

DEFINICIÓ:

Interestrat de la trinxera de fundació del mur ue. 77.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	23, 77
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	20, 21, 22, 11, 14, 47, 50
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**moneda 1812, finals s. XVIII o inicis del s. XIX**
Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: F
U.E.: 25

DEFINICIÓ:

Rebliment d'enderroc. Color marró fosc, força homogeni i de consistència compacte. Format per sorra, grava, pedres de dimensions mitjanes i petites, i abundants fragments de morter de calç i altre material constructiu, algunes teules i material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	81, 82, 83, 98
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	62

Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 26

DEFINICIÓ:

Paviment de l'espai obert situat davant la capella del castell. Color marró clar tirant a fosc, segons la composició i consistència dura. Format per fragments d'argila piconada, amb punts de morter de calç. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01, 09, 13
Reblert per:	
Tallat per:	

Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	42, 106, 105, 55
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 27

DEFINICIÓ:

Interestrat de destrucció del paviment 10.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	

Hi recolza:	
Cobert per:	02
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	10
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 28

DEFINICIÓ:

Restes dels cairons associats al paviment interior de la capella ue.10. Fragments de cairons disposats en els angles de la capella que no van ser expoliats. Es tracta de cairons d'argila de factura senzilla de 18 per 20 cm, lligats amb morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	02
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	10
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 29

DEFINICIÓ:

Paviment de l'espai obert situat davant la capella del castell. Color marró clar i consistència compacte i força dura. Format per fragments d'argila piconada, amb importants punts de morter de calç. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	26
Hi recolza:	
Cobert per:	13
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	NO EXCAVAT
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT:
A,B,C,D,E,F,G,H
U.E.: 30

DEFINICIÓ:

Roca natural

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	**Tots**
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	

Datació relativa	**Roca natural**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 31

DEFINICIÓ:

Rebliment de preparació del paviment 10. Color ataronjat-vermellenc, de consistència poc compacte i no gaire dura. Format per argila, sorra i graves, amb algun fragment de teula i material ceràmic.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	47
Hi recolza:	
Cobert per:	10, 27
Reblert per:	
Tallat per:	75, 76, 88, 90
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	32, 34
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 32

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color gris- cendrós. Consistència molt tova i homogènia, poc compactada. Format per cendres, sorra i gran quantitat de petits carbons vegetals. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	50
Hi recolza:	
Cobert per:	31
Reblert per:	
Tallat per:	75, 76, 88, 90
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	45, 34
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 33

DEFINICIÓ:

Banc corregut del mur u.e. 70. Pedres de volum i mida mitjanes i petites, poc treballades, unides amb morter de calç i disposades formant filades horitzontals força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	93
Hi recolza:	
Cobert per:	10
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	70
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	31, 32, 34

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 34

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color ocre groguenc, compacte, homogeni i força dur. Format per argila, sorra, algun fragment de morter de calç i molt poc material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	57
Hi recolza:	
Cobert per:	31, 32
Reblert per:	
Tallat per:	75, 76, 88, 90
Adossat a:	35, 36
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	48, 60, 30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 35

DEFINICIÓ:

Paviment de la capella. Color blanc - groguenc de consistència dura. Format per argila piconada i abundant morter de calç, amb presència de pedres de petites dimensions disposades en dues filades perpendiculars. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	10
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	36
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	34

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**
Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 36

DEFINICIÓ:

Paviment interior de la capella. Color blanc – groguenc, força homogeni i de consistència dura. Format per argila piconada i abundant morter de calç i guix piconat. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	10
Reblert per:	
Tallat per:	38, 39, 101
Adossat a:	
Solidari de:	35
Recolza en:	
Cobreix:	30

Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	34, 37

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 37

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color gris i consistència dura i compacte. Format per grava i sorra. Roca natural desfeta emprada per regularitzar els desnivells del terreny i omplir les escletxes i les esquerdes de la roca mare. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	10
Reblert per:	
Tallat per:	

Adossat a:	36, 33
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 38

DEFINICIÓ:

Reparació del paviment de la capella. Color blanc - groguenc de consistència dura. Format per argila piconada i abundant morter de calç i guix, amb presència de material ceràmic i pedres de petites dimensions disposades planes. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	

Hi recolza:	
Cobert per:	10
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	36
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 39

DEFINICIÓ:

Reparació del paviment de la capella. Color blanquinós de consistència dura. Format per argila piconada i abundant morter de calç i guix, amb presència de material ceràmic i pedres de petites dimensions disposades planes. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	10
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	36
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 40

DEFINICIÓ:

Trinxera de fundació de la plataforma del segon accés a la capella u.e. 18.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	53
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	10, 11, 31, 14, 47, 32, 50, 34, 57
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 41

DEFINICIÓ:

Rebliment. Compacte i força dur. Format per blocs de pedra, poc treballats de volum mitjà i petit, amb presència de grans quantitats de grumolls de morter de calç. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	03
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	99, 100, 102
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Inicis s. XVIII, monedes falses de Carles II, l'Arxiduc Carles/Felip V i de Felip V (1700-1725)**

Datació relativa	**Horitzó F**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 42

DEFINICIÓ:

Paviment de l'espai obert davant la capella. Color marró fosc i consistència força dura. Format per argila, llims, petits punts de morter de calç i algun carbó de petites dimensions. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	26
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	52, 61
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s.XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 43

DEFINICIÓ:

Rebliment a l'estança formada pels murs 74, 79, 82 i 78. Color marró clar homogeni i consistència dura. Format per argila piconada, grava, algun grumolls de morter de calç i material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	15
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	74, 78, 79, 82, 44
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	66, 67, 68, 103
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 44

DEFINICIÓ:

Fragment de paviment. Color blanc i consistència dura. Format per diverses filades de pedres i cairons de factura senzilla disposats de forma arbitrària, amb un suport de morter de calç i terra piconada. No excavat.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	15
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	74, 78, 104
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	66, 67

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat del XIX. No excavat**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 45

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color blanc, de consistència dur. Format per grans fragments de morter de calç, barrejats amb trossos de guix. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	32
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	34
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: G
U.E.: 46

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color marró vermellós, consistència força dura, format per argila, pedres de petit i mitjà volum i graves. Es troba amortitzant les diverses escletxes del terreny natural.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**
Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 47

DEFINICIÓ:

Rebliment de preparació del paviment 11. Color ataronjat-vermellenc, de consistència poc compacte i no gaire dura. Format per argila, sorra i llims, amb algun fragment de teula i material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	31, 22
Hi recolza:	
Cobert per:	11, 14
Reblert per:	
Tallat per:	23, 24, 77
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	50

Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 48

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color ocre groguenc i consistència dura i compacte. Format per grava, còdols i sorra. Roca natural desfeta emprada per regularitzar els desnivells del terreny i omplir les escletxes i les esquerdes de la roca mare. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	34
Reblert per:	
Tallat per:	

Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 49

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color gris clar força homogeni i consistència tova. Format per sorra, algun fragment de morter de calç i llims. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	

Hi recolza:	
Cobert per:	22
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	50
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 50

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color gris- cendrós. Consistència molt tova i homogènia, poc compactada. Format per cendres, sorra i gran quantitat de petits carbons vegetals. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	32
Hi recolza:	
Cobert per:	22, 49, 47, 23
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	57
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 51

DEFINICIÓ:

Rebliment d'enderroc. Compacte i força dur associat a l'estructura 94. Format per blocs de pedra local, ben treballats, de volum mitjà i petit, amb presència de fragments de morter de calç. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	50, 22
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	94
Cobreix:	58
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 52

DEFINICIÓ:

Rebliment del pati. Color marró clar i consistència tova. Format per sorra, graves i llims. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	42
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	123
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A

U.E.: 53

DEFINICIÓ:

Interestrat de la trinxera 40.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	40
Talla:	10, 11, 31, 14, 47, 32, 50, 34, 57
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals del s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: E
U.E.: 54

DEFINICIÓ:

Rebliment d'enderroc. Color marró fosc o clar, segons els components, i consistència dura. Format per sorra, grava, llims, grumolls de morter de calç, amb fragments de material constructiu i material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	16
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	73, 79, 96, 80
Solidari de:	59
Recolza en:	
Cobreix:	69
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 55

DEFINICIÓ:

Rebliment del pati. Color marró fosc i consistència compacte i dura. Format per sorra, graves i llims i material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	26
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	105
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 56

DEFINICIÓ:

Rebliment interior de l'església. Color blanquinós, de consistència compacte i força dura. Format per grans fragments de morter de calç, barrejats amb trossos de guix. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	47
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	50
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 57

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color ocre groguenc homogeni, compactat i força dur. Format per argila, sorra, algun fragment de morter de calç i molt poc material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	34
Hi recolza:	
Cobert per:	50
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	58, 30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**
Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 58

DEFINICIÓ:

Paviment de la capella. Color ocre blanquinós, força homogeni i de consistència compacte i dura. Format per argila piconada i abundant morter de calç, trossos de guix piconat i alguna pedra de petites dimensions disposada de forma plana. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	57
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	91, 92
Cobreix:	107

Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: E
U.E.: 59

DEFINICIÓ:

Rebliment d'enderroc. Color marró clar blanquinós i consistència força dura. Format per sorra, grava, llims, grumolls de morter de calç, trossos de guix i material constructiu. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	16
Reblert per:	
Tallat per:	

Adossat a:	73, 79, 96, 80
Solidari de:	54
Recolza en:	
Cobreix:	69
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 60

DEFINICIÓ:

Conjunt de pedres de mida mitjana, poc treballades i de procedència local, que tapen una diàclasis de la roca natural.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	34
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 61

DEFINICIÓ:

Rebliment interior del retall de la zona del pati. Color marró fosc, gairebé negre, i consistència tova, poc compactada. Format per sorra, grava, cendres i carbons de petites dimensions. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	42
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII o anterior**

Datació relativa	**Horitzó A**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: F
U.E.: 62

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color marró vermellós. Consistència dura i molt compacte. Format per argila, sorra, llims, grava, grumolls de morter de calç, pedres de diverses mides, fragments de teules i ceràmica abundant.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	25
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	113, 81, 82, 83, 98
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 63

DEFINICIÓ:

Preparació del paviment interior de la capella. Color blanc i consistència dura. Format per morter de calç, trossos de guix i terra piconada. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	58
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	91, 92
Cobreix:	116, 64, 109, 108
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 64

DEFINICIÓ:

Mur en direcció sud-nord situat a l'interior de la capella. Format per pedres de petites dimensions, ben desbastades, unides amb morter de calç. En resta una filada on les pedres es disposen de forma regular i horitzontal.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	63
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	116, 118, 108, 109, 115, 117, 119, 121, 122

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII o anterior**

Datació relativa	**Horitzó A**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 65

DEFINICIÓ:

Restes de paviment del presbiteri de la capella. Color blanc i consistència compacte i dura. Format per morter de calç, fragments de guix i terra piconada. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	04
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	99
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 66

DEFINICIÓ:

Rebliment a l'estança formada pels murs 74, 79, 82 i 78. Color marró fosc, de vegades negre, i consistència tova. No ha estat excavat.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	43
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	44, 74, 79
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	NO EXCAVAT
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 67

DEFINICIÓ:

Paviment de l'estança formada pels murs 74, 79, 82 i 78. Color gris-marró clar de consistència dura. Format per morter de calç, trossos de guix i argamassa. No ha estat excavat.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	43
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	103, 79
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	NO EXCAVAT
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat del s. XIX**
Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 68

DEFINICIÓ:

Rebliment a l'estança formada pels murs 74, 79, 82 i 78. Color marró fosc força homogeni i consistència flonja. Format per argila piconada, grava, algun grumolls de morter de calç i material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	43
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	78, 103
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	111

Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat del XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: E
U.E.: 69

DEFINICIÓ:

Rebliment a l'estança formada pels murs 80, 96, 79 i 73. Color vermellós, de vegades negre, i consistència tova. Format per argila, sorra, cendres i carbons, de poca potència. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	54, 59
Reblert per:	
Tallat per:	

Adossat a:	73, 79, 96, 80
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 70

DEFINICIÓ:

Mur perimetral nord de la capella del castell. Molt bona factura, amb pedres de mitjà i gran volum, majoritàriament rectangulars, formant carreus ben desbastats units amb morter de calç i sorra i disposats en filades horitzontals i força regulars. Inclou el marxapeu d'accés a la capella conformat per la u.e. 12.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	

Hi recolza:	
Cobert per:	
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	71, 12
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	75, 33, 99, 100, 101, 102

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 71

DEFINICIÓ:

Mur perimetral oest que conforma l'absis de la capella, articula un espai semicircular. Pedres de volum i mida petites i mitjanes, ben desbastades, unides amb morter de calç sorrenc i pobre i disposades formant filades horitzontals força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	70, 72
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	99, 100, 101, 102

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 72

DEFINICIÓ:

Mur perimetral sud de la capella del castell. Pedres de volum i mida mitjanes formant carreus ben desbastats, units amb morter de calç sorrenc i disposades formant filades horitzontals regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	71, 73
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	99, 100, 101, 102, 89, 76, 91, 73

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A i E
U.E.: 73

DEFINICIÓ:

Mur perimetral est de la capella que conforma els peus de l'edifici. Pedres de volum i mida petites i mitjanes, carreus ben desbastades, units amb morter de calç sorrenc i disposades formant filades horitzontals regulars i relligats.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	97
Adossat a:	
Solidari de:	72, 74
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	79, 80, 91, 92, 93

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A i D
U.E.: 74

DEFINICIÓ:

Mur perimetral nord formant els peus de la capella del castell. Pedres de volum i mida mitjanes, carreus ben desbastades, units amb morter de calç sorrenc i disposades formant filades horitzontals molt regulars. Inclou la polleguera de tancament de l'accés a la capella

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	73, 12, 70
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	79, 78, 93, 104

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 75

DEFINICIÓ:

Mur adossat a la u.e. 70 orientat nord- sud, conformant un segon accés a la capella. De factura força irregular, està format per pedres de mida mitjana i gran, unides amb morter de calç i material ceràmic, disposat sense gaire ordre.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	70
Solidari de:	90, 88, 76
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 76

DEFINICIÓ:

Mur adossat a la u.e. 72 orientat nord- sud, conformant un segon accés a la capella. De factura força irregular, està format per pedres de mida mitjana i gran, unides amb morter de calç i material ceràmic, disposat sense gaire ordre.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	72
Solidari de:	75, 88, 90
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 77

DEFINICIÓ:

Mur adossat a la u.e. 72 i u.e. 74 orientat nord- sud, conformant un mur d'una sola cara vista utilitzat per compartimentar l'interior de la capella. Factura molt irregular, està format per pedres de mida petita i mitjana, unides amb morter de calç i material ceràmic, disposat sense gaire ordre.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	72, 74
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX, moneda 1812**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 78

DEFINICIÓ:

Mur en direcció sud- nord, situat a llevant de l'àmbit D. Fàbrica de pedres de mitjà i gran volum, majoritàriament rectangulars, amb material ceràmic utilitzat com a material de construcció, unit amb morter de calç i sorra i disposat en filades horitzontals i força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	104, 105
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**
Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: D i E

U.E.: 79

DEFINICIÓ:

Mur en direcció sud- nord, situat a ponent de l'àmbit D. Fàbrica de pedres de mitjà i gran volum, de factura diversa i disposat en filades horitzontals i força regulars, amb material ceràmic utilitzat com a material de construcció, unit amb morter de calç i sorra.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	73, 74
Solidari de:	81, 82
Recolza en:	

Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	96

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Primera meitat s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó H**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: E

U.E.: 80

DEFINICIÓ:

Mur en direcció sud- nord, situat a llevant de l'àmbit E. Fàbrica de pedres de volum variable, majoritàriament petit i mitjà, amb presència de material ceràmic, unit amb morter de calç i sorra i disposat en filades horitzontals i força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01

Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	73
Solidari de:	81, 98
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: E i F

U.E.: 81

DEFINICIÓ:

Mur en direcció est-oest, situat a tramuntana de l'àmbit E. Fàbrica de pedres de mitjà i gran volum, majoritàriament rectangulars, amb presència de material ceràmic unit amb morter de calç i sorra i disposat en filades horitzontals i força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	131
Adossat a:	
Solidari de:	80, 82, 98
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: D i F
U.E.: 82

DEFINICIÓ:

Mur en direcció est-oest, situat a tramuntana de l'àmbit D. Fàbrica de pedres de mitjà i gran volum, majoritàriament rectangulars, amb presència de material ceràmic unit amb morter de calç i sorra i disposat en filades horitzontals i força regulars. Presenta una reparació (u.e. 133) i una porta tapiada (u.e.132).

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	132, 133
Adossat a:	
Solidari de:	78, 79, 81
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: F

U.E.: 83

DEFINICIÓ:

Mur d'una sola cara en direcció est-oest, situat a tramuntana de l'àmbit F. Fàbrica de pedres de petit i mitjà volum, majoritàriament rectangulars, amb presència de material ceràmic unit amb morter de calç i sorra i disposat en filades horitzontals i força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	98
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: C
U.E.: 84

DEFINICIÓ:

Mur perimètric a migdia de l'àmbit C. Pedres de volum mitjà o gran, majoritàriament allargades i rectangulars, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars i lligades amb força morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	85, 87
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	17

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: C

U.E.: 85

DEFINICIÓ:

Mur perimètric a llevant de l'àmbit C. Pedres de volum mitjà o gran, majoritàriament allargades i rectangulars, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars i lligades amb força morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	84
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	17

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: C

U.E.: 86

DEFINICIÓ:

Mur perimètric a tramuntana de l'àmbit C. Només s'ha excavat un tram d'aquest mur de tancament. Pedres de volum mitjà o gran, majoritàriament allargades i rectangulars, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars i lligades amb força morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	87
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	17

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: C
U.E.: 87

DEFINICIÓ:

Mur perimètric a ponent de l'àmbit C. Pedres de volum mitjà o gran, majoritàriament allargades i rectangulars, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars i lligades amb força morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	86, 84
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	17

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 88

DEFINICIÓ:

Llinda que conforma el marxapeu de l'accés central a la capella. Dos fragments d'un gran bloc de pedra local de 18 cm de gruix.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	02, 05
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	18, 75, 76
Recolza en:	90
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	

S'hi adossa:	08

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**
Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 89

DEFINICIÓ:

Banc corregut del mur u.e. 72. Pedres de volum i mida mitjanes i petites, poc treballades, unides amb morter de calç i disposades formant filades horitzontals, força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	91
Hi recolza:	
Cobert per:	10
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	72
Solidari de:	

Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	31, 32, 34

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 90

DEFINICIÓ:

Nivell format per pedres de mida petita i algun fragment de teula, poc treballades i lligades amb argila piconada i morter de calç. Fonamentació de l'espai central (u.e. 18) del segon accés de la capella. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	02

Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	18, 88, 75, 76
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 91

DEFINICIÓ:

Banc corregut del mur u.e. 72. Pedres de volum i mida mitjanes i petites, poc treballades, unides amb morter de calç i disposades formant filades horitzontals, força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	89
Hi recolza:	
Cobert per:	22, 47
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	72, 73
Solidari de:	92
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	58

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 92

DEFINICIÓ:

Banc corregut del mur u.e. 73. Pedres de volum i mida mitjanes i petites, poc treballades, unides amb morter de calç i disposades formant filades horitzontals, força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	22
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	73
Solidari de:	91, 93, 94
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	58

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 93

DEFINICIÓ:

Banc corregut del mur u.e. 74. Pedres de volum i mida mitjanes i petites, poc treballades, unides amb morter de calç i disposades formant filades horitzontals, força regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	33
Hi recolza:	
Cobert per:	22
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	74, 73, 12
Solidari de:	92, 94
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A

U.E.: 94

DEFINICIÓ:

Banqueta semi-circular adossada al ue. 94 i 92, possiblement utilitzada com a base per la pica baptismal. Pedres de volum i mida mitjanes i petites, poc treballades, unides amb morter de calç i disposades formant una filada horitzontal força irregular.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	22
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	93, 92
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	58

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: C
U.E.: 95

DEFINICIÓ:

Mur perimètric limitant l'espai obert (àmbit B). Pedres de volum mitjà o gran, de pedra local ben escairades i col·locades en filades més o menys regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	84

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: E
U.E.: 96

DEFINICIÓ:

Mur de tanca i reforç de l'àmbit E a tramuntana. Format per pedres de mida mitjana i perfil quadrangular, majoritàriament ben desbastades, unides amb morter de calç i col·locades al sardinell en filades més o menys regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	16
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	79, 81, 80
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A i E

U.E.: 97

DEFINICIÓ:

Reparació del mur 73. Pedres de petites dimensions, sense treballar amb fragments ceràmics i teula utilitzades com a material de construcció.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	16
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	73
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: F
U.E.: 98

DEFINICIÓ:

Tram del mur perimetral de tanca del clos del castell a ponent. Format per pedres de mida mitjana i perfil quadrangular, majoritàriament ben desbastades, unides amb morter de calç, es troba però molt erosionat.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	80
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	83

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**
Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 99

DEFINICIÓ:

Esglaó que dóna accés al presbiteri. Format per pedres de petites i mitjanes dimensions, ben escairades i col·locades horitzontalment, lligades amb morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01, 04
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	70, 72
Solidari de:	
Recolza en:	100
Cobreix:	

Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	41

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Moneda de Felip V (1720). Inicis XVIII**

Datació relativa	**Horitzó F**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 100

DEFINICIÓ:

Esglaó que dóna accés al presbiteri. Format per pedres de grans i mitjanes dimensions, ben escairades a una banda, col·locades horitzontalment, i lligades amb morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	02, 07
Reblert per:	
Tallat per:	

Adossat a:	70, 72
Solidari de:	101
Recolza en:	101
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Moneda de Jaume I (1258). Segle XIII**

Datació relativa	**Horitzó D**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 101

DEFINICIÓ:

Esglaó que dóna accés al presbiteri. Format per pedres de grans i mitjanes dimensions, ben escairades a una banda, col·locades horitzontalment, i lligades amb morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	

Hi recolza:	
Cobert per:	02, 07
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	70, 72
Solidari de:	100
Recolza en:	36
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XIII**

Datació relativa	**Horitzó D**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 102

DEFINICIÓ:

Esglaó reculat que dóna accés al presbiteri. Format per pedres de grans i mitjanes dimensions, treballades a una banda, col·locades horitzontalment i lligades amb morter de calç. Reposa sobre la roca natural

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	100
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	120
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	101

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 103

DEFINICIÓ:

Mur adossat a la u.e. 82 pel costat de tramuntana. Factura irregular, format per pedres de mida mitjana i gran, unides amb morter de calç i argamassa i disposades sense gaire ordre.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	43
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	133, 132, 79
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	NO EXCAVAT
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 104

DEFINICIÓ:

Pilastre adossada a la u.e. 78 i 74. Grans blocs de pedra local, ben treballada units en sec i disposats verticalment.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	15
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	43, 44, 67, 78

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: B

U.E.: 105

DEFINICIÓ:

Base formada per pedres de procedència local i de dimensions mitjanes i grans, bastament treballades que reposen sobre el terreny natural.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	09, 26
Reblert per:	
Tallat per:	78
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	55

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 106

DEFINICIÓ:

Base formada per un bloc de pedra de procedència local i de grans dimensions, ben treballat i lligat amb morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	09, 26
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	12
Cobreix:	42
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	55

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 107

DEFINICIÓ:

Banqueta de fundació de la u.e. 84. Factura de petits blocs de pedra local bastament treballats i material ceràmic (teula) lligats amb abundant morter de calç. Reposa sobre la roca natural.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	13
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	85
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 108

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color ocre- groguenc, força homogeni i de consistència compacte i dura. Format per sorra i graves compactades amb fragments de morter de calç. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	63
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	64, 115
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 109

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color marró fosc. Consistència tova i poc compactat. Format per sorra, llim i algun carbó. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	63
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	64, 115
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**
Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 110

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color blanc, de consistència dur. Format per grans fragments de morter de calç, barrejats amb trossos de guix. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	63
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	64, 92
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	116

Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 111

DEFINICIÓ:

Rebliment del sondeig àmbit D. Color marró fosc, gairebé gris. Consistència tova, poc compactat. Format per sorra, llim i gran quantitat de carbons vegetals i cendres disperses. Escassa presència de material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	68
Reblert per:	
Tallat per:	

Adossat a:	78,82, 103
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	112
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 112

DEFINICIÓ:

Rebliment del sondeig D. Color ocre fosc. Consistència tova, poc compactat. Format per sorra. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	

Hi recolza:	
Cobert per:	111
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	78, 82, 103
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	114
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: F

U.E.: 113

DEFINICIÓ:

Plataforma formada per un conjunt de pedres, de procedència local, ben tallades i disposades horitzontalment, lligades amb morter de calç i amb presència de teula com a material constructiu.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	25
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	82
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	62

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 114

DEFINICIÓ:

Enderroc. Conjunt de pedres dins sondeig de l'àmbit D. Es tracta de blocs, de procedència local, ben tallats i disposats de forma arbitrària, sense lligar. Moment de possible amortització de l'àmbit.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	112
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	78, 82
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 115

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color gris, cendrós. Consistència molt tova i homogènia, poc compactada. Format per cendres, sorra i gran quantitat de petits carbons vegetals. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	108, 109
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	64
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	117
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 116

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color blanc, de consistència dur. Format per grans fragments de morter de calç, barrejats amb trossos de guix. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	110
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	64, 92
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	118
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 117

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color marró fosc, gairebé gris. Consistència tova, poc compactat. Format per sorra, llim i cendres. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	115
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	64
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	121, 119
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 118

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color blanc, de consistència dur. Format per grans fragments de morter de calç, barrejats amb trossos de guix apiconat. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	116
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	92, 64
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 119

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color ocre groguenc, compacte, homogeni i força dur. Format per argila, sorra, algun fragment de morter de calç i molt poc material ceràmic. Fèrtil.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	117, 121
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	64
Cobreix:	122
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 120

DEFINICIÓ:

Restes de paviment a la zona de l'absis. Color ocre blanquinós, força homogeni i de consistència compacte i dura. Format per argila piconada i abundant morter de calç, trossos de guix piconat i una pedra de petites dimensions disposada de forma plana. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	102, 03, 41
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**
Datació relativa	**Horitzó C**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 121

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color ocre blanquinós, força homogeni i de consistència compacte i dura. Format per argila piconada i abundant morter de calç, trossos de guix piconat. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	117
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	64
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	119

Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: A
U.E.: 122

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color marró fosc, gairebé negre. Consistència tova, poc compactat. Format per sorra, llim i gran quantitat de carbons vegetals i cendres disperses.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	119
Reblert per:	
Tallat per:	

Adossat a:	64
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: B
U.E.: 123

DEFINICIÓ:

Rebliment. Color ocre clar, força homogeni i de consistència molt compacte i dura. Format per sorra i graves compactades amb importants fragments de morter de calç. Estèril.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	

Hi recolza:	
Cobert per:	52
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	30
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XII**

Datació relativa	**Horitzó B**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: G
U.E.: 124

DEFINICIÓ:

Tram del mur perimètric de migdia exterior de la terrassa. Pedres de volum petit o mitjà, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars combinant amb material ceràmic i teula.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	125, 72
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: G
U.E.: 125

DEFINICIÓ:

Tram del mur perimètric de migdia exterior de la terrassa. Pedres de volum petit o mitjà, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars combinant amb material ceràmic i teula.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	126
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	124

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: G
U.E.: 126

DEFINICIÓ:

Tram del mur perimètric de migdia exterior de la terrassa. Pedres de volum petit o mitjà, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars combinant amb material ceràmic i teula.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	125
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	127

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: G
U.E.: 127

DEFINICIÓ:

Tram del mur perimètric de migdia exterior de la terrassa. Pedres de volum petit o mitjà, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars combinant amb material ceràmic i teula.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	126, 128
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: G
U.E.: 128

DEFINICIÓ:

Tram del mur perimètric de migdia exterior de la terrassa. Pedres de volum mitjà i gran, ben desbastades i col·locades en filades més o menys regulars combinant amb la teula, com a material constructiu.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	129
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	127

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: G
U.E.: 129

DEFINICIÓ:

Tram del mur perimètric de llevant exterior de la terrassa. Pedres de volum mitjà o gran, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	72
Solidari de:	129
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: H
U.E.: 130

DEFINICIÓ:

Tram del mur perimètric de migdia exterior. Pedres de volum petit o mitjà, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars combinant amb material ceràmic i teula.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: E i F

U.E.: 131

DEFINICIÓ:

Porta tapiada a la u.e. 81. Petits blocs de pedra, bastament treballats amb presència de material ceràmic i lligat amb morter de calç. Presenta un revestit de guix.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01, 25
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	81
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**
Datació relativa	**Horitzó E**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: D

U.E.: 132

DEFINICIÓ:

Porta tapiada a la u.e. 82. Petits blocs de pedra, bastament treballats amb presència de material ceràmic i lligat amb morter de calç.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	

Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	82
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)
Campanya 2002

AMBIT: D
U.E.: 133

DEFINICIÓ:

Reparació de la u.e. 82. Conjunt de teules de mida variable disposades en filades horitzontals entre la u.e. 132 i la u.e. 81.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	

Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	82
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: H
U.E.: 134

DEFINICIÓ:

Tram del mur perimètric de migdia exterior. Pedres de volum petit o mitjà, poc o gens desbastades i col·locades en filades més o menys regulars combinant amb material ceràmic i teula.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	
Cobert per:	01
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Finals s. XVIII- inicis s. XIX**

Datació relativa	**Horitzó G**

CASTELL D'ORÍS (ORÍS, OSONA)

Campanya 2002

AMBIT: E
U.E.: 135

DEFINICIÓ:

Estructura de pedres de dimensions mitjanes i petites, amb presència de teula com a material constructiu relacionat amb ue. 80.

POSICIÓ FÍSICA:

Igual a:	
Hi recolza:	80
Cobert per:	01, 16
Reblert per:	
Tallat per:	
Adossat a:	
Solidari de:	
Recolza en:	30
Cobreix:	
Rebleix:	
Talla:	
S'hi adossa:	

CRONOLOGIA:

Datació absoluta	**Segle XVII**

Datació relativa	**Horitzó E**

XI. INVENTARI DEL MATERIAL

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 01

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	30	28	3 vora girada enfora, 3 informes decoració incisa
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	45	40	1 base
Reduïda	3	3	1 vora girada enfora
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró fosc	55	50	Vora girada enfora amb encaix per a tapadora, nansa, 2 vora plat d'ala, 1 vora gerra, 1 vora plat, 1 vora encaix per a tapadora, 2 brocs, 1 base plana, 4 vores encaix per a tapadora
Vidriat marró intern amb decoració en groc	1	1	1 base motiu indeterminat (poss. XVIII i XIX).
Vidriat verd	23	19	1 broc, 1 vora plat, 1 arrencament de nansa, 1 vora amb arrencament per a tapadora, 1 vora amb nansa
Vidriat verd-oliva	1	1	
Vidre			
Modern	9	9	3 bases
Metall			
Ferro	6	6	3 claus
Material de construcció			
Argamassa	2	2	
Fauna			
	22	22	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 01

Àmbit E

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	2	2	
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	6	6	1 base (test)
Reduïda	1	1	
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró fosc	4	1	1 ora cassola
Vidriat groc intern amb decoració en marró	1	1	arrencament d'una base
Vidriat marró clar	8	8	2 vores (cassola)
Vidriat verd-oliva	9	9	
Vidre			
Modern	1	1	1 vora
Material de construcció			
Teula	12	12	informes
Fauna			
	5	5	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 01

Àmbit G

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	27	24	1 base plana
Ceràmica fina moderna			
Reflex metàl·lic	1	1	1 base
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró fosc	10	10	1 base plana, 1 vora
Vidriat verd	11	9	1 vora, 1 base, 3 nanses
Vidre			
Modern	1	1	
Metall			
Ferro	3	3	ganivet
Fauna			
	7	7	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 03

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	8	5	
Reduïda	2	2	
Ceràmica fina moderna			
Blava de Barcelona	2	2	1 vora
Vidre			
Modern	5	4	1 nansa, 1 vora
Metall			
Ferro	9	8	4 claus, 1 fil de bronze treballat, 3 taps de refresc
Bronze	3	3	
Material de construcció			
Teula	Molta		
Argamassa	15	10	2 amb pigment vermell
Fauna			
	11	11	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 05

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	2	2	1 base plana
Reduïda	1	1	
Ceràmica fina moderna			
Reflex metàl·lic	2	2	2 base
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró fosc	4	3	
Vidriat verd	1	1	
Vidriat groc	1	1	Plat d'ala
Vidre			
Modern	1	1	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 06

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica fina moderna			
Reflex metàl·lic	2	1	1 vora (motiu indeterminat)
Metall			
Ferro	1	1	Clau
Bronze	1	1	moneda de Ferran VII del 1811
Fauna			
	2	2	
Altres			
fusta	1	1	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 07

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	1	1	1 vora girada enfora
Ceràmica comuna moderna			
Oxidant amb exterior reduït	2	2	
Fauna			
	4	4	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 09

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	19	17	1 vora girada enfora, 1 base
Ceràmica fina moderna			
Blava catalana	1	1	
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat melat	11	6	1 broc, 5 vores
Vidriat marró fosc	6	4	1 vora plat
Vidriat marró amb barbonitna groga	1	1	1 base
Vidriat verd	1	1	
Vidriat verd groc	2	2	1 vora plat, 1 vora gerra
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	8	6	2 base plana, 1 decoració incisa
Reduïda	1	1	
Vidre			
Modern	1	1	
Fauna			
	si		

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 13

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	1	1	
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat melat	2	1	1 vora arrodonida de plat
Vidriat marró	7	7	
Vidriat verd	3	3	
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	2	2	2 base
Reduïda	1	1	
Metall			
Ferro	2	2	2 claus
Fauna			
	1	1	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 15

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	7	7	2 bases
Reduïda	4	4	1 nansa, 1 vora plana d'un gran contenidor
Ceràmica fina moderna			
Blava de Barcelona	1	1	vora de plat (dec. La ditada)
Esmaltada blanca	1	1	vora plat
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró clar	4	4	1 vora plat
Vidriat marró	18	15	2 plats, 1 gerra, 1 base, 1 broc
Vidriat verd- oliva	8	4	1 plat, 1 gerra, 1 base, 1 broc
Vidriat verd	2	2	
Vidriat groc barbotina marró	3	3	2 vores de plat
Vidriat verd-groc	3	3	1 tapadora
Vidre			
Modern	1	1	
Metall			
Ferro	2	2	1 barra, 1 fragment de base
Fauna			
	2	2	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 16

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna medieval			
Reduïda	7	6	2 vores d'olla
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	3	3	1 base plana
Reduïda	6	5	
Ceràmica fina moderna			
Esmaltada blanca	1	1	1 plat (vora horitzontal)
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró en barbotina groc	1	1	1 vora
Vidriat verd en barbotina groc	1	1	
Vidriat verd clar	9	7	1 gibrell, 1 base
Vidriat verd fosc interior	1	1	1 base
Vidriat melat	1	1	1 plat
Vidriat marró clar	10	9	1 vora d'olla, 1 vora plat amb acanalat sota el llavi, 1 vora arrodonida, 1 vora d'olla amb nansa
Vidriat marró fosc	3	2	2 bases
Vidre			
Modern	1	1	
Metall			
Ferro	19	18	2 frontisa, 2 fragment de ferradura, 3 clau, 1 punta llança, 3 plaquetes, 1 encuny, 1 bara, 1 passador, 1 projectil, 1 sivella, 1 disc, 1 placa, 1 clau
Bronze	1	1	1 funda

Fauna			
	58	58	1 botó

Altres			
Fustes	4	4	informes

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 17

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	2	2	
Reduïda	0	0	
Ceràmica fina moderna			
Blava de Barcelona	2	2	possible sèrie luxosa Blava BCN, motiu central plat traços ondulants i punt (XV inicis XVII)
Esmaltada blanca	1	1	
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró clar	1	1	
Vidriat verd en barbotina groc	1	1	1 plat
Vidriat verd- oliva	1	1	
Metall			
Ferro	2	2	1 barra de ferro, 1 sivella quadrada
Fauna			
	2	2	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 20

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Material constructiu			
Estuc	1	1	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 22

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidant	1	1	
Vidre			
Modern	1	1	
Altres			
Carbons	7	7	
Fauna			
	2	2	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 23

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Fauna			
	1	1	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 25

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	2	2	fragment de carena, fragment amb decoració incisa
Ceràmica comuna moderna			
Oxidant	2	2	
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró	6	6	1 vora de plat
Vidriat melat	3	3	
Vidriat verd fosc	1	1	
Vidriat marró amb decoració barbotina en groc	3	2	1 base
Vidriat marró amb decoració o barbotina en groc i verd	2	1	1 vora de plat
Vidriat groc amb decoració o barbotina en marró	1	1	
Vidre			
Modern	1	1	
Metall			
Bronze	1	1	placa de forma triangular
Ferro	4	4	1 pany o passador, 1 clau, 1 fragment d'estisores
Fauna			
	14	14	1 boquilla o fragment de flauta

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 26

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	13	11	1 fragment de nansa
Ceràmica comuna moderna			
Oxidant	11	10	
Reduïda	2	2	
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró	9	7	1 fragment de nansa, vora de plat
Vidriat melat	10	9	1 vora de safa
Vidriat verd	6	5	
Vidriat groc amb decoració o barbotina en marró	3	3	1 vora de plat
Vidre			
Modern	4	4	
Fauna			
	14	14	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 31

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	1	1	
Reduïda	1	1	
Metall			
Bronze	1	1	fragment de plaqueta
Fauna			
	3	3	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 32

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	9	8	
Ceràmica fina moderna			
Reflex metàl·lic	1	1	1 vora d'escudella
Material de construcció			
Estuc	1	1	informe
Metall			
Ferro	17	10	4 claus, 3 fragments informes
Fauna			
	7	7	
Altres			
carbons	8	8	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 34

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	1	1	
Ceràmica comuna moderna			
Oxidant	1	1	
Ceràmica fina moderna			
Blava Catalana	1	1	1 vora d'escudella (darreres produccions de blava Catalana?)
Reflex metàl·lic	1	1	base (prod tardana?)
Teula	15	10	
Argamassa	1	1	
Altres			
malacologia	1	1	
Fauna			
	12	12	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 35

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	1	1	
Vidre			
Modern	6	5	1 vora
Metall			
Ferro	1	1	fragment d'agulla
Bronze	1	1	fragment d'agulla
Fauna			
	7	7	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 36

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	1	1	1 vora gerra de llavi pla

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 41

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Metall			
Bronze	10	10	monedes falses de Carles II (1), l'Arxiduc Carles/Felip V (8) i de Felip V (1) del 1700-1725

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 43

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	1	1	arrencament de nansa
Reduïda	2	2	
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró clar	2	2	1 vora de safa
Vidriat marró fosc	1	1	1 vora de cassola
Vidriat groc amb decoració en marró i verd	1	1	1 vora de plat o safa
Metall			
Ferro	19	18	17 claus, 1 cuirassa (olla)
Fauna			
	8	8	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 48

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	1	1	
Vidre			
	2	2	
Metall			
Bronze	1	1	1 agulla
Altres			
Objecte pasta vítria	1	1	objecte circular indeterminat
Fauna			
	5	5	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 49

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	6	6	1 base
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró	1	1	1 vora plat

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 50

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	18	11	1 vora tenalla
Reduïda	2	1	1 base, 1 vora tenalla amb decoració incisa (creu)
Ceràmica fina moderna			
Reflex metàl·lic	5	5	1 nansa orelleta, 2 vores escudella, 1 base amb marca (pinzell-pinta: Parera p. 85-88).
Blava de Barcelona	1	1	vora d'escudella (dec. cercles concèntrics)
Esmaltada blanca	3	2	2 bases plat
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró clar	1	1	
Vidriat verd fosc interior, reduït extern	3	2	1 base
Vidriat verd-marró	5	3	
Vidriat verd-groc	3	3	1 base
Vidriat verd- oliva	6	3	1 arrencament de broc
Vidre			
Modern	1	1	
Altres			
carbó	si		
Fauna			
	8	8	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 52

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Oxidada	19	17	1 base
Reduïda	3	3	
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró fosc	15	10	
Vidriat marró clar	11	10	1 vora de plat, vora de gibrell, 1 vora plat d'ala, 1 arrencament de base
Vidriat verd clar	17	15	1 vora de plat, 1 arrencament de nansa, 1 base
Vidriat verd fosc	6	5	1 arrencament de nansa
Vidriat marró amb decoració en groc	6	4	3 vores
Ceràmica fina moderna			
Blava de Barcelona	1	1	decoració indeterminada
Metall			
Ferro	1	1	1 clau
Fauna			
	8	8	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 54

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
Reduïda	2	2	1 vora gran contenidor
Ceràmica fina moderna			
Reflex metàl·lic	2	2	2 base
Blava de Barcelona	1	1	vora de plat
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró clar	2	2	vora plat d'ala
Vidriat verd	2	2	1 base anular, 1 agafador
Metall			
Ferro	4	4	2 claus
Escòria	2	2	
Altres			
Carbó	4	4	
Fauna			
	8	8	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 60

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	2	2	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 61

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Oxidada	4	4	1 broc, 1 base plana, 1 vora
Reduïda	52	47	3 vores exvasades de gerres en perfil en *esa*, 2 bases planes d'olles, 1 informe amb banda incisa decorada
Altres			
Carpologia	4	4	
Fauna			
	80	80	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 62

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica comuna moderna			
reduïda	6	5	2 nanses
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat verd-oliva	1	1	1 arrencament d'un broc vessador
Metall			
Ferro	3	3	2 claus
Fauna			
	6	6	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 67

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat melat	1	1	
Ceràmica fina moderna			
Blava catalana	1	1	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 68

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat marró	1	1	1 carena de gibrell
Fauna			
	3	3	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 77

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica vidriada moderna			
Vidriat verd	1	1	

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 99

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Metall			
Bronze	1	1	Moneda de Felip V del 1720

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya 2002

U.E.: 100

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Metall			
Bronze	1	1	Moneda de Jaume I del 1258

CASTELL D'ORÍS
(Orís, Osona)
Campanya de 2002

U.E.:122

Tipus de material	N.F.	N.M.I.	Formes
Ceràmica medieval			
Reduïda	2	2	1 vora
Metalls			
Ferro	1	1	
Fauna			
	3	3	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperaci
Servei de Patrimoni
Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTUR
PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'O

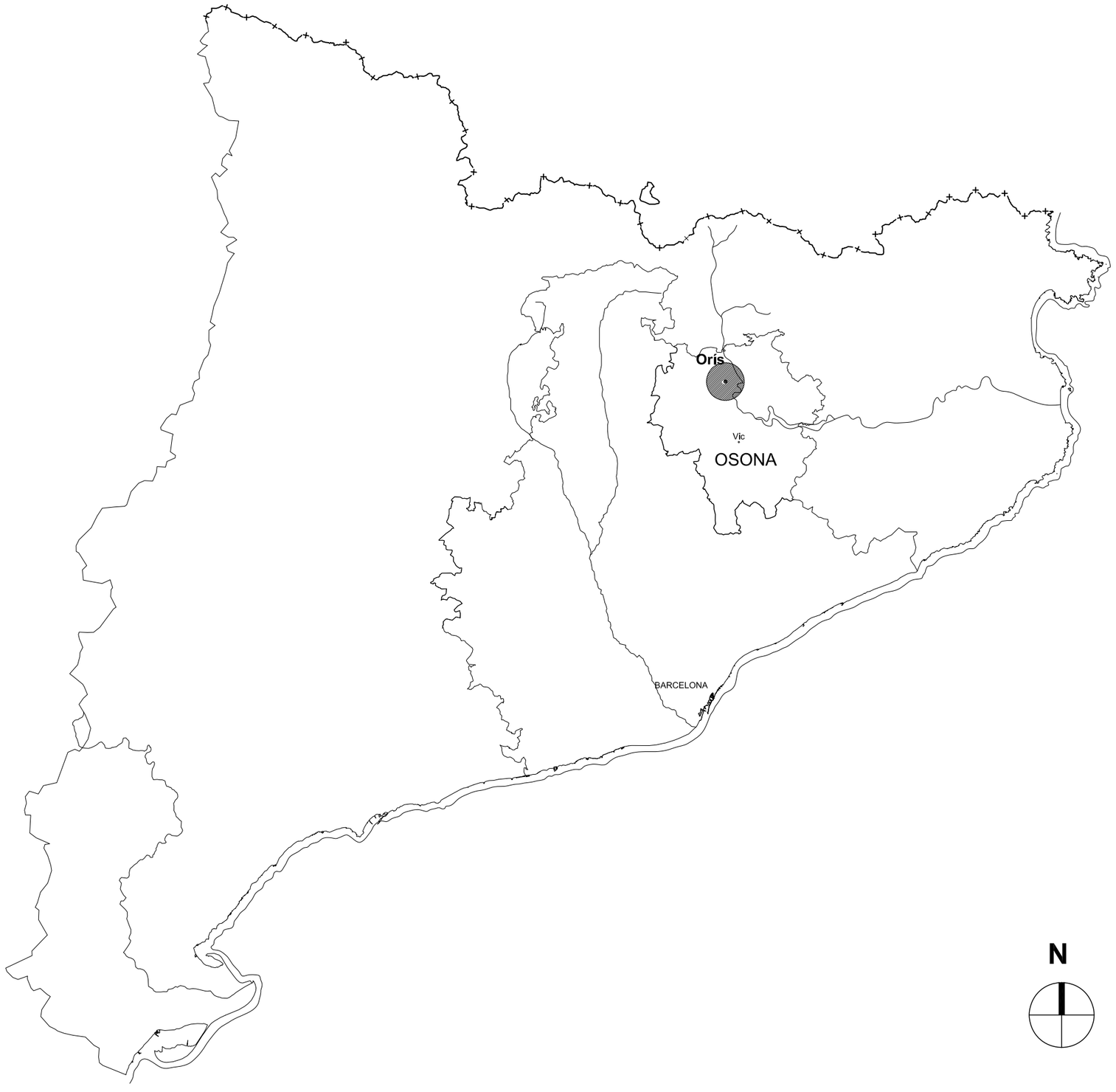
Títol del plànol

Situació del jaciment dins la península Ibèrica

Escala	Num. plànol	Data
s/e	1	Juliol 200

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

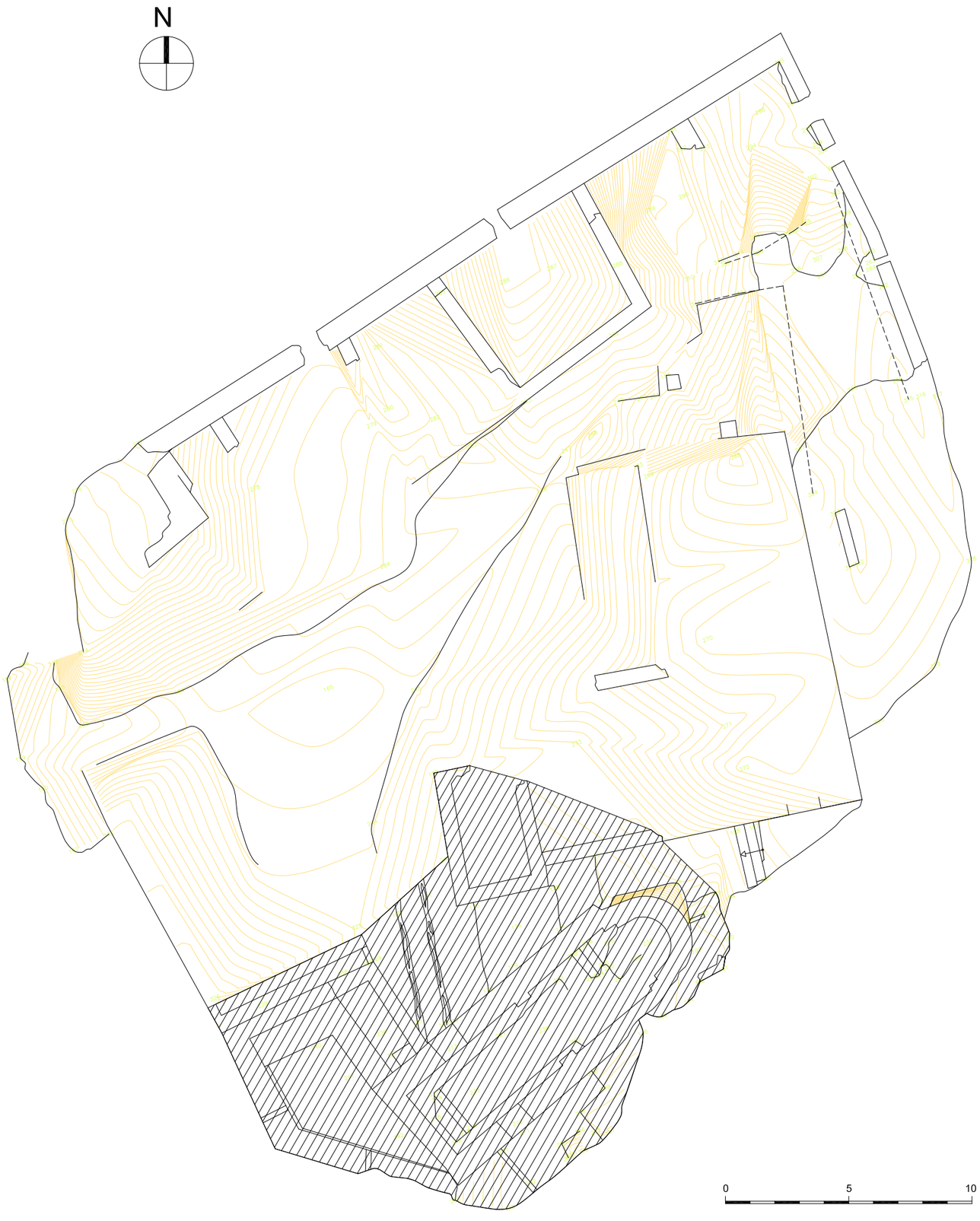
Títol del plànol

Situació del jaciment dins Catalunya

Escala	Num. plànol	Data
s/e	2	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni
Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

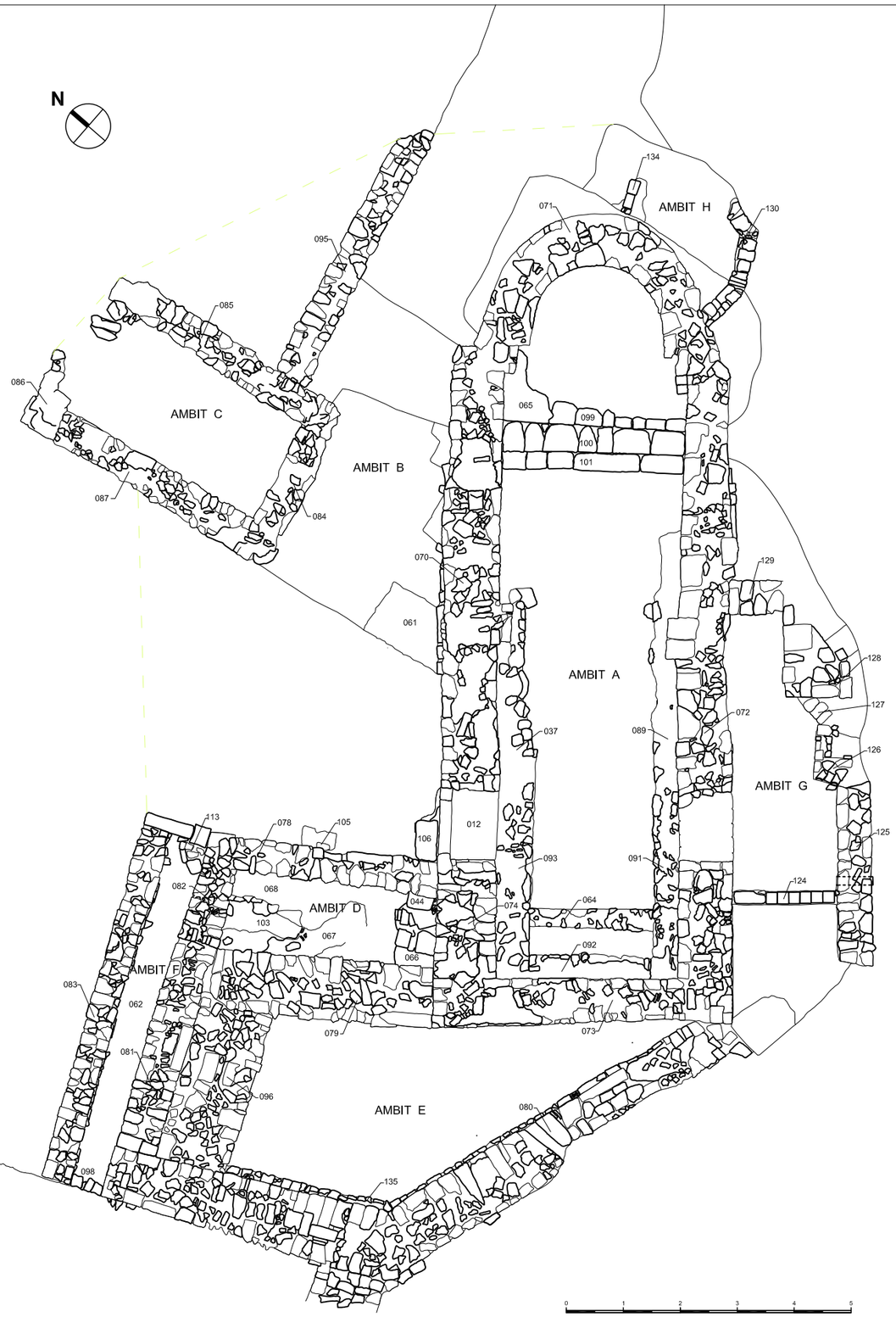
Títol del plànol

Planta general del jaciment amb indicació de les zones excavades

Escala	Num. plànol	Data
1:100	3	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	Planimetria cedida per l'SPAL

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni
Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

Títol del plànol

Planta general de les zones excavades un cop enllestits els treballs

Escala	Num. plànol	Data
1:50	4	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació
Anna Gómez Bach

Comentaris

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni
Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

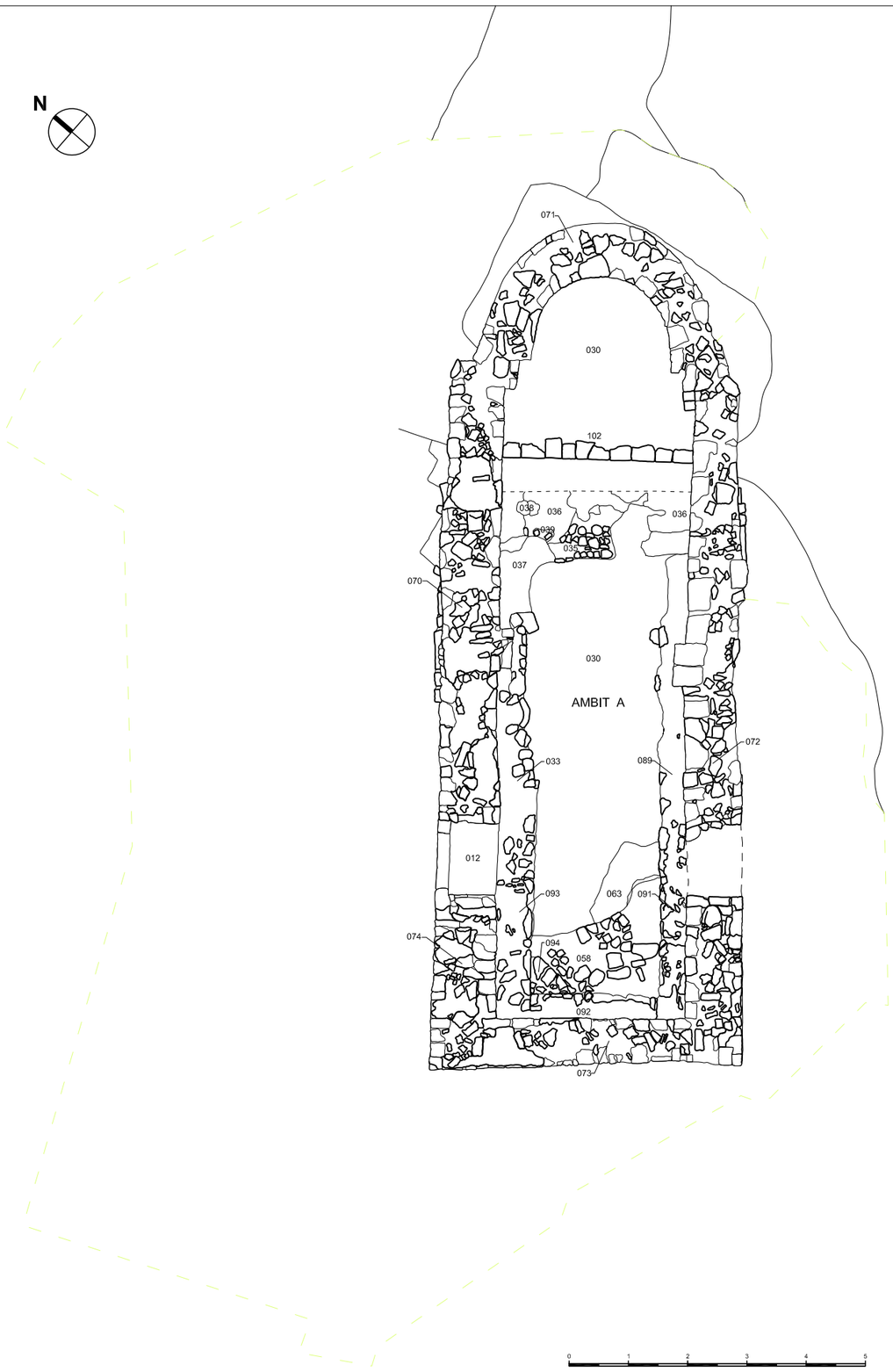
Títol del plànol

Evolució del jaciment. Fase 1a.

Escala	Num. plànol	Data
1:50	5	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

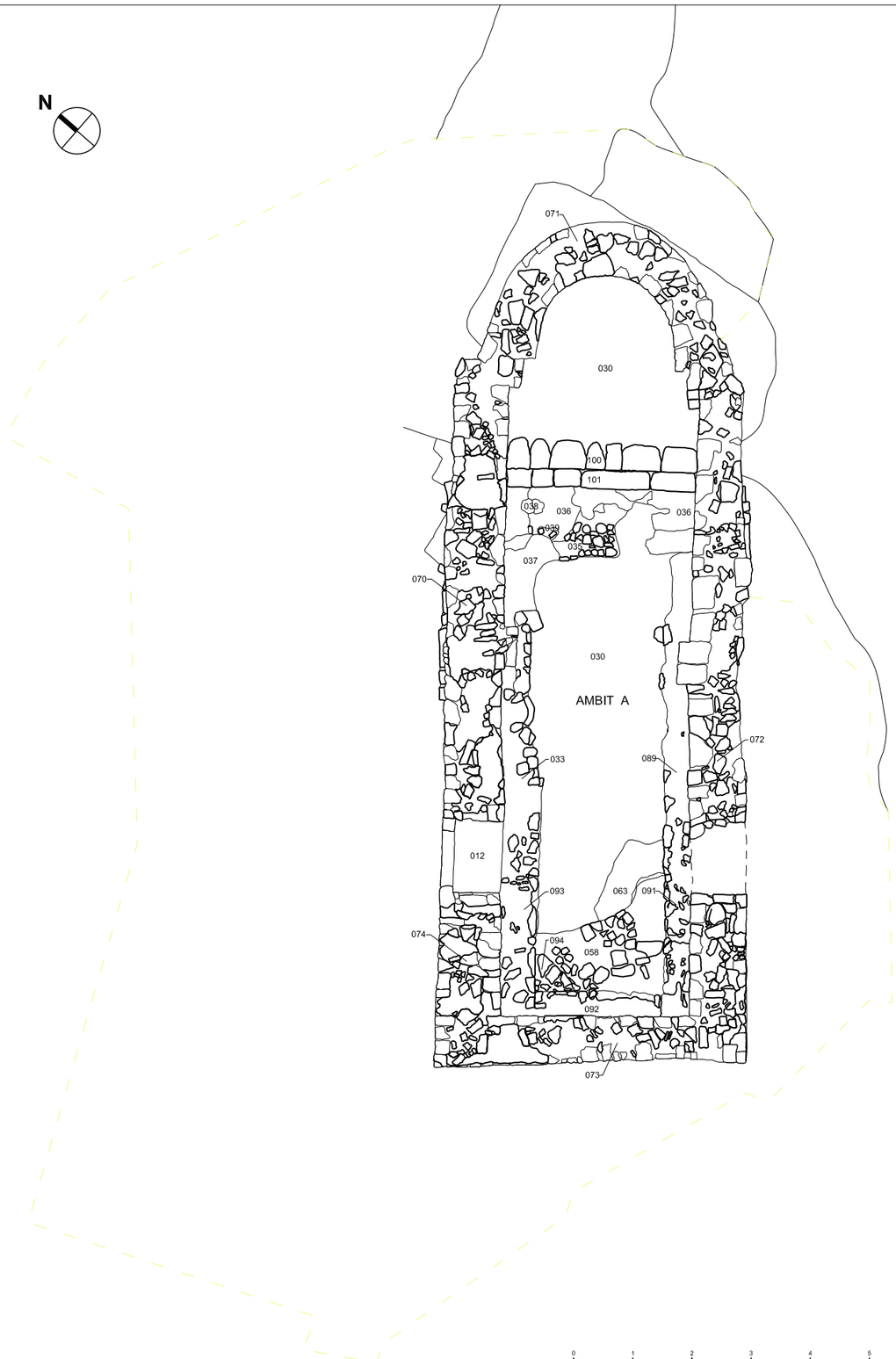
Títol del plànol

Evolució del jaciment. Fase 2a

Escala	Num. plànol	Data
1:50	6	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

Títol del plànol

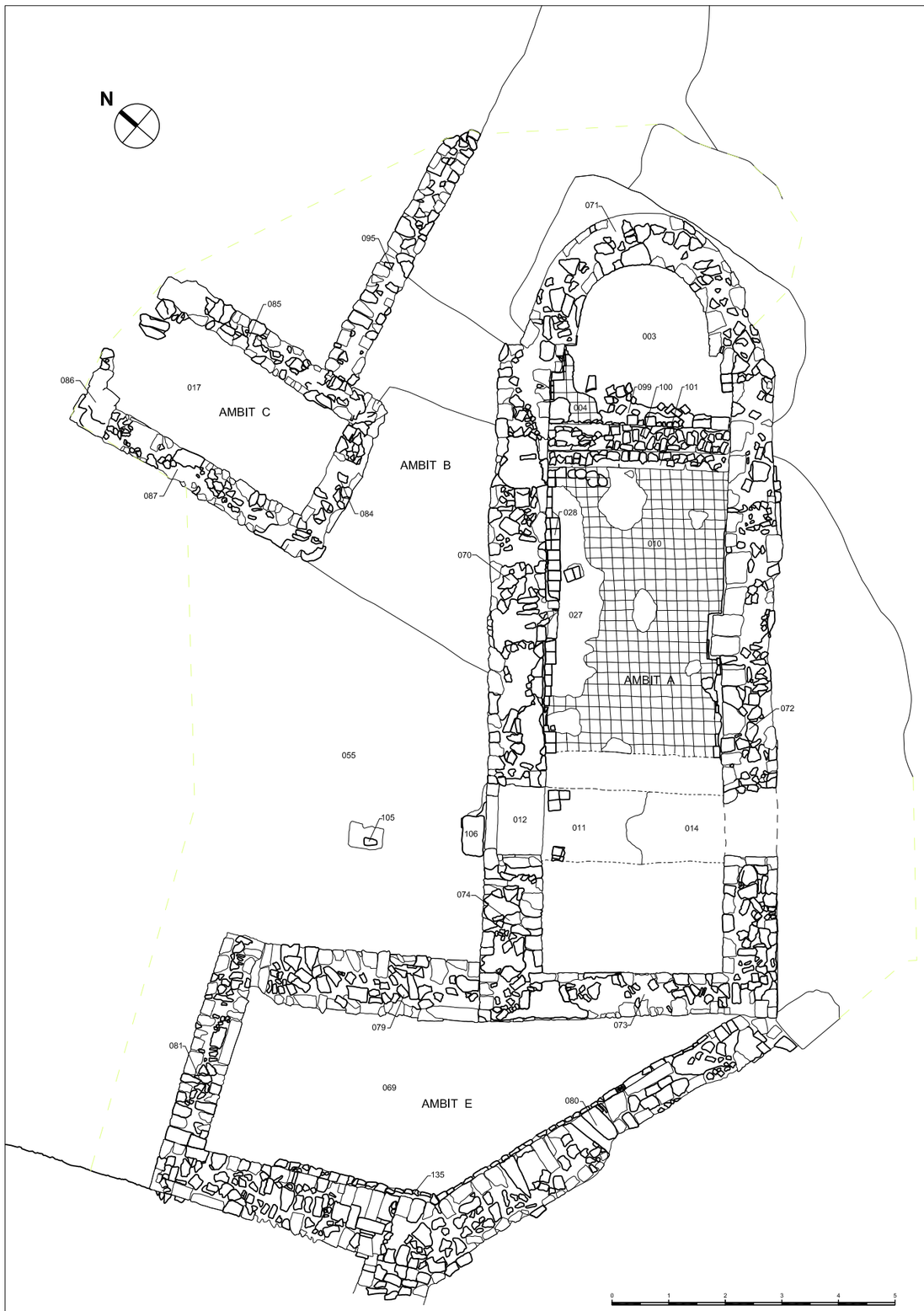
Evolució del jaciment. Fase 3a.

Escala	Num. plànol	Data
1:50	7	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació
Anna Gómez Bach

Comentaris

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORIS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

Títol del plànol

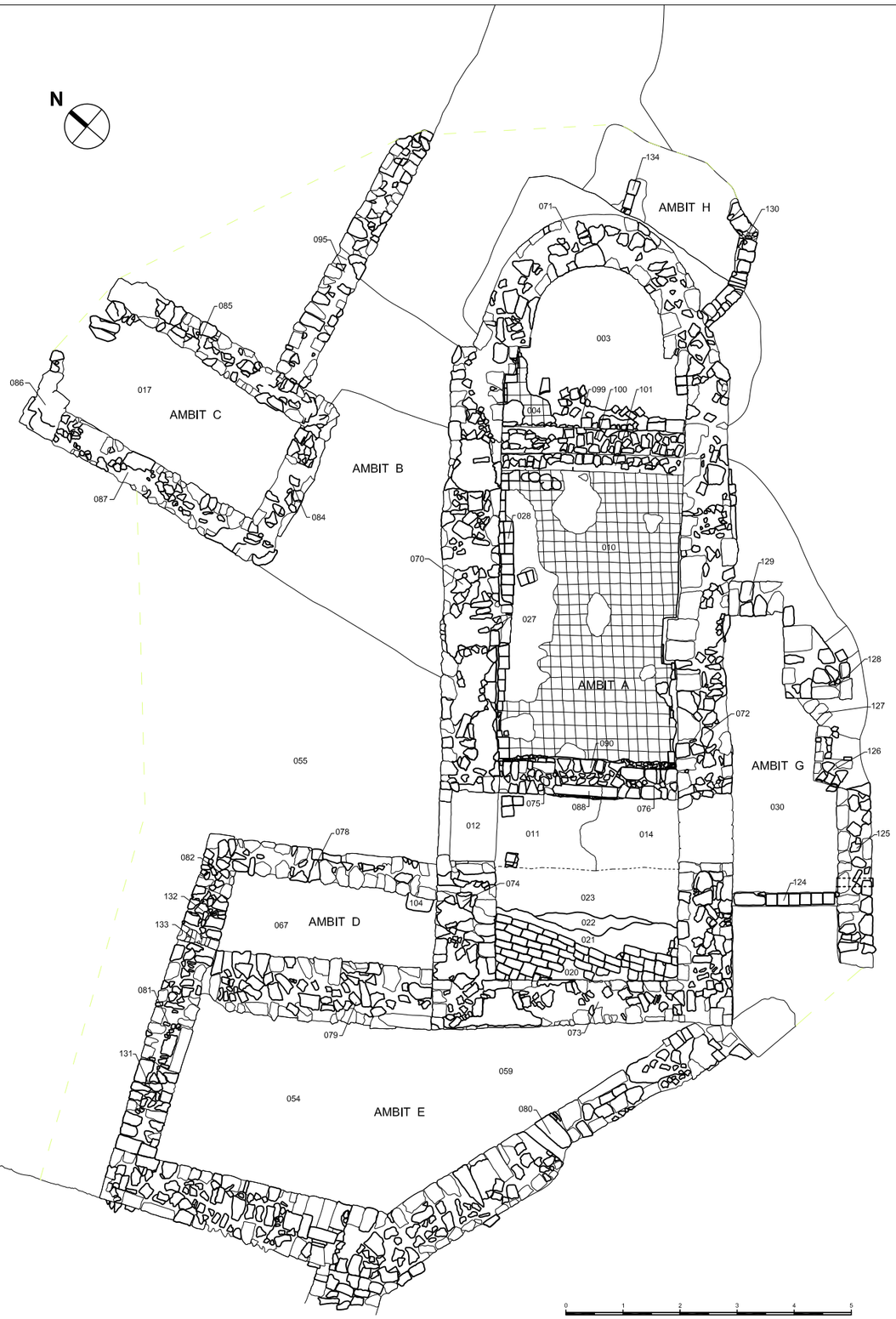
Evolució del jaciment. Fase 4a.

Escala	Num. plànol	Data
1:50	8	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació
Anna Gómez Bach

Comentaris

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

Títol del plànol

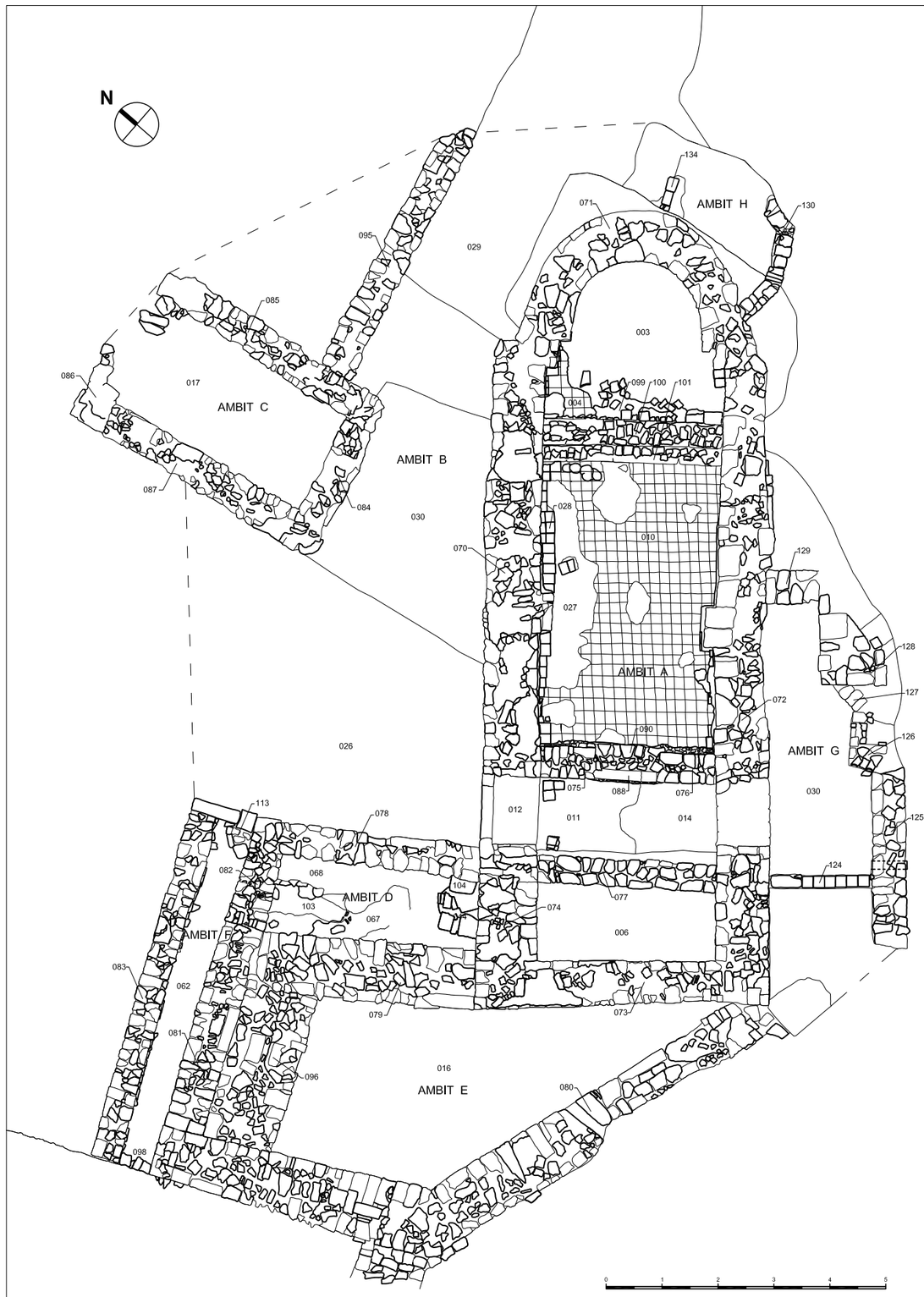
Evolució del jaciment. Fase 5a.

Escala	Num. plànol	Data
1:50	9	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació
Anna Gómez Bach

Comentaris

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni
Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

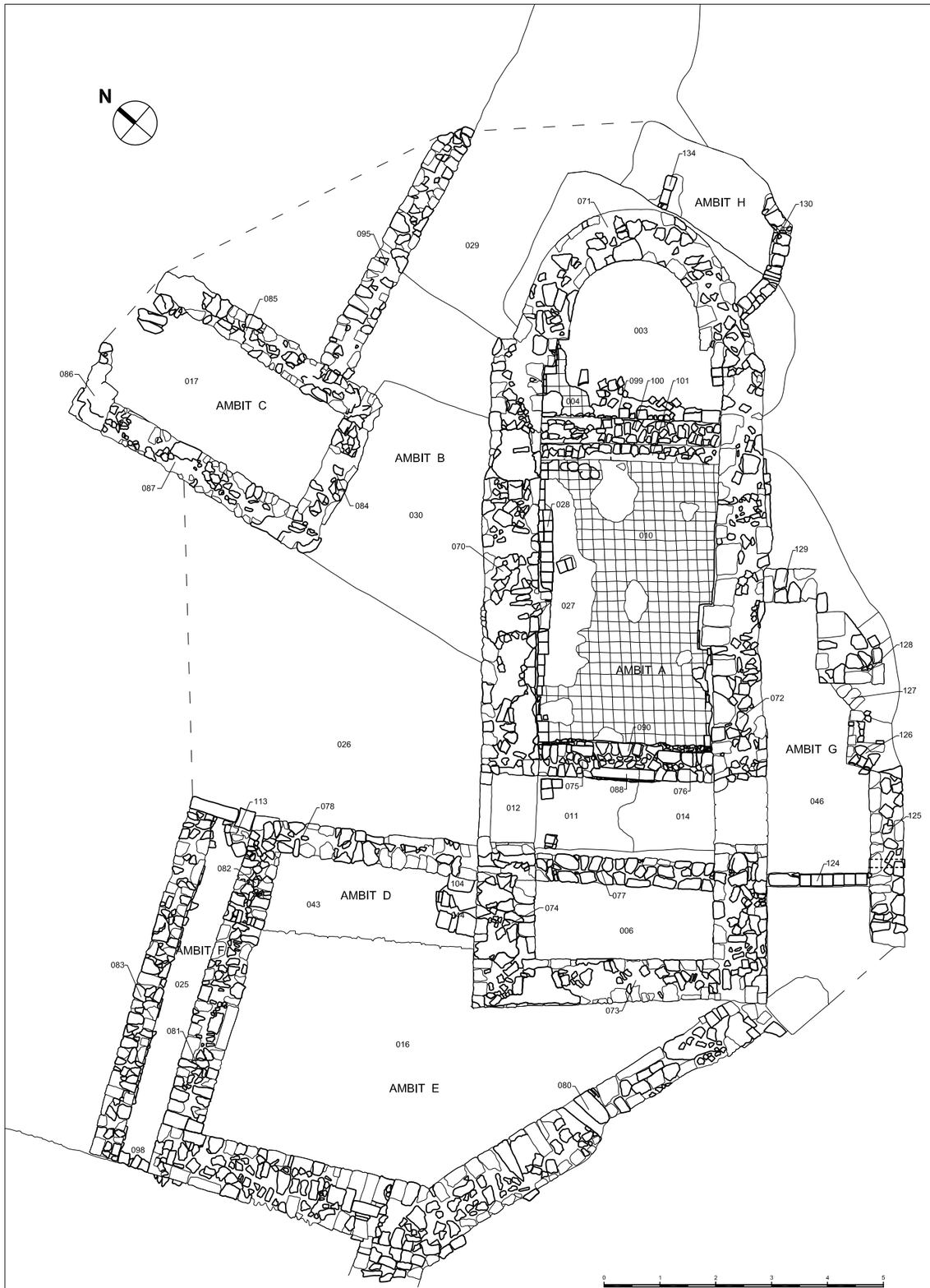
Títol del plànol

Evolució del jaciment. Fase 6a.

Escala	Num. plànol	Data
1:50	10	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni
Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

Títol del plànol

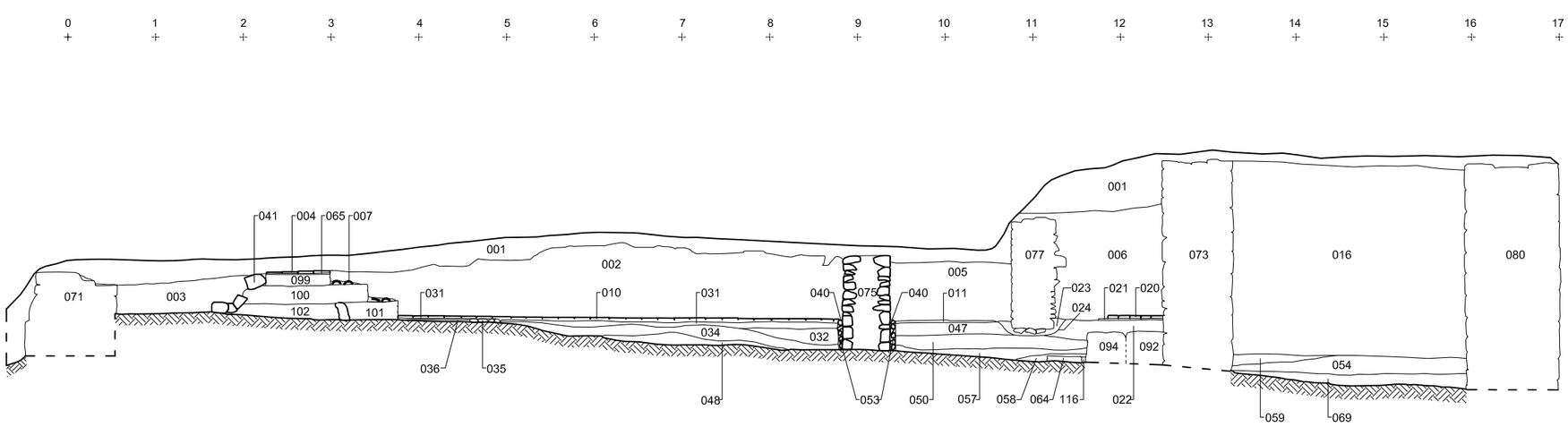
Evolució del jaciment. Fase 6a. Ús.

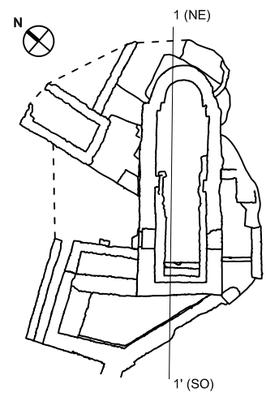
Escala	Num. plànol	Data
1:50	11	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació
Anna Gómez Bach

Comentaris

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

Titol del plànol

Secció 1–1' (NE–SO)

Escala	Num. plànol	Data
1:50	12	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

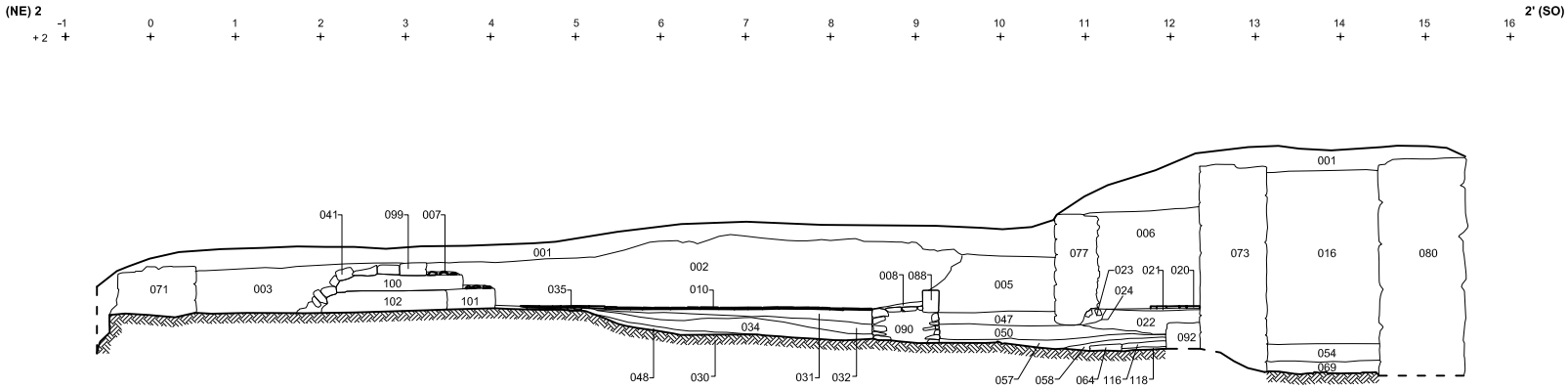
Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

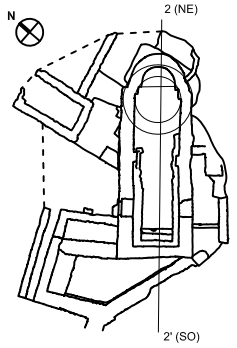
Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni
Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

Títol del plànol

Secció 2–2' (NE–SO)

Escala	Num. plànol	Data
1:50	13	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació
Anna Gómez Bach

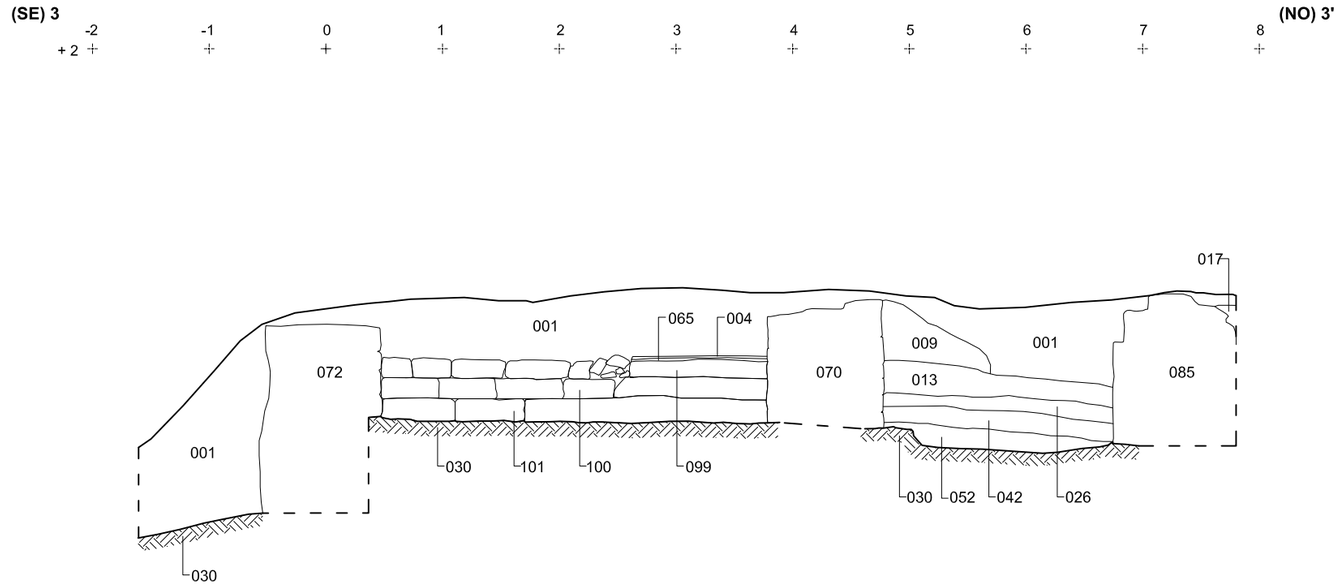
Comentaris

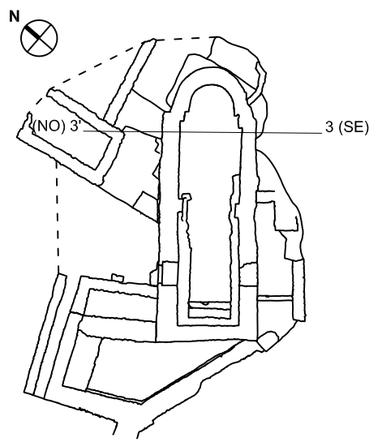
Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

Títol del plànol

Secció 3–3' (SE–NO)

Escala	Num. plànol	Data
1:50	14	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

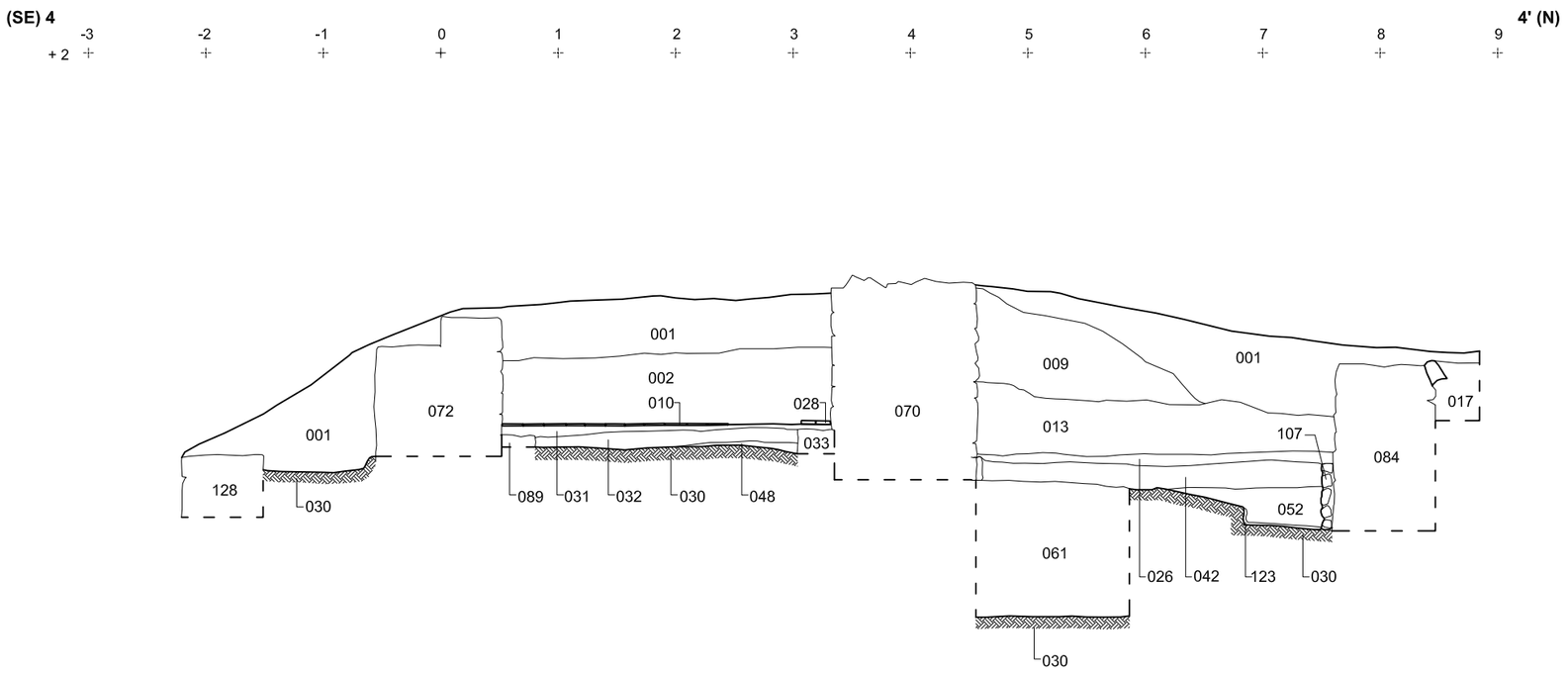
Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

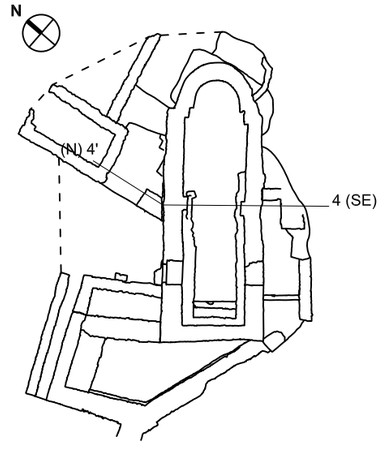
Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

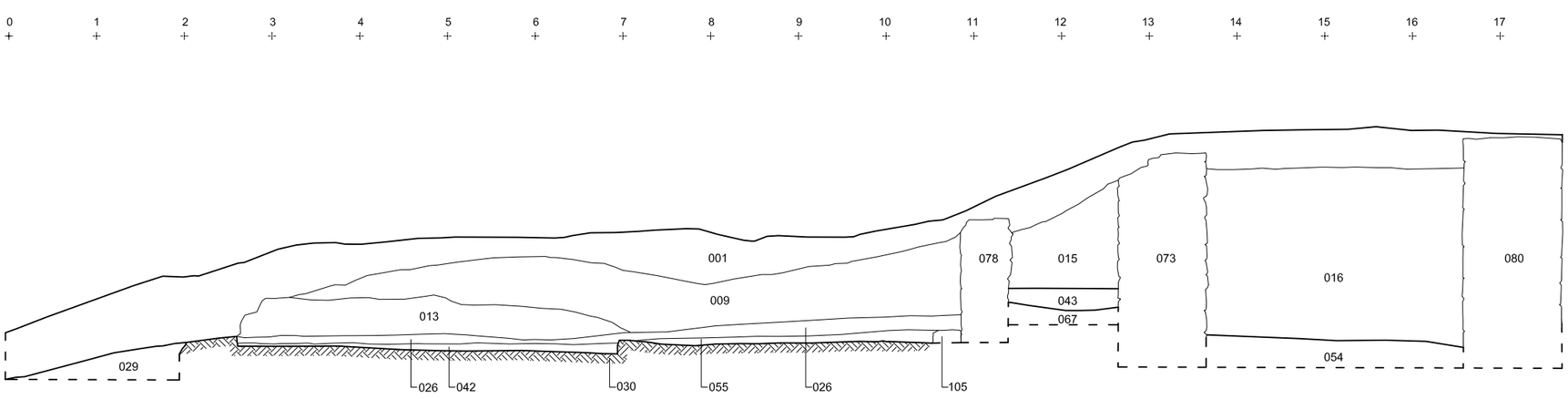
Títol del plànol

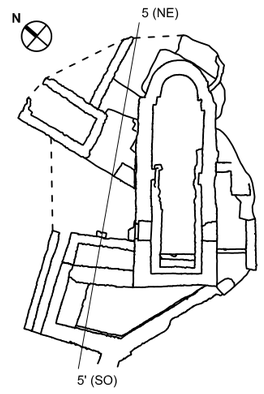
Secció 4–4' (SE–N)

Escala	Num. plànol	Data
1:50	15	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

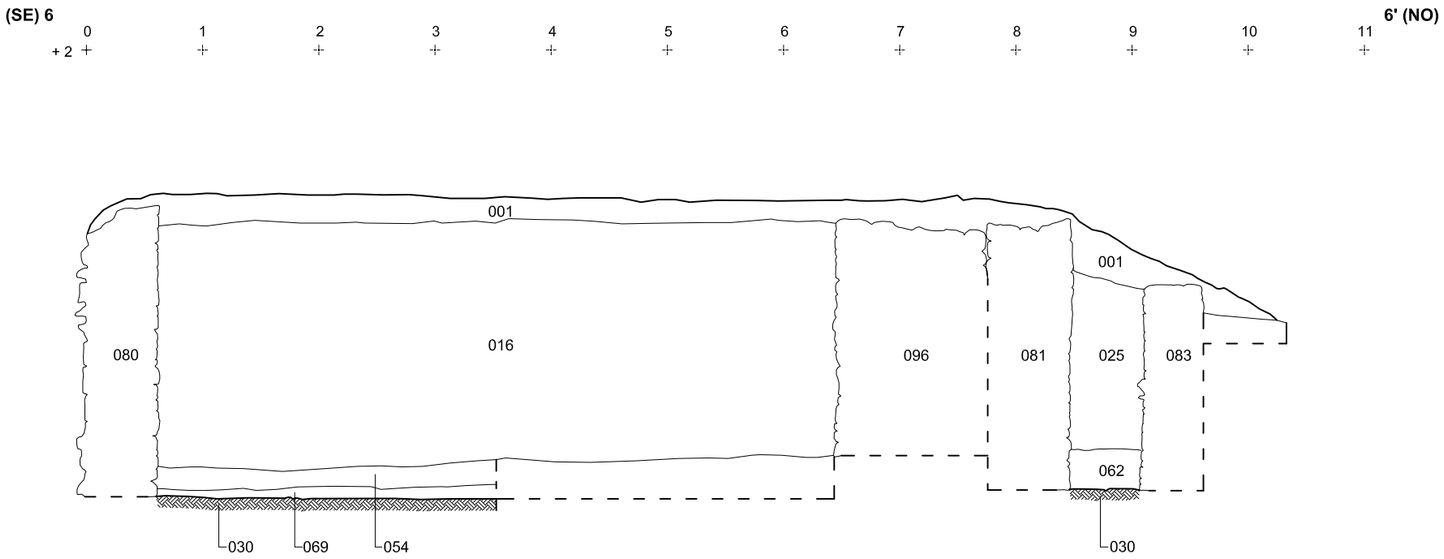
Titol del plànol

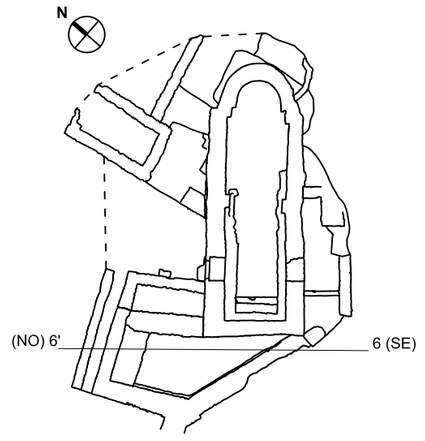
Secció 5–5' (NE–SO)

Escala	Num. plànol	Data
1:50	16	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

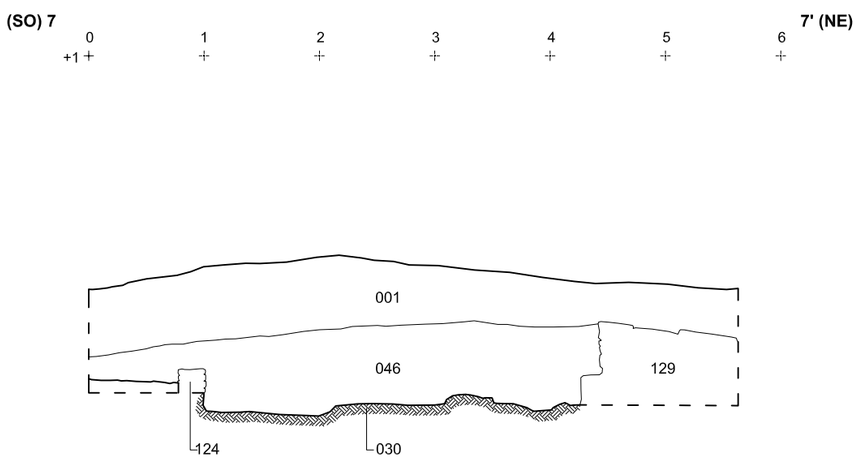
Títol del plànol

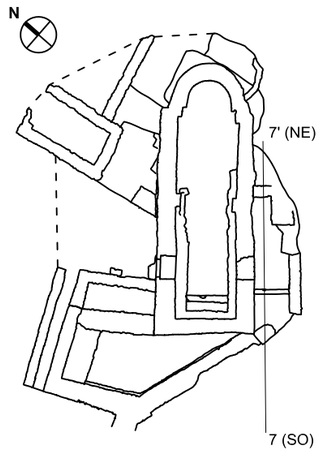
Secció 6–6' (SE–NO)

Escala	Num. plànol	Data
1:50	17	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

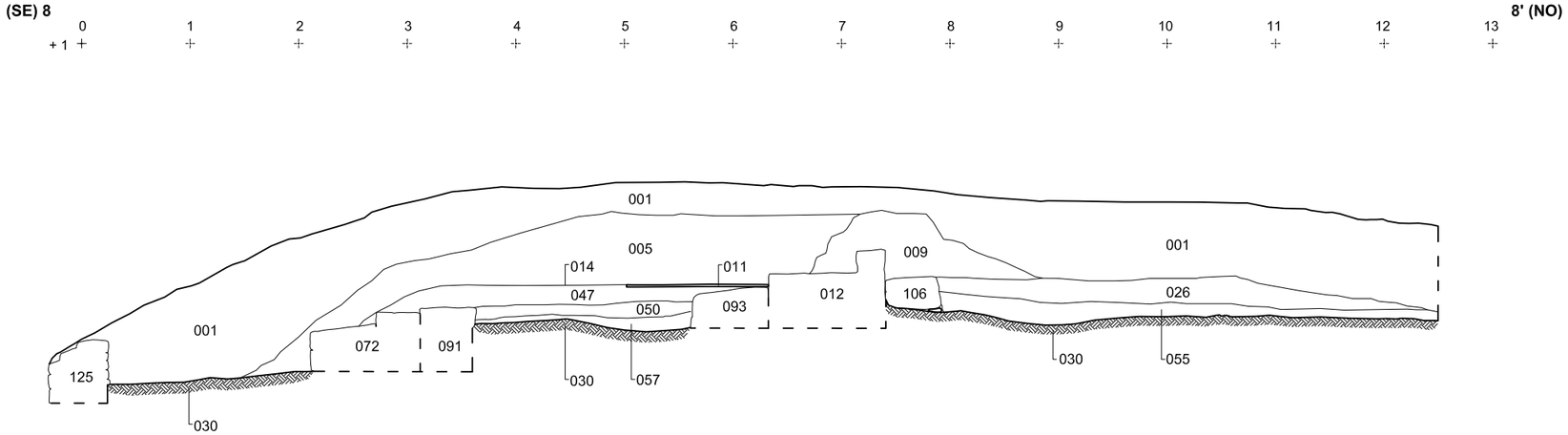
Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

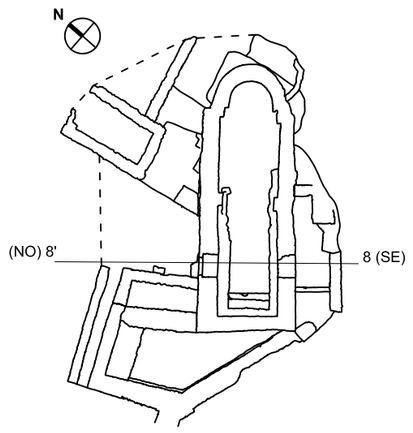
Títol del plànol
Secció 7–7' (SO–NE)

Escala	Num. plànol	Data
1:50	18	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació	Comentaris
Anna Gómez Bach	

Diputació Barcelona
xarxa de municipis

Àrea de Cooperació
Servei de Patrimoni Arquitectònic Local

Excavació arqueològica de:

CASTELL D'ORÍS. CAPELLA I ESTRUCTURES PERIFÈRIQUES

Localització
Turó del Castell

Municipi i Comarca
Orís (Osona)

Propietat
Cessió d'ús a l'Ajuntament d'Orís

Títol del plànol

Secció 8–8' (SE–NO)

Escala	Num. plànol	Data
1:50	19	Juliol 2002

Delineació digital
Jordi de la Pinta

Directora de l'excavació
Anna Gómez Bach

Comentaris

MA X SERVEIS AFECTATS

No hi ha cap Servei afectat.
No cal cap subministrament per part de Companyes subministradores de serveis.

Barcelona, 25 d'agost de 2023

Rafael Vila Rodríguez

Arquitecte Autor del projecte

MA XI ESTUDI DOCUMENTAL DEL CASTELL D'ORÍS.

Autors:
DAVID GALÍ, RICARD BRÚ, becari d'història de l'art. UNITAT D'INVESTIGACIÓ HISTÒRICA. SECCIÓ TÈCNICA D'INVESTIGACIÓ, DOCUMENTACIÓ I DIFUSIÓ DE L'SPAL. 31 DE MAIG DE 2002.

Text complert facilitat per l'SPAL,

Barcelona, 25 d'agost de 2023

ESTUDI DOCUMENTAL DEL CASTELL D'ORÍS

DAVID GALÍ
RICARD BRÚ, becari d'història de l'art

UNITAT D'INVESTIGACIÓ HISTÒRICA

SECCIÓ TÈCNICA D'INVESTIGACIÓ, DOCUMENTACIÓ I DIFUSIÓ
DE L'SPAL

31 DE MAIG DE 2002

INDEX

1. ANTECEDENTS

2- MÈTODE DE TREBALL

3- DADES BÀSIQUES

4- DADES GEOGRÀFIQUES, GEOLÒGIQUES, AMBIENTALS I SÍSMIQUES

5- BREU DESCRIPCIÓ DE L'EDIFICI

6- EVOLUCIÓ HISTÒRICA I CONSTRUCTIVA

- 6.1- Els inicis
- 6.2- Els Orís, senyors del castell
  - 6.2.1- El castell durant els segles XIII i XIV. Els Montcada i els Orís
  - 6.2.2- El castell al segle XV: un inventari de 1422
  - 6.2.3- Els últims anys de l'Edat Mitjana i un inventari de 1522
- 6.3- El castell a l'època moderna
  - 6.3.1- L'envelliment de l'edifici castral, les reformes de la primera meitat del segle XVII
  - 6.3.2- La segona meitat del segle XVII: la guerra contra França i les noves reparacions del castell fins al segle XIX
- 6.4- La decadencia i abandó del castell

7- LES BRUIXES DEL TERME D'ORÍS. UNS PROCESSOS JUDICIALS DEL SEGLE XVII.

8- CONCLUSIONS

9- BIBLIOGRAFIA

10- DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

11- DOCUMENTACIÓ GRÀFICA I PLÀNOLS

12- RELACIÓ DE DOCUMENTS CONSULTATS

ANTECEDENTS

El 20 d'octubre de l'any 1999 l'alcaldessa d'Orís, Núria Casajuana i Botines, es va posar en contacte amb Josep Mayoral i Antigas, diputat-president de l'Àrea de Turisme de la Diputació de Barcelona, manifestant-li la voluntat de recuperar el Castell d'Orís a causa del seu precari estat de degradació i abandó. Per això, demanava l'assessorament d'un tècnic en patrimoni arquitectònic per tal de ferne una inspecció i determinar les actuacions més urgents i els diferents passos a seguir, així com també la dotació econòmica necessària per a la neteja, l'arranjament, la instal·lació de bancs, baranes i retolació tant del castell com del seu entorn. El 24 de novembre següent el senyor Mayoral enviava al cap del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local, Antoni González i Moreno-Navarro, una còpia de la carta tramesa per l'alcaldessa d'Orís.

El 3 de desembre de 1999 el cap del nostre Servei responia a l'alcaldessa d'Orís afirmant que en un curt termini es realitzaria un informe preliminar sobre les peticions fetes al respecte, i alhora que Raquel Lacuesta, cap de la Secció Tècnica d'Investigació, Documentació i Difusió de l'SPAL, parlaria amb ella per a formalitzar una visita. A la carta també es feia referència a la importància de saber qui era en aquell moment el propietari del monument. El mateix dia, Antoni González i Moreno-Navarro enviava una fotocopia de la carta al senyor Mayoral.

El 22 de desembre de 1999 Raquel Lacuesta, Albert López i Mullor, i David Galí, cap de la Unitat d'Investigació Històrica i historiador del Servei respectivament, van visitar el monument juntament amb l'alcaldessa d'Orís.

L'abril de 2001 es va procedir als treballs de neteja de la vegetació i tancament amb tanques de plàstic del castell d'Orís.

El 10 de juliol de 2000 es va dur a terme el conveni de cessió d'ús dels terrenys on hi ha les ruïnes del castell d'Orís, propietat del senyor Santiago de Sentmenat i Urruela, Marquès d'Orís, a l'Ajuntament d'Orís per tal que s'hi poguessin fer les adients obres de millora, consolidació i restauració.

El 18 de juny de l'any següent es va resoldre l'adjudicació de les obres dels *Treballs d'exploració de les ruïnes del castell d'Orís* a l'empresa Construcciones Coprho, S.A. de Granollers, i al cap de sis mesos, el 28 de desembre, Marc Mayer i Olivé, director general del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya autoritzava que en el període de temps comprès entre el 17 de gener i el 12 d'abril de 2002 es procedís a l'excavació arqueològica del castell d'Orís (sector sud-oest), dirigida per Anna Maria Gómez Bach, arqueòloga col·laboradora del Servei.

2- MÈTODE DE TREBALL

Dins el programa de beques de l'SPAL per als anys 2001–2002, se'n va concedir una d'història de l'art a Ricard Brú, que va iniciar-la el 3 de setembre de 2001. De bon principi es va decidir que, entre d'altres treballs, se li encarregaria la realització de l'estudi històric i documental del castell d'Orís, que havia de fer conjuntament amb David Galí, historiador del Servei. Així, entre finals del mateix any i principis del següent es va iniciar la recerca bibliogràfica i documental, tant escrita com gràfica, amb l'objectiu de portar a terme l'estudi.

Les fonts bibliogràfiques útils per a la realització de l'estudi documental sobre la història de l'edifici i el seu procés constructiu no són molt abundants ja que, com passa sovint en d'altres casos, la major part d'aquestes només fan referència a la genealogia dels senyors del castell. Principalment es deuen a alguns capítols de la *Història de Torelló* de Mossèn Fortià Solà, d'*Els Castells Catalans,* de la *Catalunya Romànica,* i altres noticies localitzades a les següents biblioteques:

Biblioteca del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona.
Biblioteca de Catalunya.
Biblioteca de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona.
Biblioteca de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.
Biblioteca de l'Arxiu Episcopal de Vic.
Biblioteca General d'Història de l'Art.
Biblioteca del Centre Excursionista de Catalunya.

Pel que fa a la documentació escrita, la principal font d'informació ha estat el fons dels Marquesos de Castelldosrius de l'Arxiu Nacional de Catalunya, on es conserva bona part del patrimoni documental de la família Orís. També han estat consultats l'Arxiu Episcopal de Vic, l'Arxiu Parroquial de Torelló, l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona i l'Arxiu de la Corona d'Aragó; actualment l'Arxiu Municipal d'Oríss'està classificant però de moment no s'hi ha trobat cap dada d'interès per a l'estudi. Mercès a l'abundant documentació conservada sobre l'edifici s'ha pogut traçar un discurs força coherent de la seva evolució constructiva, i també per aquest motiu s'ha decidit eludir al màxim les referències genealògiques i familiars dels successius senyors del castell al llarg dels segles, dades que tot sovint són força emprades quan no es troben notícies explícites sobre el propi edifici, malgrat que no hi aportin gaire informació.

Respecte a la documentació fotogràfica només se n'ha trobat al Fons Documental del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona, encara que s'han consultat l'Arxiu Mas, l'Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista de Catalunya, l'Arxiu Fotogràfic de la Diputació de Barcelona, l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Nacional de Catalunya i l'Arxiu Fotogràfic de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona.

La documentació gràfica, de plànols i gravats, s'ha localitzat al Fons Documental del Servei del Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona i a l'Arxiu Nacional de Catalunya. Tanmateix també es va contactar amb diversos arxius estatals de Madrid, obtenint resultats favorables en alguns d'ells. Pel que es refereix a l'Archivo Central del Servicio Militar de Madrid hi va ser localitzat un plànol topogràfic del 1838 i al Centro Geográfico del Ejército de Madrid dos croquis més del segle XIX, mentre que, en canvi, a l'Arxivo General de Simancas no es va poder trobar cap referència documental sobre el castell. Per tal de localitzar l'original d'un plànol del castell del segle XVII copiat per l'arquitecte Josep Maria Pericas s'ha parlat amb l'historiador Antoni Pladevall i Francesc Fontbona, cap de la Secció de Gravats de la Biblioteca de Catalunya, encara que no s'ha reeixit en l'intent.

També s'han anat a cercar testimonis orals, com ara l'alcaldessa d'Orís Núria Casajuana, el regidor de cultura Jaume Toneu i d'altres vilatants, malgrat que no ens han pogut aportar gaire informació.

ABREVIATURES:

AFSPAL: Arxiu Fotogràfic del Servei del Partimoni Arquitectonic Local de la Diputació de Barcelona

AEV: Arxiu Episcopal de Vic

AHPB: Arxiu Històric de Protocols de Barcelona

ANC: Arxiu Nacional de Catalunya

APT: Arxiu Parroquial de Torelló

CEC: Centre Excursionista de Catalunya

CGEM: Centro Geográfico del Ejército de Madrid

FDSPAL: Fons Documental del Servei del Patrimoni Arquitectonic Local de la Diputacó de Barcelona. Arxiu Fotogràfic SCCM

SHAGMM: Servicio Histórico del Archivo General Militar de Madrid

3- DADES BÀSIQUES

Denominació:	Castell d'Orís.
Municipi:	Orís (Osona, Barcelona).
Localització:	S'arriba a Orís per la carretera N-152, de Barcelona a Puigcerdà. Al p.q. 83,8 cal desviar-se a mà dreta i seguir en direcció esquerra passant pel pont que travessa la N-152. Es continua per la carretera BV-4611, que du fins a la parròquia de Sant Genís d'Orís, al peu del turó del castell (p.q. 2,7). Des de la plaça de Sant Genís i al costat de Can Marçal arrenca un camí que porta dalt del castell.
Època:	Medieval. Documentat l'any 914 amb reformes dels segles XIV, XV, XVII, XVIII i inicis del XIX.
Tipologia:	Castell termenat.
Ús original:	Militar.
Ús actual:	Sense ús. Lloc freqüentat per excursionistes i mirador de la Plana de Vic des del seu extrem septentrional.
Propietat:	Santiago de Sentmenat, marquès de Castelldosrius i d'Orís. El 10 de juliol de 2000, l'Ajuntament d'Orís va signar la cessió d'us del castell amb el seu propietari.
Declaracions monumentals:	- Monument d'Arquitectura Militar, núm. 166. Decret d'abril de 1949. - Catàleg de Monuments i Conjunts Històrico-Artístics de Catalunya, inventari de castells. R-I-51-5570.
Dades urbanístiques:	Zona rústica segons les Normes Subsidiàries de Planejament Urbanístic de l'Ajuntament d'Orís, aprovades definitivament el 10 de juliol de 1985.

4- DADES GEOGRÀFIQUES, GEOLÒGIQUES, AMBIENTALS I SÍSMIQUES

Dades geogràfiques, geològiques i ambientals.

El terme municipal d'Orís, dins de la comarca d'Osona, se situa a l'extrem septentrional de la plana de Vic. El seu territori afronta a tramuntana amb Sant Quirze de Besora, a llevant amb els termes municipals de Sant Pere de Torelló, Sant Vicenç de Torelló i Torelló, a migdia amb les Masies de Voltregà i el terme de Sobremunt, i a ponent amb Sant Boi de Lluçanès i Sora. L'any 1840 es va adherir a Orís el terme i batllia de Saderra.

Orís no té un nucli molt important de població ja que està constituït per una sèrie de masos disseminats pel seu terme. Tot i això, en destaquen les colònies tèxtils de la Mambla, construïda a la segona meitat del segle XIX,[1] i del Pelut, creada al 1859, així com Can Branques, on hi ha el centre administratiu municipal.[2] La població, però, resta situada al voltant del nucli que forma l'església parroquial i la rectoria, situades al peu del castell. A pocs metres hi ha el mas de la Coma, documentat al segle XIII i també destaca el mas Serinyà, existent ja el 952.

Des del turó on se situen les ruïnes del castell, de 751 metres, es domina tota la plana osonenca així com els castells de Torelló, de Besora i el Santuari de Bellmunt. La Plana de Vic és una conca fruit de segles d'erosió causades principalment per l'acció del riu Ter i dels seus afluents sobre uns terrenys de margues toves eocèniques i d'un material del terciari que ha afavorit uns terrenys especialment aptes pel desenvolupament de l'agricultura; té uns sòls principalment calcaris. Com ja s'ha apuntat, el riu Ter determina en gran part tot el territori proper al turó d'Orís i la seva indústria pel fet d'accedir a la plana a través de la zona de la Mamba, a la vall que es forma entre el castell d'Orís i la zona de Bellmunt.

La zona gaudeix d'un clima submediterrani continental. A l'hivern sofreix unes temperatures especialment fredes i la seva mitjana tèrmica anual se situa cap als 12º. A causa del fenomen atmosfèric de la inversió tèrmica és especialment habitual que els matins la plana quedi dominada per la boira. També es pot afegir que la mitjana de pluja oscil·la pels volts de 700 litres per metre quadrat a l'any.

La vegetació està constituïda principalment per rouredes, zones poblades de boix i pinedes de pi roig. Tot i això, l'home ha destruït gran part del boscatge que hi havia per a establir-hi conrreus. La Plana de Vic, en aquest sentit, és la zona on es practica més l'agricultura cerealística (blat, blat de moro, ordi, civada i sègol), el conreu de patates i algunes lleguminoses. A partir de 1960 cada cop ha anat adquirint més importància la ramaderia, convertint-se, la indústria del bestiar oví i porcí en fonamental per al desenvolupament de la comarca.

---

[1] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, caixa 165. *Certificació de les carregues de la fàbrica Mambla, d'Orís (s.XIX). Index 13, nº118.* A l'emplaçament d'aquesta fàbrica ja al segle XII hi tenim documentat el mas anomenat *Çamambla*: ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3123.11.11. *Berenguer III d'Orís. Capbreu dels termes dels castell d'Orís i de Torelló. 1344 – 1345.* fol.2r.

[2] PLADEVALL, 1982: 164.

Dades sísmiques

En relació a les dades sísmiques que hagin pogut afectar a l'estructura arquitectònica del castell d'Orís, no s'han trobat noticies a destacar de manera rellevant. Tan sols cal recordar els forts moviments sísmics que es van sentir per tot Catalunya tant l'any 1373, en què es van malmetre malmetent molts edificis, com la parròquia de Santa Maria del Mar de Barcelona, com també al 1428, quan el 2 de febrer el castell de Muntanyola va ser parcialment destruït, com va passar amb d'altres fortaleses com la de Castellví de Rosanes. El 24 i 25 de maig de 1448 unes potents sacsejades acabarien de destruir el castell de Muntanyola, així com també van afectar l'estructura del campanar del monestir de Santa Maria de l'Estany.[3]

Entre les notícies de terratrèmols enregistrats a zones properes a Orís es pot mencionar també el que va patir la ciutat de Vic el 7 de març de 1427.[4] Igualment va ser molt intens el terratrèmol que al 1755 va provocar l'ensorrament de gran part de la ciutat de Lisboa i que va afectar a bona part de la península ibèrica, deixant-se notar també a la Plana de Vic.[5]

El 20 de juliol de 1854 un altre terratrèmol es va percebre a Vic i als pobles del voltant, on va afectar algunes estructures arquitectòniques malgrat que no va arribar a ensorrar-se cap edifici. Catorze anys després, el dia 11 de maig de 1868, un nou moviment sísmic, d'una intensitat de III graus dins l'escala de Mercalli, es va deixar sentir per la Plana de Vic. [6]

5- BREU DESCRIPCIÓ DE L'EDIFICI

[3] FONTSERÈ; IGLESIES, 1971: 203.
[4] FONTSERÈ; IGLESIES ,1971: 128.
[5] SOLÀ, 1948, volum 1: 625.
[6] FONTSERÈ; IGLESIES, 1971: 128, 189, 203, 288 i 386.

El recinte del castell d'Orís, actualment en ruïnes, ocupa pràcticament la totalitat del terreny habitable que hi ha dalt d'un terrer situat a l'extrem septentrional de la Plana de Vic i s'adapta perfectament a la línia marcada pel penya-segat. Per les restes que es conserven actualment es pot deduir que tenia planta trapezial conformada per una muralla perimetral on s'alçaven algunes construccions, organitzades al voltant d'un pati central; només és accessible per un sol punt mitjançant un caminet tortuós que s'inicia a l'esplanada de la parròquia de Sant Genis i que arriba on havia estat l'única porta d'entrada al castell, a l'extrem nord de la seva banda de ponent.

Les ruïnes de l'antiga fortalesa es redueixen a les parts oest, est i nord de la muralla i en algunes parts de dependències situades a redós d'aquesta. Arran de la recent campanya d'excavació duta a terme pel nostre Servei han sortit a la llum les restes de la capella castral, ubicades a l'ala sud, i la cantonada d'aquesta última banda amb l'oest. També resta el recorregut de l'antiga rampa o escala d'accés al castell, amb algun mur de contenció força malmès, i alguns vestigis de l'edifici que havia estat destinat a cleda, situat al peu de l'inici de la rampa.

Arribats dalt del pla del castell, ens trobem a mà dreta els vestigis, avui gairebé arrasats i colgats de terra, del que havia estat el pany de muralla de l'ala est. Aquest recorria l'espai situat entre la porta d'accés i els peus de la nau de la capella, davant dels quals es formalitza la cantonada sud-oest del recinte mitjançant una dependència de planta trapezial, que ha estat descoberta recentment.

De la capella es conserven els murs fins a una alçada aproximada d'un metre. Presenta una nau d'uns tres metres d'amplada, de planta rectangular capçada a llevant per un absis semicircular i amb la porta situada a la part central del mur nord. Per aquesta s'accedeix a l'espai interior baixant un graó, que té la pròpia roca del turó per paviment; més cap a est de la porta encara queda part de l'arrancada d'un arc toral que, en altra època, reforçava la volta del temple. La fàbrica d'aquesta construcció està formada per carreus de pedra de mida mitjana units amb morter de calç.

Resseguint les restes de la façana meridional de la capella cap a llevant es pot descendir, per mitjà d'unes escales actualment en gran part desaparegudes, fins a un espai semisubterrani de planta rectangular i encarat a migdia, que havia estat destinat a celler. Aquest va ser parcialment excavat a la roca i queda situat a un nivell inferior al del pla del pati del castell. Té una porta d'esquema rectangular vertical a l'extrem est de la façana sud, amb una finestra allargada verticalment, a manera de gran espitllera, centrada a la part superior del frontis. Està coberta amb una volta apuntada de carreus de pedra de grans dimensions molt ben escairats i uniformement disposats amb morter de calç. Al parament interior dels seus murs laterals s'observen, a ambdós costats, una sèrie de forats de bastida, disposats de forma simètrica. Al fons de tot, al capdamunt del pany de mur que tanca l'espai per tramuntana i tocant a la volta, s'observa una obertura, actualment tapada, que possiblement va servir

com a brocal per a abocar-hi vitualles (gra o raïm). Es pot afegir que la roca que aflora al terra fa funció de paviment.

A l'ala de llevant es troba una dependència de planta rectangular i coberta amb volta rebaixada de pedra, a la qual s'accedeix baixant per un desnivell situat al cantó nord-est del pati d'armes. A la banda sud d'aquest accés hi ha el brocal de la cisterna, que se situa en un nivell inferior, gairebé el mateix que el del celler i que és quadrada. Pel que fa a la façana de llevant de la dependència, que és alhora muralla, té un gran forat a l'extrem nord, amb una obertura a sota.

La banda interior del pany de muralla de tramuntana, presenta dues obertures en la part baixa i tres més en l'alta. L'obertura inferior oest conserva un brancal a la banda de llevant i la dovella d'arrancada que corresponia a un arc rebaixat que feia funcions de llinda, tot de pedra picada. Aquest parament servia alhora de tancament de sis dependències o cambres en què es dividia l'ala nord, de les quals resten algunes parts de les particions que les separaven. La part superior oest del parament presenta forats de biga, alguns dels quals encara conserven permòdols.

6- EVOLUCIÓ HISTÒRICA I CONSTRUCTIVA

6.1- ELS INICIS

Segons llegendes populars, el castell tindria l'origen en època molt antiga, ja que s'afirma que s'hi va estar sant Jaume quan estava practicant la prèdica per aquestes contrades, de la qual en serien testimonis muts els fòssils amb forma de petxina que es poden trobar pels voltants del castell. Fins i tot, sembla ser que la fortalesa va aguantar algun setge sarraí mercès a l'existència d'un passadís secret que la comunicava amb el riu Ter, d'on pescaven peix que sornegueramente oferien als atacants.[7]

Malgrat tot, allò que sabem del cert és que l'any 878 el comte de Cerdanya i Urgell, Guifré, va fer-se càrrec dels comtats de Barcelona i Girona-Besalú. Aquest fet va ser el punt d'inflexió perquè, acte seguit, passés a governar tota la regió d'Osona. Aquest territori, juntament amb el nou comtat del Bages, seria necessari per a la comunicació entre la Cerdanya, Urgell i Barcelona. La dominació d'aquestes contrades no suposava una excessiva dificultat, ja que en aquell moment eren unes terres no dominades directament pels sarraïns tot i que calia organitzar-les tant civilment, eclesiàstica com militar.

Aquest procés es va produir aproximadament a partir de la dècada de 880 establint, Guifré, l'únic i nou comtat d'Osona. Tanmateix, l'administració local de cada territori es va dividir en termes al voltant de castells que es regien per mitjà d'un vicari o delegat del comte. Així, una de les primeres fortaleses conegudes serà la de Torelló, documentada ja l'any 881. No massa anys després es degué construir una primera fortificació, segurament cap a finals del segle IX o als primers anys del segle X, que esdevindria l'origen del castell d'Orís, ja que el primer document que en fa referència data de gener de l'any 914.[8] Potser la construcció fundacional constava d'una torre de defensa, tal com succeeix en molts altres indrets –castell de Boixadors, castell de Coaner, castell de Castellví de la Marca–, de la qual no haurien quedat vestigis, ja que en èpoques posteriors el castell va ser ampliat i molt reformat. Malgrat tot, no es pot descartar que la primera fortificació fos de caràcter menys imponent, potser alguns murs o parapets, ja que es va instal·lar en un lloc del tot estratègic de la Plana de Vic. En un punt de l'extrem septentrional, quasi inabastable per als enemics i que alhora gaudia d'una vista que permetia tenir sota control unes grans extensions de terreny per tal de poder defensar tot el seu terme, que es circumscriuria als de la parròquia de Sant Genis d'Orís i a la de Sant Esteve de Vinyoles.

En aquests primers moments, doncs, com la resta de castells, devia estar regit per un vicari sota el domini de la casa comtal de Barcelona, malgrat que els testimonis documentals no ho puguin confirmar. Els feudataris del castell van ser la família d'Orís, on hi són documentats des del 995 en la persona de Guifré d'Orís. Tot i això, el primer membre de la família que es coneix que va actuar com a vicari comtal va ser Elderic d'Orís, l'any 1014[9]. D'aquesta nissaga que va

[7] SOLÀ, 1948, volum 2: 582.
[8] JUNYENT, 1996: 57-58. Document de l'Arxiu Capitular de Vic, calaix 6, núm. 555.
[9] BENET;PLADEVALL; I VIGUÉ, 1986: 434.

senyorejar el castell des de ben aviat, en va destacar especialment Amat Elderic d'Orís,[10] mort el 1058, que arribaria a ser senescal dels comtes de Barcelona.[11]

A partir del segle XI sembla que s'anirien afegint construccions al primer edifici, situades a la zona sud i oest del turó, entre les quals es podria comptar una capella. El fet d'haver-hi aquesta capella indicaria l'existència en aquells moments d'algunes estructures habitables i d'emmagatzematge, com podien ser, o una torre d'homenatge, o diverses dependències castrals.

La capella ja apareix documentada a partir de l'any 1116 i estava fundada sota l'advocació de sant Pere. El 1198 figurava com a reedificada[12] i va ser mencionada també sota aquesta advocació el 1267.[13] Com ja s'ha comentat anteriorment, la capella castral d'època romànica està orientada de llevant cap a ponent i l'aparell dels seus murs, de carreus de pedra força regulars, té totes les característiques pròpies d'aquest tipus de temple.[14] Presenta una sola nau coberta amb volta de pedra,[15] molt possiblement de canó, reforçada amb un arc toral i sembla que els murs estaven revestits amb morter de calç.

Segurament d'aquest temple provenia una talla policromada de la Mare de Deu d'Orís, una verge en majestat amb el nen Jesús, datada de finals del segle XII que va ingressar al Museu de Vic l'any 1923.[16] De fet però, sembla ser que del castell provenen dues talles de la Mare de Deu, una de romànica i una de gòtica, aquesta segona, de fusta policromada, datada aproximadament dels segles XIV o XV.[17] Cal dir en aquest sentit que durant aquesta època van proliferar altars i talles dedicades a la Mare de Deu, ja des del segle XII fent que cap al segle XIV la gran majoria de parròquies, especialment a Vic, tinguessin un altar o capella amb l'advocació de la Verge, tal i com veiem amb l'església parroquial de Sant Genís d'Orís, amb els altars de Sant Genís, Santa Maria i Sant Joan al segle XIV.[18] Així mateix, una d'aquestes dues talles procedents d'Orís estarà documentada al 1552 a una dependència castral.

---

[10] Senyor entre d'altres del castell d'Orís, Voltregà, Castell Nou de Barcelona, Solterra, Clavà, Manlleu, Casserres i, Malavella.
[11] FELIU *et alii,* 1999: 1012.
[12] BENET; PLADEVALL; VIGUÉ, 1986: 438.
[13] JUNYENT, 1952: 75.
[14] Tal com s'ha pogut comprovar a la primera campanya arqueològica realitzada pel nostre Servei.
[15] SOLÀ, 1948, volum 2: 598. La inspecció al castell feta per uns francesos al segle XVII anota que la capella tenia volta.
[16] BENET *et alii*, 1986: 438. La imatge va ser custodiada durant molts anys al mas Reixach. Solà, 1948, volum 2: 603.
[17] La talla gòtica de la Mare de Deu d'Orís va ser regalada a l'hereu d'un mas del terme el segle XIX pel rector de la parròquia i els descendents d'aquest masover la van vendre cap al 1965 a un antiquari de Torelló, tot i que segons Antoni Pladevall es tractaria de la talla romànica. Així mateix, aquest últim la va vendre a un particular l'any 1971. FDSPAL, Mares de Deu segles XI-XV, Orís, clixé 173049 i 173050 (informació extreta de la fitxa núm.68349 on hi ha les dues fotografies de la talla).
[18] PLADEVALL, 1998: 156.

6.2- ELS ORÍS, SENYORS DEL CASTELL

6.2.1- El castell durant els segles XIII i XIV. Els Montcada i els Oris.

El castell va estar en mans de la família Montcada des de l'any 1088 fins al 1396, data en la qual els Orís, castlans fins aleshores, van passar a ser senyors del castell. La possessió de la fortalesa per part dels Montcada segurament va implicar que jugués algun paper estratègic important en les lluites i bandositats que van enfrontar aquesta família amb el bisbe de Vic per tal d'obtenir el control d'aquesta ciutat, que van iniciar-se cap a finals del segle XII i no van acabar fins a l'inici del segle XIV.

L'any 1196 Guillem Ramon V de Montcada va atribuir-se més poder del que li pertanyia sobre Vic i les possessions del bisbat i va fer que el bisbe Guillem de Tavertet reaccionés ràpidament. Per una banda, va aconseguir que el papa Celestí III dictés una butlla per la qual es confirmava la potestat de defensar els seus drets i possessions i, per una altra, que el rei català Pere I ho confirmés. Un cop obertes les hostilitats, es van succeir una sèrie d'actes de pillatge en els termes dels castells de la plana dominats pels Montcada. La situació va arribar a un punt tan insostenible que, per l'agost de 1211, el bisbe es va veure obligat a excomunicar Guillem de Montcada per les malifetes ocasionades sobre els béns de l'església. El castell d'Orís se'n va veure afectat i no es va poder celebrar cap ofici, excepte baptismes i penitències, a la seva capella.[19]

El 31 de gener de 1222 el castell va ser infeudat per Guillem Ramon de Montcada, també vescomte de Bearn, a Berenguer de Manlleu.[20] El fill de Berenguer de Manlleu, Guillem I d'Orís, va testar dos cops. El 5 de gener de 1267[21] va elegir ser enterrat a la capella de Sant Pere de Orís i, el 1280,[22] va canviar de parer i es va decidir pel cementiri de Sant Vicenç de Torelló.[23] Cal apuntar que en primer testament deixava *tres octavos Bladii* a la capella de Sant Pere d'Orís .[24]

Després d'un període de relativa tranquil·litat a Osona, l'any 1274 s'iniciava una guerra entre Gastó de Foix i de Montcada, senyor de Torelló aliat amb el bisbe de Vic, i Arnau de Cabrera. Arran d'aquestes hostilitats la sagrera de Manlleu va ser fortificada amb una muralla que recorria el seu perímetre. Així i tot, la disputa va prendre un altre caire quan, el 30 d'agost de 1296, Guillerma de Montcada[25] declarava la guerra al bisbe de Vic per deslliurar-se de la seva

---

[19] JUNYENT, 1980: 70 i 71; BRASÓ, M. *et alii*, 1973: 870.

[20] ABRELL, 1705: 4. ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3122.2.22. *Guillem Ramon, vescomte de Bearn. Concessió a Berenguer de Manlleu de la dominclatura que posseeix al castell d'Orís. 1222.*

[21] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3112.8. *Guillem I d'Orís i de Manlleu. Testament (duplicat). 1267.*

[22] ABRELL, 1705, 4. Documents citats també a l'inventari de finals del segle XVII conservat a l'AHPB Notari Ramon Vilana Perlas. Llibre d'inventaris (sense foliar) 1683-1689.

[23] ABRELL, 1705: 8.

[24] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3112.8. *Guillem I d'Orís i de Manlleu. Testament (duplicat). 1267.*

[25] Filla de Gastó i hereva de la casa de Montcada des de 1290, que es va casar amb l'infant Pere, germà dels reis Alfons II i Jaume II, a Vilabertran el 29 d'octubre de 1295, segons SOLÀ, 1948, volum 1: 308.

jurisdicció; quinze anys més tard, la mitra va recuperar la seva autoritat.[26] S'ha trobat la ressenya d'un document datat l'any 1304[27] que es pot relacionar amb aquestes lluites i que palesa unes obres que llavors es van dur a terme al castell d'Orís, de la mateixa manera que a la sagrera de Manlleu i al castell de Torelló, que va ser reconstruït per Berenguer d'Orís l'any 1303.[28] S'hi esmenta que *Guillerma de Montcada confessa deure al dit oris per raho de un cavall color bayo que compre al dit Oris y per lo adjutori que li promete fer en la obra del Castell de Oris y en la custoria y guardia que feu dit Oris en las forces de Sau y la venda li feu per sis anys del castell de Torelló*. Aquestes notes es podrien posar en relació amb les noves construccions del castell que palesa l'observació dels paraments i estructures, com ara el celler o noves dependències al voltant del pati d'armes central.

Passant a una altra qüestió, hi ha algunes notícies referents a la capella aparegudes en documents notarials testamentaris, com així passa amb el codicil de Berenguer II d'Orís, fill de Guillem I d'Orís. Aquest personatge va dictar testament el 1320, ordenant celebrar una missa a la capella de Sant Joan de l'església de Sant Genis d'Orís i una altra a l'altar de Sant Pere, situat a la capella del castell d'Orís.[29] Cal indicar, però, que, pel que fa a aquestes dues advocacions, segons una col·lació datada el 12 de juny de 1499 i inventariada al segle XVII, apareix la rectoria i parròquia de Sant Genís d'Orís sota la invocació de Sant Pere i de Sant Genis, afegint-hi el comentari següent: *Es de notar que en temps pasats se deya St Pere de Oris*.[30]

De totes aquestes migrades notícies sobre diferents membres de la nissaga d'Orís es pot extreure que, entre els segles XIII i XIV, la família va anar prenent cada cop més importància fins que va obtenir el domini directe del castell. Cal suposar, tal i com s'apuntava anteriorment, que en aquest moments l'edifici va experimentar un procés paral·lel respecte l'augment de poder dels Orís, pel que fa a la seva arquitectura. Segurament, aquella primera plaça forta, eminentment de caràcter militar, que hauria estat reforçada o reconstruïda cap a inicis del segle XIV, es va anar convertint en la seu del poder polític, econòmic i social del terme que defensava, un terme que s'anava desenvolupant alhora amb l'establiment d'una sèrie de masies disseminades. Així, les noves necessitats degueren impulsar la construcció de noves dependències, possiblement organitzades al voltant d'un pati central, tant per hostatjar persones com per emmagatzemar gra o vi i assegurar-ne la seva defensa. Això potser es va materialitzar en la construcció o reforçament d'una possible muralla perimetral que estaria constituïda pels murs de tancament de les diverses dependències, tal i com es pot apreciar al plànol del castell que es va traçar al segle XVII.[31]

De totes aquestes hipotètiques construccions actualment només s'ha conservat sencera el celler, una dependència de planta rectangular coberta amb volta

[26] JUNYENT, 1980: 70 i 71; SOLÀ, 1948 vol 1: 143 i 144; i GALÍ, 1997.
[27] AHPB. Notari Ramon Vilana Perlas. Llibre d'inventaris (sense foliar), 1683-1689. En aquest llibre es data el document de 1204, encara que, pels personatges que hi apareixen -Guillema de Montcada- és evident que es tracta d'un error i queda clar que es refereix a l'any 1304.
[28] SOLÀ, 1948 vol 1: 198 i 199.
[29] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3112.8. *Berenguer I d'Orís. Codicil 1320.*
[30] AHPB. Notari Ramon Vilana Perlas. Llibre d'inventaris (sense foliar), 1683-1689.
[31] SOLÀ, 1948, volum 2: 596-597.

apuntada i situada a l'extrem sud-est del conjunt, a un nivell inferior respecte d'altres zones del castell. Aquesta cambra té una tipologia d'època gòtica, caracteritzada per una única volta de canó apuntada de carreus grans, sòlids i ben escairats, que es correspon a un aparell propi dels segles XIII o XIV. D'altres exemples de construccions civils semblants es poden trobar al castell d'Alòs de Balaguer, a les quadres del castell de Miravet, a la sala de moles dels molins de la vila de Montblanc datada de la primera meitat del segle XIV, o a edificis de caire religiós, com a les esglésies de Sant Julià de Verges, Santa Eulàlia de Saus o Santa Maria d'Agramunt. Igualment, com sovint passa amb d'altres castells com el de Saldes, la zona més ben conservada del castell és la que roman sota terra. A la part superior del mur nord, que tanca la sala des del seu interior, es pot apreciar una obertura que hauria estat utilitzada per al dipòsit de les reserves que calia emmagatzemar.

Com es veurà més endavant, totes les parts edificades del castell durant aquesta fase constructiva devien correspondre majoritàriament a les que apareixen especificades en un inventari de la fortalesa datat l'any 1422.

El 25 de juny de 1412, Berenguer d'Orís, primer Baró d'Orís i fill de Berenguer d'Orís i de Blanca, va dictar el seu testament [32] on nomenava com a un dels marmessors a Jaume Coma, prevere i rector de l'*ecclesia castri mei doris,* i també rector de l'església parroquial de Sant Genís, segons un pergamí de 1427.[33] El senyor d'Orís demanava ser sepultat al mateix castell d'Orís i llegava una important quantitat a la capella: *de bonis meis operi Ecclesia dicti castri doris quinquaginta florenos auri aragonum quos volo converi in dicto opere.* (...)*. Item dimitto capelle santi Petri dicti castri doris unum cereum ponderis quinque librarum qui perpetuo uriburat in dicta Capella dictum corpus domini nostri Jesuchristi elevabit in dicta Capella* [dels meus béns a l'obra de l'església de dit castell d'Orís cinquanta florins d'or d'Aragó, que vull que es gastin en dita obra. (...). També deixo a la capella de Sant Pere de dit castell d'Orís un ciri pesat i cinc lliures perquè cremi contínuament en dita capella i dit cos de nostre senyor Jesucrist s'elevarà en dita capella].

6.2.2- El castell al segle XV: un inventari de 1422

Entre l'11 d'agost i el 9 de setembre de 1422 Margarida de Vallgornera, vídua de Berenguer d'Orís i Desbrull, feia fer un inventari del castell i, tot i que no s'hagi conservat de manera completa, n'ha restat una part molt important on es descriu la majoria de les dependències del castell i el seu contingut.[34]

La primera estança inventariada va ser la cuina, suposadament situada al costat de ponent, just al costat de la porta d'accés.[35] Entrant a mà dreta hi

[32] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3112.8. *Berenguer IV d'Orís i de Desbrull (baró d'Orís) Testament 1412.*
[33] AEV. Parròquia d'Orís, Z, pergamí datat el 22 d'abril de 1427.
[34] ANC. Fons marquesos de Castelldosrius. 3121.2.1. *Inventari dels béns de Berenguer IV d'Orís i Desbrull, segon baró d'Orís*. 11 d'agost a 9 de setembre de 1422.
[35] Les diferents estances descrites a l'inventari s'han situat prenent com a base un plànol del segle XVII del castell, dades del mateix inventari i d'altres d'inventaris posteriors.

havia uns petits armaris a la paret, així com també uns altres grans armaris de fusta amb calaixos que hi eren encastats i en els quals es guardaven atuells petits per oli i vinagre, candeles, cabassets per anar a comprar a plaça –suposem que a la de Torelló– i olles mitjanes i petites de terra. També hi havia una taula amb morters –dos de pedra i un de coure– i altres estris de cuina, molts dels quals eren de ferro (olles, tapes, cassoles, calderes o ganivets). Tocant a la cuina, al costat que donava a migdia, es trobava *la casa de forn* o *reacuina*, amb dos forns, un de gran i un de més petit, les pales corresponents per a coure-hi pa i estris per atiar el foc. En una de les parets hi havia una barra de fusta per penjar-hi els draps que cobrien la pasta del pa. Igualment, tenien dues pasteres, una de les quals estava *sobre una roda de moli dins la qual havia dues rahadores de ferro e una granareta o escombra de palma.* A més, s'esmentava un altre molí *ab lo bastiment de fusta e ab sa roda o tern ab un sercle de ferro e altre gurniment o arreu appellat Moli de sauch sens moles punta e nadia.*

Malgrat que a l'hora d'inventariar la cuina no s'esmenti una llar de foc, es pot sobreentendre que n'era una de les peces principals, atès la gran quantitat d'atifells que s'inventariaven i que hi son complementaris. Per exemple, s'hi comptaven capfoguers, ferros, forrolls, asts de tota mena (per a carn, per a gallines o per volateria), graelles i pinces per al foc, i olles de coure en què es podia coure un o dos moltons sencers, llosses, calderes, palles i olles mitjanes i petites de terrissa; també hi havia *uns hostiers mijancers de ferro aptes per a fer hosties*, segurament força útils per al desenvolupament del culte a la capella.

Pel que fa al tipus d'alimentació que se servia als estadants del castell, es pot despendre que es componia bàsicament de botifarra, moltó, peix, volateria, cols i naps, carn salada (sobretot de porc, però també de bou) porcells i cabrits, formatge, pa, castanyes, sagí o figues i panses. A la cuina també hi havia una caixa amb una fura i un llaç per a falcons, amb l'ajuda dels quals es devien caçar conills o la volateria, tant per divertiment del senyor com per alimentar-se.

L'inventari en cap moment fa referència a una possible presó existent al castell, de la qual, cap a la segona meitat del segle XVI i sobretot a partir del segle XVII, tindrem vàries referències. En aquest sentit però, cal destacar que a la cuina del castell apareix un *boix de ferro* [boixa o mena de tap de bóta de forma cònica o altre estri per tapar la boca] *apta per metre al collar a la boca als captius qui massa o accessivament* [excessivament] *beven bi o sen torben.* D'aquesta dada es pot despendre que hi havia, ja en aquells moments, una dependència que ocasionalment podia assumir la funció de presó. El fet que els captius apareixin relacionats amb el vi, potser es podria relacionar el celler, ja construït en aquesta època, o part d'ell, amb la presó, ja que, per la seva situació, a un nivell inferior i a l'extrem del penya-segat, seria perfectament apte per a aquesta funció. També es pot deixar apuntat que l'any 1415 hi va haver una disputa per usurpació de jusrisdicció per part del veguer de Manlleu i del lloctinent de batlle de Torelló a Berenguer d'Orís. Aquest últim demanava que se li tornés Bernat Noguera al castell d'Orís per tal que li pogués impartir

justícia, fet que justificaria l'existència d'una presó o una dependència destinada a aquesta funció.[36]

L'inventari va ser continuat el dia següent, el dimarts 12 d'agost de 1422, quan es va començar a inventariar la cambra major del castell *appellada la cambra nova en la qual acustumava dormir lo dit propi honorable en berenguer de oris de mentre vivia.* Per tot el que es descriu, aquesta devia ser bastant gran, en destacava un gran llit amb baranes de fusta, de varis matalassos i màrfegues, que quedava envoltat per unes cortines decorades amb figures i colors diversos. Al costat esquerre del llit hi havia un orinal de vidre penjant d'un clau, al davant, el senyor del castell hi tenia la llar de foc, i, als seus peus, hi havia un cofre de ferro recobert de guix o estucat on es representaven grius (símbols de la vigilància i la protecció) i les armes dels Orís, que guardava al seu interior, tancat amb clau, *lo arxiu o cartoral del castell de oris.* A la sala també hi havia molts altres cofres; se n'han arribat a contar fins a deu, dos dels quals, pintats de diferents colors, havien estat portats per Margarida, la primera dona de Berenguer d'Orís. També hi havia una caixeta de fusta de pollancre on es guardaven sagetes; un cofre amb troques de cànem, llana i estopa; altres amb roba; o una caixa plana de fusta on es guardaven llibres d'entre els quals destacaven els Usatges de Barcelona, oracionals, sermons, un cançoner o alguns llibres testamentaris.

A part d'estris diversos –un arquibanc, dues cadires de boga, un braser, un llaüt, una estora o alguns canelobres penjats a les parets– la cambra major de Berenguer d'Orís tenia al seu interior dues bombardes de ferro, una de gran i una de més petita, amb diverses pedres i pólvora. Com a bon cavaller, el senyor tenia una armadura amb tots els seus complements, com ara les mànigues amb els guants, els guardabraços (n'hi havia dues parelles), els gossets per protegir les aixelles, tres collarins, dos parells d'avantbraços, un parell de baix escuts, una massa de ferro, tres parells de mandrets i masquerres o espasa per una o altra mà, i un parell de cuirasses. L'estança quedava decorada amb quatre cortines de color verd i blau amb les armes dels Orís, petxines, i altres senyals. Per ambientar la cambra, hi havia una almorratxa de vidre blau, i *en la bescambra als peus del dit lit assuts* [sota] *prop la dita xomaneha* hi havia oli de lliri*,* aigua de roses i oli violat, que segurament també servirien per a la higiene personal. També es pot afegir que una de les distraccions del senyor deuria ser el joc d'escacs, del qual tenia una taula.

L'inventari va seguir per *la sala*, a la qual s'accedia a través d'un *porxet*. En aquest espai d'entrada es guardaven una sèrie d'armes (tres escuts, una llança i una gàbia) mentre que a la sala hi havia dues taules amb quatre bancs i dues cadires, un arquibanc i altres elements tant diversos com un pitxell petit d'aram, tres canelobres de ferro, tovalles d'estopa de cànem i tovallons blancs d'estopa de lli, sacs de palla, cinc pavesos o escuts oblongs, i alguns cabassos.

Després d'inventariar durant dos dies la cambra major i *la sala de dit castell*, el dijous 10 de setembre de 1422 es va procedir a la continuació de l'encant amb altres dependències, com la *cambra appellada del pont*, on hi havia un llit i un

[36] SOLÀ, 1948, volum 1: 233.

arquibanc, i una *recambra contigua a la propdita cambra* on es guardava una caixa. La *cambreta appellada cambra del oli* també tenia un llit, on, a més, es guardaven estris pel camp: un jou, un parell de rastrells, una forca, aixades, quatre destrals o una podadora.

Així com hi havia la cambra del senyor d'Orís, el castell també comptava amb *la cambra en la qual jaia madona mayor*, que donava al pati d'armes. També tenia un bon llit amb matalassos i marfagues i envoltat de cortines amb les armes dels Orís, a més, n'hi havia un altre entrant a mà esquerra i tres bressols. Pel que fa a la roba de la senyora, se'n destacaven dues cotes castellanes de dona, de drap de llana verda, una jupa de dona, una gonelleta d'infanta, un caperó de drap de llana de color verd folrat de cotonina negra o un mantell castellà de drap de burell amb un coll folrat de pells negres. A la cambra també hi havia altres objectes de diversa naturalesa, com un alambí, uns brasers, una braça de cadena (1,67 metres), un escalfador, cassoles, pintes de pentinar lli, una catifa de color blau, vermell i blanc, i, fins i tot, una lloriga de coure –peça de la roda d'un molí.

Suposem que al costat esquerre de la porta d'entrada del castell, davant l'extrem nord de la cuina, hi havia una petita cambra amb un llit, un escut de ferro de jugar a esgrima i d'altres elements més, com una cassola d'aram d'alambí o tres calderes grans. Sobre del portal hi havia la dependència anomenada *la cambra dels missatges*, amb un llit. Seguidament s'inventariava la *cambra del mur*, que era una mena de rebost on es guardava sagí de porc, i bacons i esquenes de carn salada, a més de grillons, un martell, una caldera o una massa de ferro de trencar pedra, que devia servir per subministrar material a l'hora de fer alguna reparació a l'edifici.

Per acabar amb les peces destinades a habitatge, es parlava de *la cambra vella* i de la seva *recambra*, on hi havia un llit amb les robes corresponents. A continuació es passava a detallar la capella i seguidament les dependències d'emmagatzematge de vi, oli, coses diverses i animals. Així, pel que fa a la capella castral, només s'hi trobava un element de mobiliari litúrgic, com era una taula amb una barana horitzontal paral·lela a cada costat que servia per portar una relíquia d'un Sant, una imatge o el Santíssim, a la qual sembla que no es tenia molt de respecte, ja que a prop hi havia guardat cànem remullat i lli.

El celler, al qual s'ha fet referència en alguns paràgrafs anteriors, estava força ben assortit, ja que comptava amb nou tones, dos barrils (un dels quals amb vi cuit) una bóta amb vi blanc i dos barrals. La *botiga* i el *cubar* devien estar situats prop del celler, ja que eren dependències destinades a usos complementaris a aquest últim. En la primera hi havia dues tones, una olla de coure i una gerra gran, ambdues contenint oli, mentre que al *cubar* es comptaven dos cups, una tona, un barral, dues portadores, llana i cànem de diferents tipus i estris per a teixir-los. També hi havia un *porxet* amb alguna quartera de forment, i la *casa dels granes sobre la boticha* només tenia una mesura de mitja quartera per a mesurar blat, quatre quarteres de civada, dos garbells i una altra mesura.

La part conservada de l'inventari acaba descrivint el *pati del dit castel*, que devia estar constituït per una sèrie de tancats o corrals ja que hi havia animals de diversa espècie, com ara una mula, un mul, dos bous, dos braus, dues vaques, disset porcs, entre els que hi havia truges i com porcells, així com quatre cabres; a més tenien setanta *besties de lana entre moltons o ovelles* en algun prat proper.

6.2.3- Els últims anys de l'Edat Mitjana i un inventari de 1522.

Al llarg de la seva història el castell ha patit diverses escomeses militars de gairebé totes les guerres que han sacsejat el Principat. Una de les primeres va ser la Guerra Civil Catalana contra el rei Joan II (1462-1472), quan es va resistir a dos assalts del bàndol remença. El 17 de desembre de 1462, el cabdill remença Francesc de Verntallat, adherit a la causa reial, va encapçalar la captura de la muller del senyor d'Orís, el seu fill, un capellà i altres persones quan es dirigien a Vic i se'ls endugué al castell de Besora, d'on no van poder ser rescatats per una expedició que va sortir ràpidament de Vic. Suposem que aquest primer moviment deuria formar part d'una estratègia calculada per fer-se amb el castell d'Orís estalviant-se el seu atac, fet que no va succeir. Així, pel gener de 1463, la fortalesa va repel·lir un atac dels remences, que no defalliren en l'intent. Al cap d'un any, un altre capitost remença, Bernat Guillem d'Altarriba, va aconseguir introduir-se al castell, però va ser descobert. No obstant, l'any 1468[37] finalment va caure en mans del bàndol reialista, encarregant-se la seva custòdia al capità Francesc Sala. No s'ha trobat cap altra referència més específica sobre la caiguda del castell, però segurament l'edifici va quedar força malmès. [38]

Pocs anys més tard, el 6 de maig de 1471, testaria Martí Joan d'Orís, nét de Berenguer V d'Orís i de Margarida de Vallgornera, tot demanant al seu hereu, Francesc Joan, que tingués cura i alimentés *la dona na ysabel balle ne menjar, beure, vestir, e calsar, sana, e malalta segons la condicio tant quant la dita ysabel volca star e habitar en lo dit Castell doris.*[39] També expressava la voluntat de ser enterrat al *vas meu qui es in la esglesia de sent Genis doris*, on també havien estat enterrats els cossos del seu pare i de la seva mare.[40] Totes aquestes notícies semblen indicar que, cap a finals del segle XV, els senyors d'Orís encara vivien al castell, per bé que, en casar-se l'any 1404 Berenguer d'Orís i Desbrull amb Margarida de Vallgornera, els Orís havien passat a tenir el domini d'aquesta vila empordanesa. Aquesta suposició vindria confirmada pel fet que, un cop acabada la guerra civil, Llorenç d'Altarriba encara mantenia el control de la fortalesa i no va ser fins al 27 de setembre de 1475 que Francesc Joan d'Orís va recuperar-la a canvi del pagament de 300 lliures, que

[37] JUNYENT, 1980: 148.
[38] CARRERAS CANDI, 1895: 277-278, 294.
[39] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3112.8. *Martí – Joan I d'Orís i de Requesens (Baró d'Orís). Testament. 1471.*
[40] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3112.8. *Martí – Joan I d'Orís i de Requesens (Baró d'Orís). Testament. 1471.* Era fill de Francesc I Bartomeu, segon Baró d'Orís, mort al 1441.

van ser ofertes per Vic, ja que així es treia de sobre l'amenaça constant d'Altarriba sobre la ciutat.[41]

Cap a inicis del segle XVI es va anar desenvolupant el fenomen del bandolerisme, que va accentuar-se a causa de la invasió francesa del Rosselló dels anys 1542 i 1543. Això va comportar la proliferació de sometents per tal de deslliurar-se de les bandes armades. Una sèrie de bans donats pel senyor d'Orís els anys 1539, 1542 i 1548, on, primer prohibia l'ús d'armes,[42] després obligava a portar armes a la feina[43] i, per últim, esmentava que *a posada pena de la vida ho de anar en galera que no sia negu de fora de dit terma de oris fas ni presumesca entrar ni pasar ni anar acoduliats en dit terma ab armas so es ab balesta parada ni desparada ni arcabus ni scopeta ni lausa ni rodela ni broquer ni altras armas*,[44] fan sospitar que Orís també degué patir aquest fenomen.

El 1552, a la mort de Francesc III d'Orís, la seva vídua, Dionísia de Foixà, membre d'una important nissaga originària de l'Empordà, feia una fundació a l'església parroquial de dotze misses anuals que s'havien de celebrar el primer dilluns de cada mes a l'església de Sant Genís o a la capella castral de Sant Pere.[45] Alhora va ordenar-se la realització d'un inventari dels béns del difunt, entre els quals es comptava el castell d'Orís.[46]

Per aquest document sabem que *les portes dels portals majors* del castell tenien un bon forrellat, amb clau i barra, que asseguraven el bon tancament del recinte. Així, el seu interior quedava estructurat amb un seguit de dependències que envoltaven el pati d'armes, algunes de les quals ja apareixien a l'inventari del 1422. A *la cambra mes prop del portal,* segurament una estança situada al mur de tramuntana, hi havia un llit de fusta, una taula *ab sos capitells* i algunes teles amb les armes dels Orís. També s'hi guardaven els estris per lligar presoners, com eren *tres ferros* i *un collar*, segurament els mateixos ferros que van servir l'any 1580 per immobilitzar les cames de Pere Fexes, pagès d'Orís que estava pres aleshores al castell; el 23 de gener de setze anys més tard de l'última data, *la persona de Ramon Miarons la qual a istancia mia era estat capturat y estava en los carcers es a saber en los seps dins vostre casa, del qual sep jo tenia y me avieu vos donada la clau, perque tingues compte y guardas jo mateix dit pres, y aço no obstant dit dia a les vuyt hores de la matinada poc mes o menys, ell dit Miarons ab sa industria y sens altra ajuda sino la sola machina, estant jo y altres dinant en la cuyna de vostre casa, sen*

[41] JUNYENT, 1980: 149 i 150.
[42] AEV. Parròquia d'Orís. Y/2 Relacions del batlle (1525 – 1565). Sense foliar. 22 de maig de 1539.
[43] AEV. Parròquia d'Orís. Y/2 Relacions del batlle (1525 – 1565). Sense foliar. 7 de setembre 1542.
[44] AEV. Parròquia d'Orís. Y/2 Relacions del batlle (1525 – 1565). Sense foliar. 23 setembre de 1548.
[45] SOLÀ, 1948, volum 2: 584.
[46] SOLÀ, 1948, volum 2: 593-596.

es anat de la preso, no trencant ni rompent its seps, sino il·lesos y tancats los avem trovats.[47]

Una altra cambra, anomenada *cambra de la xemaneya*, tenia un llit gran i les robes de la senyora Dionísia. El fet que comptés amb llar de foc, fa pensar amb força seguretat que es podria correspondre amb la cambra major on antigament havia dormit el senyor del castell d'Orís, i és que, de fet, continuava tenint molts dels elements que la caracteritzaven en l'inventari de 1422. Hi havia un armari encastat a la paret, que podria ser l'antiga bescambra, amb objectes de vidre (fruiteres, una ampolla o pots) i medicines; una caixa amb escriptures; estris per al foc; una arquimesa amb quatre prestatges a sota on hi havia quaranta-un llibres (sembla que la biblioteca s'havia ampliat bastant); algunes armes, entre molts d'altres objectes, i roba. A continuació venia *l'altra cambra que si passa pe la predita*, d'on només s'inventariaven quatre peces de cortines, i *l'altra cambra apres de la predita* –potser aquella mateixa cambra del pont i la reracambra contígua, respectivament, de 1422–, en què es tenia una caixa de fusta amb armes, un cofre amb escriptures i una *estrada amb vestits i robes de les dones de soldada*.

Així, altres cambres que s'anomenen a l'inventari, tot i que moltes d'elles no es poden situar amb seguretat, son *la cambra de la cisterna*, on es guardaven robes i sabates, *la cambra qui es al cap de la sala del terradet*, amb una sella de cavalcar i una cadira, *la sala del terradet*, dins la qual hi havia una escala de deu graons, o *l'apparador*; a més de la *cambra pintada* on es guardava una imatge de la Verge Maria i el nen Jesús; tant podria tractar-se de la talla romànica que actualment es conserva al Museu de Vic i que es diu que provenia del castell d'Orís o de la talla d'època gòtica de la Mare de Déu amb el nen Jesús, també d'Orís, venuda per un antiquari de Torelló el 1971.[48] També hi havia *la sala*, on es comptaven cinc ballestes, cinc cortines de cuiro o set catifes usades; *la cuyna* amb tots els seus estris (escudelles, gibrelles, gavadals, paelles, estris per al foc, olles , un morter i un escalfador per al llit); i *el Pastador*. A la capella hi havia una caixa amb un calze d'argent a dins. A continuació s'inventariaven tots els espais de servei de la fortalesa, com el *seller* amb les seves bótes; *la cambra vella hont sta en Gabriel Cortada*, que suposem que era el masover del castell; el *cubar*, que continuava tenint dos cups; el *rebost*; la *cambra de la cansalada*; la *algorfa sobre lo terradet*; la *cambra del blat*; la *cisterna*; *lo stable* amb tota classe d'animals (dos matxos, un poltre, un parell de bous, cent-quaranta-nou ovelles, dos moltons o catorze porcs i una truja); i *la sala del castell ahont esta lo blat*. Cal afegir que en la primera torre de la muralla del castell hi havia una bombarda de ferro.

Es pot observar que, uns cent-trenta-dos anys després de tenir les primeres noticies sobre la disposició de l'interior del castell i les seves dependències, sembla que ara en tenia alguna més, sobretot, s'havien afegit espais dedicats a emmagatzematge d'aliments.

[47] Documents transcrits per SOLÀ, 1948, volum 1: 365.
[48] FDSPAL, Mares de Déu, segles XI – XV. Orís, clixes 173049 173050.

Poc temps abans del 30 de maig de 1589, Macià, senyor d'Orís, va encarregar la realització de la seva sepultura, o reforma del vas de la seva casa, a l'església parroquial de Sant Genis d'Orís, davant l'altar de Sant Sebastià. En una visita pastoral efectuada en aquella mateixa data es posava de manifest que, a tal efecte, s'havien tret moltes rajoles del paviment de l'església i no s'havien reposat. Per tot això, es manava a Silvestre Cortada, batlle i lloctinent del senyor en absència seva, que l'arreglés a llur costa sota pena d'excomunicació major.[49] Malgrat tot, aquesta sepultura no va ser de gaire utilitat, ja que Macià d'Orís va morir a Perpinyà i va ser enterrat el 15 de juny de 1593 a la veïna població de Vinçà;[50] en aquesta època els Orís ja s'havien decantat per les seves possessions al Rosselló (a la capital, Vinçà, Nefiac i Illa, entre altres) en detriment de les d'Osona i vivien a Perpinyà.[51]

6.3- EL CASTELL A L'ÈPOCA MODERNA

Durant els segles XVI i XVII es van denunciar diversos robatoris de bous, mules, i atacs de bandolers per les terres d'Orís, uns fets que van fer actuar la cúria del castell d'Orís.[52] Al Principat, la situació es faria tan insostenible que, fins i tot el papa Gregori XIII va promulgar una constitució contra els malfactors que amenaçaven les nostres contrades i altres de properes el 1577, i, l'any 1612 la ciutat i els pobles de la Plana de Vic van constituir companyies de protecció contra els bandits.[53]

D'aquesta època en tenim algunes noticies del tot interessants referents a d'altres judicis, entre els que van destacar unes causes criminals contra dues dones del terme d'Orís acusades de bruixeria, Joana Font, coneguda com a *la reyna* i Sàlvia Ribas, restant uns quants anys empresonades al castell. Com mes endavant es podrà observar, els seus processos judicials a la cúria del castell d'Orís ens permetran aproximar-nos una mica més a la història de l'edifici. A tot això, cal dir que Joana Font no havia estat tancada a on se situa el celler, sinó que estava empresonada a una sala que tenia una finestra oberta que donava al pati. Aquesta dependència no devia estar habilitada per a tenir-hi presoners, com si que podia ser el celler semisubterrani, de manera que *la reyna* va poder fugir d'aquesta cambra i pujant a un nivell superior del castell, va aconseguir saltar per una finestra que hi havia al parapet situat sobre la porta del castell; va baixar amb una corda que s'havia fet lligant teles i utilitzant el seu barret per tal que la corda no li danyés les mans. Posteriorment seria empresonada un altre cop. Aquests fets ens permeten reconstruir una mica més l'estructura del castell i diversos elements que quedaran corroborats per noves noticies de la segona meitat del segle XVII. La presó on serien tancats alguns dels acusats dels judicis del castell també va ser descrita a l'època com

[49] AEV, Visites pastorals, 1208/2, fol.88v. 1589/05/30.
[50] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3112.5. Maties I d'Orís i de Foixà. 7è baró d'Orís. Sepultura: 15 de juny de 1593.
[51] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3112.5, *Maties I d'Orís i de Foixà. 7è baró d'Orís. Sepultura.* 15/6/1593; *Ibidm.,* Francesca de Tafurer i de Solanell. 2a muller de Francesc d'Orís. 17/3/1611.
[52] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3153.1-3154.12, *Causes criminals en la cúria del castell d'Orís,* 1540-1608.
[53] SOLÀ, 1948, volum 2: 320.

a *molt trista oscura y malsana que per sa malesa esta* [Francesc Serinyà, presoner] *ja tot inflat y ab grandisim perill de sa vida.*

A d'un dels episodis dels judicis efectuats al castell al 1614, es fa referència igualment a unes amenaces a un mosso de la casa de Serinyà, Esteve Noguet, per tal de que declares seguint unes intencions preestablertes contra els esposos Serinyà d'Orís després de ser *molt amenassat de posar-lo a la sitja*.[54] La presó del castell restaria en ple funcionament encara força temps.

Es conserva igualment abundant informació sobre els diversos arrendataris que els senyors del castell van anar tenint al llarg del segle XVII i que durien les rendes i l'administració del terme del castell d'Orís. Així, del 1618 al 1621 apareix com a arrendatari Salvador Illa, de Sant Quirze de Besora; entre el 1622 i 1623 ho era Antoni Sinera i Colomer; el 1625, Alexandre de Cartellà; del 1626 al 1642, Jaume Parrella de Torelló;[55] del 1646 al 1654, del 1656 al 1662 i del 1674 al 1690, l'arrendatari del castell va ser Antic Verneda;[56] mentre que en els períodes restants ho van ser Miquel Pujol (entre el 1654 i el 1656), Josep Parrella (entre el 1662 i el 1674) i Joan Francesc Mascaró (entre 1678 i 1682).[57] Tanmateix, entre el 1684 i el 1688 també apareix com a arrendatari Joan Pesos del Gornal.[58]

6.3.1- L'envelliment de l'edifici castral, les reformes de la primera meitat del segle XVII.

Des del segle XVII fins al segle XIX s'han conservat moltes notícies de contínues reparacions i obres fetes al castell, malgrat que, en la majoria de casos, no s'hi especifica expressament en què consisteixen i cal sobreentendre-les a través de les dades que s'hi donen. Però abans d'esmentar-les, cal mencionar l'inventari del castell que es va fer el 26 d'octubre de 1618.[59] Com ho eren els inventaris anteriors en la seva època, aquest és de gran interès per la informació que aporta sobre l'estat del castell a inicis del segle XVII. L'edifici es trobava en molt mal estat de conservació, *ab les parets foranas molt dirruides y devastades que tambe necesitan de reparo y en lo pati de dit castell una instancia dita lo porxo derrocada y la sala gran sense portes ni en les finestres los sostres cambras y altres instancyes molt gastats y desfets que tambe necessitan quiscun dells y moltes altres instancyes de reparo.* La resta de dependències del castell es trobaven en el mateix mal

[54] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3154.11. *Causa criminal en la cúria del castell d'Orís contra Magdalena i Francesc Serinyà per haver disparat contra Marianna Coma*. 6 de febrer de 1614.
[55] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.10, *Memorial d'arrendaments de rendes d'Orís de D. Francesc d'Orís.* 2a meitat s.XVII.
[56] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11, *Llibre extraordinari de mi don Francisco de Orís y llebador*, f.49, 76, 86, 106.
[57] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11, *Llibre extraordinari de mi don Francisco de Orís y llebador* , f.64; ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11, *Memorial d'arrendaments de rendes d'Orís de D. Francesc d'Orís.* 2a meitat s.XVII.
[58] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11, *Llibre extraordinari de mi don Francisco de Orís y llebador* , f.102.
[59] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3121.2.3, *Francesc III d'Orís i de Vallgornera. Inventari dels seus bens.*

estat de conservació: la cleda situada al peu del castell, llavors anomenada *corrals vulgarment dits barris*, presentava les parets i la teulada enderrocades; l'estança anomenada *lo porxo* enderrocada; la sala gran, sense portes ni finestres; i moltes altres parts també es trobaven en mal estat.

La causa per la qual el castell estava tant arruïnat l'any 1618 no està clara del tot, ja que en l'inventari precedent, de 1552, no semblava sobreentendre's que la situació de l'edifici fos tan precària i, que sapiguem, entre aquestes dues dates no va succeir cap guerra important que pogués afectar seriosament la fortalesa. Per tot això, es podria suposar que o, per una banda, el castell no estava en tan mal estat com es deia, o que, per una altra, els desperfectes causats durant la guerra civil de finals del segle XV van anar agreujant-se progressivament per manca de manteniment –en aquesta època no hi ha obres realitzades a l'edifici documentades– fins arribar a la situació de 1618. Malgrat que s'hi continués fent vida, i la presó seguis en servei, el fet de que els senyors del castell haguessin delegat la cura de l'edifici i el terme castral a l'arrendatari i masovers corresponents va fer que aquest restés en un estat força més precari del que havia tingut mentre hi havia estat residint la família Oris, especialment durant els segles XIII i XIV.

Si es fa un repàs més detallat de les diferents estances, es pot esmentar que, pel que fa al celler, mantenia dos cups grans espatllats, un de petit i sis bótes *molt arrohinades*, que no devien estar en ús. En la capella de Sant Pere hi havia un antic retaule pintat i daurat *a la vellura molt arrohinat*, mentre que el campanar, molt probablement d'espadanya, seguia allotjant una campana. En la *instancya del pati dita la saleta* hi havia una cuina francesa molt espatllada i segurament també una llar de foc, ja que s'hi comptaven bufers i capfoguers. La cuina també estava en molt mal estat de conservació, desempedrada, amb el terra ple de sots que calia reparar i amb una xemeneia *molt dolenta que esta per derrocarse*. També hi havia *la cambra a ma esquerra muntant en lo castell que es dolenta y mal trastada,* on es guardava un cofre molt vell i dolent. *En la cambra es al costat de dita saleta* s'hi tenia una arquimesa i un cofre gran, ambdós buits, *al costat de dita cambra altre cambra dolenta y arrohinada y desenrejolada dita la cambra de les scriptures*, amb una caixa amb escriptures. *La cambra del pontet* també estava arruïnada.

El castell tenia també *la cambra dita pintada*, amb les parets i el sostre pintats amb moltes armes dels avantpassats i famílies emparentades amb la casa dels Orís. Malauradament, en aquesta època tot el sostre estava ja molt degradat així com també les seves finestres. A la mateixa sala hi havia, a part d'un cofre gran inutilitzat, un llit, i una reracambra amb un llit encaixat.

Degut al mal estat del castell, es pot suposar que el senyor d'Orís ja no residís al castell. Una anècdota explica com, pel carnestoltes de 1615, Francesc d'Orís i Vallgornera, que residia a Barcelona de manera estable, va anar a passejar disfressat i muntat dalt del seu cavall pel carrer Ample de la ciutat. Aquest era un costum carnavalesc que practicaven els barcelonins i que es venia fent des de molt temps enrere en aquest carrer. El problema era que el senyor d'Orís es va disfressar amb una màscara i que portava una espasa i una daga, i, com que feia poc que vivia a la ciutat, sembla ser que no sabia que estava prohibit

dur armes quan es portaven màscares. Aquest fet el va dur a un enfrontament amb Joan Franc, agutzil reial, que li va manar que deposés les armes, però, *descompost y olvidat de la prudentia modestia y cortesia que conforme a dret los officials reials duen usar,* va alterar-se de tal manera que van acabar en una baralla en la qual el senyor d'Orís va atacar amb l'espasa a l'agutzil creant un gran terrabastall entre la gent.[60]

Els Orís, com queda ben palès per algunes notícies i anècdotes diverses com l'anterior, ja feia uns quants anys que havien abandonat el castell per passar a viure entre la ciutat de Barcelona i Perpinyà.

De fet, tal i com hem vist, a inicis del segle XVII l'estat de conservació del castell d'Orís era pèssim i, per la descripció que se'n feia, sembla que no era habitable ni aprofitable per a ús militar. Molt probablement aquests van ser els motius pels quals els Orís es van decidir a començar a fer reparacions i millores en l'edifici.

Quan es parla dels aspectes historicoconstructius del castell d'Orís durant la segona meitat del segle XVII es fa del tot necessari fer referència a la guerra que va esclatar l'any 1635 entre Espanya i França, quan acabaria vint-i-cinc anys més tard i que va encadenar-se amb l'alçament dels Segadors l'any 1640. Potser algunes de les reparacions serien degudes a destrosses succeïdes durant aquesta conflagració. Fins al 1640, no s'ha localitzat cap document relatiu a obres efectuades al castell, serà ara quan comencin a aparèixer noticies, a un dels llibres de comptes de Francesc d'Orís i Tafurer que, amb data de 28 de febrer d'aquell any, anotava el pagament de *38 quarteras y mitga de cals ab los ports que ha comprades per adobers del castell de oris* pel preu de 5 lliures, 5 sous i 6 diners.[61] Hi ha un rebut anotat al mateix llibre de comptes que fa referència a 50 lliures que va pagar als diputats de Barcelona el 2 d'octubre del 1640 per a col·laborar, segons una taxa ja preestablerta, amb els costos econòmics de la guerra.[62]

D'aquests moments hi ha diverses notícies que evidencien obres per apedaçar algunes parts de la fàbrica del castell. El seu cost, segons es pot despendre de l'anàlisi de les factures, va ser assumit pel batlle d'Orís al llarg del segle XVII i part del XVIII, unes quantitats que posteriorment recuperava en cobrar-les del senyor del castell a través de l'arrendatari.

El 17 de juny de 1641 es va efectuar un pagament per la important quantitat de 660 lliures per tal de cobrir el cost d'uns *mestres de casa per espallar* [reforçar] *serta grita del castell de oris ques queia.*[63] Quatre anys mes tard, el 6 de juny de 1644, el senyor del castell va pagar *tots los gastos ha fets en adobs de las*

[60] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3153.2, *Inquisició criminal.* 1615.
[61] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.12, *Llibre de comptes de Franchesc d'Orís i de Tafurer,* f.67.
[62] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.12, *Llibre de comptes de Franchesc d'Orís i de Tafurer,* f.72
[63] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.12, *Llibre de comptes de Franchesc d'Orís i de Tafurer,* f.76.

obras del castell de oris.[64] El batlle d'Orís Salvador Serinyà va rebre el juny de 1657 del senyor del castell 7 lliures i 10 sous *per lo gastat en adobers del dit castell e mes 100 lliures*.[65]

Com es veurà tot seguit, les obres van seguir produint-se durant tota la segona meitat del segle XVII sent de major o menor importància segons el cas.

6.3.2.- La segona meitat del segle XVII: la guerra contra França i les noves reparacions al castell fins al segle XIX

Arran del Tractat dels Pirineus, l'any 1659 França confiscava totes les possessions que els Orís tenien al Rosselló i al Conflent. El 1654 els francesos havien envaït la Plana de Vic i van posar setge a la ciutat durant dos mesos. Josep Alexandre Parrella –velluter de Torelló i un dels vilatans més importants d'aquesta població que comandava el seu sometent– va participar activament en la seva expulsió.[66] Tot i això, pel juliol de 1660, després que Francesc IV d'Orís i Tafurer fes les gestions oportunes, sembla ser que la família va recuperar durant un temps els terrenys perduts durant la guerra.[67] Es tractava d'un extens patrimoni amb molts terrenys a les comarques de la Cerdanya, el Conflent i el Rosselló, amb moltes rendes que enriquien de ben segur les arques de la família.[68] A inicis del mes de gener de 1667, però, el senyor d'Orís explicava com *no sem fou restituida la Asienda de rosello y conflet per los ministres francesos confiscada per la publicasio de la guerra del mes de juliol 1667 nobstant la pau feta antes.*[69] En conjunt, les notes sobre l'administració de la hisenda de la família Orís palesen la incidència de la guerra a les seves terres. Una guerra que semblava no acabar mai, de fet, el 1689, encara no hauria recuperat les terres.[70]

Va ser segurament en aquesta època, quan uns tècnics francesos van fer un plànol del castell.[71] A través d'aquest document es pot suposar que l'edifici es trobava en força bon estat de conservació, per bé que sembla que llavors havia caigut en mans franceses i estaria fora d'ús o abandonat, ja que si no els

---

[64] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.12, *Llibre de comptes de Franchesc d'Orís i de Tafurer,* f.80.
[65] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3133.5, *Llibre segon llevador de las rendas de mi don francisco de Oris,* f.33r.
[66] SOLÀ, 1948, volum 1: 402; i volum 2:330 i 331.
[67] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3112.1, *Memòries de D. Francesc d'Orís i Tafurer (s.XVIII) 1653 – 1684*, sense foliar.
[68] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3126.1.1, *Llibre de notas fahents per las rendas de Roselló y Conflent. Nº 1440.* ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3126.1.2, *Notes sobre Patrimoni de Rosselló, Conflent i Cerdanya. 1661.* Per a consultar extensa documentació sobre les possessions dels Orís al nord de Catalunya Vella vegeu també la caixa 172 i 176 del fons Marquesos de Castelldosrius (ANC).
[69] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3131.7.42, *Llibre de la Administrasió de la Asienda de don Francisco Calvó*, p.54. Els problemes amb els seus terrenys del Conflent, Rosselló i la Cerdanya varen continuar al llarg de la dècada de 1680 (p.120, 125 i 126).
[70] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3131.7.42*. Llibre de la Administrasió de la Asienda de don Francisco Calvó.* Anys 1654 – 1689, p.129.
[71] SOLÀ, 1948, volum 2: 596-598.

tècnics no n'haguessin pogut fer aquests plànols i un informe tan detallat, per a la realització dels quals forçosament s'hi havia d'haver entrat.

Segons els personatges que van inspeccionar la fortalesa, comptava amb uns murs de tres o quatre peus de gruix (gairebé un metre), tots coronats per teulades excepte la part de la muralla de damunt la porta d'accés, on hi havia un parapet per on possiblement la bruixa empresonada al 1611 s'havia intentat escapar. Entrant a mà dreta i ocupant tota la banda de ponent, hi havia la cuina i el rentador (H segons la llegenda del plànol), i el forn (G) que, situat a l'extrem sud, ja havia estat documentat als inventaris d'època medieval. En direcció oest seguia la capella coberta amb volta (A).

A la zona de tramuntana, entrant a mà esquerra per la porta del castell, hi havia els estables pels animals (M) i a continuació la casa del masover (BB) amb tres estances als baixos i tres més en un pis. L'ala de llevant estava ocupada per una sala dividida en dos àmbits (CC), on hi havia un gabinet, mentre que, adossada a aquesta última per ponent, hi havia una cambra sota la qual se situava el celler (E). El paller (D) encara quedava més a ponent de l'estança i del celler, i la cisterna (F) se situava entre E i B. S'accedia a la fortalesa mitjançant una rampa graonada (K), a l'inici de la qual hi havia una cleda per tancar els animals (L).

Els tècnics francesos concloïen que en qualsevol moment podia allotjar 200 homes i 25 cavalls i que, al seu parer, seria interessant de conservar-la en el seu poder i instal·lar-hi una guarnició.

Tot i els problemes que va ocasionar la guerra amb els francesos, el senyor d'Orís va seguir pagant algunes reformes que s'anaven fent al castell, com les que es van pagar el 1664 a l'arrendatari d'Orís, Josep Alexandre Parrella, unes obres en les quals bàsicament es van utilitzar set dotzenes de taulons de pollancre (*posts de pollancar*), així com dos quarteres de guix i cent claus per valor de 39 lliures, 1 sou i 6 diners.[72]

El batlle Salvador Serinyà va rebre l'any 1669 els diners que havia invertit per a contractar el mestre de cases Joan de Masogra, Masobrat o Mesobra,[73] el manobre Bartomeu Malpas i per pagar el material utilitzat. Va comprar a Francesc Font 55 quarteres de calç (3.850 quilos) pel preu d'11 lliures, a Jaume Reixac 250 teules pel valor de 2 lliures i 10 sous, al fuster Josep Serracosa, una biga, havent de fer també una finestra pel preu de 1 lliura i 10 sous. També van *ambatumar al cano* [canonada] *de la sisterna*[74] i, segons explica el batlle al senyor d'Orís en una carta del 15 de novembre del 1669, havia fet fer una paret al corral del *barraco* i havia repassat totes les teulades, *y axi jo penso que tot lo mes nasasari asta* [està] *adobat* (...) *y jo penso que lo mes nasasari qui es ara*

[72] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Comte de les obras se an fetas al castell de Oris, 1664.*
[73] Segons SOLÀ, 1948, volum 2: 65, aquest mestre també es troba documentat com picapedrer de l'obra de l'església de Sant Vicenç de Torelló cap a l'any 1692.
[74] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Comte y memoria del que jo Salvador Sarinya tinch gastat per obres al castell, 1669.*

es la escala del Castell.[75] És possible que les obres s'acabessin el mateix any, de manera que el 6 de desembre de 1669 Parrella va escriure una carta a Francesc d'Orís i Tafurer per assabentar-lo que *lo batlle esta satisfet de les obres del castell y dels formatges que tot se pasara en comta.*[76]

Però les obres no devien ser tan satisfactòries com es comentava, ja que, entre els anys 1673 i 1677, s'hi va tornar a fer una campanya que va comportar grans reparacions al castell *per serse una gran part de aquell espatllat y enderrocat cosa molt considerable*.[77] Durant aquest periode, Salvador Serinyà va avançar 879 lliures, 17 sous i 9 diners per pagar el material i els operaris, de les quals va cobrar 825 lliures, 19 sous i 2 diners de Josep Parrella que, pel que fa als pagaments, en algunes ocasions feia de mitjancer entre Serinyà i altra gent del terme d'Orís.[78]

Pel que es pot deduir de la documentació, l'obra es va executar en dues fases, del 3 de setembre de 1673 fins al 4 de novembre de 1674, i del 15 de febrer de 1675 fins al 9 de maig de 1677, sembla que a causa d'una desavinença entre el primer mestre de cases encarregat de l'obra, Joan Massobrat de Torelló, que l'abandonaria, i Serinyà. En una àpoca de l'11 de desembre de 1674 on es consigna el pagament de 240 lliures, 5 sous i 4 diners per part de Parrella a Serinyà, l'últim es queixava del disgust que havia tingut en veure's enganyat per uns mestres de cases que havien promès anar a treballar a les obres del castell i no s'hi havien presentat.[79] Aquesta queixa segurament faria referència a Massobrat, que apareix documentat entre les primeres dates i que suposem que després seria substituït pel *mestre de casas roca de Sant Quirsa de Basora mestre major de las ditas obras del Castell de oris*, que consta en el segon període, i que va ser ajudat per un fadrí, pel *mestre de cases dit lo esgarrat company de dit roca* i pel *mestre roma mestre de casas del lloch del Pens* [Alpens] *de llussanes*.[80]

Durant la primera fase es van recobrir teulades amb doscentes teules, dotze cabirons i cinc posts de pollancre, obra en què van treballar el fuster Gallifa de Sant Hipòlit de Voltregà, Masograt i cinc manobres d'Orís, Jaume Arnau,

---

[75] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3142.2.27, *Rebuts. Salvador Serinyà.* 15 novembre de 1669.

[76] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3142.2.17, *Rebuts. Josep Parrella a Francesc d'Orís i Tafurer,* 1669.

[77] AEV, Arxiu de la Cúria Fumada, núm. 2396. Manual notarial del notari Joan Vila de Vic, any 1677 (sense foliar). *Comta del modo tinch rebudes jo Salvador Sarinya de Joseph Parrella y Archs de Torallo en descarrech de Las atrás ditas vuit sentas setantay nou Lliuras y disset sous y nou.*

[78] AEV, Arxiu de la Cúria Fumada, núm. 2396. Manual notarial del notari Joan Vila de Vic, any 1677 (sense foliar). *Comta del que jo salvador Sarinya pages del terme de Sant Genis de Oris de la Vagueria de vich tinch gastat per fer las obras del Castell de Oris inseguint los ordes del Senyor don francisco de Oris amo y senyor meu*; i *Comta del modo tinch rebudes jo Salvador Sarinya de Joseph Parrella y Archs de Torallo en descarrech de Las atrás ditas vuit sentas setantay nou Lliuras y disset sous y nou.*

[79] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3142.2.24*, Comptes del castell.* 11 de desembre de 1674.

[80] AEV, Arxiu de la Cúria Fumada, núm. 2396. Manual notarial del notari Joan Vila de Vic, any 1677 (sense foliar). *Comta del que jo salvador Sarinya pages del terme de Sant Genis de Oris de la Vagueria de vich tinch gastat per fer las obras del Castell de Oris inseguint los ordes del Senyor don francisco de Oris amo y senyor meu.*

Francesc Malpas, Bernat Planas, Miquel Montanya i Bartomeu Malpas. Al mateix Masograt se li van pagar 25 lliures i 10 sous *per fer muralla al castell*, que devia ser ajudat pels manobres Bartomeu Malpas, Miquel Montanya, Bernat Manut, Miquel Callís i Jaume Arnau, tots d'Orís, i Gabriel Arboix, de Sant Boi de Lluçanès. Mentre, hi havia altres operaris que es dedicaven a la fabricació i subministrament de material. Francesc Sant Jaume, de Sant Boi de Lluçanès, va portar la important quantitat de 522 quarteres de calç (una quartera equival a 70 quilos, 522 són 36.540 quilos). Per fer el morter de calç es va comprar una pala i un remenador de ferro a J. Orta,[81] ferrer de Vic, i s'adquiriren alguns barralons per pujar aigua al castell –llavors la cisterna del castell no devia estar en ús. Bartomeu Malpas va ser l'encarregat de fer la bassa i amarar la calç i la feixuga feina de pujar l'aigua va correspondre a Anton J.,[82] mestre de cases francès. Una altra tasca que també es degué fer llavors segurament va ser la de trencar pedra, potser de la mateixa penya del castell, ja que hi ha documentat un pagament de quatre sous al ferrer de Sant Hipòlit de Voltregà *per fer puntas a las escodas* [mena de petit pic de picapedrer] *dels mestres de cases*. També cal afegir que la despesa que va fer Bernat Clarella, masover del castell, de *sinquanta set dies a dos mestres de cases donantlos los viures*, i que ascendia a 22 lliures i setze sous, també va ser satisfeta. Igualment, Joan Bertran, serrador de Sant Pere de Torelló, i els seus companys serrarien quinze dotzenes i mitja de posts de roure, quaranta bigues i *tres bigas sarraheras*, potser per la reparació dels pisos superiors que tenim documentats a l'ala de tramuntana,[83] els sostres de les dependències centrals del castell[84] o l'embigat que suportaria potser l'espai que hi havia sobre la cuina,[85] de totes maneres, com s'observarà a continuació, tant a la dècada de 1670 com 1680 es tindran varies referències respecte a treballs al castell on s'hi necessitaran bigues de fusta.

En fer-se càrrec de l'obra el mestre Roca, es van continuar refent i construint cobertes, a més d'adobar la cisterna amb betum, arreglar els panys de les portes i posar-ne de nous, reparar o construir las *Cambras novas*,[86] intervenir en la muralla, segurament aixecant-la de nou en les parts enderrocades –pel tipus d'aparell que té la banda nord que encara es conserva actualment, devia tractar-se d'aquesta, tal i com també semblen indicar les referències comentades al paràgraf anterior–, i, atesa la quantitat de bigues i posts emprats, fer o refer alguns trespols o pisos. En la primera actuació van treballar el fuster Gallifa i el ferrer de Sant Quirze de Besora,[87] segurament

[81] Del nom d'aquest ferrer només s'esmenta la inicial.
[82] Del cognom d'aquest mestre de cases només s'esmenta la inicial.
[83] Aquest nivell superior el tenim documentat a partir del plànol francès que parla de tres estances a un nivell inferior i tres més en un de superior.
[84] L'inventari del 1618 parlava, per exemple, de *la cambra dita pintada*, amb les parets i el sostre pintats amb moltes armes dels avantpassats, pel que podem pensar també amb el que hauien pogut ser antigament unes bigues decorades.
[85] Aquest nivell superior queda palès a partir de les dues escales que surten d'aquesta ultima dependència a la representació el plànol francès del mateix segle XVII, tenint també en compte que l'ala de tramuntana tenia igualment dos nivells.
[86] D'aquestes només s'ha pogut documentar un pagament a Gallifa *per lo fer dos portas y dos finestras de las Cambras novas*, però es podria suposar que si llavors rebien aquest apel·latiu seria per alguna raó.
[87] No s'esmenta el seu nom.

ajudats pels manobres que llavors treballaven al castell.[88] Aquests dos mateixos operaris i, *Xisco* i *Salvador*, fadrins de Gallifa, també es van dedicar a repassar panys, portes i finestres: quatre *golfos* i la *tancadura* per *la cambra dels seps*, dues portes i dues finestres per les *Cambras novas*, *adobar lo encadenat de la porta forana del dit castell y fer dos tancaduras per portes de cambras*, clavar les portes de les cambres o *un forrellat per desobra la cambra dels seps* i un altre per *la porta del enva que mira la muralla*. Precisament, de l'obra de la muralla no tenim notícies directes, sinó algunes dades sobre el material utilitzat que ens hi remeten. Es van comprar puntes d'escodes al ferrer de Sant Quirze de Besora i es va fer *adobar un magall ques rompe espatllant la moralla del dit castell*, o sia, es devia rebaixar alguna part del mur arruïnat de la muralla per regularitzar-la i després aixecar-ne una de nova al damunt. La cisterna –que devia perdre i era essencial per tenir aigua a l'obra i no haver-la de pujar de baix– va ser arreglada amb dos quartans d'oli (16 quilos) i mitja lliura d'aiguacuit (espècie de pega) per fer betum i després es van portar dues cordes i dos dogals per treure'n aigua; a més, també es va arreglar una galleda i es van adquirir dos samals o portadores per portar aigua *per lo convenient a la obra del dit Castell de oris*.

Els materials van ser subministrats per diferents persones. L'obra cuita va córrer a càrrec de *Bernat J. teuler de Biscaya per lo fer de dos mil teules y tres mil y sent cairons y dosentas rajolas*, pagades el 8 de novembre de 1675; també es van comprar dues-centes teules més, però no s'indica a qui. La gran quantitat de calç que es va necessitar va ser aportada majoritàriament per Francesc Sant Jaume –va portar 360 quarteres de calç (25.200 quilos), abonades el 26 de març de 1676–, i se'n va adquirir menys quantitat a Jeroni Vinyas i Codolosa, de Torelló (1.400 quilos) i a J. Mas, de Sant Hipòlit (2.030 quilos). Per la sorra, que devia ser extreta de la llera del riu Ter, es van pagar vint-i-dues lliures *per ajuda de Costa* [transport] *dels vassalls per la port*. A més, també es van comprar 2.975 quilos de guix.

Pel que fa a la fusta, la colla de Joan Bertran va serrar 330 posts de roure, 40 bigues de roure de cinc metres de llargària, 11 bigues de roure de 3,6 metres, 18 cabirons de 3 metres i dues grans bigues de 6,4 metres de llarg; quan es va pujar una d'aquestes al castell es va necessitar un *rafresch* d'homes. Francesc Espona de Saderra va proporcionar 174 posts de pollancres, 12 bigues de cinc metres i 12 bigues més de quatre metres, mentre que Jaume Coma, batlle d'Orís, va portar sis posts de pollancre i, a més, disset cairons. Bernat Clarella va seguir encarregant-se de la intendència dels mestres de cases i dels fusters.

Cal indicar que aquell mateix any Bernat Clarella rebia de l'arrendatari d'Orís, Antic Verneda, 9 lliures per les despeses que havia tingut amb les obres fetes pel mestre de cases Miquel Conill,[89] potser en la casa del propi masover.

El 3 d'octubre de 1677, Joan Baptista Calvet i Franch escrivia una carta al senyor d'Orís. El document és bastant esclaridor per la manera com aquest

[88] Als susdits cal afegir Bernat Barsaló, Joan Boixader, Marçal Callís, J. Patro, Josep Capdevila, Antoni Feixas i Joan Vila, tots d'Orís.
[89] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3132.7.6*, Albera de las obras fetas en la Hera de la Heretat del castell d'oris,* 1677.

personatge comenta haver passat tres setmanes al castell d'Orís, on havia estat residint un terç de cavalleria de trenta soldats de la Plana de Vic , comandat per Tomàs Gosneri, dels quals restaven en aquell moment set, mentre que la resta havia marxat cap a Puigcerdà.[90] Aquesta vila ceretana llavors estava sent atacada pel duc de Noailles, governador general francès del Rosselló, i finalment va caure en les seves mans l'any següent.[91]

Dos anys més tard, el dia 14 de juny de 1679 Serinyà rebria d'Antic Verneda[92] 7 lliures i 14 sous pels diners que havia gastat perquè es fessin unes *obres de taulades y alguns remiendos del meu castell de alli.*[93] El 31 de març de 1682 hi va haver una altra transacció entre els mateixos per 16 lliures, 13 sous i 6 diners per unes obres noves.[94] Des d'ara, però, ja no tornaran a aparèixer pagaments a favor de Salvador Serinyà, ja que les obres serien pagades pel nou batlle de la població, Jaume Coma, que alternava el càrrec amb Serinyà i que s'ha trobat documentat amb aquest càrrec principalment entre els anys 1683 i 1694.

Malgrat que el 1681 Salvador Serinyà encara era el batlle d'Orís, l'1 de juny del mateix any, Jaume Coma va cobrar 16 lliures 3 sous i 6 diners pel cost d'uns *adobers* que havien estat treballant en obres noves al castell.[95] De la mateixa manera cobraria, ja com a batlle, 29 lliures el 19 de novembre del 1683[96] i 80 lliures i 8 sous el 16 d'octubre de 1685[97] per unes altres intervencions realitzades al mateix edifici. De l'any anterior, però, del 30 de gener de 1684, es precisen altres treballs, com eren 8 lliures, 10 sous i 8 diners *per serrar fusta per lo meu castell,*[98] potser per bigues noves. Una altra referència del 5 d'octubre del 1688 parlarà d'unes obres necessàries que s'havien realitzat al castell pel preu de 14 lliures i 4 sous, encara pagades pel batlle Jaume Coma.[99] N'hi ha unes altres de 1688, que va estar fent un mestre de cases i tres manobres utilitzant dues-centes teules, divuit taulons de fusta, dos-cents cinquanta claus, sis quarteres de calç, divuit llates, una biga i dos jornals del fuster, segurament per a reparar alguna coberta.[100] No s'ha trobat cap relació directa entre aquestes obres i el fet que l'any 1684 es reproduïssin les

[90] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3142.2.2, *Rebuts.* 3 d'octubre de 1677.
[91] AADD, 1985: 298.
[92] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3132.7.6, *Rebuts. Antich verneda.* 1679
[93] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11*, Llibre extraordinari de mi don Francisco de Orís y llebador*, f.63.
[94] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3132.7.6*, Rebuts. 1682.*
[95] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11*, Llibre extraordinari de mi don Francisco de Orís y llebador*, f.63.
[96] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11*, Llibre extraordinari de mi don Francisco de Orís y llebador*, f.98.
[97] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11*, Llibre extraordinari de mi don Francisco de Orís y llebador*, f.106.
[98] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11*, Llibre extraordinari de mi don Francisco de Orís y llebador*, f.109.
[99] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3131.7.11*, Llibre extraordinari de mi don Francisco de Orís y llebador*, f.113.
[100] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3132.7.6. *Rebuts.* 5 d'octubre de 1688.

hostilitats amb els francesos –el 1690 van ocupar Vic–,[101] però és possible que es fessin en previsió pel que pogués passar.[102]

En cap moment fins ara s'han trobat notes sobre canvis produïts a la capella. Seria l'any 1686 quan, amb la visita pastoral de la diòcesi, el visitador manaria a Francesc d'Orís que fes un nou arrebossat a les parets, alhora que també ordenava que *fasse cubrir de tela, y encaxar la ara del altar de modo que sobrepuge un traves de dit sobre la taula del altar per a que lo sacerdot puga regularse en posar lo calser y Ostia.*[103] No sabem si aquestes ordres van ser dutes a terme en un curt termini de temps, però a la següent visita ja no se'n faria cap esment i, el 6 de juny de 1689, el mateix Francesc d'Orís *fonch aportat y enterrat en la Iglesia del Castell de Oris Bisbat de Vich*,[104] per bé que en la recent campanya d'excavació arqueològica no s'han trobat traces d'aquesta sepultura.

L'any 1691 el nou visitador provehïa que es fes remodelar el retaule de la capella castral, que suposem que era el mateix que s'havia inventariat el 1618, descrit en aquell moment com a *molt arrohinat,*[105] pel que ara es devia fer del tot necessària una reparació o remodelació *per conservació del culto y veneració de dita Santa Capella, altrament auriam de suspendre en ella la çelebraçió del Sant Sacrifici de la Missa.*[106] Com que no es van dur a terme aquestes ordres, el 14 de novembre de 1693 el visitador Pere Rovira va suspendre la facultat de celebració de misses a la capella *fins quan estiga decentment adornada y aprobada la reparació y adorno.*[107]

Tot i que el culte havia estat suspès, el dia 19 de setembre de 1708 es va congregar a la capella del castell d'Orís, com era acostumat, el Consell General del terme de Sant Genís d'Orís, format per vint-i-quatre membres, convocats pel batlle Joan Callís per fer unes peticions al senyor d'Orís, Carles d'Orís i de Puiggener, que acabaria concedint.[108]

L'any 1711, per concessió de l'arxiduc d'Àustria, llavors regnant a Catalunya com Carles III, els barons d'Orís van accedir al títol de marquesos.[109] Malgrat

[101] JUNYENT, 1980: 217.
[102] SOLÀ, 1948, volum 2: 340.
[103] AEV, Visites pastorals, 1221. fol.453v. 1686/10/15.
[104] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3112.5, *Sepultura. 1689.*
[105] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius , 3121.2.3*, Francesc III d'Orís i de Vallgornera. Inventari dels seus bens.* 1618.
[106] AEV, Visites pastorals, 1222. fol.424v. 1691/10/14.
[107] SOLÀ, 1948, volum 2: 584.
[108] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3122.2.8, *Suplica i petició del Consell General del terme d'Orís a Carles d'Orís i de Puiggener.* 9 de setembre de *1708.* Es tracta de peticions principalment administratives i de gestió municipal com ara la possibilitat de poder prendre com a vàlides les decisions deliberades per set propietaris i quatre masovers prèviament escollits, a part del batlle, de la mateixa manera que fins al moment havia fet el Consell General de la població que, segons el document, era format per vint-i-tres persones.
[109] PLADEVALL, 1982: 163. Tot i això, ja està anomenat com a marquès a la reunió que el Concell General fa el 1708 a la capella castral, un càrrec que encara no tenia tot i els *gastos en ques troba la señoria per traurer los despaigs del titol de Marques*. ANC, fons Marquesos de

que no anessin gaire sovint al castell, sabem que, a principis d'aquest mateix segle, el molí del mas Callís havia de moldre de manera franca per al marquès mentre aquest estigués vivint al castell d'Orís, a Vic o al terme del seu bisbat. De la mateixa manera, cada dijous tenia dret a agafar peix del molí.[110] I és que sovint, les estades eren degudes a trajectes més llargs que el senyor havia de fer, parant a descansar al castell, com per exemple pel maig de 1777, quan anava de camí cap a Figueres.[111] Es pot aportar la dada que l'any 1698, Josep Clarella, masover del castell, va morir a la cambra del senyor del castell, fet que dóna a entendre que els Orís no s'estaven gaire al castell.[112]

No es té coneixement que el castell sofrís danys durant la Guerra de Successió (1702–1714), per bé que sí se sap que, pel febrer de 1714, la comarca es va veure sacsejada pel alguns episodis de la guerra. El sometent de Torelló tenia assetjada la divisió de Feliciano de Bracamonte a Vic i, juntament amb les gents d'Orís, Saderra i Sant Hipòlit, vigilaven els passos de la carretera de Ripoll, però el comte de Montemar va pujar des de la Garriga per socórrer Bracamonte i els torellonencs van haver de fugir en desbandada. Després el marquès de Poal va atacar contra Montemar i aquest últim es va retirar des de la Gleva cap a Manlleu, incendiant més tard les viles de Sant Hipòlit de Voltregà i de Torelló.[113]

Tal i com veiem als pactes concordats entre Jaume Clarella i Carles d'Orís per l'arrendament de la finca del castell el 1718, l'arrendatari Jaume Clarella es comprometia a què, en cas d'haver de fer obres a l'edifici, hauria de proveir durant dotze dies *la despesa y llit al Mestre de Casa*.[114] Això ens fa suposar que sempre s'anaven fent reparacions o que es preveia fer-ne en un termini no gaire llunyà de temps.

Tot i la reunió que sabem que se va celebrar a la capella del castell el 1708, a la visita pastoral del 6 de juliol de 1724 el visitador palesava el seu mal estat, tot comentant que l'havia trobada *sens la decencia que es menester per podersi celebrar,* pel que seguia la canònica censura imposada el 1693.*[115]* Cinc anys després, l'1 de setembre del 1729 va pujar a veure la capella del castell el rector de Folgueroles Josep Raguer. Per l'estat desolador en què es trobava, sense poder-hi celebrar oficis i convertida en magatzem, Raguer manava al masover que, sota pena de tres lliures, treiés de la capella tot allò que s'havia anat dipositant al seu interior, *perque encara que no si* [s'hi] *diga Missa, es*

Castelldosrius, 3122.2.8, *Suplica i petició del Consell General del terme d'Orís a Carles d'Orís i de Puiggener. Orís 1708,* f.1v, 3v.

[110] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.5.3, *Llevador de las rendas del Señor del Castell de Orís,* f.41

[111] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.22, *Memorial dels censos en diner,* f.2r. Els gastos de l'estada del Senyor a la casa del castell d'Orís pel maig de 1777 va pujar a 21 lliures.

[112] AEV, parròquia d'Orís. Y/5, segles XVII-XVIII. Inventari dels béns de Josep Clarella, masover del castell d'Orís. Sense foliar. 3 de març de 1698.

[113] SOLÀ, 1948, volum 2: 349.

[114] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, caixa 166 (el document no està numerat), *Arrendament. Finca del castell d'Orís. De Carles d'Oris a Jaume Clarella.* 1718.

[115] AEV, Visites pastorals, 1224, fol.333. 1724/07/06.

lloch beneit y encara y es lo retaula del gloriós St. Pere y aixis se ha de tenir veneració en dit lloch.[116]

L'església parroquial de Sant Genis d'Orís, que ja apareixia documentada l'any 943 a tocar de Can Marçal,[117] el 1791 va ser edificada *ex novo* en un nou terreny a causa del mal estat de l'església antiga,[118] se situaria a ponent del castell, entre aquest i el puig Colomer, i les obres durarien fins a inicis del segle XIX.[119]

Amb el casament de Raimunda d'Orís i Pere de Sentmenat, celebrat l'any 1767, els Orís s'emparentaven amb una de les cases nobles més importants de Catalunya, que van passar a ostentar també el títol de marquesos d'Orís.[120]

Fins a l'últim quart del segle XVIII no apareixen informacions sobre intervencions al castell. Algunes notícies de 1775 fan referència a obres malgrat que en no totes s'acaba d'aclarir si realment es parla del castell d'Orís. Així, el senyor d'Orís pagava a Pau Feu, prevere de Torelló i procurador del senyor del castell el 1765,[121] 3 lliures i 3 sous per deu quarteres de calç, així com també, amb una data incerta de l'any 1775 es pagaven 2 lliures 9 sous i 6 diners *per 5 jornals i ½ de Mestre de casas per emblanquir*.[122]

Les obres al castell es fan més evidents el 21 de juliol de 1777, quan Carles de Sentmenat i d'Orís pagava al seu procurador, Anton Espona, per una sèrie d'obres menors: *per valor de fusta empleada per basamenta del taulell, 6 portas, finestro de la cambra de la cuyna de dalt, porta del armari y penjants de la xamaneya.* Pagaria 1 lliura i 4 diners *per las llindas dels fugons y portal al corredor de dalt y contrallinda del taulell.*[123] També es pagaria el transport de fustes i rajoles de la teuleria de Fontferri al castell d'Orís, el forn de la qual ja havia estat reedificat cap al 1757,[124] perquè el senyor d'Orís pogués disposar de la seva producció. Tot plegat pujaria a 765 lliures 17 sous i 5 diners. Dos anys més tard, al 1779 pagaria un altre cop a Pau Feu 20 lliures, 17 sous i 1 diner *per adobar la paret*,[125] per bé que no s'especifica res més i és difícil saber de quina es tracta.

---

116 SOLÀ, 1948, volum 2: 584-585.
117 Per a la història de l'antiga parròquia vegeu Solà, 1948, volum 2: 600-604.
118 AEV, Visites pastorals, 1236/1, fol.319v. 1791/07/29.
119 Per a més noticies sobre el procés de construcció de l'església vegeu: ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3122.2.8, *Memorial de les pretensions dels habitants del terme d'Orís;* 3122.2.8, *Suplica presentada pels regidors del terme d'Orís al Governador de la Ciutat de Vic, Orís 1796;* 3132.7.6, *Rebuts a la contribució voluntaria per la fabrica de la nova iglesia parroquial,* 1792-1793; 3122.2.10, *Concòrdia per la construcció de la nova església d'Orís 1806; Àpoca obrer esglesia Oris, 1832;* 3132.7.3, *Comtes de lo Notari Gavanich* [Gavanyac] *torello,* 1801; 3132.7.6, *Rebut per les obres de l'església,* 1806.
120 BRASÓ, M. *et alii*, 1973: 877.
121 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6. *Rebut.* 1765.
122 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.22, *Memorial dels censos en diner.* 1774-1775, f.2r.
123 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.27, *Estat del que dit Anton Espona Pujols te distribuit y entregat.* 21 de juliol de 1777.
124 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *De y sobre la obra Cuyta,* 1757.
125 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.22, *Memorial dels censos en diner.* 1778-1779, f.2r.

Del mes d'abril de 1780 tenim uns comptes de despeses pagades pel senyor d'Orís per fer adobar teulades, així com també per comprar 10 quarteres de calç, malgrat que no s'hi especifica clarament si eren per al castell o per a algun altre edifici de la contrada, per exemple, algun de Torelló.[126] Les teules tornarien a ser comprades a la teuleria de Fontferri, i és que, a la segona meitat del segle XVIII, aquesta abastava teules i maons als masos i edificis del terme d'Orís i de Torelló.[127]

El 24 de juny de 1791 Jaume Clarella[128] va pagar vint-i-vuit dies de feina al mestre de cases Francesc Parés, de Sant Quirze de Besora, i 16 lliures i 16 sous per unes obres al castell *moltissim nesesarias,* gastant-hi 38 arroves (380 quilos) de calç comprades, a part de la que ja hi havia al castell.[129] El 10 de novembre de 1792 es va fer un pagament de 44 lliures i 18 sous per a unes obres fetes a la casa de castell.[130] Per aquestes, Pere de Sentmenat, senyor d'Orís, va contractar, com l'any anterior, al mestre de cases Francesc Parés, també per 28 dies, i aquest, a part de la calç que ja hi havia al castell, en va comprar trenta vuit arroves més. A les feines també hi va col·laborar un traginer i un animal per traginar la calç i la sorra per a poder fer el morter, així com *pedras per paredar*. Les obres, que van consistir en *paredar, recorrer teuladas, y altres remiendos*[131] degueren realitzar-se com a continuació de les de l'any anterior. Potser amb tota aquesta sèrie de reformes el senyor del castell volia prevenir-se de l'amenaça de la República Francesa, acabada de néixer en aquelles dates, i que el 7 de març de 1793 declarava la guerra a Espanya, la Guerra Gran que duraria dos anys; per l'octubre de 1793 els francesos van fer una incursió al Ripollès i van arribar fins a la masia Can Carriel d'Orís, on s'estigueren quatre o cinc dies.[132]

El 1801, Orís va rebre la protecció del governador i comandant general interí del Principat de Catalunya, que va prohibir l'entrada i el pas, tant de dia com de nit, per les terres i heretats del castell,[133] encara que no sabem la causa que va originar aquest fet. Pel juliol de 1804 es va fer una nova clau grossa pel *portal gros del Castell,* mentre que pel febrer de l'any següent es va comprar a Vic dos panys nous per a *dos portals y 3 baldas 2 de petitas per finestras y una de mitjana ab balda per la porta de la cuyna.*[134] A inicis del mateix mes de febrer s'havia fet *lo cubert a mitja escala del castell,* que va ser construït pels mestres

[126] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Compte despeses adobs i altres. 1780.*
[127] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Compte de l'obra cuita i venuda feta a la teuleria de Fontferri.*
[128] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3131.7.27. *Estat del que Anton Espona Pujols i Viñas com a procurador del Illustre Sr. Don Carlos de Oris te cobrat de productos y rendas.* 1776; ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Nota del valor del gra.* 1800; ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3131.8, *Rebuts de censos*, document núm.1, 2.
[129] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Rebut.* 1791.
[130] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.21, *Compte del que Miquel Gavanyach escrivent de Torelló com a Procurador del Illustre Senyor Don Pere de Sanmanat.* 1792.
[131] AEV. Arxiu Notarial de Vic, núm.47. Notari Francesc Gavanyach de Torelló. *Trigesimum septimum manuale.* 27 desembre 1791 – 23 desembre 1792, f.330r – 330v.
[132] SOLÀ, 1948, volum 2: 354.
[133] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3122.2.10, *Ban del Governador i Comandant General interí del Principat de Catalunya, prohibint l'entrada a l'heretat i terres del castell d'Orís.*
[134] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Comptes d'obres. 1804 – 1805.*

de cases Vicenç Casas i Esteve Serra, de Sant Hipòlit de Voltregà, els quals també van fer *la escala de la casa nova* i el seu portal posterior.[135] En aquestes obres també intervindrien els fusters Francesc Mas, Bartomeu Cassany i Josep Micalet de Sant Hipòlit de Voltregà, cobrant de Clarella per 53 jornals de feina, sis al *cubert del corral de mitja escala del castell, y los restants 17 jornals empleats en la casa nova dels apayadors* [estança destinada als mossos que s'encarreguen de les feines relacionades amb la palla].[136]

D'aquests moments es tenen vàries notes que fan referència a les obres de la casa nova anomenada *dels apaiadors*, que no acabem de situar dins del castell, com per exemple la quantitat d'11 lliures, 8 sous i 9 diners per la compra que Jaume Clarella va fer a una botiga de Vic entre el juny de 1804 i el 15 de gener de 1805 de més de 2.400 claus.[137]

Uns quants mesos més tard, amb data de 10 d'octubre de 1805, Jaume Camprodon de Torelló va rebre del masover del castell, Pere Clarella, 54 lliures per 180 teules comprades a Gaspar Cossos, teuler de Torelló.[138] Anteriorment, Clarella havia comprat altres teules a la teuleria de Fontferri, un edifici que, junt amb el forn, havia estat cobert de nou el 1804 amb un miler de teules que havia pres el masover del castell. També compraria 500 maons que servirien *per compondrer al forn y barraca de la Taularia de fontferri* pel gener del 1805.[139]

Les petites obres de reparació del castell i de la nova casa sembla que s'anaven fent de manera força freqüent. Pel setembre de 1806 el mestre de cases Francesc Parés cobrava 6 lliures i 15 sous per haver posat tres *visuras* a la casa nova, *dit lostal del apallador de oris*.[140]

6.4- LA DECADÈNCIA I ABANDONAMENT DEL CASTELL

Segurament, el castell va jugar un paper destacat en la Guerra del Francès (1808-1814), ja que quan per l'abril de 1809 els francesos van envair la Plana de Vic, s'endugueren com a presoner el marquès de Castelldosrius, que també ostentava el mateix títol d'Orís.[141] Una guerra de la qual Manuel Cirera, rector d'Orís fins l'any 1811, va escriure notes en un dietari en el que explicava com l'església parroquial havia passar en aquells temps a servir de caserna;[142] fins i tot, el 1808 es van endur els diners del delme d'Orís per a la manutenció de les tropes.[143] El 20 de maig de l'any següent i, sobretot abans, el 18 de gener de 1810, els francesos arribarien al terme d'Orís *permaneciendo como unas seis oras saqueando casas, malbaratando quanto allavan en ellas de muebles de*

[135] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Obres de mestres de cases al castell d'Orís. 1805.*
[136] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Apoques d'obres de fuster al castell d'Orís. 1805.*
[137] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Rebut.* 24 juny 1805
[138] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Rebut.* 1805.
[139] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Rebut del forn.* 1805
[140] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Rebut.* 1806.
[141] SOLÀ, 1948, volum 2: 356.
[142] CIRERA, 1908: 1-2.
[143] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Rebuts.* 1808.

toda especia, llevándose algunos bueyes y cavallerías, causant tres morts, cremant una casa i uns danys pel valor de 2.200 lliures. El 13 de març de 1810 hi tornarien un altre cop causant danys per valor de 500 lliures.[144] No s'ha trobat cap document que al·ludeixi directament a algun episodi militar succeït al propi castell d'Orís, encara que s'hauria de suposar que n'hi podria haver passat algun. Pel menys se sap que en aquesta època es va estudiar la seva posició estratègica, ja que un tal Luzuriaga[145] en va fer un plànol amb llegenda alfanumèrica del qual es conserven dues còpies realitzades per Clemente Tor i datades els anys 1813 i 1816, on s'esmentava que *son perjudiciales á la buena defensa del castillo el Pajara y la Quadra*.[146] També es té coneixement de la posició d'algunes tropes pels voltants, a les despeses de les quals va contribuir l'any 1811 Pere Clarella –que encara era masover del castell el 1814–[147] amb 53 lliures, 9 sous i 3 diners.[148]

A causa de la guerra, l'església parroquial no va estar definitivament acabada fins més endavant, de manera que, mentre el campanar es va alçar cap al 1814, les obres no van ser enllestides del tot fins set anys més tard.[149]

El 1815, segons disposava Raimunda de Sentmenat, vídua de Carles de Sentmenat, l'arrendatari d'Orís hauria de deixar d'habitar al casal del castell per passar a viure *a la cabaña, fenthi primerament un pis, y gastanthi tant solament dos centas, y sincuanta lliures*,[150] construcció que podria correspondre a l'antiga cleda situada al peu de l'accés al castell. En aquest sentit, un rebut del 18 de novembre del 1817 parla de les obres que un mestre hauria de fer per construir la cabana, per la qual necessitaria arrencar pedres, potser del castell, a part de materials com guix, maons, ferro, fusta i altres elements, com panys, claus, juntes; també es van pagar 9 lliures i 15 sous *per adobar la teulada y las establas.*[151]

Entre els anys 1818 i 1820 apareix Joan Bigorra com a masover del castell.[152] Dotze anys més tard de l'última data, el marquès d'Orís va pagar 103 lliures, 3 sous i 8 diners al mestre de cases Jaume Pujol per les obres que havia fet al castell, així com també al mas Fontferri i a Can Carriel, masies del terme del castell propietat dels Orís.[153] Un compte firmat per Jaume Fàbrega especifica que es van comprar 10 quarteres de calç i 40 maons,[154] fet que fa suposar que

144 ALBAREDA, 1989: 113.
145 No hem trobat aquest personatge en les principals enciclopèdies (Espasa i Gran Enciclopèdia Catalana)
146 SHAGMM, Castillos / 1813 / Barcelona. 467.11 Orís. SH. B-29/18; i Castillos / 1816 / Barcelona. 467.11 Orís. SH. B-29/19.
147 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Compte.* 1814.
148 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3142.7, *Comptes de Pere Clarella a Raimunda de Sentmenat.* 1811.
149 PLADEVALL, 1982: 162.
150 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, caixa 166 (document sense numerar), *Arrendament. La meitat de la finca Castell d'Oris. 1815,* 2r.
151 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Comptes de l'heretat d'Orís fetes per Josep Pol. 1817 – 1821.*
152 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Comptes.* 1818-20.
153 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Compte de les despeses V Marques.* 1832.
154 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Compte.* 12/12/1832.

només es va tractar d'algun apedaçament. El 12 novembre de 1835 es feia un altre rebut de 6 lliures i 15 sous per unes obres fetes a les teulades del castell.[155]

Dos anys abans havia començat la Primera Guerra Carlina (1833—1840), amb motiu de la qual l'edifici acabaria sent destruït, restant ja inhabitable pel masover Francesc Esquerrà.[156] D'aquesta manera, doncs, quan Pascual Madoz va publicar el seu diccionari l'any 1849 esmentava que, en aquell moment, la fortalesa estava completament arruïnada.[157] El castell va caure en mans dels carlins i, entre els dies 27 i 30 d'abril de 1838, va sofrir un setge per part de les tropes reialistes, que el van fer capitular; d'aquest episodi militar es conserva un plànol[158] on s'indica la posició de les bateries i batallons situats al camp de batalla.[159]

---

[155] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Compte. Son del castell.* 12/11/1835.

[156] PLADEVALL, 1982: 162. El 16 de desembre del 1835 apareix "Francisco Esquerra" com a masover del castell, però segurament es devia dir Esquerrà, ja que actualment la família Escarrà viu a la Casa Nova del castell i ens han comentat que els seus avantpassats van ser masovers del castell. ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.8, *Rebuts.* 1835.

[157] Madoz, 1849: 365.

[158] CGEM. Signatura 467.112.3 Orís. SG. Ar.F-T.10-C.1-503.

[159] *PLANO TOPOGRAFICO DEL Castillo de Orís y sus immediaciones en que se marca la posicion de las Tropas y situacions de las baterias durante el sitio que sufrio del 27 al 30 de Abril de 1838 en que se rndió por capitulacion. Lo levantó y dibujó el Com^te^ Mayor de Batallon agregado al E.M.G. Ejercito de Cataluña*

V° B° [Visto Bueno]
El Gefe de las secciones […]
Gregorio Brocheros

Leonardo de Santiago
Rotalde

Colocacion de Tropas

1° Bateria de dos piezas de á 12..
2° Ydem idem dentro de una Casa.
3° Tercer Batallón del regimiento de Zamora 8° de linea.
4° Primero de America.
5° Segundo de Zamora.
6° Segundo Frances.
7° Batallon de Granaderos de Oporto.
8° Ydem de Cordova.
9° Ydem de Malaga.
10 Caballeria de la 2° Division.
11 Ydem de la Vanguardia.
12 Tres Ciompañias de Cazadores.
13 Cuatro Compañias de Zamora.
14 Artilleria de Montaña de la 2ª Division.
15 Compañía de Cazadores.
16 Parque de Artilleria e Ingenieros.
17 Ordenanzas del General en Gefe.

Explicacion Topografica

A Castillo de Orís.
B Rectoria.
C Altura de Puig Beuló.
D Casa Martí, hospital de sangre y Maestranza.
E Sierra de Casa Martí.
G Sierra de Casanova.

El 1841 el senyor d'Orís denunciava *los graves perjuicios que estoy sufriendo en mis intereses desde el año 1838 en que se halla ocupada la casa del manso nombrada castell de ese termino por las tropas de nuestro ejercito y no poder abitarla mi colono*. En aquells moments hi restaven al castell sis soldats i un sargent, pel que demanava *el desocupo de la fuerza armada de dicha casa, y poderla abitar mi colono.*[160]

Entre 1843 i 1845 apareix documentat el pagament de 666 reals pel lloguer del mas la Coma, on residia el masover del castell per part del senyor d'Orís, ja que havia de desocupar la fortalesa.[161] L'estada del masover en aquest mas era provisional fins que no es construís una nova residència. Mentrestant, hi ha uns quants rebuts de 1843 per pagar la guarnició del castell.[162] L'any anterior s'havia obligat als pobles veïns a pagar unes quantitats per tal d'equipar-lo amb vitualles i el 1844, dos anys abans que esclatés la segona carlinada (1846-1849), encara estava ocupat per una guarnició; llavors el forner es va negar a portar-hi el seu producte *a menos que se le reciba el pan a pie de fábrica*, per estalviar-se el transport.[163] Un document que no està datat, però que sembla situar-se a mitjan segle XIX, quan ja no vivia ningú al castell, diu que *se ha dispuesto cerrar la Iglesia el Castillo para que no se ultraje mas*, així com *los labradores de Oris y San Hipolito desearian se inutilizase mas el castillo en la parte a poniente que ya es destruido.*[164] Això segurament es pot relacionar amb el farciment de pedra i cascots que es va fer als peus de la capella, que s'han buidat arran de la campanya d'excavació arqueològica duta a terme en aquesta part del castell.

Les obres per la nova casa del masover del castell d'Orís es van iniciar entre els anys 1845 i 1846[165] i, malgrat que no es pugui precisar el seu acabament, el 1875 es pot documentar a Joan Escarrà vivint a la *casa nova del castell* i a Josep Escarrà a la *casa del pie del castell*, [166] aquella que s'anomenava Cal Jep i que va desaparèixer a la dècada de 1960.*[167]* En una nota del segle XIX,

---

H Casa de Carrie.
I Sierra de las Cercosas.
K Casa del Sastre.

[160] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 1241.25.9. *Correspondencia. Carta a l'Ajuntament d'Orís.* 18 juliol 1841.

[161] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.24, *Cuenta que presenta el infrascrito Procurador.* (1845 – 1846). "*por los gastos del desocupo al castillo de oris segun nota nº 4".* Del 7 d'abril del 1842 tenim un pagament fet pel procurador del senyor d'Orís de 25 lliures *per lo arrendament de la Casa que habita lo masober del Castell que fini a 24 de Juny de 1841,* pel que potser aquest ja vivia aleshores al mas de la Coma; ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.8, *Rebuts.* 1842; ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Nota a los gastos ocurridos por el desocupo al castillo.* 1846.

[162] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.8, *Rebuts.* 1843.

[163] SOLÀ, 1948, volum 2: 388.

[164] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.21, *Por el E.S.Marques.* Sense data.

[165] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.24, *Cuenta, que presenta el infrascrito Procurador del E.S. Marques de Castelldosrius.* 1846 - 1847.

[166] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.26, *Cuentas de Riera año 1875.*

[167] Com es pot veure en algunes fotos de l'arxiu del nostre Servei, la casa comptava amb alguns elements constructius del castell com carreus i algunes finestres; precisament, a la dècada de 1960, una finestra de Cal Jep, provinent del castell, es va col·locar a la rectoria de Sant Genís d'Orís i encara s'hi conserva.

de data desconeguda, es paguen 625 rals al mestre de cases Ramon Tornamira, per arrebossar les parets foranes de la casa nova del castell.[168]

L'anomenada *casa nova del Castell* es va començar a construir amb dos pisos d'alçada i amb diverses estances annexes, just sota el camí que du a l'església parroquial i amb la direcció del mestre de cases Joan Tornamira i del fuster Josep Llupart,[169] tot i que hi va treballar més gent, com ara aprenents, fadrins, fusters, *calsiners*, *traginadors* o manobres dels quals es van pagar les manutencions.[170] Francesc Sala, procurador del marquès de Castelldosrius i senyor d'Orís, va comprar 28 quarteres de guix, 24 de calç, *muras* [cordes], ferros de tot tipus, pagant 14 jornals per fer toves i al fuster per que fes, a la seva fusteria, portes, finestres i d'altres.[171] Igualment, per aquestes obres, es van aprofitar molts materials que havien quedat sense servei al castell després de ser definitivament malmès, com serien totxanes, carreus de pedra picada, finestres, fustes, teules, i tot allò que pogués tenir encara alguna utilitat.[172]

De les obres de la nova casa del masover hi ha bastants comptes, tant del 1847 com del 1848, amb el pagament de materials entre els quals es pot comptar calç, rajoles, fustes, portes, una lliura de pólvora, per valor de 3.517 rals,[173] així com també en altres breus notes de la dècada de 1850.[174] També es contractarien tres jornals perquè un mestre i un manobre fessin una escala, tres més perquè posessin les bigues al sostre, de la mateixa manera que haurien de fer una *xamenella fugon y ayguera y sandrera*.[175] Del 1857 tenim anotat el pagament de més materials de construcció: claus, totxanes, teules o llates pel preu de 136 rals.[176] Igualment, pel desembre del 1859 es pagava per *recomponer un tabique en la casa del Castillo que amenazaba ruina un jornal y medio*, així com per *recomponer el tejado.*[177]

Amb el trasllat del masover a la nova casa, el castell va quedar definitivament abandonat i desemparat de qualsevol inversió per part del senyor d'Orís, un fet que, des d'aleshores, ha esdevingut clau perquè les seves ruïnes progressivament s'haguessin anat malmetent cada cop més fins al punt que una gran part de les seves estructures van quedar colgades.

---

168 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.6, *Comte de lo que bal hal fer las hobras del Marques de horis.*

169 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.24, *Nota los gastos hechos en el presente año de 1848 para la formacion de la nueva casa.* 1848.

170 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Relació de totes les despeses. 1845 – 1846.*

171 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Relació de totes les despeses. 1845 – 1846.*

172 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.24, *Cuenta, que presenta el infrascrito Procurador del E.S. Marques de Castelldosrius.* 1846 – 1847*;* ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Cuenta de los gastos hechos.* 15 de desembre de 1847*.*

173 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.24, *Nota los gastos hechos en el presente año de 1848 para la formacion de la nueva casa.* 1848.

174 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.16, *Rebuts.* 1846-1857. ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.21, rebuts sense datar (1850 aproximadament).

175 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.21, *Rebuts.*

176 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.25, *Cuenta, que presenta el infrascrito Procurador del E.S. Marques de Castelldosrius.* 1857*.*

177 ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3132.7.3, *Comptes s.XIX.* Núm.5. 1859.

Cap a la dècada de 1970 es va fer una instal·lació elèctrica dalt del turó i es va refer el camí d'entrada, fent una neteja del terreny,[178] per bé que des de ja feia molt temps, el castell era ja un indret força visitat per excursionistes per tal d'admirar les seves ruïnes i la seva vista, tal com ho és actualment.

[178] BENET *et alii,* 1986: 438.

7- Les bruixes del terme d'Orís. Uns processos judicials del segle XVII.

Com a la ressenya històrica anterior s'ha pogut veure, l'exercici de l'administració de justícia al castell està documentada ja a l'any 1415, tot i que va ser especialment activa durant el segle XVI i XVII. A inicis del segle XVII, es va esdevenir un judici que va trasbalsar el terme durant alguns anys, no comparable amb altres d'anteriors, generalment per causa de deutes o relacionats amb el bandolerisme. Es tractava del judici per associació de bruixeria contra Joana Font, altrament dita *la reyna*, i Sàlvia Ribas.[179] La primera, acusada de curar golls (ganglis o tumoracions que apareixen al coll) amb mètodes dubtosos, ja que era *olvidada de deu omnipotent serie bruxa*, i la segona, d'encomanar-los en combinació amb l'altra.

El 14 de setembre de 1611, Antoni Joan Marfà, advocat per autoritat reial i notari públic de la cúria de Vic, compareixia davant de Francesc d'Orís i Vallgornera, i de Francesc Joan, procurador fiscal del terme d'Orís, per denunciar que feia prop de vuit dies que havia enviat a buscar a *dita la reyna muller de ·I· pastor que esta en lo present terme de oris per saber qui havie donats certs golls a dos minyones que estan en lo present terme que la una se diu francisca de edad de sinch anys y laltre Isabel de edad de tres as y entenen v.m. fama publica precebuir que dita dona li diuben Reyna olvidada de deu omnipotent serie bruxa y que axi sabie curar dits golls arribada devant v.m. amostrades dites francisca y Elisabeth ab los golls tenien en lo coll li digue que encominent les havie de curar al que dita reyna respongue que envias v.m. sercar na beneta de serinya y ne esta en la vila de Sant Hyppolit de Voltrega que dita beneta sen entenie y quant ella no la la volgues curar que ella dita reyna les curarie y axi v.m. la mana tancar en les presons del present castell'l y rebent que dita beneta serinya enviada sercar recusa de* ve*nir*. D'aquesta manera, el senyor d'Orís va dir-li que mirés de curar-les com fos i li va respondre que les curaria sense medicines amb la condició que ell digués que sí que les havia usat. Seguidament, va agafar Elisabet, que tenia els golls més petits, li va apretar aquests, va dir certs conjurs i va fer dir al senyor tres pares nostres i tres avemaries en honor de sant Bartomeu, *que ere l'amo dels golls*. Llavors es va sentir una mena de veu estranya i va semblar que els golls desapareixien. Després va dedicar-se a Francisca i, fent veure que usava medicines –una esponja xopa de vinagre–, no va reeeixir en l'intent i la nena es va guarir més tard a casa d'en Jaume Coma d'Orís.

Després d'aquestes curacions, *la reyna* va ser interrogada sobre diverses qüestions i, entre altres coses, va manifestar que *sabie moltes coses y que farie que un home alcançarie qualsevol dona ab la grana de falguera que la cullisse lo vespre de st. Joan y que en culliria y havie menester dos homens que tinguessen un llansol y una puella que llanssas aygua beneyta perque los ritons* [?] *eren per alli prop y feyen caura la grana de falguera en les tovalles y axi mateix li compta que si ella dita reyna podie parlar ab un pastor podie anar a nostre Senyora de nuria que farie que v.m. alcansarie qualsevol dona/ y que la sanch menstrua de les dones si la donaven a un home nunca avorririe la dona y la femta del home que la secassen y polvoritzassen y la donassen a*

[179] ANC, fons Marquesos de Castelldosrius, 3154.9. Enquesta criminal en la cort d'Orís contra *La Reyna* per associació de Bruixeria. 1611.

beurer o/ perfumanla al persona fa avorrir y que ella axi o/ havie oyt a dir y adverti molt a v.m. que no comptas res a/ ningu que axo devien ser mals arts y que si la dexava anar veurer lo dit pastor que ere un gran vellaco Li sabrie molta cosa. Però més tard va acabar confessant que els golls havien estat encomanats per na Ribas d'Orís a través d'una pera. Per tot això, Marfà demanava un càstig dur i exemplar per a les dues dones. D'aquesta manera, es van obrir les diligències per escatir la veritat. Primerament es va fer una roda de declaracions de testimonis.

Salvador Illa, negociant de Sant Quirze de Besora, va manifestar que, quan *la reyna* estava a la presó, li va explicar que la pera havia estat donada per Ribas a les nenes quan estaven a l'església parroquial i després li va pregar desesperadament que li deixés la porta oberta perquè pugués fugir, ja que sinó es tiraria daltabaix, però ell va tancar-la.

Dionísia Camps, esposa de Joan Camps, pagès de Sant Vicenç de Torelló aportava més dades sobre els últims moviments de Ribas. Resulta que li havia encomanat dos golls a la seva filla Anastàsia de la següent manera: *la dita Ribas se li acosta la boca molt prop de la sua y li dona lo baff y axi comprench jo que lim dona los golls*. També deia que li va voler donar tres nous a un minyó de la casa Puigdesalit de Torelló, però les van llençar i se les van menjar els porcs, als quals els van sortir golls.

Marianna Coma, del mas la Coma d'Orís, explicava que, després d'haver curat la primera minyona al castell, *la reyna* va portar la segona, Francisca, al seu mas, on la va curar de la següent manera. Li va fer veure vinagre d'una esponja xopa d'aquest líquid i llavors va proferir certs conjurs, i tres parenostres i tres avemaries en honor de sant Bartomeu. *La reyna* li va comentar que els golls s'encomanaven per l'alè, el baf o en donar la pau i que per això n'hi havia tants a Orís. Malgrat la curació, en havent marxat del mas va morir un bou i quan el van escorxar van veure que era de color blau i que tenia dos grans golls al coll.

Maria Cortada, muller de Pere Cortada, pagès i masover del castell d'Orís, va testificar que la seva filla va tenir golls i *la reyna* la va curar. Sembla que els havia agafat després d'haver menjat uns préssecs que li havia donat la majordoma de la rectoria, a la qual els havia fets avinents Ribas.

Mercès al testimoni de Joan Palau, paraire de Torelló, datat el 15 de setembre de 1611 i que es transcriurà a continuació, se sap què va succeir amb les dues interfectes. Ribas acostumava a anar a casa seva i un dia, després de marxar, van veure que el seu fill de dos anys no estava gaire bé. Així, el van despullar i li van trobar:

> "(…) *tot lo sagi* [part baixa del ventre] *blau y la verga que tenie tota rinyolada com si la a/ aguessen torsa ab molta forsa y amostraren a molta gent de la vila y al rector que y vingueren a veurel y totom digue que enferm ere bruxat y que per la dita Ribas ere estada en casa que ella lo havie bruxat perque com dich li feyen faina de bruxa y digueren que havie donats golls ~~per~~ ab alguns de aquest terme. Y arribam questa nit proppassada en lo present castell quem estarem per testimoni de*

veritat que arribi molt vespre que resti dormir ab sis o/ set fadrins de st quirse y altres que estan en lo present castell y estavam en la present quadra y poch apres que exposarem que tot estava ja quiet y se sentien grans trons y llamps jo senti en dins lo present castell un esclaffir quem paragué un tir de pedrenyal y un arreu tot lo castell foren per clarejar y digui als quins estaven prop ~~en~~ dins del castell han tirat tir de pedrenyal y dits fadrins se reigueren de mi y com jo no ~~ere~~ son pratich en lo castell nom gosi moure per veurer lo que era ~~fins~~ y apres poch apres que fonch passada la mija nit Salvador llla que tambe se trobaba en lo present castell se lleva y al fesse de donar certa medicina a v.m. y passam per devant de la istancia hont estava presa una dona que li diuhen Reyna que tambe entench la tenie v.m. presa per bruxa per tenir ne molta fama veye la una finestra de la dita instancia qui mire en lo pati de dit castell huberta y digue y es mes la Reyna sen esnada y llevamnos arreudors [ràpidament] *y v.m. tambe y demana de les claus del castell que les tenie lo masover y sercaren per saber se ere llanssada del castell abaix y mirant trobarem a dalt en una finestra que mira sobre la porta del dit castell una post y ab dita post havie dita reyna lligada una soga y apres havie descosida una borrassa que tenie en la istancia hont estava de tres telas y havia deslligades ~~ab~~ en lo sol devall de la soga y ere escalada per alli baix y en la rocha de sota hont ere baxada trobarem uns quants serros de canem lligats la un ab altre que tamben havie* [també n'havia] *fet per fugir y tambe alli enmont* [damunt] *trobarem lo barret de dona que portava quel se havie posat en les mans perque la corda no li danyas y per be que se sie sercada nunca a/ aparegut que es ~~cosa~~ cas que espanta que una dona ja de edad vella com ella age atrevit de anarsen y desclavar la finestra de la istancia y apres baxar lo lloch tant alt com es* (…)"

La documentació sobre el judici acaba amb l'interrogatori de Sàlvia Ribas, fet a la presó del castell, que va anar negant o contestant que no sabia res a totes les preguntes de manera sistemàtica. Així, el cas ens quedava penjat, sense saber quin era el futur que deparava a Ribas, tancada a la presó, i a *la reyna*, fugida espectacularment d'ella, si no fos per una altra causa tractada a la mateixa cúria tres anys més tard, que, encara que de bones a primeres no ho semblés, tenia molt a veure amb la primera. Era el judici criminal instruït contra els esposos Serinyà d'Orís, Magdalena i Francesc, per haver disparat contra Marianna Coma.

Miquel Saltench, acompanyat de Joan Barginet, havia disparat amb pedrenyal a Marianna Coma, segons ell, seguint ordres dels Serinyans, als quals se'ls jutjava per aquesta qüestió, però el fet sembla que no va anar precisament d'aquesta manera, sinó que es va ordir una trama per implicar els Serinyà. Saltench estava rabiós amb Coma, perquè l'havia denunciat a causa que ell li havia robat un moltó i Barginet, sobrenom amb el qual es coneixia a Joan Font, fill de Joana Font, la nostra vella coneguda *reyna*, se'n volia venjar, ja que Coma era la causant que la seva mare estigués llavors a la presó; ara sabem que després de la fugida va ser capturada i va pagar molt car el seu atreviment, feia tres anys que hi era tancada.

Així, van iniciar-se una sèrie d'interrogatoris i mentre se succeïen, *posam que haja molts mesos que dits conjuges serinyans estan detinguts presos so es dit frances de serinya en les presons del castell de oris preso molt trista oscura y malsana que per sa malesa esta ja tot inflat y ab grandisim perill de sa vida patint en extrema manera excessius traballs fent gran falta a sa casa*.

Però la qüestió era molt més seriosa del que ens podríem pensar. Hi estaven implicats el batlle d'Orís i Galceran d'Orís, germà del senyor del castell, ja que, *despres ensa* [ençà] *que dits serinyans y la Reyna estan presos que lo balle de oris e lo señor Galceran de oris jerma del dit señor de oris havien promes a la dita Reyna de liberarla de la preso si testificava contra dit baro y de la baronia ço es contra dits conjuges serinyans*, per bé que, després d'haver declarat, *la estrengueren mes y que la gent deia que be la havie pagada deu*.

Però no només *la reyna* va ser manipulada, sinó que, segons Geroni Spona, pagès de Sant Marcel de Saderra, Joan Barginet li havia dit que ell *testifica en dita causa y contra dit baro y sa muller la barona o serinyans perque lo balle se y havie dit y que dit balle de oris y lo señor galceran de oris jerma del señor del dit terme de oris li havie promes al dit barginet que no se havie de guardar sino mig any fins a tant que los negocis de dits serinyans fossen acabats y que apres se passejarie al costat del dit balle de oris y que ara dit Joan barginet sen penedie perque no haurien volguda traurer sa mare ni tampoch a ell que se havie de guardar*. També es va pressionar a una sèrie de veïns per intentar fer creïble la història. Per exemple, Esteve Noguet, mosso *gavaig* de la casa Serinyà, que *nos volie star mes per mosso perque en lo castell de oris lo havien fet deposar* [declarar] *y li havien fet dir ab amenasses mes del que sabie contra dit serinya y quel havie embarassat* (…) *lo tingueren pres fentli moltes amenasses y violentia fins hague testificat lo que no sabia contra los conjuges Serinyans* (…) *li havie molt amenassat de posar-lo a la sitja sino deposaria y deya coses contra dit señor serinya y que ell de temor havie dites coses contra lo dit son amo*. Ell mateix va explicar que *quatre mesos ha que dit serinya esta pres en lo Castell de oris perque com te dit se recorda quant lo prengueren y que a tal tenen en una sitja sens veure sol ni lluna y que patex molt y diuen que es inflat perque la preso es molt malsana*. A Bernat Sala *li posaren tres vegadas los ferros als peus abans que testificas*. A Jaume Corcó, teixidor de lli de Torelló, no li van deixar explicar la veritat adduint el pretext que era parent en quart grau de Magdalena Serinyà. Segons el testimoni d'Onofre Barceló, pagès de Sant Boi de Lluçanès, Genissa Balda li havia explicat que *la prengueren y la sen portaren presa de casa del dit baro ab dos mossos de cassa yls tingueren en lo Castell de oris un die y una nit presos y que ella vehe lo baro pres ab ferros y a ella li amenassaren y li feren por que si no deposava contra dit baro que tambe la posarien ab ferro y que axi ella de por que havie tengut digue en tot lo que li demanaren contra dits marit y muller serinyans* .

Així, sembla ser que es tractava d'un cas clar de falsa acusació, segurament mogut per alguna altra disputa entre el germà del senyor d'Orís i els pobres Serinyans, ja que els mateixos habitants d'Orís tampoc acabaven d'entendre perquè els havien acusat. Tal com deia un altre testimoni, Rafel Goell, treballador de Sant Esteve de Vinyoles, *may dells ha entes que aguessen fet res contra los manaments del dit señor de oris.* Només ens queda el dubte de si

al final Francesc Serinyà va ser alliberat, tal com semblava de justícia, o va ser comdemnat a seguir tancat a la presó, desenllaços de la història que no s'han pogut aclarir a través d'altra documentació.

8- **CONCLUSIONS**

El castell d'Orís va néixer cap a inicis del segle X –documentat des de l'any 914– fruit del procés de reconquesta que s'havia iniciat amb Guifré el Pilós cap a 880 i la posterior estabilització de les terres d'Osona. Així doncs, caldria afermar el territori i dotar-lo d'enclaus forts estratègicament col·locats per tal de protegir i defensar la població de qualsevol atac enemic. En aquest sentit, el castell d'Orís, situat a l'extrem nord de la plana de Vic i amb una vista privilegiada que domina tota la plana osonenca, tindria una funció defensiva primordial al llarg de la seva història.

Ja al segle X la família Orís apareix documentada al castell. Tanmateix, des de 1088 i fins a 1396 els senyors del castell serien els Montcada, any en què els Orís passarien de castlans a senyors del castell. Tot i que l'estat inicial de la fortalesa durant el segle X i XI actualment no es coneix –podrien ser estructures relativament febles al voltant d'una torre mestra–, cap als segles XII i XIII es van anar bastint les primeres construccions destacades, algunes de les quals encara avui son apreciables; serien situades cap a la zona sud oest de l'espai trapezoïdal que posteriorment acabaria ocupant tot l'edifici. En destaca especialment la capella romànica de Sant Pere, orientada cap a l'est i, amb les característiques constructives pròpies d'una església del segle XII, està documentada l'any 1116 i figura com a reedificada el 1198. Junt amb aquesta, hi hauria altres dependències per a fer vida estable dalt del castell.

Sembla ser, però, que seria cap al segle XIV quan es produirien els canvis més destacables amb la construcció de nous espais ocupant ja tot el terrer. Aquestes noves edificacions s'anirien bastint al voltant d'un pati d'armes central tal i com ja s'havia aixecat la capella. Una de les sales que s'ha conservat en més bon estat i que pot aproximar-nos a les caracteristiques d'aquest període constructiu que va viure l'edifici és el celler que, situat a un nivell inferior a la banda de llevant, conserva tota la seva volta apuntada amb un aparell regular i ben treballat que, a la seva part exterior s'extén cap a d'altres zones del castell. D'aquesta manera, és de gran utilitat poder consultar un inventari que es va fer al 1422 on es descriuen les diferents dependències, com la cambra del senyor, la cambra de la senyora, la cuina, el celler o el pati d'armes, on hi havia diversos animals estacats tals com ara bous, vaques o porcs.

Durant el segle XV, la nissaga dels Orís encara residia al castell. Seria cap als anys 1463 i 1464 quan, durant la Guerra Civil Catalana contra Joan II (1462-1472), la fortalesa hauria de fer front als atacs remences fins que finalment acabés caient en mans reialistes a l'any 1468, potser per aquest motiu l'edifici quedés força malmès. Malgrat tot, se suposa que aquest seria reparat no gaire temps després.

Al segle XV havia començat a aparèixer el fenomen del bandolerisme però aquest es va acusar especialment durant els segles XVI i XVII. Això va implicar una major activitat judicial per part del senyor del castell referida als successos del terme d'Orís, tals com robatoris, atacs de bandolers o casos de bruixeria com el de Joana Font i Sàlvia Ribas l'any 1611. D'aquesta manera, es tindrà

clara constancia de l'existencia d'una presó dalt del castell en plè funcionament on hi eren tancats els malfactors.

A meitats del segle XVI, el castell seguia tenint les dependencies que s'havien aixecat en èpoques anteriors, tot i que, segons es desprèn d'un inventari del 1552, ara hi havia més espais d'emmagatzematge d'aliments.

Va ser especialment durant aquest segle quan els Orís, emparentats amb famílies de la Catalunya Nord, anirien adquirin nous terrents del Conflent, la Cerdanya, el Rosselló i l'Empordà. Cap a finals del cinc-cents, els senyors abandonarien el castell com a residència per passar a viure a Perpinyà i Barcelona. Aquest fet potser seria clau per entendre com al 1618 l'edifici estava, segons un inventari d'aquest mateix any, en força mal estat de conservació, amb parts enderrocades i d'altres de molt malmeses que necessitaven ser reparades, malgrat tot, seguirien havent-hi judici i la presó continuava en funcionament, fet que permetria entreveure que encara mantenia certes parts habitables. Des de feia força temps, ja encara quan hi residien els senyors, hi habitava un masover; ara el manteniment de l'edifici restaria en mans dels masovers i arrendataris amb el consentiment del senyor.

A tot això, caldria afegir que les contínues guerres francoespanyoles que van haver-hi durant el segle XVII també van col·laborar que el castell quedés en alguns moments força arruïnat, motiu pel qual els Orís començarien a finançar obres de millora i reparacions a través del batlle o l'arrendatari corresponent especialment a partir del 1640, encara en plena guerra. De fet, però, els francesos arribarien a entrar al castell, aconseguint traçar un planol detallat de tota la seva estructura interior. Era encara una fortalesa d'alts murs de manera que gran part de les estructures perimetrals tenien dos nivells d'habitatge, apareixen, entre d'altres espais, les cuines, el forn, la capella, les habitacions del masover, els estables, el celler o la cisterna.

De major o menor envergadura, les reparacions o les obres de reforma que es tenen documentades des de mitjan segle XVII, noves teules, canvi de bigues, reparació de portes i finestres, acondicionament de la cisterna, etcètera, seguirien produint-se al llarg de tota la centúria i es prol·longarien ja fins a inicis del segle XIX.

No s'ha de pensar que el castell tornava a ser com havia estat durant els segles XIII o XIV, ja que tot i les contínues intervencions, aquest no acabava mai d'estar arreglat, això ho palesa especialment la degradació de la capella de Sant Pere, que pel seu mal estat el visitador del bisbe va fer suspendre l'any 1693 les seves funcions pastorals. En ella es farien les reunions de del Consell General del terme d'Orís. Després que al 1711 l'arxiduc d'Austria concedis als barons d'Orís el titol de marquesos, al 1767 aquests acabarien units a la nissaga dels Sentmenat, marquesos de Castelldosrius, arran de la boda entre Raimunda d'Orís i Pere de Sentmenat, que encara avui tenen el castell en propietat.

També durant la Guerra del Francès (1808 – 1814) el castell tindria un altre paper destacat com a punt estrategic de la plana. Els anys seguents s'hi

seguirà trobant el masover residint-hi, hi seria fins que esclatés la Primera Guerra Carlina (1833-1839), quan l'edifici acabaria sent destruit. Seria l'últim episodi militar que va protagonitzar, un episodi que acabaria comportant el definitiu abandó del castell un cop els carlins se n'haguessin apoderat l'abril de 1838 després d'un fort setge per part de les tropes reialistes i durant un breu temps encara hi residirien alguns soldats. Mentre, el senyor d'Orís es preocupava de pagar el lloguer del mas de la Coma pel masover alhora que edificava una nova casa al peu del turó, a partir del 1845. Com a material de construcció serien aprofitades les restes del castell enrunat, el qual quedaria definitivament abandonat, restant ja des d'aleshores en una contínua degradació tot transformant el vell enclau militar en un bell mirador d'excursionistes i romàntics.

9- **BIBLIOGRAFIA**

A.A.D.D.: *Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 15. Vallespir, Conflent, Capcir, Baixa Cerdanya, Alta Cerdanya*. Barcelona. 1985.

ABRELL, P.: *Per lo Noble Don Carlos de Orís i Puiggener contra Don Francisco Puiggener y de Orís*. Barcelona. 1705.

ALBAREDA, J.: *La vall de Torelló en els segles XVIII i XIX.* Eumo editorial, Barcelona. 1989.

BENET, A. *et alii*: "Orís", a *Catalunya Romànica. Osona II.* Barcelona. 1986. pp. 434-439.

BRASÓ, M. *et alii*: "Castell d'Orís", a *Els castells catalans*. Volum IV. Barcelona. 1973. pp. 867-879.

CARRERAS CANDI, F.: "Lo cabdill vigatà Bernat Guillem d'Altarriba"*, a Jochs Florals de Barcelona*. Barcelona. 1895.

CIRERA, M.: *Memories de la guerra de l'Independencia. Dietari del rector d'Orís.* Fulletó de la *Gazeta Montanyesa*. Abril de 1908.

FELIU *et alii*: *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I.* Volum II. Barcelona. 1999.

FONTSERÈ, E.; IGLÉSIES, J.: *Recopilació de dades sísmiques de les terres catalanes entre 1100 i 1906.* Barcelona. 1971.

GALÍ, D.: *Investigació història i artística del campanar de Santa Maria i estudi històrico-urbanístic de la Baixada Bonet. Manlleu*. SPAL (inèdit). Maig de 1997.

JUNYENT, E.: *Diplomatari de la Catedral de Vic. Segles IX-X*. Vic. 1996.

JUNYENT, E.: *Itinerario histórico de las parroquias del Obispado de Vich. Separata de la Hoja Parroquial.* 1945-1952. p. 75.

MADOZ, P.: *Diccionario geografico-estadistico-historico de España y sus posesiones de Ultramar.* Volum XII. Madrid. 1849. p. 365.

PLADEVALL, A.; VINYETA, R.: *Orís.* Granollers-Barcelona. 1972.

PLADEVALL, A.: "Orís", a *Gran Geografia Comarcal de Catalunya*. *Volum 1. Osona i el Ripollès*. Barcelona. 1982. pp. 34-61.

PLADEVALL, A.: "El culte a la Mare de Déu a Catalunya dels segles XI al XIII, a través de les notícies històriques i del testimoni de la iconografia romànica" a

Miscel·lània en homenatge a Joan Ainaud de Lasarte. Volum 1. Barcelona. 1998. pp.151-159.

SOLÀ, F.: *Història de Torelló* (en dos volums). Barcelona. 1948.

10- DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA

FONS DOCUMENTAL DEL SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC LOCAL DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Orís, clixés Ribera 172682, 172678, 172676, 172681, 172684, 172679, 172683, 172677, 172680. Any 1917.
Orís, clixé de Juandó Alegret 19448. Any 1922.
Orís, clixés de Camil Pallàs. 50246, 50247, 50248, 50249, 50250, 50251, 50252, 50253, 50254, 50255, 50256, 50257, 50258, 50259, 50260, 50261, 50262. 3 abril 1956.
Mares de Deu segles XI-XV. Orís, clixé 173049 i 173050. Verge d'Orís.

ARXIU FOTOGRÀFIC DEL SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC LOCAL DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Castell d'Orís, clixé 169650 – 169674. Foto Raquel Lacuesta. 21 desembre 1999.
Castell d'Orís, clixé 174644. Antoni Rius. 3 maig 2001.
Castell d'Orís, clixé 174647 – 174660. Antoni Rius. 26 abril 2001.ç
Castell d'Orís, clixé 174802. Albert López. 13 juliol 2001.
Castell d'Orís, clixé 175073. Albert López. 28 setembre 2001.
Castell d'Orís, clixé 175011 – 175315. Montserrat Baldomà. 19 febrer 2002.
Castell d'Orís, clixé 175828 –175838. Anna Gómez. Gener - febrer 2002.
Castell d'Orís, clixé 175882. Antoni Rius. 19 febrer 2002.
Castell d'Orís, clixé 175961. Joan Closa. 11 febrer 2002.

11- **DOCUMENTACIÓ GRÀFICA I DE PLÀNOLS**

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

Fons Marquesos de Castelldosrius. 3122.19.1. *Plànol del castell d'Orís*. Josep Maria Pericas, 1916. Es tracta del plànol del segle XVII publicat per Fortià Solà a *Història de Torelló.* L'original es trobava a la col·lecció del bibliòfil Salvador Babra, entre els papers de Sampere i Miquel, i no s'ha trobat.

FONS DOCUMENTAL DEL SERVEI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC LOCAL DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Orís, clixé 9784. Gravat, ruïnes del castell. Lluis Rigalt i Farriols (Barcelona 1814 - 1894).
Orís, clixé 172685. Llibreria "Sala" de Vic. Abril 1960. Dibuix S. Punti.

CENTRO GEOGRÁFICO DEL EJÉRCITO DE MADRID

Signatura 467.112.3 Orís. SG. Ar.F-T.10-C.1-503.
ORIS (Barcelona). Estrategia militar. 1:1000. 1838
Plano Topográfico del Castillo de Oris y sus inmediacs. en que se marca la posición de las tropas y situacion de las baterias durante el sitio que sufrio del 27 al 30 de Abril de 1838, en que se rindió por capitulación [[mapa]] / lo levantó y dibujo el Comte. Mayor de Batallon agregado al E.M.G. del Ejército de Cataluña Leonardo de Santiago Rotalde. - Escala [ca.1:1000]. - 1 map. : ms., col., montado sobre tela ; 34,5 x 54,6 cm.
Firmado y rubricado por el autor constando, además la firma de Conformidad del jefe de las secciones permanentes Grego. Brochero. – Escala gráfica de 175 varas castellanas [= 14,4 cm]. - Orografía por sombreado. - Relación de las casas ubicadas en los alrededores, así como de las batería y batallones situadas en el campo de batalla indicadas por clave alfanumérica. - Figura el sello del "Estado Mayor. Ejército de Cataluña". - Iluminado en varios colores
Estrategia militar / 1838 / Barcelona / Cataluña I. Santiago Rotalde, Leonardo de II. España. Cuerpo de Estado Mayor del Ejército.
912:355.43(467.112.3)"1838"

SERVICIO HISTÓRICO DEL ARCHIVO GENERAL MILITAR DE MADRID

Castillos / 1816 / Barcelona. 467.11 Orís. SH. B-29/19.
ORIS (Barcelona). Castillos. 1816
Croquis que representa la situación del Castillo y figura del castillo de Oris.. - Escala indeterminada. - 1816, en.. - 1 plano : ms., col., montado sobre tela ; 18'4x27'1 cm. Orientado con flecha, N. al NO.. - Relieve indicado por color. – Indicados caminos. - Figura debajo de las claves: '= Vich 20 de Julio de 1813 = Luzuriaga = Copiado = demente = V.B. =

Anto. Puig - Ayudante 1. Copiado en Enero de 1816 en la Direcn. Gral. de Yngens'.. - Manuscrito a plumilla en tinta negra, iluminado a la acuarela en gris, siena y azul. – Explicación de las claves numéricas. - Figuran notas que describen diferentes aspectos relacionados con el castillo.
Castillos / 1816 / Barcelona

Castillos / 1813 / Barcelona. 467.11 Orís. SH. B-29/18
ORIS (Barcelona). Castillos. 1813
Croquis que representa la situación y figura del Castillo de Oris / Copiado [por] Clemente.... - Escala indeterminada. - 1813 jul. 20. - 1 plano: ms., col., montado sobre tela ; 18'5x27'6 cm. Orientado con flecha, N. al NO.. - Relieve indicado por color. – Indicados caminos. - Manuscrito firmado, rubricado y fechado en Vich. 'V.B. Antonio Puig Ayte. 1', con firma y rúbrica. - Es copia del original de Luzuriaga. - Manuscrito a plumilla en tinta negra, iluminado a la acuarela en gris, siena y azul. - Explicación de las claves numéricas. - Figuran 4 notas que describen diferentes aspectos relacionados con el castillo.
Castillos / 1813 / Barcelona

12- RELACIÓ DE DOCUMENTS CONSULTATS

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

Fons Marquesos de Castelldosrius. Fons 167:
3.1 Els Oris
1.2 Els Sentmenat: 1241.7.3; 1241.25.7; 1241.25.9; 1242.8.6b; 1242.8.10; 1242.8.32; 1242.9.25; 1242.11.21; 1221.5.2; 1261.2.1210; 1261.3.7; 1231.7.17
Miscel·lània: 56.55

ARXIU EPISCOPAL DE VIC

Visites pastorals. Parròquia de Sant Genis d'Orís
Arxiu de la Vegueria de Vic. Abaronies 15/1
Abaronies 15/3
Abaronies 15/4
Arxiu de la Cúria Fumada. Oris/2
Arxiu Capitular: 4.1.15.12.04. Documents solts 24/2
4.1.16.01. Documents solts 28/9
4.1.16.01. Documents solts 28/11
Parròquia d'Orís: Y/2 a Y/7. Vària
W/1 i W/2. Processos
Z. Pergamins

ARXIU PARROQUIAL DE TORELLÓ

Fons notarial:
Manuals 265, 266 i 267 de Documentació Dispersa (segles XIII – XVI)
Manual 169 (1550 – 1555)
Manual 182 (1502 – 1586)
Manual 183 (1539 – 1564)
Manual 188 de testaments (1523 – 1563)
Manual 190 d'inventaris (segles XVI – XVII)
Manual 255 de contractes d'Orís (1429 – 1450)

ARXIU HISTÒRIC DE PROTOCOLS DE BARCELONA

Notari Ramon Vilana Perlas, Llibre d'inventaris. 1683 – 1689
Notari Ramon Godolà, Primum liber testamentorum. 1681 – 1697
Notari Ramon Godolà, Manuale instrumentorum. 6 febrer 1683 – 6 novembre 1683
Notari Ramon Godolà, Manuale instrumentorum. 1 gener 1689 – 21 desembre 1689
Notari Sebastià Costa, Primum liber testamentorum. 1614 – 1644
Notari Joan Olzina Malet, Testamentorum primi libri. 1734 – 1751
Notari Joan Olzina Malet, Inventariorum núm.I. 1735 – 1751
Notari Juan Francisco Verneda, Primi libri capitulorum matrimonialorum 15 maig 1690 – 14 gener 1701

Notari Bonaventura Olzina, Manual de testaments. 1711 – 1734
Notari Bonaventura Olzina, Libro de inventarios y almonedas. 1711 – 1734
Notari José Buenaventura Fontana, Protocolo de los testamentos. 1761 – 1801
Notari José Buenaventura Fontana, Secundum manuale testamentorum, inventariorum et encantuum. 1771 – 1779
Notari Vicenç Bofill, Septimum manuale comune. 3 gener 1433 – 3 març 1436
Notari Vicenç Bofill, Decimus liber comunis. 14 març 1432 – 18 febrer 1434
Notari Antoni Joan, Primus liber testamentorum, codicillorum et aliarum ultimarum voluntatum ac renunciacionum manumissoriarum. 26 agost 1447 – 9 juliol 1623
Notari Bernat Puigvert, Llibre d'inventaris i encants. 1 desembre 1601 – 12 abril 1623